

Mötesbok: Fritidsnämnden (2026-01-21)

Fritidsnämnden

Datum: 2026-01-21

Plats: Esplanaden, Länken 3 trappor, Stadshuset

Kommentar:

Dagordning

Kl. 13.15 Upprop Esplanaden

Presentation ny enhetschef Bad

Kl. 13.20-14.20 Brottsförebyggande arbete i Umeå kommun

Behandling av mötesärenden

1/26 Val av justerare, godkännande av dagordning och fråga om jäv	3
2/26 Stöd till insatser för att Umeå ska växa tryggt och säkert, UVTS 2026, Mariehems SK	4
3/26 Stöd till insatser för att Umeå ska växa tryggt och säkert, UVTS 2026, GUIF	5
4/26 Svar på remiss: Umeå kommuns konstpolicy	7
5/26 Svar på remiss: Mobilitetsnorm för Umeå kommun	36
6/26 Stöd till lokalhyra	69
7/26 Svar på nämndinitiativ: Äldres fritid; Johan Asplund (MP)	106
8/26 Fritidsnämndens sammanträdestider 2026	110
9/26 Information och rapporter januari 2026	111
10/26 Anmälningssärenden/delegationsbeslut januari 2026	131

Tjänsteskrivelse

2026-01-09

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2026/00006

Val av justerare, godkännande av dagordning och fråga om jäv

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att till justerare av dagens protokoll utse Joline Göttfert (M).

att godkänna sammanträdets dagordning.

att till protokollet justera att ingen person är jävig.

Ärendebeskrivning

Eventuella ändringar i nämndens föredragningslista noteras. En jävig person får varken delta i handläggningen av ärendet eller närvara vid nämndens hantering av ärendet.

Beredningsansvariga

Elisabeth Anttu, nämndsekreterare

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Elisabeth Anttu
Nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2026-01-08

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2026/00013

Stöd till insatser för att Umeå ska växa tryggt och säkert, UVTS 2026, Mariehems SK

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att fördela 123 000 kr till Mariehems SK för Fredagsfotboll i samverkan med Mariehems fritidsgård.

Ärendebeskrivning

Med stödet vill Umeå kommun samverka med ideella föreningar i det förebyggande arbetet med särskild prioritet riktat förebyggande arbete och unga i risk. Syfte med stödet är att samverka med föreningslivet genom att stärka det arbete de redan gör idag samt stötta de föreningar som utöver sitt grunduppdrag också vill ta ett större socialt och förebyggande ansvar, arbeta uppsökande och försöka nå ut till barn och unga som inte redan är aktiva i föreningslivet. Stödet kan sökas av ideella föreningar som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister.

Mariehems SK vill i samarbete med Mariehems fritidsgård erbjuda ungdomar 13–17 år drop-in fotboll på fredagskvällar klockan 19.00-23.00 under perioden januari till december 2026. Aktiviteten är en fortsättning från 2025 och syftet är att skapa en meningsfull och rolig aktivitet med trygga ledare. Förhoppningen är att skapa en plats där förebyggande sociala relationer är i centrum. Aktiviteterna hålls inomhus i Bräntbergsskolan idrottshall januari till april och november till december samt utomhus på MSK Arena april till oktober.

Budgeten för 2026 är 500 000 kr och i detta förslag fördelas 123 000 kr.

Beredningsansvariga

Ida Odeblom, fritidskonsulent

Beslutet ska skickas till

Mariehems SK

Monica Svonni
Verksamhetschef Föreningsbyrå/stab

Ida Odeblom
Fritidskonsulent

Tjänsteskrivelse

2026-01-08

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2026/00013

Stöd till insatser för att Umeå ska växa tryggt och säkert, UVTS 2026, GUIF

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att fördela 85 000 kr till Gimonäs UIF för Ålidhem äger 2026.

Ärendebeskrivning

Med stödet vill Umeå kommun samverka med ideella föreningar i det förebyggande arbetet med särskild prioritet riktat förebyggande arbete och unga i risk. Syfte med stödet är att samverka med föreningslivet genom att stärka det arbete de redan gör idag samt stötta de föreningar som utöver sitt grunduppdrag också vill ta ett större socialt och förebyggande ansvar, arbeta uppsökande och försöka nå ut till barn och unga som inte redan är aktiva i föreningslivet. Stödet kan sökas av ideella föreningar som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister.

GUIF har uppmärksammat att det fortsatt finns utmaningar i att nå och engagera barn och unga i idrottsverksamhet på Ålidhem, särskilt flickor. Mot bakgrund av den ökade brottsligheten i området avser föreningen att organisera trygga, välkomnande och ledarleda fritids- och idrottsaktiviteter.

De planerade insatserna omfattar bland annat drop-in fotboll i direkt anslutning till skoldagens slut med ledare som hämtar deltagarna vid skolan, drop-in-futsal för elever i låg- till högstadiet samt användning av tolkar i syfte att stärka kommunikationen med vårdnadshavare.

Budgeten för 2026 är 500 000 kr och i detta förslag fördelas 85 000 kr.

Beredningsansvariga

Ida Odeblom, fritidskonsulent

Beslutet ska skickas till

Gimonäs UIF

2 av 2

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2026/00013

Monica Svonni
Verksamhetschef Föreningsbyrå/stab

Ida Odeblom
Fritidskonsulent

Tjänsteskrivelse

2026-01-13

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00045

Svar på remiss: Umeå kommuns konstpolicy

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att fastställa yttrande enligt nedan.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslöt 2024-11-25 § 200, KS-2024/00933 att en konstpolicy ska tas fram. Beslutet föregicks av en förstudie och beslut i kulturnämnden 2024-05-23 § 43.

Vikten av ett kommungemensamt styrdokument kan primärt kopplas till processer för offentlig gestaltning där flertalet nämnder och förvaltningar är aktörer i arbetet och där behovet av ökad tydlighet och samsyn är som störst för att nå effektivitet, resursoptimering och kvalitet för intressenter och medborgare.

Det senaste styrdokumentet som idag berör arbetet med konst inom Umeå kommun, vid sidan av det kulturpolitiska programmet, är *Umeås offentliga rum* – en riktlinje framtagna av samhällsbyggnadskontoret och kulturförvaltningen i maj 2007. Senare statligt fastställd inriktning såsom *Gestaltad livsmiljö* (2018) har inte föranlett en revidering av dokumentet varpå ytterligare behov av en konstpolicy kan understrykas. Förslaget till konstpolicy har arbetats fram i dialog med en arbetsgrupp bestående av Konstverksamheten samt genom remissrundor med representanter från Strategisk utveckling, Mark- och exploatering, Detaljplanering, Bygglov, byggnadsantikvarie, Gator och parker, Fastighet och stadsarkitekt.

Konstpolicyen ”uttrycker ett värdegrundsbaserat förhållningsätt och principer för vägledning i kommunkoncernens arbete med konst i Umeå kommun och utvecklingen av Umeå som konststad” och har ”sitt fokus på konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet” (s. 4). Policyen beskriver dels på vilket sätt sex punkter från det kulturpolitiska programmet har en särskild koppling till konst (s. 7–19) och dels hur ansvaret för att långsiktigt säkra hållbara konstnärliga värden i kommunen fördelas mellan olika förvaltningar och skeden i samhällsbyggnadsprocessen (s. 21–23).

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2025/00045

Fritidsnämndens yttrande

Fritidsnämnden ställer sig bakom remissversionen av Umeå kommuns konstpolicy och ser policyn som ett viktigt styrdokument för kommunens fortsatta arbete med konst i det offentliga rummet. Ett medskick är dock att fundera på om texten under kapitlet *6 principer för konst* kan kortas ner. Nämnden menar att avsnittet eventuellt skulle kunna vinna på att göras något mer koncentrerat och kärnfullt. En mer sammanhållen och kortfattad framställning kan bidra till ökad tydlighet, förbättrad tillgänglighet och underlätta policyns praktiska tillämpning i kommunens verksamheter.

Beslutsunderlag

Remiss: Konstpolicy, dnr KU-2024/00013
Kulturnämndens beslut 2025-10-23, § 50
Umeå kommuns konstpolicy remissversion

Beredningsansvariga

Eva Lindgren, fritidskonsulent

Beslutet ska skickas till

umea.kultur@umea.se märkt Fritidsnämndens svar på Konstpolicy, dnr KU-2024/00013

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Eva Lindgren
Fritidskonsulent

Från: Maria Nordenback
Skickat: den 27 oktober 2025 11:46
Till: KS Diarium; Umeåregionens brandförsvär; BN Diarium; Umeå Fritid; Utbildningskontoret; Individ- och familjenämnden; Miljö- och hälsoskydd; TN Diarium SHBK; Val Umeå; Äldrenämnden; Överförmyndarenheten; Fredrik Lundberg
Ämne: Remiss: Konstpolic, dnr KU-2024/00013 - svar senast 30/1 2026
Bifogade filer: Protokollsutdrag6.pdf; Konstpolic remissversion.pdf

Till

personalnämnden, brand-och räddningsnämnden, byggnadsnämnden, fritidsnämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, individ- och familjenämnden, miljö-och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, valnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden och Umeå kommunföretag.

Bifogat finns kulturnämndens beslut 2025-10-23 i ärende - Umeå kommuns konstpolic som remiss till alla nämnder och kommunala bolag att besvara **senast 30 januari 2026**.

Skicka remissvar till umea.kultur@umea.se märkt X-nämndens svar på Konstpolic, dnr KU-2024/00013

För frågor, kontakta handläggare sara.edenius@umea.se, tel 070-233 96 60

Med vänlig hälsning

Maria Nordenback
registrator och nämndsekreterare
Umeå kulturförvaltning
090-16 33 09
umea.kultur@umea.se

Umeå kommun
Kulturförvaltningen
901 78 Umeå
Besöksadress: Storgatan 31 A
www.umea.se

Läs om behandling av personuppgifter och dataskydd: www.umea.se/dataskydd

§ 50

Diariennr: KU-2024/00013

Konstpolicy - Remiss

Beslut

Kulturnämnden beslutar

att godkänna förslag till remissversion av konstpolicy,

att förslaget skickas på remiss till kommunens nämnder och kommunala bolag att besvaras senast 30 januari, 2026.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslöt 2024-11-25 §200, KS-2024/00933 att en konstpolicy ska tas fram. Beslutet föregicks av en förstudie och beslut i kulturnämnden 2024-05-23 §43.

Vikten av ett kommungemensamt styrdokument kan primärt kopplas till processer för offentlig gestaltning där flertalet nämnder och förvaltningar är aktörer i arbetet och där behovet av ökad tydlighet och samsyn är som störst för att nå effektivitet, resursoptimering och kvalitet för intressenter och medborgare.

Det senaste styrdokumentet som idag berör arbetet med konst inom Umeå kommun, vid sidan av det kulturpolitiska programmet, är "Umeås offentliga rum" – en riktlinje framtagen av samhällsbyggnadskontoret och kulturförvaltningen i maj 2007. Senare statligt fastställd inriktning såsom "Gestaltad livsmiljö", 2018 har inte föranlett en revidering av dokumentet varpå ytterligare behov av en konstpolicy kan understrykas.

Förslaget till konstpolicy har arbetats fram i dialog med en arbetsgrupp bestående av Konstverksamheten samt genom remissrundor med representanter för Strategisk utveckling, Mark- och exploatering, Detaljplanering, Bygglov, byggnadsantikvarie, Gator och parker, Fastighet och stadsarkitekt.

Umeå kommun
Kulturnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-23

Remissvar

Remissvar lämnas senast 30 januari 2026, umea.kultur@umea.se märkt
KU-2024/00013 Konstpolicy

Beslutsunderlag

Konstpolicy - remissversion

Beredningsansvariga

Sara Edenius, enhetschef Musei-och konstenheten

Beslutet ska skickas till

Sara Edenius

Umeå. Mer konst.

6 principer för konst i Umeå kommun

Umeå kommuns konstpolicy har utarbetats av en arbetsgrupp bestående av Konstverksamheten samt genom remissrundor med representanter för strategisk utveckling, mark- och exploatering, detaljplanering, bygglov, byggnadsantikvarie, gator och parker, fastighet och stadsarkitekt.

Innehåll

Varför en konstpolicy?	4
Umeå. Mer konst.....	5
6 principer för konst i Umeå.....	7
1 Gestaltad livsmiljö	8
2 Kulturell välfärd	11
3 Professionellt kulturliv.....	13
4 Konstnärlig frihet.....	15
5 Goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar	16
6 Kulturarv och Kulturmiljö	18
Hur gör vi? - verktyg för goda livsmiljöer	20
Finansiering	20
Konstprogram.....	20
Gemensamt ansvar.....	21
Referenser	24

Inledning

Umeå har en stark identitet. Vi är kulturstaden, universitetsstaden, idrottsstaden, den nordliga storstaden, en del av Sápmi, kommunen utan utsatta områden och en plats för många röster, åsikter och uttryck. Umeås identitet är också landskapet, älven, den stora slätten och skogarna. De många årstiderna och den årliga rytmen av sommarljus och vintermörker skapar förutsättningar som få stora städer har.

Umeå kommun växer och förtätas mot målet 200 000 invånare år 2050. Översiktsplanens strategier syftar till att tillväxten ska ske på ett socialt, kulturell, ekologiskt och ekonomiskt hållbart sätt. Fokus ska vara att säkerställa en god livsmiljö. En attraktiv, trygg och upplevelserik livsmiljö är en förutsättning för att Umeå ska kunna nå sina tillväxtmål och gå från en stor stad till en storstad.

Vi utvecklar tätort och landsbygd, bygger vidare på historien, lägger till nya årsringar och lämnar samtidigt plats för framtida generationer. Umeå blir aldrig färdigt. Den offentliga konsten är en viktig del i denna stora helhet, för Umeå idag och imorgon.

Detalj av konstverket "Listen!", 2019
©Camilla Akraka/Bildupphovsrätt
2025

Fotograf Fredrik Larsson

Varför en konstpolicy?

Konstpolicyen uttrycker ett värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning i kommunkoncernens arbete med konst i Umeå kommun och utvecklingen av Umeå som konststad. Konst knyter an till flera områden inom samhällsplaneringen som demokrati, hållbar tillväxt, lärande, bildning, stadsplanering, näringslivsutveckling, miljö, klimat och folkhälsa. Rörande utvecklingen av det offentliga rummet reglerar **Översiktsplanen** Umeås samlade ambitioner och strategier. Konstpolicyen är ett av många styrdokument som syftar till att genomföra översiktsplanens visioner. Med sitt fokus på konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet kompletterar den övriga styrdokument.

Policyen bidrar även till att realisera **Umeå kommuns kulturpolitiska program**. Det kulturpolitiska programmet tar i sin tur sin utgångspunkt i de nationella målen för kulturpolitik, FN:s deklaration om de mänskliga fri- och rättigheter samt Agenda 2030 med dess globala mål för hållbar utveckling. Programmet syftar till att genom kulturlivets utveckling ge umeborna en hög livskvalitet, stärka invånarnas engagemang och platsen Umeås attraktivitet. Konstpolicyen beskriver hur dessa mål relaterar till konstområdet och tydliggör därmed Umeå kommuns vilja.

Policyen utgör även en grund för **ökad samsyn och bättre samverkan** inom kommunens olika förvaltningar och externa aktörer. Den bidrar till en bättre förståelse för offentlig konst, inspirerar till ett ökat engagemang och därmed bättre dialog.

- Konstpolicyen har tagits fram på uppdrag av kommunstyrelsen.
- Konstpolicyen ersätter Umeås offentliga rum som antogs av Kommunfullmäktige 2007.
- Konstpolicyen för offentlig konst i Umeå kommun gäller för samtliga kommunala förvaltningar och kommunala bolag.

Kompletterande dokument

Konstpolicyen redogör för **vad** som ska göras och behöver genom riktlinjer och rutiner kompletteras med beskrivningar av **hur** detta arbete skall utföras i det löpande arbetet vid förvaltningarna.

Riktlinjer och rutiner skall utgå från policyen och säkerställer att arbetet med offentlig konst sker transparent och konsekvent.

- Konstpolicy bereds av kulturnämnden och beslutas sedan i kommunfullmäktige.
- Riktlinjer bereds i kulturnämnden och antas av kommunstyrelsen.
- Rutiner antas av respektive förvaltningschef i samverkan med andra berörda förvaltningschefer.

Umeå. Mer konst.

Konst är en rättighet

Konst är en demokratisk rättighet, vilket framgår tydligt av de kulturpolitiska mål som antagits nationellt. De framhåller att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och en obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och kreativitet, mångfald samt konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

Konst skapar identitet

Den offentliga konsten är ett betydelsefullt inslag i vår gemensamma miljö. Offentlig konst skapar upplevelser för oss som bor och verkar i kommunen eller kommer på besök. Konst skapar förutsättningar för trygga allmänna platser, orienterbarhet och platstillhörighet. Konsten kan ge identitet och särprägel till en plats och kan komma att bli landmärken i staden. Den bidrar till att stärka kommunens identitet, attraktionskraft och människors trivsel och välbefinnande.

Konst är en del av gestaltad livsmiljö

Umeås samhällsplanering sätter människan i centrum. Umeås konstpolicy tar sin utgångspunkt i Umeå kommuns övergripande mål och i det nationella målet för gestaltad livsmiljö där konst är en central del i samhällsbyggandet: *"Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön". (regeringsbeslut 2019)*

Det nationella målet ska uppnås genom att:

- *hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden,*
- *kunskap om arkitektur, form, design och konst utvecklas och sprids,*
- *det offentliga agerar förebildligt,*
- *estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas,*
- *miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla,*
- *samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.*

Konst skapar dialog

Konst kan beröra och utmana oss på olika sätt. Konst i stadsrummet möter oss i vår vardag oavsett vilka vi är och hur våra liv ser ut. Det som en gång var kritiserat kan idag utgöra ett uppskattat och naturligt inslag i stadsbilden. Konsten har förmåga att skapa perspektiv, reflektion och gemenskaper i samhället. Den fria konsten är en del av det offentliga samtalet och våra demokratiska processer.

Konst bidrar till innovation

Konst kan och ska ta många olika uttryck och därigenom berika både stadsplaneringsprocessen och den specifika platsen där konsten finns. Konsten kan vara målningen på väggen på den lokala förskolan eller skulpturen på torget. Det kan även vara stenläggningen på samma torg, ljusinstallationen eller fasaden på byggnaden bredvid. Det kan vara lekplatsen där en konstnärlig blick och konstens kreativa process skapar nya värden och ingångar i platsutvecklingen och berikar därmed både plats och funktion.

Offentlig konst

Offentlig konst är konstnärliga uttryck som är placerad i offentliga miljöer. Offentlig konst är konstverk som ägs av staten, regionen eller kommunen och har bekostats av skattemedel.

Den offentliga konsten tillhör alla.

Den offentliga konsten är producerad på beställning och integrerad i arkitekturen i en byggnad eller inköpt för placering i en offentlig miljö.

Offentliga byggnader och miljöer är platser dit allmänheten har tillträde. Dit räknas bland annat offentliga byggnader, gator, torg, parker, natur- och friluftsområden.

Detalj av konstverket "Feliz" 2016,

© Mattias Olofsson/Bildupphovsrätt
2025

6 principer för konst i Umeå

Med konstpolicyn tydliggörs hur konst kan bidra till att Umeå växer hållbart och kan möta kommande utmaningar och möjligheter. För att kunna jobba mot målet presenteras här 6 principer för konst i Umeå.

Principerna är hämtade från det kulturpolitiska programmet 2020–2030, vilka formulerar en tydlig vision för Umeå kommuns kulturpolitiska ansatser och är framtaget som ett uppdrag till Kulturnämnden från Umeå kommunfullmäktige. Programmet utgör ett av kommunens långsiktiga styrdokument och syftar till att genom kulturlivets utveckling ge umeborna hög livskvalitet, stärka invånarnas engagemang och platsen Umeås attraktivitet.

Av det kulturpolitiska programmets 12 punkter har sex punkter en särskild tydlig koppling till konst. Principerna är följande:

1. Gestaltad livsmiljö
2. Kulturell välfärd
3. Professionellt kulturliv
4. Konstnärlig frihet
5. Goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar
6. Kulturarv och kulturmiljö

Nedan presenteras ett antal förtydliganden som klargör principerna för Umeå kommuns förhållningssätt i relation till konstområdet. Där närliggande eller överlappande innehåll avhandlas under flera punkter har förtydligande text placerats under den mest relevanta punkten.

1 Gestaltad livsmiljö

Det kulturpolitiska programmet understryker Umeå kommuns förhållningssätt till det styrande målet kopplat till gestaltad livsmiljö: *”Detta förhållningssätt bör genomsyra allt kommunalt förändringsarbete i det offentliga rummets inre och yttre miljöer. De kommunala insatserna syftar till att, genom inköp eller beställningar av yrkesutövande konstnärer, berika den offentliga miljön med samtida konst av bestående konstnärligt värde.”*

Därför ska Umeå kommun:

- *utveckla Umeås offentliga rum genom att initiera och genomföra konstnärliga gestaltningar för att bidra till stadsutveckling utifrån ett estetiskt perspektiv*
- *verka för att attraktiva stads- och kulturmiljöer skapas och bevaras*
- *i tillämpliga delar implementera fastställt Kulturpolitiskt program vid kommunala planeringsprocesser*
- *fästa stort avseende vid pedagogiska initiativ i syfte att förklara den idébaserade konsten, för att därigenom öka legitimiteten för genomförda kommunala satsningar inom bildkonstområdet*

(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Gestaltad livsmiljö omfattar en helhetssyn på utformningen av våra livsmiljöer, inklusive arkitektur, design, konst och kulturarv där dessa perspektiv samspelar och berikar varandra. Det handlar om hur planeringen och utformningen av städer och platser påverkar vårt vardagsliv och välbefinnande. När kommunen planerar, bygger och förvaltar i egen regi ska det ske föredömligt. Med planmonopol och rådighet över allmän plats har kommunen stor möjlighet att påverka livsmiljöernas utformning. Som mark- och fastighetsägare bygger, bygger om och förvaltar kommunen dessutom egna verksamhetslokaler och offentliga miljöer (till exempel skolor, förskolor, parker och torg), och ska där visa gott exempel i konstnärlig gestaltning.

Gestaltad livsmiljö handlar om att använda konst som verktyg för att forma goda livsmiljöer för människan och bygga ett hållbart samhälle. Konst kan vara verkningsfull i sig själv, men när den uppförs för att samverka med det byggda och dess omgivning blir helheten rikare. Konst bör integreras i kommunens sociala hållbarhetsarbete genom att bidra till platsers identitet och utforma allmänna platser med hög kvalitet.

Strategisk planering

För att lyckas med arbetet med gestaltad livsmiljö ska satsningar på konst ska göras strategiskt, långsiktigt och hållbart. Arbetet med offentlig konst ska integreras i stadsutveckling och samhällsbyggnadsprocessen. Detta möjliggörs bland annat genom att konstnärlig gestaltning planeras i tidiga skeden av byggprojekten. På så sätt säkerställs att viktig konstnärlig kompetens tas tillvara vid kritiska planeringsfaser, att nödvändig finansiering avsätts och att korrekt upphandlingsförfarande för konstnärer kan utföras i linje med projektets tidsplan och gällande regelverk.

Samarbete

Samarbete är avgörande för det hållbara samhällsbygget, där kommunens olika delar samverkar för att gestalta vår livsmiljö. Det krävs ett förvaltningsövergripande och transparent samarbete för att säkerställa att arbetet med konst implementeras i utformningen av kommunens gemensamma miljöer. Detta sker genom regelbundna möten mellan kultur- och samhällsbyggnadsförvaltning samt att berörda parter bjuds in för information om kommande och pågående planer för kommunen. En strategisk styrgrupp för Gestaltad livsmiljö (Stadsbyggnadsförvaltningen, Stadsledningskontoret, Teknik- och fastighetsförvaltningen samt Kulturförvaltningen) ses regelbundet för att implementera Umeå kommuns vision för konst i enlighet med översiktsplanen och rådande konstpolicy.

Förankra och tillgängliggöra konsten

Utvecklingen av stadsrummet och förändringar i den offentliga miljön ska mötas genom att använda konsten innovativt, där dialog, informationsinsatser och samverkan med medborgarna är centralt. Även utanför stadsplaneringssammanhang har kommunen uppgiften att förmedla och förankra konstens vikt och bjuda in till delaktighet och kunskapsförmedlande i andra sammanhang.

Detta sker i olika skalor från såväl fysiska skyltar eller digitala lösningar för att ge information om konstverken till skapandet av pedagogiska/publika program samt aktiviteter tillägnade olika målgrupper.

Umeå kommun ska:

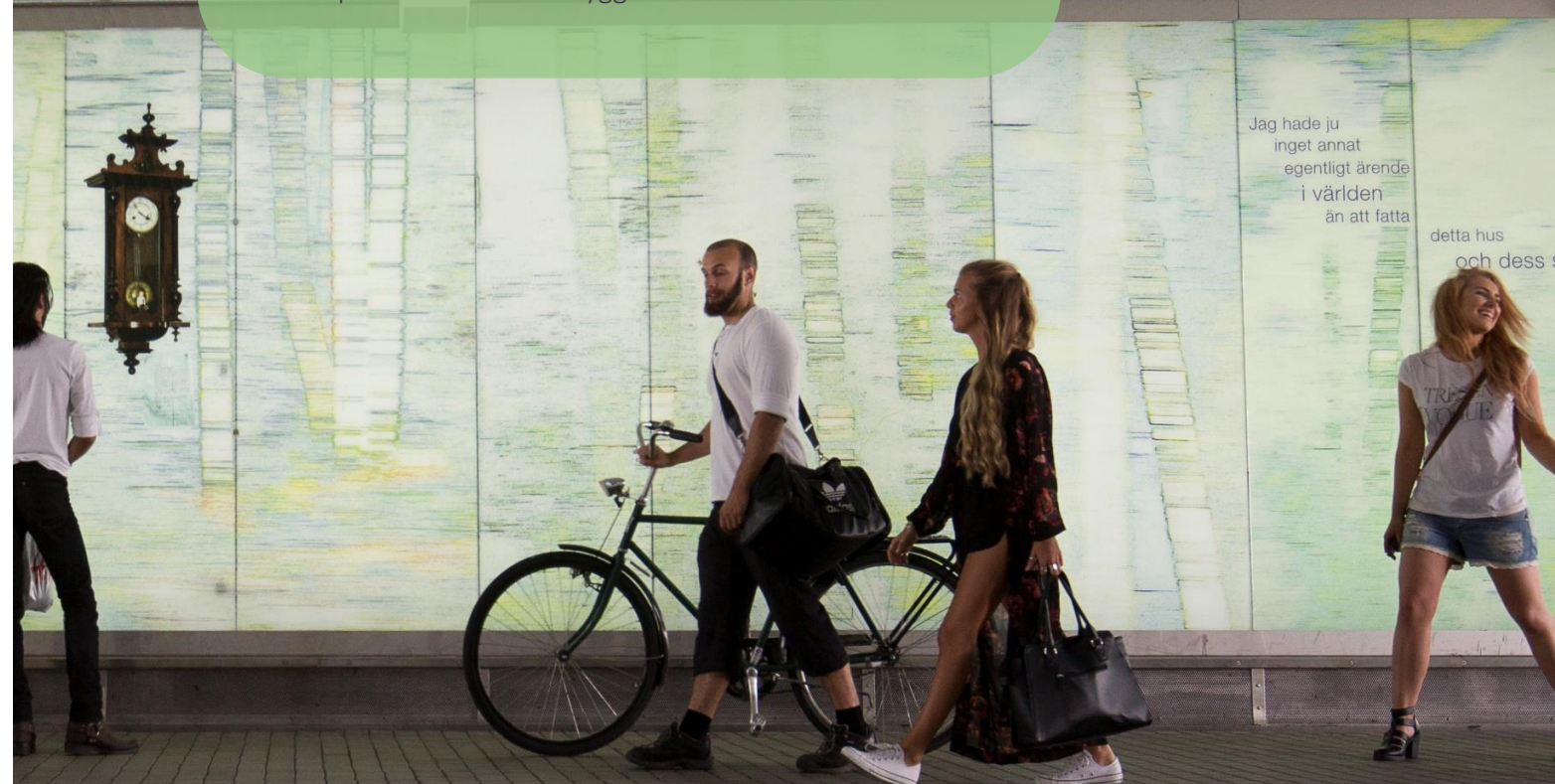
- arbeta i linje med de nationella målen i Gestaltad livsmiljö.
- beakta den offentliga konsten och konstnärliga processerna i ett tidigt skede i samhällsbyggnadsprocessen.
- säkra delaktighet och inflytande i arbetet med konst och konstnärliga processer och att arbetet med offentlig konst kännetecknas av öppenhet och dialog.
- genom pedagogiska initiativ förankra och tillgängliggöra konsten i det offentliga rummet.

Fast konst

Platsbunden konstnärlig miljögestaltning som är beställd och skapad för en offentlig plats eller en särskild byggnad.

Det kan vara:

- Byggnadsintegrerade verk som är direkt monterade i väggar, tak, golv, fönster eller integrerad i byggnaden.
- Platsintegrerade verk som är monterade och placerade utanför byggnaden.

Permanent konst har oftast **skapats specifikt för sin plats** och konstverket är en del av sin byggnad eller fastighet.

Det gäller oavsett om konsten, som i sin enklaste form är en skulptur på ett podium, eller om konstverket är så integrerat i sin miljö att det **omöjligt kan frigöras från sin plats utan att både konsten och platsen förändras**.

Detalj av konstverket "Lev!", 2012

©FA+/Bildupphovsrätt 2025

2 Kulturell välfärd

”Ett omfattande, fritt och aktivt konst- och kulturliv, en bred folkbildning och en rik amatörkultur ökar människors engagemang, kunskap och möjligheter att komma till tals. Kulturens djupa förankring och breda representation i lokalsamhället utgör en stark förnyelsekraft och bidrar till att etablera nya demokratiska arenor och ickekommersiella kulturella mötesplatser”¹

Därför ska Umeå kommun:

- satsa på ett kulturliv som är öppet och tillgängligt för alla över hela kommunen
- utveckla ickekommersiella kulturella mötesplatser
- aktivt söka nå nya målgrupper

(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Konst i våra livsmiljöer är en fråga om demokrati utifrån allas rätt till konstupplevelser. Konst skapar mervärden för samhället och berikar kommunen med varierade och intressanta platser som kan väcka nya tankar och perspektiv. Bredden av konstnärliga uttryck och dess tillgänglighet bidrar till mångfald, inkludering och vår kulturella välfärd.

Tillgänglighet

Den offentliga konsten ska placeras ut så att den tillgängliggörs för den breda allmänheten. Våra livsmiljöer ska gestaltas konstnärligt i både inom- och utomhusmiljöer i stadskärnan, stadsdelar, mindre tätorter och landsbygd. Kommunen ska stötta utvecklandet av ickekommersiella mötesplatser för kulturupplevelser vilket inom konsten bland annat tar sig uttryck genom **Umeå Konsthall** som arena för samtidskonst.

Kvalitet och bredd

För att uppnå de kulturpolitiska målen ska det offentliga bland annat främja kvalitet och konstnärlig förnyelse. Umeå kommun förvaltar en samling med verk från 40-talet till nutid. Nya inköp av offentlig konst, oavsett skala, ska hålla hög kvalitet och representera en bredd av uttryck, tekniker och konstnärskap så att en mångfald uppnås i kommunens konstsamling. Det möjliggör att tillgängliggöra både lös konst och fasta gestaltningar i offentlig miljö som visar konst ur ett brett och komplext perspektiv. Såväl lokala som nationella och om möjligt internationella konstnärskap ska finnas representerade.

Umeå kommun ska:

- möjliggöra för alla invånare att få uppleva och möta konst i sin vardag
- placera/ integrera offentlig konst i kommunens lokaler och i offentliga miljöer i stadskärnan, stadsdelar, mindre tätorter och landsbygd
- främja att konsten medverkar till att skapa nya möten mellan invånare och stimulera till nya intryck och samtal
- främja konstnärlig kvalitet och förnyelse samt en mångfald av konstnärliga uttryck och metoder

Lös konst

Lös konst och fristående verk betyder att verken **går att flytta**. De är inte bundna till en plats eller lokal och utan byggteknisk påverkan. Det kan verk som köps in till stadens konstsamling.

Exempelvis: målningar, textila bilder och mindre skulpturer.

Temporär konst

Viss konst kan och ska ibland existera endast vid en specifik tidpunkt eller begränsad tidsperiod. Tillfälliga och nyskapande konsthändelser får ta plats i stadsrummet och konstnärer provar nya former för att skapa engagemang och oväntade möten.

Detta kan berika det offentliga rummet som därigenom kan vara en arena för olika uttryck och bidra till vitalitet. Till detta räknas bland annat performance och tillfälliga skulpturala installationer.

Ljusfestivalen Höstljus i Umeå centrum, november 2024.
Ljuskonstverket Fyren, skapad av elever i årskurs 4-6 på Mariehemsskolan. Ett initiativ av BRIS och Kulturskolan.

©Umeå kommun

3 Professionellt kulturliv

”Umeå som kulturkommun strävar efter en gränsöverskridande samverkan, både konstnärligt och organisatoriskt mellan de ideella och institutionella kulturarrangörerna och de professionella kulturutövarna. Genom att främja samverkan och uppträda förebildligt skapas goda förutsättningar för utveckling av kulturlivet på så väl amatör- som professionell nivå.”

Därför ska Umeå kommun

- *tillhandahålla goda villkor för kommunens yrkesverksamma kulturarbetare*
- *uppträda förebildligt i sina relationer till kulturlivets aktörer*
- *nyttja professionella konstnärers yrkeskompetens vid konstnärliga gestaltningar i det offentliga rummet*

(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Uppdrag och konstexpertis

Kommunen ska främja konstnärers roll och arbetsvillkor och uppträda föredömligt i samarbete med dem och tillämpa deras specifika kompetens i relevanta sammanhang. Genom respekterandet av konstnärer och konstkompetens säkras både konstnärlig kvalitet och kommunens förtroende för profession och kunskap. Konstnärer kan kontrakteras genom konstinköp, gestaltningsuppdrag, utställningar och pedagogisk verksamhet. Kommunen främjar även det fria kulturlivet och konstnärers praktik genom anslag och stipendier.

Vid behov kan extern konstkonsult upphandlas som process/projektledare vid konstnärliga gestaltningar. Extern expertis används även vid exempelvis urval av skissuppdrag vid konstinköp för riktad komplettering av den kommunala konstsamlingen.

Branschenliga ersättningar och transparenta processer

MU-avtalet kallas ramavtalet för konstnärers ersättning för medverkan vid utställningar, föreläsningar och pedagogisk verksamhet. Avtalets syfte är att skapa bättre förutsättningar för bild- och formkonstnärer att få betalt för utfört arbete, främja konstnärers roll i samhället och tillämpa branschenliga avtal och ersättningar. Upphandlingsärenden ska ske i enlighet med Lagen om offentlig upphandling för transparens och rättvisa konkurrensvillkor.

Umeå kommun ska:

- **nyttja professionella konstnärers yrkeskompetens**
- **förvärva konst från samtida, yrkesverksamma, lokala, regionala och nationella och internationella konstnärer via gallerier, museum och konsthallar eller annan offentlig visning.**
- **förvärva offentlig konst i enlighet LOU (Lagen om offentlig upphandling).**
- **främja konstnärers roll i samhället och tillämpa branschenliga avtal och ersättningar (MU-avtalet och KRO:s (Konstnärernas Riksorganisation) riktlinjer)**

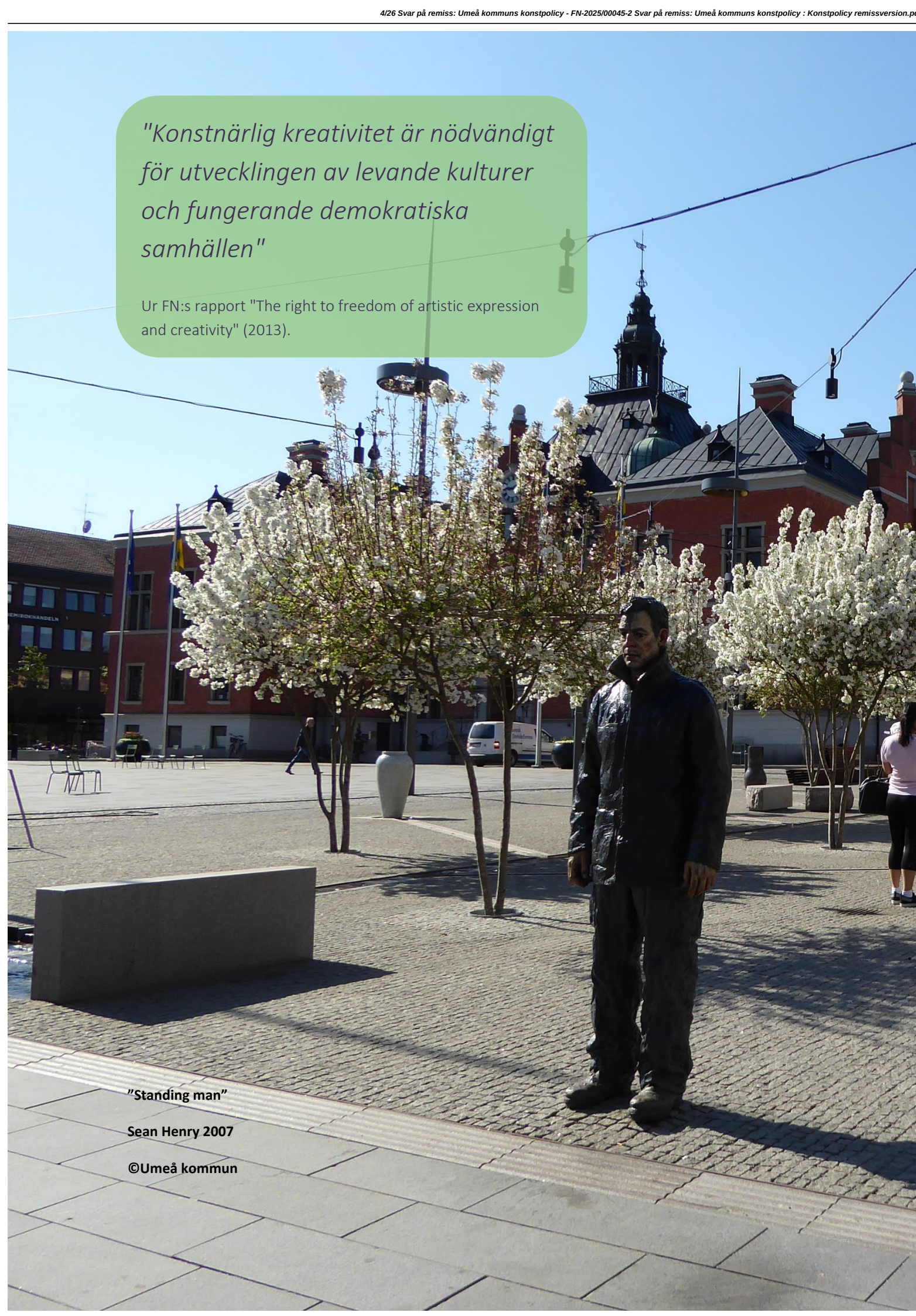
*"Konstnärlig kreativitet är nödvändigt
för utvecklingen av levande kulturer
och fungerande demokratiska
samhällen"*

Ur FN:s rapport "The right to freedom of artistic expression
and creativity" (2013).

"Standing man"

Sean Henry 2007

©Umeå kommun

4 Konstnärlig frihet

”Principen om armlängds avstånd innebär förutom demokrati och yttrandefrihetsaspekterna en stark tilltro till den konstnärliga kompetensen. Det är sakkunniga som ska göra de bedömningar som ligger till grund för politiska beslut om offentligt finansierad kultur”

Därför ska Umeå kommun

- tillämpa principen om armlängds avstånd

(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Yttrandefrihet

I linje med FN:s hållning fastslår Sverige i sitt mål för kulturpolitiken att ”Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund.” Vid inköp av offentlig konst inom Umeå kommun ska alltid den konstnärliga friheten värnas.

Armlängds avstånd

Principen om armlängds avstånd är viktigt för att säkra konstnärlig frihet i kommunen. Det innebär att den politiska organisationen beslutar om mål och ekonomiska ramar men överlåter konstnärliga och kvalitativa bedömningar åt sakkunniga tjänstepersoner med god kännedom inom konstområdet, om konst, nu levande konstnärer och dess praktiker. Politiken ska inte besluta, eller försöka påverka beslut, som rör vilka konstnärer eller vilka enskilda verk som ska köpas in.

Delegation

Delegation för inköp av Umeå kommunens offentliga konst till tjänsteperson med konstkompetens (Konstintendent) till en marknadsrelevant summa är ett av verktygen för att realisera armlängds avstånd och säkrandet av en kvalitativ och effektiv konstansknaffningsprocess.

Upphovsrätt

Ägare och förvaltare av offentlig konst har också att ta hänsyn till upphovsrättslagen, Lag (1960:729). Denna lag ger konstnären ensamrätt att tillåta eller förbjuda vissa åtgärder med avseende på verket samt verkets tillgängliggörande för allmänheten under sin livstid och 70 år efter dödsåret. Upphovsrätten regleras i avtal och förvaltningsavtal med respektive konstnär.

Umeå kommun ska:

- tillämpa principen om armlängds avstånd och främja konstnärlig frihet.
- säkra att inköp konst och konstnärliga tjänster utförs av sakkunniga med konstkompetens
- nedteckna konstnärers upphovsrätt i avtalsskrivning.

5 Goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar

”I Sverige är barnkonventionen lag. I artikel 31 stipuleras ”att konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Konventionsstaterna ska även respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och ska uppmuntra tillhållandet av lämpliga och lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet samt till rekreations- och fritidsverksamhet”

Därför ska Umeå kommun

- verka för att alla barn och ungdomar ska få lika möjligheter att under läsår och skollov möta många olika kulturella upplevelser och konstnärliga verksamheter samt utveckla eget skapande
- utveckla och samordna de kulturpedagogiska resurserna för att stärka för-, grund-, och gymnasieskolans pedagoger genom en bred och varierad kompetensutveckling inom det kulturella fältet
- genom fortsatt dialog mellan skol- och kulturförvaltning och berörda intressenter erbjuda barn och unga möjlighet att aktivt delta och påverka kulturaktiviteter som riktar sig till den egna målgruppen
- aktivt söka nå nya målgrupper.

(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Kunskap och eget skapande

Konstpedagogisk verksamhet riktad till skola är en betydande del av tillgängliggörandet av konstupplevelser och eget skapande för målgruppen barn och unga. Konstpedagogik erbjuds i anslutning till Umeå konsthall och den offentliga konsten i vårt offentliga rum och kulturpedagogiska program och projekt sker genom bland annat Skapande skola, respektive öppen bildverkstad.

Umeå kommun ska:

- vara en katalysator för kreativitet, ny kunskap och stärka barns egna deltagande i kulturlivet som såväl utövare, mottagare och producent inom konstområdet.

Kulturarv

"Kulturarv är alla materiella och immateriella uttryck för mänsklig påverkan, till exempel lämningar, föremål, miljöer, verksamheter eller traditioner. Avser såväl materiella som immateriella uttryck. Kulturarv omfattar traditioner, språk, konstnärliga verk, historiska lämningar, arkiv- och föremålssamlingar samt kulturmiljöer och kulturlandskap som överförs från generation till generation.

Vad som betraktas som kulturarv förändras med tiden och är ett uttryck för samhällets skiftande värderingar"

(Riksantikvarieämbetet U.Å, Statens konstråd 2014, Statens konstråd 2019).

Detalj av konstverket "Grön eld", 1970.

© Vicke Lindstrand/Bildupphovsrätt 2025.

Umeå kommun

6 Kulturarv och Kulturmiljö

” Kulturarv omfattar alla materiella och immateriella uttryck av mänsklig aktivitet genom tiderna. Uttrycken kan vara historiska spår, objekt eller företeelser. Kulturarv kan också beskrivas som förutsättningar för eller resultatet av dynamiska samtal eller förhandlingar om samhällets utveckling”

Därför ska Umeå kommun

- *Främja att kulturarv och kulturmiljöer värnas, vårdas, tillgängliggörs och utvecklas.*
(Kulturpolitiskt program 2020-2030)

Tillväxt och förändring är inte något nytt i Umeå. Kommunen har vuxit under en lång tid och har formats av olika tiders planerings- och visuella ideal. Umeå är i ständig förändring, förutsättningarna förändras och för varje nytt tillägg fylls berättelsen på. Kulturmiljön bär på berättelser om utvecklingen av en plats och konsten är både ett verktyg för att synliggöra och vidareutveckla dessa värden och utgör en framtida årsring i det kulturarv som lämnas vidare. Policyn säkerställer att den konstnärliga utvecklingen sker med en medvetenhet om de dubbla målen att ha respekt för befintliga kulturmiljöer och att ge utrymme för nya konstnärliga uttryck. Detta innebär särskilda överväganden gällande konstområdet.

Hållbarhet

Konsten i vårt offentliga rum skall förvaltas och underhållas så att kommande generationer kan uppleva dem och konsten ska betraktas som en del av vårt kulturarv. Hållbara material och arbetsmetoder är av stor vikt. Verken ska hålla under lång tid och därför är det viktigt att den konstnärliga kvaliteten, uttrycket och tekniken är av hög kvalitet.

Registrering och bevarande

Den offentliga konstsamlingen registreras (både fast och lös konst), tillses och underhålls. Vid fasta gestaltningar skall en underhållsplan klargöra framtida underhållsbehov samt ansvarsfördelningen för dess utförande nedtecknas. För att korrekt tillsyn skall kunna ske är inskrivning av konsten i kommunens konstsamling avgörande.

Konst eller kulturhistoriskt bevarandeintresse?

I Umeå kommuns konstpolicy görs följande principiella åtskillnad mellan konstnärliga skulpturer och kulturhistoriska monument.

- **Konstnärlig skulptur:** Ett tredimensionellt konstverk skapat med konstnärlig avsikt, oftast av en namngiven konstnär. Verket är unikt, estetiskt motiverat. Dessa verk bedöms, hanteras och underhålls inom ramen för den offentliga konsten.
- **Kulturhistoriskt monument:** En fysisk struktur eller installation som främst har minnesfunktion eller historisk betydelse, t.ex. minnesstenar, krigsmonument eller platsspecifika minnesmärken. Dessa har ofta upprättats av ideella föreningar, staten eller kommunen för att hedra historiska händelser eller personer, och saknar ofta en namngiven

konstnärlig upphovsman. Fokus ligger på kulturarvets bevarandevärde snarare än det konstnärliga uttrycket.

Det är dock viktigt att förstå att gränsen mellan dessa kategorier inte alltid är skarp. Vissa verk uppfyller kriterier för både konstnärligt uttryck och kulturhistoriskt värde.

- Om monumentet har en tydlig estetisk gestaltning, skapats av en konstnär och uttrycker konstnärliga intentioner, kan det betraktas som ett konstverk.
- Om monumentet främst fyller en ceremoniell eller dokumenterande funktion (t.ex. en enkel sten med inskription, rest av en förening), betraktas det i första hand som ett kulturhistoriskt minnesmärke.

Vid övervägande av inskrivning i kommunens konstsamling behövs bägge perspektiv: konstnärlig sakkunskap vid bevarande, men även kulturmiljökompetens vid värdering och restaurering. Kommunen avgör från fall till fall – men som huvudprincip bör monument utan konstnärlig upphovsman hanteras inom ramen för kulturmiljöansvar, inte konstsamlingen. Kommunen bär likväl ett underhållsansvar för dessa objekt men detta omfattas ej av konstpolicyns ramar.

Nya årsringar

Umeå kommun välkomnar hållbar utveckling och tillväxt. Vid förändringar skall redan befintliga konstnärliga eller kulturhistoriska värden undersökas och tas hänsyn till för att kvalitén och verkens integritet inte skall riskera att försvagas. Konsten kan skapa nya uttryck samtidigt som vi utgår från det befintliga där identitet, karaktär och kulturmiljö är viktiga utgångspunkter. Konst och nya gestaltningar kan skapa spännande kontraster mellan nytt och gammalt.

Umeå kommun ska:

- hantera offentlig konst som ett kulturarv som förvaltas och underhålls som sådant.
- registrera sitt konstinnehav i kommunens databas och upprätta underhållsplaner för fasta gestaltningar som en del av gestaltungsprocessen,
- säkra att fastighetsägaren ska avsätta medel för underhåll och renovering av byggnadsanknuten konst enligt en underhållsplan.
- utföra tillsyn och underhåll av offentlig konst regelbundet.
- använda samtida konst för att tolka, aktivera och komplettera historiska miljöer och berättelser.

Hur gör vi? - verktyg för goda livsmiljöer

Finansiering

Umeå kommun ska ha en hållbar finansiering som möjliggör att kommunen lever upp till visionen för arbetet med offentlig konst i denna policy, både gällande investering och underhåll. Umeå Kommun ska ha ett finansieringssystem för konstinvestering som följer stadens tillväxt, samtidigt som långsiktigt underhåll och hög konstnärlig kvalitet säkras.

Enprocentregeln är en ekonomisk princip för offentlig konst som innebär att cirka en procent av den totala budgeten avsätts för konstnärlig gestaltning vid ny-, om- och tillbyggnad. Umeå kommun har sedan 2008 valt inte att arbeta med en "en-procents-regel" för offentlig konst. I stället finns ett kommungemensamt investeringsanslag för konsten (basanslag) som beslutas av kommunfullmäktige samt kompletteras av avsatta konstinvesteringsmedel inom ramen för större kommunala byggprojekt (projektbudget).

Konstprogram

När konst ska integreras i ett plan- eller byggprojekt ska ett konstprogram tas fram. Det säkerställer konstnärlig kvalitet, tydliggör förutsättningar och fungerar som grund för upphandling av konstnär.

Konstprogrammet tas fram i samverkan mellan kulturförvaltning, projektägare, berörda brukare och sakkunniga. Det beskriver förutsättningar, teman, tekniker, platser, budget, urvalsprocess och tidsplan. Konstprogrammet är ett levande dokument och stöd för alla parter genom hela projektet – från planering till förvaltning – och omfattar även befintlig konst som påverkas.

Programmet är ett verktyg för samordning mellan kommunens förvaltningar och ska finnas med i samhällsbyggnadsförvaltningens checklista för utredning och förstudie. I projekt där konst ingår ska konstprogram tas fram i samband med planläggning, och konstkostnader ska inkluderas i investerings- eller exploateringskalkylen.

Det finns två nivåer:

- **Översiktligt konstprogram** – vid större områden i flera etapper
- **Enskilt konstprogram** – inför produktion av ett specifikt konstverk

Gemensamt ansvar

Umeå kommun har ett övergripande ansvar att långsiktigt säkra hållbara konstnärliga värden i kommunen. Detta ansvar innebär att bevaka och främja stadens gemensamma intressen samt att utveckla Umeå enligt översiktsplanens mål. Kommunen tar fram översiktsplaner, detaljplaner och beslutar om bygglov – alla med stor påverkan på den byggda miljön. Även projektens budgetering och finansiering påverkar hur vår livsmiljö utformas. Det kan vara en utmaning att skapa samsyn, gemensamma mål och gemensamma prioriteringar mellan olika intressenter.

Umeå kommun har ett övergripande ansvar att säkra långsiktigt hållbara konstnärliga värden. Alla aktörer i samhällsbyggnadsprocessen behöver därför ta ett gemensamt ansvar för utvecklingen av våra livsmiljöer.

Arbetet är långsiktigt och förutsätter helhetssyn samt samarbete mellan många parter. Genom en tydlig ansvarsfördelning och tidig samverkan säkerställs att offentlig konst integreras på ett kvalitativt och hållbart sätt i Umeå kommuns stadsutveckling. Detta arbetssätt främjar en gestaltad livsmiljö där arkitektur, form och konst samverkar till gagn för alla kommuninvånare. Tidig samverkan mellan kultur-, byggnads- och teknik/fastighetsförvaltningen är avgörande för att offentlig konst integreras med god kvalitet och hållbarhet.

Kulturförvaltningen har det huvudsakliga ansvaret för kommunens konstverksamhet. I samhällsbyggnadsprojekt bidrar kulturförvaltningen med konstnärlig kompetens och leder arbetet med konstnärlig gestaltning. Konkret ansvarar kulturförvaltningen för att:

- **Bidra med konstkompetens:** Säkerställa att projekt får tillgång till professionell konstnärlig expertis.
- **Utforma konstprogram:** Ta fram ett konstprogram för projektet i samråd med en referensgrupp med relevanta kompetenser.
- **Upphandling och urval:** Förbereda upphandlingsunderlag, anlita extern konstprojektledare eller konsult vid behov, samt leda urvalsprocesser för konstnärliga uppdrag i enlighet med LOU.
- **Dokumentation:** Registrera nyinköpt konst i kommunens konstsamling.
- **Underhållsplanering:** Planera för skötsel och underhåll av ny upphandlad offentlig konst i samverkan med berörda enheter (Teknik- och fastighetsförvaltningen).

Stadsbyggnadsförvaltningen har huvudansvaret för kommunens fysiska planering. I konstsammanhang ansvarar stadsbyggnadsförvaltningen för integrering och praktisk hantering av den offentliga konsten i stadsutvecklingen. Konkret ansvarar stadsbyggnadsförvaltningen för att:

- **Samarbeta från start:** Bjuda in kulturförvaltningens representant till samverkan i tidiga skeden av planering för nya projekt, så att konstperspektivet beaktas från början.
- **Lovprövning:** Beaktar konstperspektivet i översikts- och detaljplanering samt vid lovprövning. Handlägger bygglov och fattar PBL-beslut som kan påverka konstnärliga inslag (t.ex. fasader, ljus, skyltning).

Teknik- och fastighetsförvaltningen ansvarar för kommunens anläggningar. I konstsammanhang är förvaltningen beställare/byggherre i kommunens bygg- och anläggningsprojekt samt ansvarig för drift och skötsel av byggnadsanknuten konst. Konkret ansvarar teknik- och fastighetsförvaltningen för att:

- Avsätter och följer upp **projektmedel** för konst i investeringskalkyler.
- **Beställer vid behov konstprogram/konstutredning** av kulturförvaltningen.
- **Samordnar** bygg- och installationsfrågor så att konst byggs in/placeras korrekt i tidplan.
- Säkerställer **tekniska förutsättningar** i projektering/produktion (fundament, infästningar, el, markarbete).
- **Ansvarar för basdrift/underhåll** (ex. snöröjning, rengöring, vegetation).

Ansvar i olika skeden

För att lyckas med konstnärlig gestaltning krävs att **förvaltningarna samverkar i varje skede** av samhällsbyggnadsprocessen. Ansvarsrollerna kan sammanfattas per projektfas enligt nedan:

Planering (idé- och förstudiefas):

- *Kulturförvaltningen*: Tillför konstnärlig kompetens tidigt. Identifierar tillsammans med projektägare var konst kan bidra och börjar planera för eventuella konstinsatser.
- *Stadsbyggnadsförvaltningen*: Integrerar konstperspektivet i utredningar/planmål, bjuder in kulturförvaltningens representant till samverkan i tidiga skeden av planering av nya projekt, så att konstperspektivet beaktas från början.
- *Teknik- och fastighetsförvaltningen*: Säkerställer budgetutrymme och praktiska/tekniska förutsättningar för konst i projektplaneringen.

Programskede (planering/detaljplan):

- *Kulturförvaltningen*: Utarbetar ett konstprogram i samråd med projektets övriga aktörer. Konstprogrammet samordnas med övrigt gestaltungsprogram och beskriver hur och var konstnärliga inslag ska utformas.
- *Stadsbyggnadsförvaltningen*: Integrerar konstnärliga riktlinjer från konstprogrammet i planeringsdokument och detaljplaner.
- *Teknik- och fastighetsförvaltningen*: Säkerställer att konstprogram tas fram genom att formellt beställa konstprogrammet av kulturförvaltningen.

Projektering och byggskede:

- *Kulturförvaltningen:* Leder konstprojektets genomförande. Genomför upphandling eller urval av konstnär(er) enligt konstprogrammet och följer upp att den konstnärliga gestaltningen genomförs enligt plan.
- *Stadsbyggnadsförvaltningen:* Prövar lov/tekniska frågor enligt PBL, fastställer kontrollplaner och utövar tillsyn under byggprocessen.
- *Teknik- och fastighetsförvaltningen:* Genomför och samordnar tekniska lösningar enligt överenskommelse av konstnärlig gestaltning (tex fundament, markberedning, infästningar, installationer).

Förvaltning (drift- och underhållsskede):

- *Kulturförvaltningen:* Övertar förvaltningsansvaret för det färdiga konstverket som del av kommunens konstsamling. Följer upp verkets skick och ser till att det finns en underhållsplan eller skötselanvisningar för konstverket.
- *Stadsbyggnadsförvaltningen:* Bedriver PBL-tillsyn i relevanta delar (t.ex. byggnaders underhåll) – separat från konstsamlingens vård.
- *Teknik- och fastighetsförvaltningen:* Utför löpande skötsel och yttre underhåll enligt överenskommen underhållsplan (Fastighet för byggnadsanknuten konst; Gator och parker för utomhusverk).

Referenser

Översiktsplan Umeå kommun

Planeringsstrategi 2024. Umeå kommun

<https://www.umea.se/byggaboochmiljo/>

Kulturpolitisk Program

[Kulturpolitiskt program för Umeå kommun 2020–2030](#)

Om gestaltad livsmiljö

<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/arkitektur-och-gestaltad-livsmiljo/gestaltad-livsmiljo/>

Tjänsteskrivelse

2025-12-01

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00047

Svar på remiss: Mobilitetsnorm för Umeå kommun

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att godkänna förslag till yttrande enligt nedan.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun arbetar för en stadsutveckling med människan i centrum där korta resvägar, levande stadsmiljöer och närhet till vardagliga funktioner är centrala element. Översiktsplanens strategier sätter ramarna för denna utveckling där komplettering av befintlig bebyggelse och en ökad täthet är bärande principer.

Parkering är en central fråga i samhällsbyggnadsprocessen och ett styrmedel där kommunen har rådighet. Genom att behövsanpassa antalet parkeringsplatser samtidigt som hållbara färdsätt premieras kan Umeåbornas behov av att äga egen bil minska.

Många svenska kommuner använder mobilitetstjänst för att komplettera det traditionella bilägandet. Mobilitetstjänster används som motprestation för att minska kravet på byggande av parkeringsplatser genom en så kallad flexibel parkeringsnorm eller mobilitetsnorm.

Umeå kommun tar nu fram en ny mobilitetsnorm som väntas ersätta tidigare parkeringsnorm, ett ramverk och en tydlig spelplan för fastighetsägare och byggaktörer som vill bidra till Umeås tillväxt genom byggande av bostäder eller verksamheter.

Syftet med mobilitetsnormen är att stödja omställningen till hållbart resande och bidra till kommunens mål om hållbar tillväxt och 200 000 invånare år 2050 genom att:

- Främja mobilitetstjänster.
- Minska behovet av parkeringsplatser och bilens attraktivitet.
- Underlätta genomförandet av nya projekt och ge tydliga spelregler.
- Utveckla modeller för uppföljning av normens effekter och efterlevnad.

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2025/00047

Förslaget har tagits fram i samverkan mellan kompetenser från stadsledningskontoret, tekniska nämnden, byggnadsnämnden samt Umeå parke-ring AB

Fritidsnämnden har erbjudits möjlighet att yttra sig över förslaget.

Fritidsnämndens yttrande

Fritidsnämnden har tagit del av förslaget till mobilitetsnorm för Umeå kommun och önskar lämna följande synpunkter:

Förtydligande av begreppet ”verksamheter”

Benämningen *verksamheter* bör förtydligas och ges en mer utförlig be-skrivning av dess omfattning och innebörd. För tydlighet och likvärdig til-lämpning föreslås att definitionen beskrivs i samma omfattning som i gäl-lande *Parkeringsnorm för Umeå kommun*. En sådan precisering minskar risken för olika tolkningar och underlättar tillämpningen för både fastig-hetsägare och hyresgäster.

Mobilitetssamordnare för verksamheter – ansvarsfördelning

Avseende verksamhetslokaler och rollen som mobilitetssamordnare fram-går att ansvaret inte enbart kan ligga på fastighetsägaren utan även på hy-resgästen. Här efterfrågas en tydligare redogörelse för:

- vilka uppgifter och vilket ansvar hyresgästen förväntas eller kan åta sig,
- hur rutiner och ansvarsfördelning ska se ut mellan fastighetsägare och hyresgäst,
- hur gränsdragningen ska hanteras i de fall där kommunen äger fas-tigheten och en kommunal verksamhet är hyresgäst.

Det finns även ett behov av klagörande kring finansieringsansvaret för mobilitetsåtgärder gällande verksamhet, exempelvis erbjudanden om kol-lektivtrafikkort, presentkort för cykelservice eller andra mobilitetsfräm-jande incitament. Det bör tydligt framgå vem som förväntas bära dessa kostnader.

Variation i parkeringsbehov vid kommunala verksamheter

Kommunala verksamheter uppvisar stora variationer i nyttjande av lokaler, vilket kan medföra olika omfattning av parkeringsbehov över tid. Exempel-vis nyttjas skollokaler dagtid, medan idrottshallar med koppling till skolfas-tigheter används för föreningsverksamhet under vardagskvällar och helger.

Anläggningar för bredd- och ungdomsidrott kan ha en hög andel tillresta besökare vid föreningsevenemang vilket genererar ett tillfälligt ökat behov

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2025/00047

av parkeringsfunktioner, framför allt i anläggningar som har koppling till skolfastigheter. Dessa variationer bör beaktas tydligare i bedömningen av parkeringsbehov, så att kraven anpassas efter faktisk användning över tid och inte enbart utifrån en statisk verksamhetsdefinition.

Umeå kommuns rekommenderade acceptabla gångavstånd mellan parkeringsanläggning och målpunkt

Acceptabla gångavstånd för besökare till idrottsanläggningar varierar beroende på anläggningens karaktär. Vid elitidrottsanläggningar och större evenemangsarenor är det inte möjligt att tillgodose parkeringsbehovet för samtliga besökare vilket kan komma att medföra en större acceptans för längre gångavstånd. Därför bör det i tabell 5 (sidan 10) framgå verksamheternas olikheter och inte generaliseras.

Konsekvenser

En minskning av parkeringsplatser vid flerfamiljshus kan innebära att parkeringsbehovet för privatpersoner delvis förläggs till idrottshallar och andra verksamhetsfastigheter, med risk för ökad belastning. Det är därför av vikt att utvecklingen följs upp och att eventuella behov av styrning, samordning eller kompletterande åtgärder vidtas för att säkerställa att parkeringsfunktionerna kan tillgodose respektive verksamheters behov.

Beslutsunderlag

Remiss angående förslag till mobilitetsnorm för Umeå kommun
Mobilitetsnorm Umeå kommun, remissversion 2025-11-04
Beskrivning av mobilitetsåtgärder – Bilaga 2
Sändlista

Beredningsansvariga

Thomas Savilahti, fritidskonsulent

Beslutet ska skickas till

Yttranden skickas till elin.lindqvist@umea.se och märks med
KS-2024/00548

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Thomas Savilahti
Fritidskonsulent

Från: Elin Lindqvist
Skickat: den 5 november 2025 09:52
Till: Susanne Ångdal; BN Diarium; Umeå Fritid; Utbildningskontoret; Individ- och familjenämnden; KS Diarium; Kulturförvaltningen Kultur; Ulrika Lindström; Annika Kjellsson Lind; Marie Sandström; Äldrenämnden; Ulrika Persson; KS Diarium; KS Diarium; KS Diarium; KS Diarium; Bianca Byring; Klara Lundgren; Jennie Bergvall Kalén; Kevin Tornemar; KS Diarium; UmeBrå Umeå kommun
Ämne: Remiss angående förslag till mobilitetsnorm för Umeå kommun
Bifogade filer: Mobilitetsnorm Umeå kommun, remissversion 2025-11-04.pdf; Beskrivning av mobilitetsåtgärder - Bilaga 2.pdf; Sändlista.xlsx

Remiss angående förslag till mobilitetsnorm för Umeå kommun

Umeå kommun arbetar för en stadsutveckling med människan i centrum där korta resvägar, levande stadsmiljöer och närhet till vardagliga funktioner är centrala element. Översiktsplanens strategier sätter ramarna för denna utveckling där komplettering av befintlig bebyggelse och en ökad täthet är bärande principer. Parkering är en central fråga i samhällsbyggnadsprocessen och ett styrmedel där kommunen har rådighet. Genom att arbeta för att behovsanpassa antalet parkeringsplatser samtidigt som hållbara färdsätt premieras kan Umeåbornas behov av att äga egen bil minska. På så vis ges förutsättningar för en hög tillväxttakt samtidigt som gröna transportslag främjas.

Vi ser en utveckling runt om i Sverige där mobilitet som tjänst kompletterar det traditionella bilägandet. Investeringar i mobilitetstjänster används i flertalet svenska kommuner som motprestation för att minska kravet på byggande av parkeringsplatser genom en så kallad flexibel parkeringsnorm eller mobilitetsnorm. Att arbeta med denna typ av verktyg skapar förutsättningar för invånarna att röra sig mellan målpunkter på andra sätt än med bil. Dessutom bidrar en mobilitetsnorm med ett ramverk och en tydlig spelplan för fastighetsägare och byggaktörer som vill bidra till Umeås tillväxt genom byggande av bostäder eller verksamheter. Utifrån ovanstående beskrivning har Umeå kommun arbetat med att ta fram en ny mobilitetsnorm som väntas ersätta tidigare parkeringsnorm. Arbetet har sin utgångspunkt i följande syftesskrivning:

Syftet med mobilitetsnormen är att skapa möjlighet för omställning till hållbart resande samt ge goda förutsättningar för att nå kommunens mål om hållbar tillväxt med sikte på 200 000 invånare år 2050. Detta görs genom att:

- Främja etableringen av mobilitetstjänster i Umeå
- Skapa förutsättningar för reduktion av antalet parkeringsplatser och på så vis minska den relativa attraktiviteten för bilen

- Skapa en tydlig spelplan för exploatörer och underlätta genomförandet av projekt som stärker Umeås tillväxt
- Ta fram modeller för uppföljning av mobilitetsnormens effekt och efterlevnad

Förslaget har tagits fram i samverkan mellan kompetenser från stadsledningskontoret, tekniska nämnden, byggnadsnämnden samt Umeå parkering AB.

Umeå kommun välkomnar nu synpunkter på förslaget och önskar svar senast **den 31 januari 2026**. Yttranden skickas till elin.lindqvist@umea.se och märks med KS-2024/00548.

Kontakta oss gärna under remisstiden vid frågor.

Kontakt: Ebba Sundström, Samhällsplanerare, ebba.sundstrom@umea.se , tel. 090-16 49 65.

med vänlig hälsning

Umeå kommun
Stadsledningskontoret
901 84 Umeå
Besöksadress: Skolgatan 31 A
www.umea.se/kommun

Mobilitetsnorm för Umeå kommun

Remissversion 2025-10-24

Innehåll

Bakgrund	3
Mål och syfte	3
Ansvarsfördelning	3
Status	3
Från bilparkering till hållbar mobilitet	5
Parkeringsstal för bil	5
Utgångspunkter för bilparkering	5
Bilparkering för bostäder	6
Bilparkering för verksamheter	8
Friköp	9
Samnyttjande av parkering	9
Acceptabla gångavstånd	10
Angöringsplats och parkering för personer med nedsatt rörelseförmåga	10
Parkeringsstal för cykel	11
Cykelparkering för bostäder	11
Cykelparkering för verksamheter	11
Mobilitetsåtgärder	12
Mobilitetsavtal	12
Mobilitetsåtgärder för bostäder	13
Steg 1: Baståtgärder	14
Steg 2: Poängåtgärder	14
Mobilitetsåtgärder för verksamheter	14
Uppföljning och revidering	15

Medverkande:
Strategisk utveckling
Detaljplan
Bygglov
Gator och parker
UPAB

Bakgrund

Umeå kommun arbetar för en stadsutveckling med människan i centrum där korta resvägar, levande stadsmiljöer och närhet till vardagliga funktioner är centrala element. Översiktsplanens strategier sätter ramarna för denna utveckling där komplettering av befintlig bebyggelse och en ökad täthet är bärande principer. Parkering är en central fråga i samhällsbyggnadsprocessen och ett styrmedel där kommunen har rådighet. Genom att arbeta för att behovsanpassa antalet parkeringsplatser samtidigt som hållbara färd sätt premieras kan Umeåbornas behov av att äga egen bil minska. På så vis ges förutsättningar för en hög tillväxttakt samtidigt som gröna transportslag främjas.

Mål och syfte

Genom riktlinjer för parkering anger kommunen det lägsta antal parkeringsplatser som ska tillföras en fastighet vid ny- och tillbyggnad av bostäder, verksamheter samt vid ändrad användning.

Mobilitetsnormen ska vara flexibel för revideringar samt:

- Arbeta för Umeås hållbara tillväxt
- Främja omställning till hållbara transportslag
- Stödja handläggning av detaljplaner och bygglov
- Säkerställa att parkering ordnas i skälig utsträckning med hänsyn till lagstiftning och kommunala målsättningar
- Vara transparent och enkel att kommunicera

Ansvarsfördelning

Enligt plan- och bygglagen bär fastighetsägaren ansvar för att anordna parkering för sin fastighet. Kommunen har ingen skyldighet att tillhandahålla parkering. Däremot har kommunen ett övergripande ansvar för parkeringsplaneringen och ska därmed ange vilket parkeringsbehov fastighetsägaren/byggherren ska tillgodose. Som stöd för bedömning av parkeringsbehovet tar kommunen fram riktlinjer för vilka krav som ska ställas på byggaktörer för att uppnå en rimlig mängd parkering för respektive fastighet.

Status

- Parkeringsnormen ska tillämpas som riktlinjer vid detaljplanläggning samt som krav vid bygglovsprövning.
- Parkeringsnormen antas av kommunstyrelsens planeringsutskott. Byggnadsnämnden är beslutande instans vid prövning mot parkeringsnormen.
- Likställighetsprincipen ska tillämpas för att säkerställa att byggaktörer behandlas lika.

8 kap i plan och bygglagen (2010:900), PBL, anger följande om parkering:

- "9 § En obebyggd tomt som ska bebyggas ska ordnas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Tomten ska ordnas så att..."
 - "... 4. det på tomten eller i närheten av den i skälig utsträckning finns lämpligt utrymme för parkering, lastning och lossning av fordon..."
 - "...Om det inte finns tillräckliga utrymmen för att ordna både friyta och parkering enligt första stycket 4, ska man i första hand ordna friyta."
- "10 § Det som gäller i fråga om utrymme och parkering, lastning och lossning och om friyta i 9 § första stycket 4 och andra stycket ska i skälig utsträckning också tillämpas om tomten är bebyggd."

Från bilparkering till hållbar mobilitet

Utgångspunkten i detta dokument är att se till den samlade tillgängligheten till en plats i stället för att fokusera på parkering som en separat del av trafiksystemet. Genom detta skifte synliggörs de hållbara färdmedlen och kommunens ambition om en långsiktigt hållbar stadsutveckling med människan i centrum. Det sammanlagda behovet av mobilitet kan illustreras enligt figuren nedan.

Figur 1.

Parkeringsstal för bil

Utgångspunkter för bilparkering

Eftersom tillgänglighet till en fastighet är beroende av flera samverkande aspekter behöver parkeringstalet vara avhängigt den samlade bilden av möjligheten att röra sig till och från olika delar av staden. Genom att sätta antal parkeringsplatser i relation till fastighetens läge och tillgängliga mobilitetstjänster bedöms vad som kan betraktas som skälig miniminivå av parkeringsplatser som ska tillföras en fastighet. Parkeringstalet beräknas utifrån bebyggelsens totala area (BTA) för flerbostadshus och verksamheter samt utifrån antal enheter för småhus.

Lägesbedömning

Mobilitetsnormen bygger utifrån ovanstående resonemang på en sammanvägning av tillgängligheten i Umeås stadsdelar som utgår från följande:

- Tillgång till kollektivtrafik
- Närhet till arbetsplatser
- Närhet till service (dagligvaruhandel)
- Närhet till centrum

Parkeringstalet blir lägre i de områden där dessa faktorer samlat visar på god tillgänglighet till vardagliga funktioner (se figur 1).

Mobilitetsåtgärder och mobilitetsavtal

Utöver den lägesbestämda variationen kan det sammanlagda behovet av parkeringsplatser minska i de fall fastighetsägaren åtar sig att tillhandahålla mobilitetstjänster till boende och verksamheter (se avsnitt om mobilitetsåtgärder). Detta regleras i mobilitetsavtal som tecknas mellan Umeå kommun och byggaktör.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Bilparkering för bostäder

Vid beräkning av parkeringstal för bostäder ska säkerställas:

- Att fastighetens behov av parkeringsplatser inryms inom egna fastigheten, i samlad- eller gemensam anläggning alternativt på närliggande fastighet genom servitut (se tabell 5 för acceptabelt gångavstånd till parkering)
- Att yta avsätts för besöksparkering
- Att yta avsätts för parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelseförmåga

Flerbostadshus

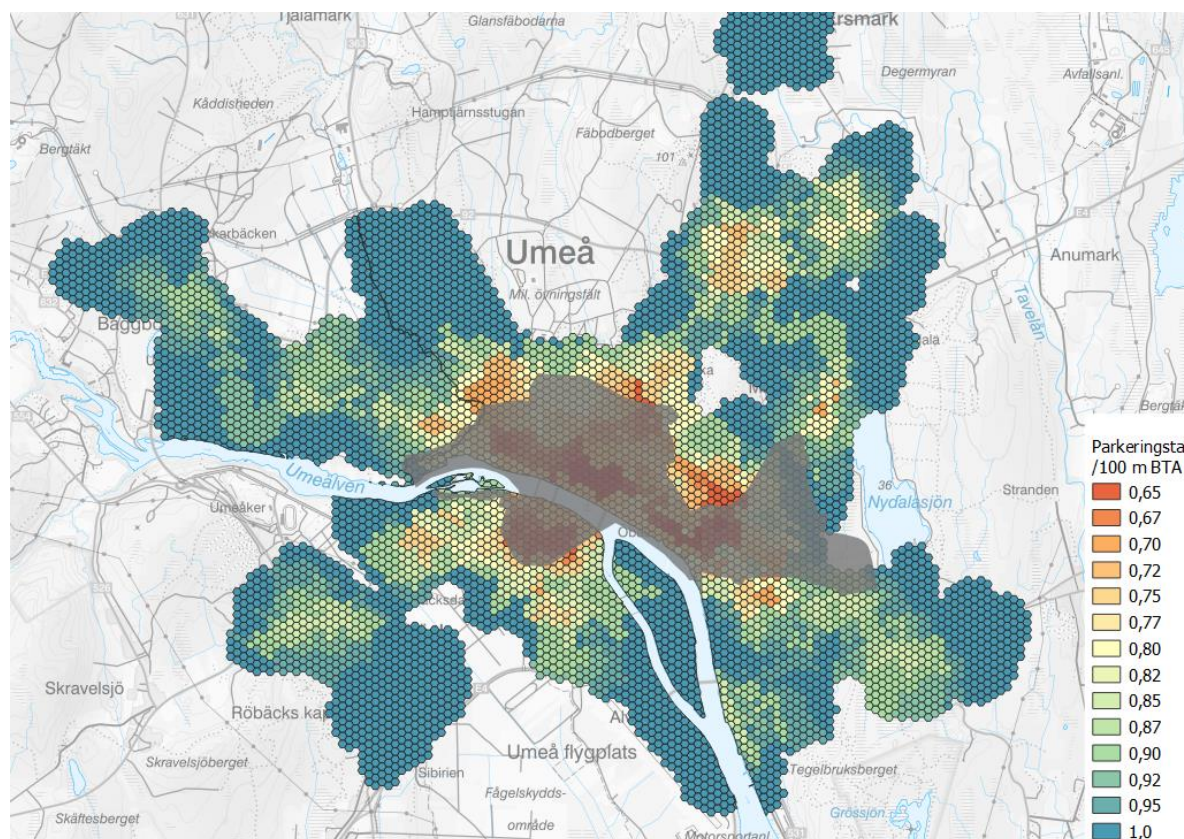
Utgångspunkten är att 1 parkeringsplats per 100 m² BTA bostadsbebyggelse ska tillhandahållas vid ny-, till- eller ombyggnation. Från detta görs avdrag utifrån den sammanlagda tillgängligheten för respektive fastighet enligt nedanstående tabell.

Tabell 1. Beräkningsgrund för lägesbaserade parkeringstal. Se bilaga 1 för karta över hållplatskategorier

Övriga områden inom Umeå tätort, grundtal 1 parkeringsplats/100 m ² BTA		
Aspekt	Avstånd [m]	Reduktion
Närhet till centrum	2500	0,05
Närhet till arbetsställen (antal 1000 inom 1500 m)	1500	0,1
Närhet till livsmedelsbutik	1000	0,05
	750	0,075
	500	0,1
Närhet till hållplats med god trafikering		
Närhet till hållplats med ≥ 44 000 avgångar/år	300	0,1
Närhet till hållplats med 31000 - 43999 avgångar/år	300	0,075
Närhet till hållplats med 17000 - 30999 avgångar/år	300	0,05

Nedanstående karta illustrerar parkeringstal i Umeå tätort utifrån en sammanvägning av faktorerna i tabellen ovan. Kartan visas i remisskede men planeras sedan ligga till grund för webblösning som byggaktörer och handläggare kan använda sig av för att studera förutsättningarna för respektive fastighet.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Figur 2. Parkeringstal i Umeå tätort för bostäder i flerbostadshus, baserat på en sammanvägning av parametrar från tabell 1.

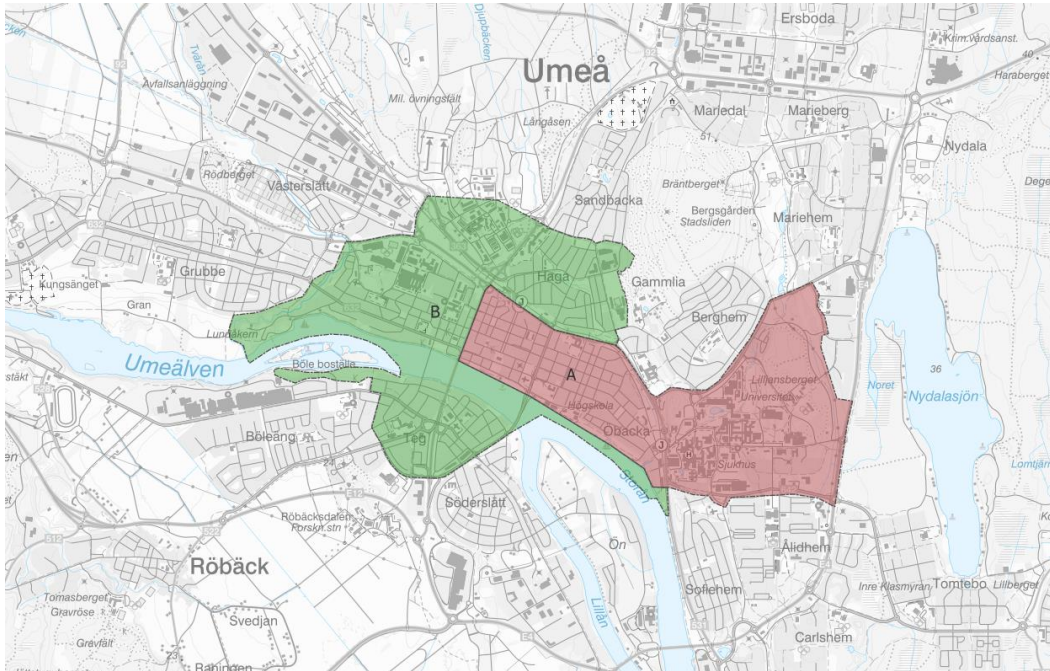
Kartan visas i remisskede men planeras sedan ligga till grund för webblösning som byggaktörer och handläggare kan använda sig av för att studera förutsättningarna för respektive fastighet.

För centrumfyrkanten, centrala staden, universitetsstaden samt kommundelar utanför Umeå tätort gäller fasta parkeringstal enligt tabell 2. Möjlighet till reduktion genom mobilitetsavtal finns för alla områden inom Umeå tätort.

Tabell 2. Zoner där fasta parkeringstal är gällande

Zon	Parkeringsplatser/100 m ² BTA
A	0,6
B	0,7
Utanför Umeå tätort	1

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Figur 3 Karta över zoner där fasta parkeringstal är gällande.

Småhus

För småhus gäller att varje enhet ska tillhandahålla minst 1 parkeringsplats. Utöver detta ska besöksparkering säkerställas med 0.2 platser per enhet. Detta gäller både inom Umeå tätort och i övriga kommundelar.

Tabell 3. Parkeringstal för småhus

Område	Antal parkeringsplatser/enhet	Antal besöksparkeringar/enhet
Umeå tätort	1	0,2
Övriga tätorter och kommundelar	1	0,2

Besöksparkering

För besöksparkering gäller att 0.15 parkeringsplatser per 100 m² BTA ska tillföras respektive fastighet. Möjlighet till reduktion på besöksparkering finns i de fall platserna ingår i samlad anläggning med möjlighet till samnyttjande, se avsnitt om samnyttjande av parkering.

Bilparkering för verksamheter

Beräkning av parkeringsbehovet för verksamheter baseras på samma lägesparametrar som för bostäder. Det vill säga det samvarierar med var i Umeå tätort det finns goda förutsättningar för hållbara resmönster. Utöver detta så baseras parkeringstalet för respektive fastighet på en kategorisering av olika verksamhetstyper (Se tabell 4).

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Vid beräkning av parkeringstal för verksamheter gäller följande:

- Bilparkering ordnas inom egna fastigheten, i samlad- eller gemensam anläggning alternativt på närliggande fastighet genom exempelvis servitut (se tabell 5 för acceptabelt gångavstånd till parkering)
- En särskild parkeringsutredning ska tas fram i projekt där för verksamheter som inte specificeras i tabell 4.
- Verksamheter upp till 200 kvm regleras inte i mobilitetsnormen.
- Nödvändigt underlag för bedömning av parkeringsbehov tas fram av exploatör i samråd med Umeå kommun.

Tabell 4. Parkeringstal för verksamheter, fördelat efter kategori

Funktion	Planbestämmelse	Parkeringstal/100 m ² BTA
Centrum, handel, restaurang*	C, H	2,0
Kontor	K	1.5
Industri	J	0.5
Verksamhet	Z	1.0
Tillfällig vistelse (ex. hotell)	O	Särskild utredning
Vård	D	Särskild utredning
Skola/förskola	S	Särskild utredning
Övrigt		Särskild utredning

*Exklusive externhandel/större anläggningar i bilorienterade lägen, här krävs särskild utredning

För verksamhetsparkering finns möjlighet till avsteg från normen i de fall byggaktören kan påvisa att behovet av parkering avviker från vad kommunen bedömt vara gällande. För detta krävs särskild parkeringsutredning och samsyn mellan aktör och kommun.

Friköp

Parkeringsköp (friköp av parkering) innebär en möjlighet för byggaktör att köpa sig fri från ansvaret att anlägga parkering inom den egna fastigheten. Umeå kommun erbjuder möjlighet till friköp där förutsättningar finns. Parkeringsköp för verksamheter är ett krav inom centrumfyrkanten, området mellan Västra Esplanaden, Östra Kyrkogatan, Järnvägsallén och Västra Strandgatan.

Samnyttjande av parkering

Samnyttjande innebär att bilplatserna används för flera ändamål under olika tider på dygnet. Samnyttjande av bilparkeringsplatser bör i första hand tillämpas på parkeringar vid arbetsplatser som kan nyttjas i kombination med bostäder, handel eller serviceändamål utanför kontorstid. En beläggningsstudie avgör lämpligheten i att använda samnyttjande som verktyg vid parkeringsköp.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

För boendeparkering i samlad anläggning kan reduktion på besöksparkering beviljas. Detta förutsätter att boende ej har fasta platser¹ samt att antalet parkeringar i den samlade anläggningen uppgår till minst 50. Uppfylls detta medges reduktion på 0.05 platser/100 m² BTA.

Acceptabla gångavstånd

Umeå kommuns rekommenderade acceptabla gångavstånd redovisas i tabell 5.

Tabell 5. Acceptabla gångavstånd mellan parkeringsanläggning och målpunkt

Parkeringskategori	Acceptabla gångavstånd
Bostäder (besökande och boende)	400 m
Bostäder centrumfyrkanten (besökande och boende)	600 m
Verksamheter	400 m
Verksamheter centrumfyrkanten	600 m
Angöring	75 m
Parkering för rörelsehindrade	25 m

Angöringsplats och parkering för personer med nedsatt rörelseförmåga

Tillgång till angöringsplats och parkeringsplatser anpassade för personer med nedsatt rörelseförmåga säkerställs och redovisas under planläggning/bygglov.

På eller i nära anslutning till en tomt som ska vara tillgänglig och användbar, ska det finnas minst en angöringsplats för fordon inom 25 meters gångavstånd från en tillgänglig och användbar entré. Angöringsplatsen ska utformas och placeras så att det är möjligt för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att använda angöringsplatsen (BFS 2024:13 - 2 kap. 5 §).

På eller i nära anslutning till en tomt som ska vara tillgänglig och användbar, ska det kunna ordnas minst en tillgänglig och användbar parkeringsplats för fordon. Parkeringsplatsen ska utformas och placeras så att det är möjligt för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att självständigt använda parkeringsplatsen (BFS 2024:13 - 2 kap. 6 §).

Gångvägar mellan entré till byggnad och parkerings- och angöringsplatser ska utformas och dimensioneras för den avsedda användningen så att det går att använda dem på ett säkert sätt (BFS 2024:13 - 4 kap. 1 §).

Kraven gäller vid nybyggnad av en byggnad på en obebyggd tomt. Om det är en bebyggd tomt, så gäller kraven bara under vissa förutsättningar. I de fallen ska tomtkraven bara tillämpas i den utsträckning som är skälig med hänsyn till kostnaderna för arbetet och tomtens särskilda egenskaper.

¹ Innebär att boende inte har tillgång till en egen fast parkering utan i stället hänvisas till var det för parkeringstillfället finns ledigt utrymme i anläggningen.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Tabell 6. Parkering för rörelsehindrade

Antal parkeringsplatser	Reserverade platser för rörelsehindrade
> 10	1
> 50	2
> 100	3
> 200	4

Vid fler än 200 platser ska 6+1 plats anordnas för varje tillkommande 100 platser.

Parkeringstal för cykel

Cykelparkeringar ska placeras och utformas så att de blir lätt tillgängliga och upplevs trygga och säkra.

Cykelparkering för bostäder

För bostäder är cykelparkeringstalen samma oavsett var i kommunen fastigheten är lokaliserad. Besöksparkering ingår i parkeringstalet. I flerbostadshus ska minst fem procent av platserna rymma mer platskrävande cyklar, till exempel lådcyklar.

För särskilda boendeformer (gruppboende, äldreboende med flera) kan behovet variera stort. Antal cykelplatser behöver därför utredas från fall till fall utifrån typ av boendeform, antal boende och förväntad personaltäthet.

Tabell 7. Cykelparkeringstal flerfamiljshus

Typ	Cykelplatser/100 m ² BTA
Flerbostadshus	3*
Studentrum	4
Särskilda boendeformer	Särskild utredning

*Varav 5 % för mer platskrävande cyklar.

För småhus anges parkeringstalen per enhet i stället för per BTA.

Tabell 8. Cykelparkeringstal småhus

Typ	Cykelplatser/enhet
Småhus	4

Cykelparkering för verksamheter

För verksamheter kan parkeringsbehovet variera beroende på var i kommunen de är lokaliserade vilket innebär att även parkeringstalet varierar.

För vissa typer av verksamheter är det svårt att sätta generella parkeringstal utan där får det utredas från fall till fall.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Tabell 9. Cykelparkeringstal verksamheter

Verksamhet	Cykelplatser/elev eller cykelplatser/100 m2 BTA		
	Zon A-B	Övriga Umeå tätort	Övriga kommunen
Förskola	0,3 cpl + plats för 0,1 cykelvagn/elev	0,3 cpl + plats för 0,1 cykelvagn/elev	0,2 cpl + plats för 0,1 cykelvagn/elev
Grundskola	0,6 (0,3-0,7) cpl/elev*	0,6 (0,3-0,7) cpl/elev*	0,6 (0,3-0,7) cpl/elev*
Gymnasium	0,6 cpl/elev	0,6 cpl/elev	Särskild utredning
Högskola	Särskild utredning		
Centrum, handel, restaurang	1,5 cpl/100 m2 BTA	1,5 cpl/100 m2 BTA	1 cpl/100 m2 BTA
Kontor	2,2 cpl/100 m2 BTA	1,8 cpl/100 m2 BTA	1 cpl/100 m2 BTA
Industri	-	0,6 cpl/100 m2 BTA	0,3 cpl/100 m2 BTA
Verksamhet	Särskild utredning		
Vård	Särskild utredning		

*Endast lågstadium lägre intervallet, endast högstadium högre intervallet.

Mobilitetsåtgärder

En andel av fastighetens mobilitetsbehov kan i många fall ordnas genom andra åtgärder än parkeringsplatser för bil, så kallade mobilitetsåtgärder. Där förutsättningarna för detta finns är det upp till varje fastighetsägare att själv välja om fastigheten ska ha färre bilparkeringar i kombination med ett antal mobilitetsåtgärder eller om antalet bilparkeringar ska vara enligt avsnitt Parkeringstal för bil. Upp till 40 % av bilparkeringsplatserna för boende och verksamma kan ersättas med mobilitetsåtgärder. Antalet besöksparkeringar och parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelseförmåga påverkas inte av eventuella mobilitetsåtgärder.

Mobilitetsavtal

Fastighetsägare som väljer att göra mobilitetsåtgärder ska teckna ett mobilitetsavtal med kommunen. I avtalet ska det framgå vilka mobilitetsåtgärder som fastighetsägaren förbinder sig att tillhandahålla under avtalstiden. Avtalet gäller i tio år från inflytt i fastigheten. Avtalet gäller mellan fastigheten och kommunen, dvs om fastigheten säljs under avtalsperioden är den nya fastighetsägaren skyldig att uppfylla mobilitetsavtalet under de kvarvarande åren.

Mobilitetsavtal kan tecknas för fastigheter med bostäder likväl som fastigheter med verksamheter. Vilka mobilitetsåtgärder som kan väljas skiljer sig däremot åt beroende på om de riktar sig till boende eller verksamheter.

Till avtalet ska en genomförandebeskrivning bifogas där fastighetsägaren beskriver mer i detalj hur åtgärderna ska ordnas. Det kan till exempel vara var bilpool lokaliseras samt vilken bilpoolsleverantör som fastighetsägaren har tecknat avtal med. Genomförandebeskrivningen skrivs i en mall som kommunen tillhandahåller och ska godkännas av kommunen innan avtal kan tecknas.

Det går att teckna mobilitetsavtal även för äldre fastigheter, till exempel om fastighetsägaren vill använda en yta som idag används till parkering till något annat och i stället genomföra

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

mobilitetsåtgärder. Parkeringsbehovet behöver då först räknas om utifrån avsnitt Parkeringstal för bil och sedan väljer fastighetsägaren mobilitetsåtgärder och tecknar avtal med kommunen på samma sätt som för nya fastigheter.

Geografiska förutsättningar

Mobilitetsavtal för bostäder kan tecknas för fastigheter som ligger inom Umeå tätort.

För verksamheter gäller utöver ovanstående även kravet att fastigheten får ha högst 500 m gångväg (faktisk gångväg, ej fågelvägen) till busshållplats med minst en avgång var 15:e minut under dagtid.

Besöksparkeringar bil (påverkas ej)

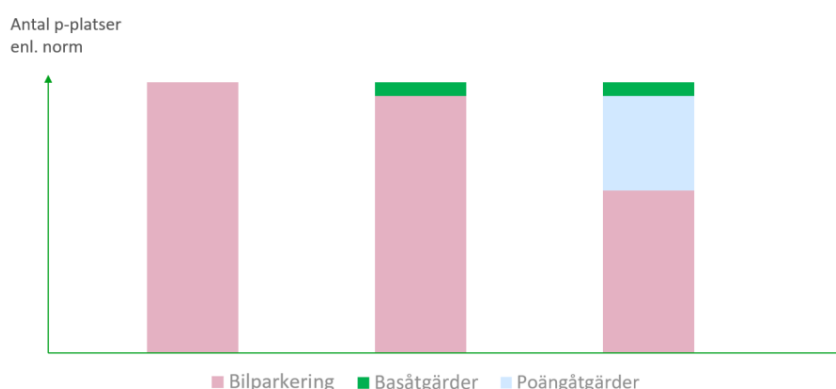
Eftersom mobilitetsåtgärderna främst är inriktade på de boende/verksamma i fastigheten så påverkas inte antalet besöksparkeringar av åtgärderna. Detta innebär att fastighetsägare som tecknar mobilitetsavtal förbinder sig att tillhandahålla samma antal besöksparkeringar som om de inte skulle ha mobilitetsavtal. Dessa platser får inte hyras ut eller på annat sätt upplåtas till boende eller verksamma i fastigheten utan ska vara tillgängliga för fastighetens besökare.

Parkering för personer med nedsatt rörelseförmåga (påverkas ej)

Antal parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelseförmåga påverkas inte av eventuella mobilitetsåtgärder. Detta innebär att fastighetsägare som tecknar mobilitetsavtal förbinder sig att tillhandahålla samma antal parkeringar för personer med nedsatt rörelseförmåga som om fastigheten inte skulle ha mobilitetsavtal. Dessa platser ska alltid lokaliseras på den egna fastigheten oavsett var övriga bilparkeringsplatser lokaliseras.

Mobilitetsåtgärder för bostäder

För bostäder kan mobilitetsåtgärder göras i två steg; basåtgärder och poängåtgärder. Reduktion för poängåtgärder kan endast fås på fastigheter där även basåtgärderna genomförs. Åtgärderna har som syfte att minska de boendes behov av att äga en egen bil utan att deras mobilitet försämras. För att uppnå detta krävs en kombination av flera åtgärder.

Figur 3. Byggaktörens alternativ för fördelning mellan antal bilparkeringsplatser för boende och antal mobilitetsåtgärder.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Steg 1: Baståtgärder

I det första steget ingår två basåtgärder som tillsammans ger 5 % reduktion på antalet bilparkeringsplatser för boende. De två åtgärderna, som båda måste genomföras för att kunna erhålla reduktionen är:

- Avgift bilparkering
- Attraktiv cykelparkering (väderskydd och ramlåsmöjlighet på minst 75 % av cykelparkeringsplatserna)

Åtgärderna beskrivs mer utförligt i bilaga 2 Beskrivning av mobilitetsåtgärder.

Steg 2: Poängåtgärder

Fastighetsägare som väljer att genomföra basåtgärderna kan även välja att gå vidare till andra steget för att erhålla totalt 40 % reduktion på antal bilparkeringsplatser för boende (inklusive de 5 % som basåtgärderna ger). Fastighetsägaren kan då välja bland de mobilitetsåtgärder som listas i tabell 10, så att totalt minst tio mobilitetspoäng uppnås. Utöver de valda åtgärderna ska fastigheten också ha en mobilitetssamordnare som ansvarar för att informera boende om åtgärderna samt vara kontaktperson för Umeå kommun. En mer utförlig beskrivning mobilitetssamordnarens roll samt av de olika mobilitetsåtgärderna finns i bilaga 2 Beskrivning av mobilitetsåtgärder.

Observera att poängåtgärder ger reduktion enbart om även basåtgärderna genomförs.

Tabell 10. Poängåtgärder

Mobilitetsåtgärd	Mobilitetspoäng
Bilpool inklusive prova på-erbjudande	6
Cykelpool inklusive prova på-erbjudande	4
Bilparkeringsplatser lokaliseras i samlad anläggning	4
Cykelrum inomhus	3
Erbjudande om årlig cykelservice	3
Erbjudande periodkort kollektivtrafik 120 dagar till alla nyinflyttade	3
Erbjudande periodkort kollektivtrafik 60 dagar till alla nyinflyttade	2
Cykelservicestation	2
Leveransskåp livsmedel/kylda varor inklusive prova på-erbjudande	1
Servicelösning för grovsopor	1
Fastighetsägarens egna förslag	1-6

Mobilitetsåtgärder för verksamheter

För verksamheter finns ett färdigt paket med mobilitetsåtgärder där samtliga åtgärder måste genomföras om fastighetsägaren väljer att teckna mobilitetsavtal. Åtgärderna för verksamheter är

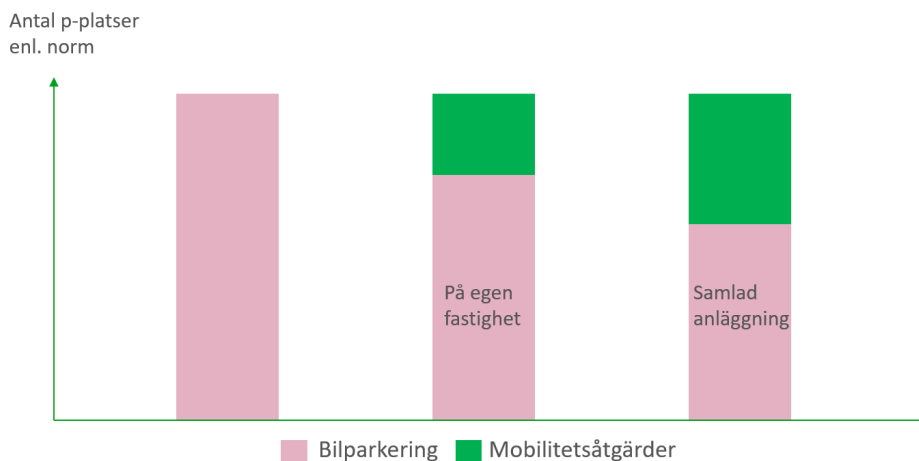
Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

inriktade på att minska personalens behov att ta bilen till arbetet och skiljer sig därför åt från mobilitetsåtgärderna för bostäder:

- Attraktiv cykelparkering
- Avgiftsbelagd bilparkering (marknadsmässig hyra)
- Ej personliga parkeringsplatser för bil
- Erbjudande om kollektivtrafikkort 30 dagar eller presentkort på ett däckbyte cykel

En mer utförlig beskrivning av åtgärderna finns i bilaga 2 Beskrivning av mobilitetsåtgärder. Utöver åtgärderna ska fastigheten också ha en mobilitetssamordnare som ansvarar för att informera boende om åtgärderna samt vara kontaktperson för Umeå kommun, även mobilitetssamordnarens roll finns beskriven i samma bilaga.

Hur stor reduktionen på antal bilparkeringsplatser blir beror på var dessa är lokaliserade. Mobilitetsåtgärderna ger 25 % reduktion om bilparkering lokaliseras på egen fastighet och 40 % reduktion om bilparkering lokaliseras i en samlad anläggning, till exempel via friköp.

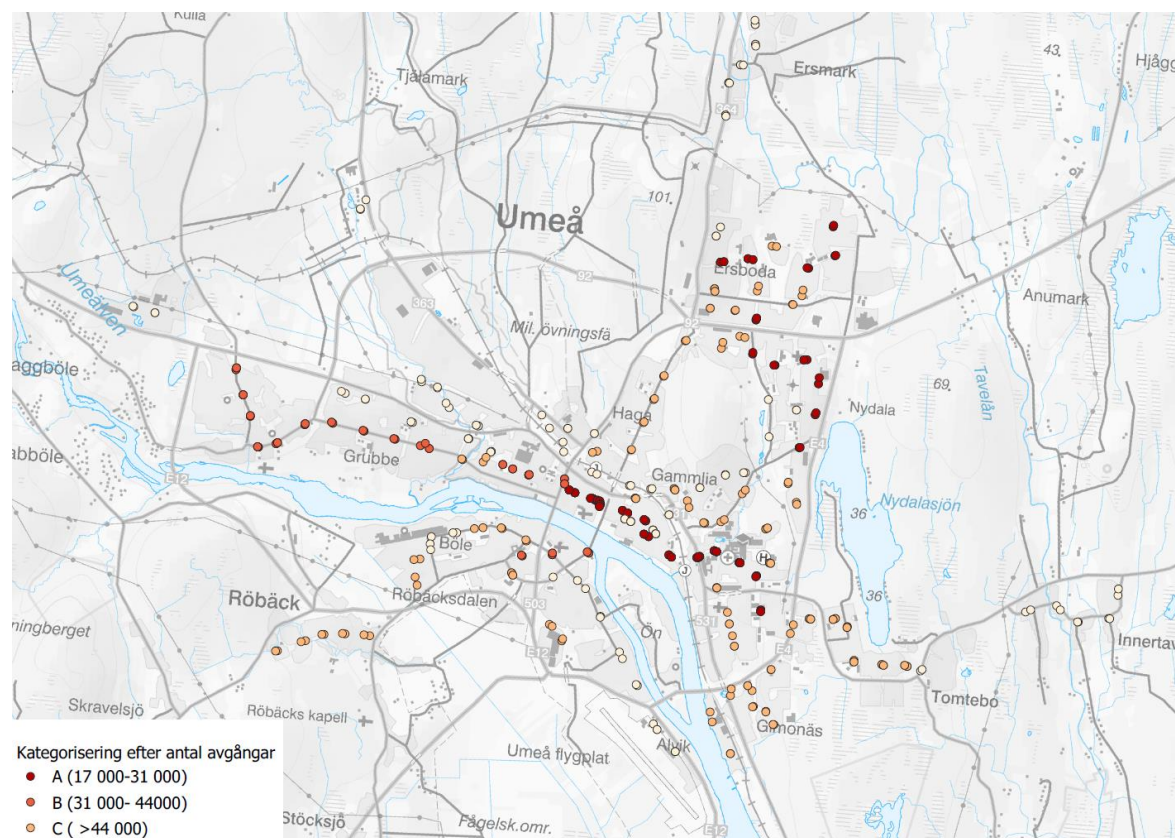
Figur 4. Byggaktörens alternativ för fördelning mellan antal bilparkeringsplatser för verksamma och antal mobilitetsåtgärder.

Uppföljning och revidering

Mobilitetsnormen ska kontinuerligt utvärderas för att följa upp effekt så väl som efterlevnad av mobilitetsåtgärder.

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Bilaga 1

Karta över hållplatslägen, klassificerat efter antal avgångar

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Mobilitetsnorm för Umeå kommun, remissversion 2025-10-24

Bilaga 1

Beskrivning av mobilitetsåtgärder

Bilaga 1

Innehåll

Beskrivning av mobilitetsåtgärder för bostäder.....	3
Avgift bilparkering.....	3
Attraktiv cykelparkering.....	3
Mobilitetssamordnare	3
Erbjudande om periodkort kollektivtrafik 60 dagar till alla nyinflyttade.....	3
Erbjudande om periodkort kollektivtrafik 120 dagar till alla nyinflyttade.....	4
Erbjudande om årlig cykelservice	4
Cykelrum inomhus	4
Cykelservicestation	4
Cykelpool inklusive prova på-erbjudande	5
Bilpool inklusive prova på-erbjudande	5
Bilparkeringsplatser lokaliseras i samlad anläggning.....	6
Leveransskåp livsmedel/kylda varor inklusive prova på-erbjudande.....	6
Servicelösning för grovsopor	7
Fastighetsägarens egna förslag	7
Beskrivning av mobilitetsåtgärder för verksamheter	7
Mobilitetssamordnare	7
Attraktiv cykelparkering.....	7
Avgiftsbelagd bilparkering (marknadsmässig hyra).....	7
Ej personliga parkeringsplatser bil	7
Erbjudande om kollektivtrafikkort (30 dagar) eller presentkort på ett däckbyte cykel .	7

Bilaga 1

Beskrivning av mobilitetsåtgärder för bostäder

Avgift bilparkering

Bilparkering ska inte ingå i hyra eller månadsavgift. Boende som vill ha tillgång till bilparkering ska hyra detta separat.

Attraktiv cykelparkering

Samtliga cykelparkeringsplatser som normen kräver ska antingen möjliggöra fastlåsning av cykeln i dess ram i cykelställ som är fast förankrade, eller lokaliseras i låst utrymme som enbart boende kommer åt.

Minst 75 % av platserna ska vara väderskyddade. Med väderskydd avses antingen skärmtak eller att platserna lokaliseras inomhus i marknivå. Cykelparkering inomhus ska vara enkel att nå, med automatisk dörröppnare eller dörrar som går att ställa upp.

Ett antal platser för besökare måste alltid lokaliseras utomhus.

Mobilitetssamordnare

En av fastighetsägaren utsedd person som ansvarar för att informera de boende om fastighetens mobilitetserbudanden. Det kan till exempel vara information om var cykelservicestation finns eller hur man använder bil- och cykelpool.

Mobilitetssamordnaren ansvarar också för att informera om och distribuera de prova-på erbjudanden som ska finnas enligt de valda åtgärderna*.

Informationen ska kontinuerligt delges till samtliga nyinflyttade, samt löpande minst en gång per år. Den löpande informationen kan delges via exempelvis välkomstmöten, informationsskärmar, hemsidor, nyhetsbrev, årsmöten, eller utskick till brevlådor – eller andra kanaler som fastighetsägaren brukar informera via.

Mobilitetssamordnaren ska även vara kontaktperson åt Umeå kommun.

**Gäller åtgärderna Erbjudande om kollektivtrafikkort (60 respektive 120 dagar), Cykelpool, Bilpool, Cykelservice, Servicelösning grovsopor och Leveransskåp livsmedel/kylda varor.*

Erbjudande om periodkort kollektivtrafik 60 dagar till alla nyinflyttade

Kostnadsfri 60-dagarskort med Ultra erbjuds till samtliga hushåll som flyttar in i fastigheten under avtalsperioden. Erbjudandet gäller för vuxna i hushållet (över 18 år), och upp till två vuxna i samma hushåll, som då ska erbjudas varsitt 60-dagarskort. Bor en vuxen i hushållet, är det ett 60-dagarskort som erbjuds. Det ska vara möjligt att påbörja sitt periodkort under 12 månader från det enskilda hushållets inflytt. Varje gång en lägenhet byter ägare eller hyresgäst under avtalsperioden ska de nya ägarna eller hyresgästerna få ta del av erbjudandet. Fastighetsägare kan via Länstrafikens Företagsportal ansluta sig och erbjuda biljetter till de boende elektroniskt, alternativt dela ut fysiska kort.

Bilaga 1

Denna åtgärd kan väljas för fastigheter som har högst 500 m gångväg (faktiskt gångväg, ej fågelvägen) till busshållplats med minst en avgång var 15:e minut under dagtid.

Kan ej kombineras med åtgärden Erbjudande om kollektivtrafikkort 120 dagar.

Erbjudande om periodkort kollektivtrafik 120 dagar till alla nyinflyttade

Erbjudandet om 60-dagarsbiljett utökas till 120-dagarsbiljett. I övrigt gäller samma villkor som för 60-dagarsbiljett.

Kan ej kombineras med åtgärden Erbjudande om kollektivtrafikkort 60 dagar.

Erbjudande om årlig cykelservice

Erbjudande om årligen återkommande kostnadsfri cykelservice för de boende (en cykel per person i hushållet). Erbjudandet ska inkludera en standardservice inklusive kostnaden för arbete och mindre materialkostnader. Cykelservicen kan äga rum vid fastigheten och servicen ska vara tillgänglig under tillräckligt lång tid så att samtliga intresserade kan ta del av denna. Alternativt kan boende få lämna in sin cykel kostnadsfritt hos utvald cykelhandlare. Administration och kostnad löses av fastigheten.

Cykelrum inomhus

Minst 60 % av cykelparkeringsplatserna lokaliseras i cykelrum inomhus. Följande krav ställs på cykelrummen:

- Lokaliseras i entréplan i nära anslutning till entré, med direkt tillgång både utifrån och från samtliga trapphus.
- Dörr utifrån som leder direkt utifrån in till cykelrummet förses med automatisk dörröppnare och har en bredd på minst en meter.
- Samtliga platser ska ha cykelställ med ramlåsmöjlighet och minst 0,6 meter i sidled mellan varje cykel.
- Skåp för laddning av cykelbatterier där varje enskilt fack har ladduttag och låsmöjlighet. Antal fack ska minst motsvara minst 20 % av antal cykelplatser i cykelrummet.

Cykelservicestation

Cykelservicestationen ska finnas inomhus inom den egna fastigheten eller i närliggande gemensam anläggning. Utrymmet ska vara tillräckligt stort för att kunna serva en lådcykel. Stationen ska innehålla följande:

- Ställning där en vanlig cykel kan hängas upp i arbetshöjd
- Kompressordriven luftpump med ventiladapter
- Grundläggande verktyg för reparationer såsom mejslar, skiftnyckel, däckverktyg och insexnyckelsats.
- Yta för cykeltvätt med tillgång till vatten och slang.

Bilaga 1

Utrustningen ska underhållas på ett sådant sätt att den förblir funktionell. Utrustningen ska vara förankrad för att hindra stöld.

Cykelpool inklusive prova på-erbjudande

Cykelpoolen ska innehålla både ellådcyklar och vanliga elcyklar (undantagen de minsta fastigheterna där enbart lådcykel räcker). Antalet cyklar ska vara minst enligt nedanstående tabell.

Bostädernas BTA	Minsta antal cyklar
0 – 2000 BTA	1 ellådcykel
2001 – 4000 BTA	1 ellådcykel + 1 elcykel
4001 – 6000 BTA	2 ellådcyklar + 1 elcykel
>6001 BTA	2 ellådcyklar + 2 elcyklar

Cykelpoolen ska vara lokaliserad inom eller i nära anslutning till den egna fastigheten och ska ordnas på ytor utöver ordinarie cykelparkeringar.

Cykelpoolen ska lokaliseras i ett låst och väderskyddat rum som håller minst 10 grader (för batteriernas livslängd och funktion). Det ska vara enkelt att nå, med automatisk dörröppnare eller dörrar som går att ställa upp. Batterier ska förvaras och kunna laddas i samma rum.

Cyklarna vara utrustade med vinterdäck under vintersäsongen och sommardäck under barmarksperioden. Kontinuerlig service och reparation av cyklarna ska ske under hela mobilitetsavtalets löptid. Det ska tydligt framgå för användarna hur felanmälan ska ske. Till cykelpoolen ska det även finnas ett tillgängligt och lättanvänt bokningssystem.

Samtliga hushåll som flyttar in i fastigheten under avtalsperioden ska erbjudas att kostnadsfritt testa cykelpoolen minst fyra timmar. Erbjudandet ska kunna nyttjas utan krav på att teckna medlemskap i cykelpoolen. Erbjudandet ska gälla i minst sex månader från det enskilda hushållets inflytt. Varje gång en lägenhet byter ägare eller hyresgäst under avtalsperioden ska de nya ägarna eller hyresgästerna få ta del av erbjudandet.

Bilpool inklusive prova på-erbjudande

Fastighetsägaren ordnar antingen en egen bilpool eller avtalar med en bilpoolsleverantör om att bilpool ska finnas under hela avtalsperioden. Antal tillgängliga bilpoolsbilar ska vara enligt nedanstående tabell.

Bilaga 1

Bostädernas BTA	Minsta antal poolbilar
0 – 4000 m ²	1
>4001 m ²	2

Parkeringsplatser för bilpoolsbilarna ska ordnas på ytor utöver de antal bilparkeringsplatser som den reducerade normen kräver.

Samtliga hushåll som flyttar in i fastigheten under avtalsperioden ska erbjudas att kostnadsfritt testa bilpoolen fyra timmar. Erbjudandet ska kunna nyttjas utan krav på att teckna medlemskap i bilpoolen. Erbjudandet gäller en gång per lägenhet och ska gälla i sex månader från inflytt. Varje gång en lägenhet byter ägare eller hyresgäst under avtalsperioden ska de nya ägarna eller hyresgästerna få ta del av erbjudandet.

Bilpoolen ska lokaliseras inom 400 meter från den fastighet som reduktionen gäller. I centrala staden accepteras avstånd upp till 500 meter. Avståndet ska mätas som faktiskt gångavstånd, dvs inte fågelvägen.

Bilparkeringsplatser lokaliseras i samlad anläggning

Fastighetens bilparkeringar lokaliseras i en samlad parkeringsanläggning utanför den fastighet som reduktionen gäller. Den samlade anläggningen delas med andra fastigheter. Det är ett krav att även besökare till fastigheten ska kunna ta sig in i och tillåtas parkera i anläggningen.

Parkeringsanläggningen ska lokaliseras inom 400 meter från bostäderna. I centrala staden accepteras avstånd upp till 500 meter. Avståndet ska mätas som faktiskt gångavstånd, dvs inte fågelvägen.

Parkering för rörelsehindrade ska lokaliseras på den egna fastigheten, dvs inte i den samlade anläggningen.

Leveransskåp livsmedel/kylda varor inklusive prova på-erbjudande

Leveransskåp som möjliggör ett säkert mottagande av större/kylda varor även när den boende inte är hemma. Skåpen ska vara lokaliserade inom den egna fastigheten och ska kunna nyttjas kostnadsfritt av de boende.

Samtliga hushåll som flyttar in i fastigheten under avtalsperioden ska erbjudas ett presentkort på en gratis hemleverans från en lokal livsmedelsbutik. Erbjudandet gäller en gång per lägenhet och ska gälla i sex månader från inflytt. Varje gång en lägenhet byter ägare eller hyresgäst under avtalsperioden ska de nya ägarna eller hyresgästerna få ta del av erbjudandet.

Bilaga 1

Servicelösning för grovsopor

Fastighetsägaren ska utan kostnad för de boende ordna bortforsling av de boendes grovavfall. Det kan antingen ordnas med ett rum/yta där grovavfall får lämnas eller att fastighetsägaren minst två gånger per år ställer upp en container där de boende får slänga sitt grovavfall.

Fastighetsägarens egna förslag

Fastighetsägaren har även möjlighet att föreslå en eller flera egna åtgärder. Förslagen kan också vara befintliga åtgärder som fastighetsägaren önskar justera något i, men poängsättningen kan då komma att ändras. Åtgärdernas lämplighet samt eventuell poängsättning bedöms av kommunen.

Beskrivning av mobilitetsåtgärder för verksamheter

Mobilitetssamordnare

En person hos fastighetsägaren eller hyresgästen som ansvarar för:

- Informera om de olika åtgärderna som finns, till varje nyanställd som börjar.
- Att åtgärderna genomförs såsom att boka cykelreparatör eller dela ut presentkort på däckbyte samt att busskort finns att tillgå elektroniskt eller fysiskt på arbetsplatsen.
- Vara kontaktperson åt Umeå kommun samt distribuera eventuella uppföljningsenkäter från kommunen.

Attraktiv cykelparkering

Samtliga cykelparkeringar som är till för anställda ska utrustas med ramlåsmöjlighet samt väderskydd.

Med väderskydd avses att parkeringen är försedd med skärmtak eller att platserna lokaliseras inomhus i markplan.

Avgiftsbelagd bilparkering (marknadsmässig hyra)

Bilparkering får inte vara gratis för anställda, utan de anställda ska betala marknadsmässigt pris.

Ej personliga parkeringsplatser bil

Anställda ska ej kunna hyra en egen parkeringsplats utan samtliga bilparkeringsplatser ska organiseras i ett öppet parkeringssystem (ej personliga parkeringsplatser).

Erbjudande om kollektivtrafikkort (30 dagar) eller presentkort på ett däckbyte cykel

Samtliga nyanställda under avtalsperioden ska få erbjudande om ett kollektivtrafikkort (30 dagar) eller ett däckbyte för sin cykel. Det är viktigt att varje anställd själv får välja

Bilaga 1

om man vill ha kollektivtrafikkort eller däckbyte, dvs inte att fastighetsägaren väljer samma till alla. Detta eftersom ett t.ex. busskort inte är relevant för alla beroende på var man bor.

Det är viktigt att det är ett erbjudande, dvs att anställda kan välja att tacka nej eftersom det kan räknas som inkomst och leda till att en person som t.ex. har bostadsbidrag blir av med det för att den tjänat för mycket.

Kollektivtrafikkort

De anställda som väljer erbjudandet om "kollektivtrafikkort" ska få en kostnadsfri 30-dagarsbiljett med Ultra, Länstrafiken* eller Norrtåg*. Det ska vara möjligt att påbörja sin 30-dagarsperiod under 12 månader från att man blev anställd. Fastighetsägare kan via Länstrafikens Företagsportal ansluta sig och erbjuda biljetter till de boende elektroniskt (gäller ej Norrtåg), alternativt dela ut fysiska kort.

*Med Länstrafiken och Norrtåg behöver man ange vilken sträcka man kommer åka, för att få rätt kort som gäller på just den sträckan. För att få ett kort behöver den anställda bo inom Umeåregionen.

Däckbyte till vinter- eller sommardäck på cykel

De anställda som väljer erbjudandet om "däckbyte" ska få ett kostnadsfritt däckbyte på sin cykel vid ett tillfälle. Erbjudandet gäller 12 månader från att man blivit anställd, för att säkerställa att erbjudandet hinner nyttjas under önskad säsong.

Mobilitetssamordnaren kan ordna att en cykelreparatör kommer till arbetsplatsen, minst en gång varje vår och varje höst. Alternativt kan anställda få lämna in sin cykel kostnadsfritt hos en utvald cykelhandlare.

Sändlista

Brand- och räddningsnämnden
Byggnadsnämnden
Fritidsnämnden
För- och grundskolenämnden
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Individ- och familjenämnden
KS
Kulturnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Tekniska nämnden
Valnämnden
Äldrenämnden
Överförmyndarnämnden
Hållbarhetsutskottet
JUSK
KSNAU
KSPLU
Funktionshinderrådet
Interreligiösa rådet
Landsbygdsutvecklingsrådet
Pensionärsrådet
Personalnämnden
Umebrå
Fastighetsägarna
Sveriges byggindustrier
Umeå kommunföretag
Nätverket för hållbart byggande
Visit Umeå
UPAB
Bonava
Riksbyggen
Lerstenen
Bostaden
Balticgruppen

Akademiska hus
HSB
OF bygg
Contractor
Diös
Fort knox
Skanska
UM Fastigheter

Tjänsteskrivelse

2026-01-12

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2026/00014

Stöd till lokalhyra

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att höja stödnivån för Stöd till lokalhyra från 75 kronor per sammankomst till 90 kronor per sammankomst från och med 2026-01-01.

Ärendebeskrivning

Stöd till lokalhyra är ett verksamhetsstöd som syftar till att stötta ideella föreningar utifrån deras behov av lokaler för barn- och ungdomsverksamhet, exempelvis i de fall där kommunen har svårt att erbjuda lämpliga lokaler. Stödet utgör ett komplement till de subventioner som kommunen ger vid uthyrning av egna lokaler och anläggningar.

Föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet i Umeå kommun, är registrerade i kommunens föreningsregister och som beviljats Aktivitetsstöd ungdom kan söka stödet. Ansökan görs två gånger per år, en gång på vårterminen och en gång på höstterminen.

Stödet beräknas utifrån antalet genomförda sammankomster inom barn- och ungdomsverksamheten per termin samt faktisk lokalkostnad. Idag uppgår stödnivån till 75 kronor per sammankomst. Utbetalningen begränsas av två inbyggda regler: stödet kan som högst motsvara 60 procent av föreningens redovisade lokalkostnad och kan uppgå till maximalt 125 000 kronor per termin. Dessa begränsningar innebär att stödet innehåller tydliga kostnadstak, vilket bidrar till att hålla den totala kostnadsutvecklingen för nämnden under kontroll.

Stödet är inte indexreglerat. Det innebär att stödnivån successivt har tappat i värde i takt med ökade kostnader för lokaler. Mot denna bakgrund har förvaltningen genomfört en samlad analys av hur olika nivåer för stödet påverkar kostnaderna för nämnden och vilka effekter en höjning får för föreningslivet.

Analysen visar att en höjning av stödnivån ger en relativt stabil och förutsägbar kostnadsökning. De inbyggda begränsningarna i stödmodellen, i form av 60-procentsregeln och takbeloppet, fortsätter att fungera som tydliga styrmekanismer även vid en högre stödnivå.

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2026/00014

Ur ett föreningsperspektiv innebär en höjning att stödet i första hand stärker föreningar med kontinuerlig barn- och ungdomsverksamhet i externt hyrda lokaler. Föreningar som redan når takbeloppet påverkas inte.

Baserat på de beräkningar som förvaltningen gjort bedöms en höjning av stödnivån påverka den årliga kostnaden i storleksordningen tiotusentals kronor per nivåsteg om 5 kronor. En höjning till 90 kronor per sammankomst innebär en tydlig men begränsad ökning av den totala kostnaden (cirka 175–225 tkr), samtidigt som stödet stärks på ett sätt som bedöms vara förenligt med stödets syfte.

Sammantaget bedömer förvaltningen att en höjning av stödnivån till 90 kronor per sammankomst utgör en rimlig och välavvägd åtgärd som stärker föreningslivets förutsättningar utan att innebära oproportionerliga kostnadsökningar.

Beslutsunderlag

Utredning av höjning av Stöd till lokalhyra

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

Beredningsansvariga

Ola Svensson, enhetschef Föreningsbyrå/stab

Beslutet ska skickas till

Föreningsbyrån bidrag

Kommunikatör fritid

Monica Svonni
Verksamhetschef Föreningsbyrå/stab

Ola Svensson
Enhetschef
Föreningsbyrå/stab

Utredning av höjning av Stöd till lokalhyra

I följande text redovisas en analys av de ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenser som en höjning av stödet bedöms få.

Inledning

Stöd till lokalhyra är ett verksamhetsstöd som syftar till att stötta ideella föreningar utifrån deras behov av lokaler för barn- och ungdomsverksamhet, till exempel i de fall där kommunen har svårt att erbjuda lämpliga lokaler. Stödet är ett komplement till de stora subventioner som kommunen lägger på uthyrning av lokaler och anläggningar.

Stödet kan sökas av föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet i Umeå kommun, är registrerade i kommunens föreningsregister och som beviljats Aktivitetsstöd ungdom.

Hur stödet fungerar

Stödet till lokalhyra beräknas utifrån antalet genomförda sammankomster inom barn- och ungdomsverksamheten och uppgår i dag till 75 kronor per sammankomst. Ansökan görs två gånger per år, 1–30 mars samt 1–30 september. Ansökan gäller hyreskostnader för föregående termin.

Utbetalningen begränsas av två inbyggda regler: stödet kan som högst motsvara 60 procent av föreningens redovisade lokalkostnad och kan uppgå till maximalt 125 000 kronor per termin.

Konstruktionen innebär att stödet är direkt kopplat till faktisk verksamhet, samtidigt som tydliga begränsningar finns för att hålla den totala kostnadsutvecklingen under kontroll.

Bakgrund och behov av översyn

Nuvarande stödnivå om 75 kronor per sammankomst har varit oförändrad under en längre tid och är inte indexreglerad. Det innebär att stödet successivt har tappat i värde i takt med ökade kostnader för lokaler.

Mot denna bakgrund har förvaltningen genomfört en samlad analys av hur olika nivåer (80, 85, 90, 95 och 100 kr) för stödet till lokalhyra påverkar kommunens kostnader samt vilka effekter en höjning får för föreningslivet.

Jämförelse med index

Stödet till lokalhyra är i dag inte indexreglerat. För att bedöma hur stödnivån utvecklats över tid har förvaltningen jämfört nuvarande nivå med den uppräkningsmodell som tillämpas för hyror i de lokaler fritidsnämnden hyr ut.

Jämförelsen visar att stödnivån om 75 kronor per sammankomst successivt har tappat i värde i takt med ökade lokalkostnader. Om stödnivån hade räknats upp i enlighet med fritidsnämndens modell för hyresuppräkningsmodell skulle den i dag ha legat på en högre nivå omkring 90 kr.

Sammantaget visar jämförelsen att nuvarande stödnivå inte fullt ut följer den kostnadsutveckling som stödet är avsett att möta. En höjning av stödnivån kan därmed i huvudsak betraktas som en värdesäkring av ett befintligt stöd, snarare än som en ambitionshöjning.

Ekonomiska konsekvenser

Analysen visar att en höjning av stödnivån ger en relativt stabil och förutsägbar kostnadsökning över tid samt att kostnadsökningen följer i huvudsak ett linjärt mönster i relation till vald nivå.

Exempelvis skulle en höjning till 90 kr per sammankomst innebära en uppskattad kostnadsökning i storleksordningen med ca 175 till 225 tkr per år baserat på genomförda simuleringar.

De inbyggda begränsningarna i stödmodellen, i form av 60-procentsregeln och takbeloppet om 125 000 kronor per termin, bidrar till att begränsa risken för kraftiga kostnadsökningar även vid en höjd stödnivå. De fortsätter även att fungera som tydliga styrmekanismer även vid en högre stödnivå samt vid förändrade förutsättningar i form av antalet föreningar som söker stödet, föreningars verksamhetsvolymmer samt redovisade lokalkostnader.

Sammantaget bedöms detta bidra till att kostnadsutvecklingen förblir hanterbar.

Effekter för föreningar

Ur ett föreningsperspektiv innebär en höjning att stödet i första hand stärker de föreningar som bedriver kontinuerlig och relativt omfattande barn- och ungdomsverksamhet i externt hyrda lokaler. Föreningar som redan i dag når takbeloppet påverkas inte alls av en höjning.

Bedömningen är således att en höjning inte medför någon påtaglig förändring av fördelningen mellan föreningar då stödmodellen fortsatt är kopplad till faktisk verksamhet och innehåller tydliga tak.

Samlad bedömning

Förvaltningen bedömer att nuvarande stödnivå inte längre fullt ut motsvarar stödets syfte, mot bakgrund av den kostnadsutveckling som skett över tid. En höjning av stödnivån till 90 kronor per sammankomst bedöms i huvudsak motsvara en värdesäkring av stödet samtidigt som den ger ett visst förstärkt stöd till föreningslivet.

Utredning av höjning av Stöd till lokalhyra

2026-01-12

Kontaktuppgifter:

Ola Svensson, ola.svensson@umea.se

Mer information:

www.umea.se/bidrag

Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Om dokumentet.....	3
Strategisk plan 2016-2028	3
Syfte med stödet till ideella föreningar	3
Umeå kommuns värdegrund	5
Umeå kommuns föreningsregister	6
Ansöka till föreningsregistret.....	6
Årlig uppdatering i föreningsregistret	6
Grundläggande krav på ideella föreningar	7
Bidragsstruktur i Umeå kommun.....	8
1. Aktivitetsstöd ungdom	9
2. Stöd till fritidsverksamhet för prioriterade grupper	11
3. Stöd till lokalhyra	13
4. Stöd till anläggningar.....	15
5. Social och förebyggande verksamhet.....	18
6. Verksamhet för rättighetsfrågor	20
7. Verksamhetsstöd kulturverksamhet	22
8. Verksamhetsstöd festivaler och kulturevenemang.....	24
9. Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar	26
10. Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta	28
11. Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang	30

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

Om dokumentet

Detta dokument innehåller regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar. Dokumentet med en grundläggande struktur för föreningsstöden är fastställt av kommunfullmäktige men ansvarig nämnd för respektive stöd har utifrån kommunens reglemente rätt att besluta om mindre justeringar av regler utifrån fortlöpande utvärderingar av föreningsstödet. Större förändringar ska dock beslutas av kommunfullmäktige. Av dokumentet framgår också vilken nämnd som har mandat att fatta beslut om fördelningen av föreningsstöd för respektive typ av stöd.

Strategisk plan 2016-2028

Umeå kommun har i sin strategiska plan 2016-2028 pekat ut fem prioriterade områden. Ett av dessa områden är en "Välutvecklad ideell sektor" och i planen har man beskrivit området enligt följande:

"Den ideella sektorn med ett väl utvecklat föreningsliv bidrar starkt till Umeås utveckling. Dess omfattning och mångfald medverkar till att hålla Umeå samman, medborgerligt engagemang, ökad livskvalitet och gör Umeå till en bra kommun att bo och leva i. Den ideella sektorn bidrar till att människor kommer samman och träffas i nya konstellationer. Samverkan mellan olika aktörer är därför av central vikt för att stärka det civila samhället, oavsett om det avser kultur och fritid, föreningar och frivilligorganisationer, den offentliga sektorn eller näringslivet. Umeå kommun ska i sina verksamheter aktivt söka samverkan med civilsamhället."

Syfte med stödet till ideella föreningar

Att offentlig sektor ska stötta föreningslivet är inget som är lagstadgat. Det finns dock många värden som inneburit att den offentliga sektorn (stat, kommuner och landsting/regioner) under lång tid valt att stötta ideella föreningar. Stödets upplägg och storlek varierar dock en hel del om man jämför mellan Sveriges alla kommuner. Umeå kommun beviljar årligen stora summor i stöd vilket sammantaget skapar avgörande förutsättningar för ett rikt föreningsliv i kommunen. Utöver dessa stöd avsätts också stora summor för lokaler och anläggningar som kan nyttjas av föreningslivet mot en subventionerad kostnad.

Först och främst finns ett stort egenvärde i och med alla aktiviteter och insatser som skapas bland alla föreningar i kommunen. Detta bidrar till ett brett utbud av aktiviteter och insatser till glädje för kommunmedborgarna. All ideell tid som föreningsrepresentanter och medlemmar bidrar med är mycket värdefullt för både enskilda individer och för samhället i stort.

Utöver detta finns många olika mervärden som de ideella föreningarna kan bidra med i sin verksamhet (se bild sid 4). Till exempel kan föreningslivet bidra med:

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

- gemenskap och integration
- socialt förebyggande arbete, t.ex. upptäcka problem och arbeta för att alla barn och unga ska få trygga uppväxtvillkor.
- förbättrad folkhälsa, t.ex. fysisk och mental hälsa
- ökad social tillit, både mellan människor men även i relationer mellan människor och myndigheter
- idéer och innovationer som bidrar till samhällsutveckling
- att agera som bevakare av rättigheter för olika grupper och att göra sin röst hörd i olika frågor
- att genom sin verksamhet vara skola för lärande kring demokrati
- delaktighet och inflytande och till exempel ge unga möjlighet att påverka sin fritid och att påverka samhället
- kunskap inom föreningens specialområden

Umeå kommun vill med sitt stöd bidra till ett starkt och självständigt föreningsliv som har ett stort egenvärde och som även har många olika mervärden som kan bidra till samhällsutveckling.

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

Umeå kommuns värdegrund

Umeå kommuns värdegrund ska genomsyra all verksamhet och detta gäller naturligtvis även stöd och samverkan med föreningslivet. Värdegrunden utgår från följande fyra ledord:

Detta innebär att föreningarna i Umeå kommun kan förvänta sig en process och ett arbetssätt som präglas av öppenhet och tillit när det gäller föreningsstöd. Självklart är det också viktigt med samverkan för dialog kring vad som skapar värde för våra föreningar och att kommunen fortlöpande försöker utveckla och förbättra processer och arbetssätt för föreningsstöd.

Det är också viktigt att förstå och förtydliga vikten av att föreningslivet ska vara fritt och självständigt. Den grundlagsskyddade föreningsfriheten är viktig. Föreningslivet ska därför arbeta fritt efter sina egna värdegrunder och inte anpassas till kommunens politiskt beslutade värdegrunder. Däremot kan enskilda bidrag åtföljas av en överenskommen skyldighet att arbeta med en viss fråga eller att jobba i en viss riktning.

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

Umeå kommuns föreningsregister

Kommunen strävar efter att ha ett så komplett föreningsregister som möjligt för att på ett enkelt sätt kunna tillhandahålla uppgifter om föreningslivet i Umeå både internt inom kommunen och externt till allmänheten. För att kunna få kommunalt stöd till föreningsverksamhet eller för att få boka lokaler till föreningspris krävs att föreningen är registrerad i Umeå kommuns föreningsregister.

Föreningar som registrerar sig och uppfyller kommunens grundläggande krav erbjuds:

- möjlighet att söka stöd från Umeå Kommun
- boka lokaler och anläggningar till föreningstaxa
- information som riktas till föreningar såsom inbjudningar till aktuella utbildningar och seminarier, information om aktuella föreningsstöd mm
- möjlighet att synas med kontaktuppgifter på kommunens hemsida

Ansöka till föreningsregistret

Ansökan om att registrera en förening i föreningsregistret kan ske när som helst under året.

Information om hur man går tillväga för att starta en ny ideell förening samt hur man ansöker om att bli en del av kommunens föreningsregister finns på Umeå kommuns hemsida. Till ansökan om registrering av ny förening ska föreningen bifoga stadgar, en presentation av föreningens verksamhet samt protokoll från nybildningsmöte alternativt senaste årsmötesprotokollet. Innan man ansöker kan det vara bra att ha ordnat ett organisationsnummer hos Skatteverket samt öppnat ett konto (bankgiro, plusgiro eller bankkonto) i föreningens namn.

Om man har för avsikt att ansöka om bidrag och kommunen ska göra en utbetalning till föreningens konto kan det krävas ett organisationsnummer för att få starta denna typ av konto. För att kunna boka lokaler och anläggningar till föreningspris krävs ett organisationsnummer så att kommunen kan fakturera föreningen för lokalbokningen.

Årlig uppdatering i föreningsregistret

Varje år, efter genomfört årsmöte, ska alla föreningar uppdatera sina uppgifter om föreningen i föreningsregistret så att kommunen har korrekta kontaktuppgifter till föreningens styrelse och aktuella uppgifter om föreningens verksamhet. Det är viktigt för att kunna ha en bra dialog samt för att föreningen inte ska missa viktig information om bidrag, utbildningar, m.m. Den årliga omregistreringen är ett krav för att beviljade bidrag ska kunna betalas ut till föreningens konto. Omregistrering görs av föreningen själv i föreningsregistret via Umeå kommuns hemsida.

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

Grundläggande krav på ideella föreningar

För att en ideell förening ska kunna beviljas stöd har Umeå kommun satt upp ett antal grundläggande krav som måste uppfyllas. Förutom att föreningen måste registrera sig i föreningsregistret och årligen uppdatera sina uppgifter så måste föreningen uppfylla följande krav:

- Föreningen ska normalt vara ideell, allmännyttig och öppen för alla där det av stadgarna ska framgå att alla som instämmer i föreningens målsättningar har rätt till medlemskap. Ansvarig nämnd har möjlighet att i enstaka fall besluta om undantag från detta krav om det t.ex. finns allmännyttiga orsaker som grund.
- Föreningen ska normalt ha sitt säte i Umeå kommun och i huvudsak bedriva sin verksamhet i Umeå kommun. Detta krav ska dock inte påverka möjligheten att utveckla samarbete och samverkan regionalt, nationellt eller internationellt.
- Föreningen ska bestå av minst 5 medlemmar och föreningen ska ha en tydlig metod för att säkerställa ett aktivt ställningstagande till medlemskap från sina medlemmar.

Bidrag ska inte lämnas till en organisation om den eller någon av dess företrädare, inom ramen för verksamheten:

1. Utövar våld, tvång eller hot eller på annat otillbörligt sätt kränker den enskildes grundläggande fri- och rättigheter
2. Diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde
3. Rättfärdigar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2
4. Motarbetar det demokratiska styrelseskicket

Föreningar som bedriver verksamhet för barn och unga ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med FN:s barnkonvention och lagstiftning kopplat till denna.

Föreningar som bedriver verksamhet för personer med funktionsnedsättning ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

Bidragsstruktur i Umeå kommun

I tabellen nedan visas Umeå kommuns stödformer schematiskt med 4 områden som totalt innefattar 11 olika stöd som i sig styrs med kriterier och regler. Bidrag 1-8 är årliga verksamhetsstöd som söks en till två gånger per år medan bidrag 9-11 är utvecklingsstöd som kan sökas vid sex tillfällen under året.

OMRÅDE	VERKSAMHETSSTÖD	UTVECKLINGSSTÖD
Idrott, fritid och folkhälsa	1. Aktivitetsstöd ungdom (FN)	9. Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar (FN)
	2. Fritidsverksamhet för prioriterade grupper (FN)	
Lokaler och anläggningar	3. Stöd till lokalhyra (FN)	
	4. Stöd till anläggningar (FN)	
Rättigheter och samhällsnytta	5. Social och förebyggande verksamhet (IFN)	10. Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta (FN)
	6. Verksamhet för rättighetsfrågor (FN)	
Kulturverksamhet och arrangemang	7. Kulturverksamhet (KN)	11. Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang (KN)
	8. Festivaler och kulturevenemang (KN)	

Av tabellen framgår vilken nämnd som är ansvarig för respektive stöd.

FN = Fritidsnämnd

IFN = Individ- och familjenämnd

KN = Kulturnämnd

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stöden beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. Alla ansökningar hanteras och bereds av föreningsbyrån på Umeå kommun. Föreningsbyrån tillhör organisatoriskt fritidsförvaltningen men arbetar kopplat till flera olika nämnder.

Nedan presenteras reglerna för Umeå kommuns olika bidragsformer.

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

1. Aktivitetsstöd ungdom

Syftet med stödet är att stimulera föreningar att bedriva barn- och ungdomsaktiviteter och att det därmed ska finnas ett brett utbud av aktiviteter för barn och unga i Umeå kommun. Dessa aktiviteter har ett stort egenvärde för barn och unga och därför ska aktivitetsstödet främst ses som ett grundstöd utifrån aktiviteternas egenvärde.

Dessutom kan aktiviteterna bidra till många andra mervärden. Till exempel den socialt förebyggande effekten där föreningarna kan upptäcka problem och arbeta för att alla barn och unga ska få trygga uppväxtvillkor. I föreningslivet får också ungdomar möjlighet att lära sig demokratiska spelregler och påverka sin egen fritid. Ungdomars egen organisering är viktig för att skapa delaktighet, inflytande och möjlighet att påverka i samhället.

Andra positiva mervärden kan t.ex. vara gemenskap, integration och förbättrad folkhälsa. Genom att i tidig ålder lära sig olika rörelser och bli rörelserik skapar detta förutsättningar för att bli aktiv hela livet.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet i Umeå kommun och som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister.

Villkor

Aktivitetsstöd ungdom ges till aktiviteter som:

- ligger i linje med föreningens verksamhetsidé för barn och ungdomar och som bedrivs i drogfri miljö
- har minst 3 och högst 30 deltagare i bidragsberättigad ålder
- pågår i minst 60 minuter
- har minst en ledare som ansvarar för aktiviteten. Ledare kan vara från 13 år
- rapporteras via det system som anvisas av Umeå kommun där aktivitet och anläggning specificeras.
- anordnas av föreningen (inte av riksorganisation eller distrikt)

Stödet ges inte till:

- föreningsverksamhet som bedrivs under skoltid, måndag till fredag mellan klockan 08.00 och 16.00, är inte bidragsberättigad förutom vid ordinarie skollov dvs. sport-, påsk-, sommar-, höst- och jullov samt röda dagar
- entrébelagda tävlingar eller kommersiella arrangemang som exempelvis danser, bingo och basarer
- studiecirkelsammankomster
- specifikt partipolitisk eller religiös verksamhet

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

Aktivitetsstöd ungdom har två olika inriktningar, *idrott* och *fritid*.

Idrott

Denna inriktning gäller för idrottsföreningar som är anslutna till Riksidrottsförbundet och därmed i huvudsak bedriver tränings- och tävlingsverksamhet.

Aktivitetsstöd beviljas för en aktivitet per idrott, dag och person i föreningen. En medlem i en flersektionsförening kan därmed delta i flera idrotter i föreningen under samma dag och föreningen får stöd för detta. Stödet ges med ett visst belopp för varje deltagartillfälle för deltagare i åldern 7-20 år som deltar i en aktivitet. Beloppet fastställs av fritidsnämnden.

Fritid

Denna inriktning gäller för föreningar som inte är anslutna till Riksidrottsförbundet.

Stödet ges med ett visst belopp för varje genomförd aktivitetstimme för deltagare i åldern 7-20 år som deltar i en aktivitet i föreningen. Föreningar kan rapportera en sammankomst med maximalt 3 aktivitetstimmar per kalenderdag. Om en sammankomst med aktiviteter påbörjas ett datum och fortsätter nästkommande datum måste aktiviteten delas upp i två sammankomster, där en sammankomst per kalenderdag läggs in. Övernattning ses ej som en aktivitet. Antal aktivitetstimmar per termin får inte överstiga 80 st per individ. Beloppet fastställs av fritidsnämnden.

Hur söker jag?

Ansökan sker två gånger per år för aktiviteter som registrerats under föregående termin och ska göras av två personer i föreningen varav minst en ska vara ordförande eller annan behörig firmatecknare i styrelsen. Kontakta föreningsbyrån för att få mer information och inloggningsuppgifter till systemet. Föreningsbyrån kan i undantagsfall besluta om undantag från kravet på att använda anvisat system.

Information om ansökningsdatum samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. För sent inkommen ansökan kan innebära avdrag på stödet eller att ansökan inte ger rätt till stöd. I samband med ansökan ska föreningen tillhandahålla årsmöteshandlingarna så att kommunen har tillgång till dessa.

Pengarna utbetalas endast till huvudstyrelsens plusgiro, bankgiro eller bankkonto.

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Ett antal föreningar väljs varje år ut för granskning. Om granskningen visar på brister i rapporteringen eller föreningens verksamhet kan beslut fattas om avdrag på stödet. Lämnande av oriktiga uppgifter kan medföra att föreningen avstängs från stöd och att återbetalning kan krävas.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: (vxl): 090-16 10 00

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

2. Stöd till fritidsverksamhet för prioriterade grupper

Syftet med stödet är att främja folkhälsan hos prioriterade grupper bland kommunens medborgare. Med stödet vill kommunen uppmuntra föreningar att ta initiativ till folkhälsofrämjande aktiviteter. Med bidraget vill kommunen också stimulera ungdomars inflytande och delaktighet samt även ungdomars möjlighet att engagera sig i politiska frågor och skapa en diskussion och debatt som styrs av ungdomar.

Stödet finns även för att stimulera föreningar som inkluderar personer med fysisk, psykisk, eller intellektuell funktionsnedsättning i sin ordinarie verksamhet, samt föreningar som långsiktigt och aktivt jobbar med integrationsinsatser såsom språk och samhällsorienterande aktiviteter.

Målsättning med stödet är att:

- främja en god folkhälsa för prioriterade grupper
- förebygga olika hälsoproblem
- stödja utsatta målgrupper
- engagera fler barn och ungdomar i föreningslivet
- stötta ungdomar att engagera sig i politiska frågor
- öka mångfalden i föreningslivet
- göra verksamhet tillgänglig för personer med funktionsnedsättning

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister och som varit verksam i minst ett år. Föreningar som får årligt verksamhetsstöd från andra nämnder än fritidsnämnden samt föreningar som erhåller årligt verksamhetsstöd för rättighetsfrågor kan ej erhålla detta stöd.

Villkor

Det är fritidsnämnden som årligen beslutar vilka föreningar som erhåller verksamhetsstöd. Verksamheten ska rikta sig till någon av följande prioriterade grupper och vara särskilda insatser som ej täcks av "Aktivitetsstöd ungdom" samt bedrivs i drogfri miljö:

- Barn och ungdomar i åldern 7-25 år
- Politiska ungdomsförbund med moderparti representerat i kommunfullmäktige
- Personer med funktionsnedsättning och nyanlända i alla åldrar

Insatser som prioriteras är bl.a årligen planerad verksamhet som:

- är öppen och lättillgänglig för många som t.ex. prova på, drop-in eller spontanverksamhet, särskilt på helgkvällar
- erbjuder fritidsaktiviteter och läger för barn och unga vid skollov
- skapar möjlighet för unga att prova en ledarroll
- bidrar till aktiviteter för de prioriterade grupperna med särskilt fokus på deltagare med lägre socioekonomisk situation än genomsnittet
- aktivt stimulerar ungdomars inflytande och delaktighet
- förbättrar fysisk och psykisk hälsa
- stimulerar till förbättrad rörelserikedom
- inkluderar personer med funktionsnedsättning i föreningslivet

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

- bidrar till integration för nyanlända

Stödet till politiska ungdomsförbund utgår i form av ett grundbidrag och ett bidrag baserat på moderpartiets mandat i kommunfullmäktige.

Föreningen är skyldig att meddela kommunen om större verksamhetsförändringar under det år som verksamhetsstödet gäller och bidraget kan då komma att omprövas.

Hur söker jag?

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida.

I ansökan ska följande beskrivas för kommande verksamhetsår:

- budget
- aktivitetsplan

Dessutom ska föreningen tillhandahålla senaste:

- årsmötesprotokollet
- verksamhetsberättelse
- revisionsberättelse
- resultat- och balansräkning

Kompletterande handlingar kan komma att begäras in vid behov.

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Om föreningen får verksamhetsstöd redovisas detta genom att föreningen efterföljande år i samband med ansökan bifogar verksamhetsberättelse, revisionsberättelse och resultat- och balansräkning.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: (vxl): 090-16 10 00

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

3. Stöd till lokalhyra

Syftet med stödet är att stötta föreningarna utifrån deras behov av lokaler för barn- och ungdomsverksamhet, t.ex. i de fall där kommunen har svårt att erbjuda lämpliga lokaler. Stödet är ett komplement till de stora subventioner som kommunen lägger på uthyrning av kommunala lokaler och anläggningar.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet i Umeå kommun och som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister. Stödet kan endast sökas av föreningar som beviljats aktivitetsstöd ungdom.

Villkor

Stödet kan sökas för icke kommunala lokaler som föreningen hyr för att bedriva barn- och ungdomsverksamhet. Stöd ges endast till lokaler som föreningen hyr inom Umeå kommuns geografiska område. Stödet baseras på redovisning av föregående termins faktiska lokalkostnad och ska stå i proportion till verksamhetens storlek och behov.

Lokalstödet grundas på föreningens totala antal genomförda sammankomster enligt redovisning i kommunens system för Aktivitetsstöd ungdom under föregående termin. Om föreningen har flera sektioner baseras stödet på antal genomförda sammankomster i berörd sektion i det fall att lokalen används för en specifik verksamhet. Stödets storlek fastställs av fritidsnämnden med en viss summa per sammankomst, dock högst 60 % av redovisad lokalkostnad. Stödet kan som högst uppgå till 125.000 kronor per termin.

De hyreskostnader som berättigar till stöd är normalt den varmhyra som föreningen betalar. Om föreningen betalar kallhyra kan även följande kostnader medräknas:

- Värme och el
- Vatten och avlopp
- Arrende
- Sophämtning
- Försäkringar för lokalen

Även hyra av toalettvagnar för tillfälliga arrangemang är grundande för stöd.

Övriga kostnader som till exempel telefon, förbrukningsmaterial, garage, parkeringsplatser, fastighetsskatt, fastighetsskötsel såsom löner för vaktmästare, lokalvårdare etc. är inte grundande till stöd.

Stöd ges inte för:

- tider som hyrs i kommunens lokaler och anläggningar med redan subventionerade hyror
- lokalkostnader i samband med entrébelagda arrangemang
- kostnader för föreningens egna lokaler där man istället kan söka "Stöd till anläggningar"

I undantagsfall kan nämnden besluta om ett högre lokalstöd om synnerliga skäl finns. Detta kan till exempel handla om att verksamheten kräver stora ytor i förhållande till antal utövare och bedrivs i kommersiella lokaler.

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

Hur söker jag?

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. Ansökan sker två gånger per år för hyreskostnader för föregående termin. Hyreskostnader ska styrkas till exempel genom att hyresavtal, fakturor osv bifogas ansökan. Kontakta föreningsbyrån för att få mer information.

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Ett antal föreningar väljs varje år ut för granskning. Föreningen ska vid efterfrågan kunna visas upp dokument som styrker kostnaderna om detta efterfrågas från kommunen.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: (vxl): 090-16 10 00

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

4. Stöd till anläggningar

Stödet är till för att stötta ideella föreningar som äger och driver egna lokaler och anläggningar inom idrotts- och friluftsområdet samt för samlingslokaler inom kommunen.

Stödet avser att täcka delar av driftskostnaderna för föreningsägda lokaler, anläggningar och samlingslokaler. Därigenom vill kommunen stötta föreningar att driva egna anläggningar som komplement till kommunala anläggningar. Föreningar som driver samlingslokaler för uthyrning till föreningar, grupper och privatpersoner är viktiga för att säkerställa ett utbud av kultur- och fritidsaktiviteter i hela kommunen, framför allt i kommunens ytterområden. Föreningarnas aktiviteter i samlingslokalerna skapar engagemang, delaktighet och möjlighet att påverka samhället.

Föreningar kan även söka stöd för vissa investeringar vid nybyggnationer och renoveringar. Stödet kan därigenom bidra till utveckling och förbättringar av anläggningar som är till gagn för kommunmedborgarna, främst med fokus på barn och unga, samt till insatser som leder till miljöförbättringar och ökar tillgängligheten.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar i Umeå kommun som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister och som varit verksam i minst ett år. Vissa paraplyorganisationer kan även godkännas som sökande part. Även fiskevårdsområden (FVO) eller samfällighetsföreningar som sköter om anläggning för allmänheten kan godkännas som sökande part.

Driftstödet till samlingslokaler kan sökas av föreningar vars huvudsakliga uppgift är att hålla samlingslokaler för föreningar, organisationer och boende inom Umeå kommun. Föreningen ska tillhöra någon av riksorganisationerna Bygdegårdarnas Riksförbund, Våra Gårdar eller Folkets Husrörelsen. Övriga sökande föreningar provas av fritidsnämnden.

Villkor

Anläggningsstödet är indelat i två olika delar; ”stöd till drift av föreningars egna lokaler, anläggningar och samlingslokaler” samt ”stöd till investeringar”.

Stöd till drift av föreningars egna lokaler, anläggningar och samlingslokaler

Stöd beviljas till föreningars egna idrotts-, och friluftsanläggningar samt till samlingslokaler. Föreningen ska svara för att lokalen/anläggningen hålls i gott skick och är drift- och brandsäker samt dopingfri.

När det gäller samlingslokaler ska lokalen opartiskt, i skälig omfattning och på skäliga villkor upplåtas till föreningar och organisationer samt åt enskilda förutsatt att dessa ställer sig bakom de demokratikrav som ställs i inledningen av dessa bidragsregler.

Stödet till samlingslokaler stöttar de ytor som löpande kan hyras av föreningar och allmänhet. Ytor som hyrs ut till enskild hyresgäst får ej medräknas. För ytor som hyrs ut till enskild hyresgäst på dagtid, t.ex. till skolverksamhet, och sedan hyrs ut till föreningar och allmänhet på kvällar och helger görs en minskning av schablonstödet.

Idrotts- och friluftsanläggningar som är frekvent förekommande såsom fotbollsplaner, isbanor, tennisplaner, ridytor, elljusspår, badplatser, kanslilokaler mm fördelas utifrån schabloner för respektive anläggningstyp. Även för samlingslokaler fördelas stödet utifrån en

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

schablon. För mer information om detta kontakta föreningsbyrån. För anläggningar som är av unik karaktär görs en bedömning av nivån på stödet i varje enskilt fall.

Stöd till investeringar

Följande områden är prioriterade för investeringsstöd:

- byggande av anläggning, samlingslokal eller friluftsanläggning i föreningsregi och där allmänintresset är starkt
- generell tillgänglighet i anläggning, samlingslokal eller friluftsanläggning i föreningsregi och där allmänintresset är starkt
- miljöanpassning av anläggning, samlingslokal eller friluftsanläggning i föreningsregi och där allmänintresset är starkt
- större renoveringsinsatser (ej löpande drift/underhåll) i anläggning, samlingslokal eller friluftsanläggning i föreningsregi och där allmänintresset är starkt

Utifrån ovanstående områden ska investeringar som främjar verksamhet för personer med funktionsnedsättning samt som stimulerar ökad rörelserikedom för barn och ungdomar särskilt prioriteras.

I beslutet om investeringsstöd ska det framgå hur mycket av den totala investeringsbudgeten som avsätts till orienteringskartor, förbättringar för skoterleder samt fiske.

Normalt kan den ideella föreningen få 90 % av kostnader som ej täcks av andra bidragsmedel. Eget ideellt arbete räknas ej som kostnad. Redan påbörjade förbättringar och reparationer beviljas normalt inte investeringsstöd. Vid arrende eller hyra av lokal/anläggning måste normalt giltigt arrende-/hyreskontrakt med löptid på minst 5 år framåt finnas. Om medfinansiering har beviljats av annan part än kommunen får dubbelfinansiering inte förekomma.

Beviljat stöd som ej tagits i anspråk inom 2 år efter beslut återgår till fritidsnämnden.

Hur söker jag?

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. Det finns en blankett för ansökan om driftsstöd och en annan blankett för ansökan om investeringsstöd.

Om föreningen har behov av att få förskottsutbetalning av stödet anges detta i ansökan och maximalt 50 % av beviljat stöd kan då utbetalas i förskott till föreningen.

Till ansökan om driftsbidrag ska föreningen tillhandahålla senast godkända verksamhetsberättelse, ekonomiska berättelse samt revisionsberättelse.

Till ansökan om investeringsbidrag ska föreningen bifoga:

- Beskrivning av föreningen samt bakgrund till ansökan
- Karta över området där anläggningen finns/ska vara belägen
- Äganderättshandlingar, upplåtelseavtal avseende mark eller hyresavtal omfattande minst fem år framåt
- Ritningar (kopia på huvudritning) och/eller arbetsbeskrivning
- Specificerad kostnadsberäkning och finansieringsplan för hur projektet ska finansieras samt uppskattning av ideella arbetstimmar. Egen arbetstid ska dock inte medräknas som beräknad kostnad

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

För driftsstöd till idrotts- och friluftsanläggningar kontrollerar personal från Umeå Fritid att nödvändigt underhåll har genomförts på anläggningarna innan utbetalning av stödet sker.

För investeringsstöd ska redovisning av handlingar som bekräftar förenings kostnader samt bild på genomförd investering skickas till handläggare på Föreningsbyrån.

Bidragsmottagaren ska uppföra och underhålla skyltar som tydligt visar att Umeå kommun är bidragsgivare på de platser där bidrag används till etablering eller drift av anläggning/lokal för föreningens verksamhet. Skyltarna ska sitta på strategiska platser tillgängliga och synliga för allmänheten.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: (vxl): 090-16 10 00

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

5. Social och förebyggande verksamhet

Syftet med stödet är att stötta föreningar som verkar inom det sociala området eller som har en socialt förebyggande dimension i sin verksamhet. Föreningar kan utgöra ett viktigt komplement till kommunala insatser och åtgärder inom det sociala området. Föreningarna är också viktiga aktörer som tidigt kan upptäcka problem och arbeta för att barn och unga ska få trygga uppväxtvillkor.

Målsättning med stödet är att:

- förebygga sociala problem
- stödja socialt utsatta grupper eller människor
- motverka utslagning, missbruk, ohälsa och ensamhet
- stötta föreningar som arbetar med tidiga och förebyggande sociala insatser

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som normalt varit verksamma i minst ett år och som verkar inom socialtjänstens närhet. Föreningarna arbetar med och för människor som har eller riskerar att behöva stöd från socialtjänsten, arbetar förebyggande eller med information och kunskapsspridning kring något av de ansvarsområden socialtjänsten ansvarar för. Föreningar som får årligt stöd via andra nämnder än individ- och familjenämnden kan ej erhålla detta stöd.

Villkor

Det är individ- och familjenämnden som årligen beslutar vilka föreningar som erhåller verksamhetsstöd. Föreningar kan söka bidrag till verksamheter som:

- stödjer människor med problem som är, eller riskerar att bli, beroende av stöd från socialtjänsten
- är ett alternativ eller ett komplement till socialtjänstens insatser
- genom förebyggande arbete bidrar till att förhindra att personer på sikt behöver söka socialtjänstens stöd
- riktar sig till vissa områden av IFO-fältet som individ- och familjenämnden finner särskilt prioriterade

Föreningen är skyldig att meddela kommunen om större verksamhetsförändringar under det år som verksamhetsstödet gäller och bidraget kan då komma att omprövas.

Hur söker jag?

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. I ansökan ska följande beskrivas för kommande verksamhetsår:

- budget
- aktivitetsplan

Dessutom ska föreningen tillhandahålla senaste:

- årsmötesprotokollet
- verksamhetsberättelsen
- verksamhetsplanen

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

- revisionsberättelsen
- resultat- och balansräkningen

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Om föreningen får verksamhetsstöd redovisas detta genom att föreningen efterföljande år i samband med ansökan bifogar verksamhetsberättelse, revisionsberättelse och resultat- och balansräkning.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: (vxl): 090-16 10 00

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

6. Verksamhet för rättighetsfrågor

Syftet med stödet är att stötta föreningar som aktivt verkar för att värna rättigheter och vara röstbärare för målgrupper med koppling till diskrimineringslagstiftning. Funktionen som röstbärare innebär att det civila samhällets organisationer företräder särskilda intressen, uppfattningar eller idéinriktningar i samhällsdebatten. På så sätt bidrar det civila samhället både till att en mångfald av idéer och uppfattningar synliggörs och till att intressena och uppfattningarna hos olika grupper i befolkningen företräds i offentligheten.

Målsättning med stödet är att:

- stötta föreningar i att vara röstbärare och värna rättigheter
- stötta föreningar med koppling till diskrimineringslagstiftning som kan bidra med expertkunskap och informationsspridning till allmänheten
- underlätta för föreningar med koppling till diskrimineringslagstiftning att skapa samverkan och sociala nätverk

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som normalt varit verksamma under minst ett år och som i sin verksamhet aktivt arbetar för att värna rättigheter och vara röstbärare för målgrupper med koppling till diskrimineringslagstiftning. Föreningar som får årligt verksamhetsstöd från andra nämnder än fritidsnämnden samt föreningar som erhåller stöd till fritidsverksamhet för prioriterade grupper kan ej erhålla detta stöd.

Villkor

Det är fritidsnämnden som årligen beslutar om vilka föreningar som erhåller verksamhetsstöd. Följande områden kan ligga till grund för stöd:

- *funktionsnedsättning*

Funktionshindersföreningar som värnar rättigheter för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning.

- *ålder*

Pensionärsföreningar anslutna till PRO, SPF, SPRF, SKPF, RPG eller Sverigefinska pensionärer som värnar rättigheter för äldre, alternativt föreningar som arbetar med rättigheter för barn och unga.

- *nationella minoriteter*

Föreningar som värnar rättigheter för nationella minoriteter; samer, judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar.

- *etnisk tillhörighet*

Föreningar som värnar om lika rättigheter för alla oavsett hudfärg och nationellt eller etniskt ursprung.

- *religion eller annan trosuppfattning*

Föreningar som värnar om rättigheten att utöva eller ge uttryck för religion utan att riskera att bli utsatt för diskriminering. Området innefattar exempelvis föreningar som verkar mot antisemitism och islamofobi.

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

- *kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning*

Föreningar som värnar rättigheter ur ett jämställdhets- eller HBTQ-perspektiv.

Det ska i föreningens stadgar framgå att föreningens ändamål är att verka i enlighet med syftet för detta stöd. Dessutom ska föreningen visa, t.ex. i verksamhetsberättelse och verksamhetsplan, att man aktivt arbetar för att värna rättigheter.

Föreningen är skyldig att meddela kommunen om större verksamhetsförändringar under det år som verksamhetsstödet gäller och bidraget kan då komma att omprövas.

Hur söker jag?

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. I ansökan ska följande beskrivas för kommande verksamhetsår:

- budget
- aktivitetsplan

Dessutom ska föreningen tillhandahålla senaste:

- årsmötesprotokoll
- verksamhetsberättelse
- revisionsberättelse
- resultat- och balansräkning

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Om föreningen får verksamhetsstöd redovisas detta genom att föreningen efterföljande år i samband med ansökan bifogar verksamhetsberättelse, revisionsberättelse och resultat- och balansräkning.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: (vxl): 090-16 10 00

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

7. Verksamhetsstöd kulturverksamhet

Umeås rika föreningsliv ger många människor goda möjligheter att både få ta del av och själva vara med och skapa olika konstnärliga uttryck. Syftet med stödet är att ge kulturföreningar i Umeå goda förutsättningar för detta.

Stödet till kulturverksamhet ska:

- ge föreningarna möjligheter att utveckla kulturella mötesplatser
- ge föreningarna möjligheter att verka för att kulturovana människor och grupper får ökade möjligheter att mer aktivt ta del av Umeås kulturliv och själva vara medskapare i olika kulturverksamheter
- ge goda förutsättningar till både professionella kulturföreningar och amatörkulturföreningar

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som bedriver kontinuerlig kulturverksamhet och som varit verksam under minst ett år. Den huvudsakliga verksamheten ska bedrivas inom det konstnärliga fältet, det vill säga ord, bild, scen, ton, film.

Villkor

Det är kulturnämnden som årligen beslutar vilka föreningar som erhåller verksamhetsstöd. Beslutet tas med utgångspunkt i kommunens kulturpolitiska program och de kulturpolitiska mål som kommunen har. Särskilt ska det beaktas hur verksamheten förhåller sig till de prioriterade områdena jämställdhet, tillgänglighet, mångfald och inkludering av kulturovana grupper. Detta i syfte att utveckla ett kulturliv som är öppet och tillgängligt för alla och bidrar till ökad livskvalitet och folkhälsa.

Föreningen är skyldig att meddela kommunen om större verksamhetsförändringar under det år som verksamhetsstödet gäller och bidraget kan då komma att omprövas.

Hur söker jag?

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. I ansökan ska följande beskrivas för kommande verksamhetsår:

- budget
- aktivitetsplan

Dessutom ska föreningen bifoga senaste:

- årsmötesprotokollet
- verksamhetsberättelsen
- revisionsberättelsen
- resultat- och balansräkningen

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

Hur redovisar jag?

Om föreningen får verksamhetsstöd redovisas detta genom att föreningen efterföljande år i samband med ansökan bifogar verksamhetsberättelse, revisionsberättelse och resultat- och balansräkning.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: (vxl): 090-16 10 00

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

8. Verksamhetsstöd festivaler och kulturevenemang

Umeås rika föreningsliv ger många människor goda möjligheter att både få ta del av och själva vara med och skapa olika konstnärliga uttryck. Syftet med stödet är att ge kulturföreningar i Umeå goda förutsättningar för detta.

Stödet till festivaler och kulturevenemang ska:

- ge föreningarna möjligheter att utveckla kulturella mötesplatser
- ge föreningarna möjligheter att verka för att kulturovana människor och grupper får ökade möjligheter att mer aktivt ta del av Umeås kulturliv och själva vara medskapare i olika kulturverksamheter
- ge goda förutsättningar till både professionella kulturföreningar och amatörkulturföreningar

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som bedriver kontinuerlig kulturverksamhet och som varit verksam under minst ett år. Festivalen eller kulturevenemanget ska genomföras inom det konstnärliga fältet, det vill säga ord, bild, scen, ton, film.

Villkor

Det är kulturnämnden som årligen beslutar vilka föreningar som erhåller stöd till festivaler och kulturevenemang. Beslutet tas med utgångspunkt i kommunens kulturpolitiska program och de kulturpolitiska mål som kommunen har.

Särskilt ska det beaktas hur verksamheten förhåller sig till de prioriterade områdena jämställdhet, tillgänglighet, mångfald och inkludering av kulturovana grupper. Detta i syfte att utveckla ett kulturliv som är öppet och tillgängligt för alla och bidrar till ökad livskvalitet och folkhälsa.

Föreningen är skyldig att meddela kommunen om större verksamhetsförändringar under det år som verksamhetsstödet gäller och bidraget kan då komma att omprövas.

Hur söker jag?

Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida. I ansökan ska följande beskrivas:

- budget
- beskrivning av festivalen/eventet

Dessutom ska föreningen tillhandahålla senaste:

- årsmötesprotokollet
- verksamhetsberättelsen
- revisionsberättelsen
- resultat- och balansräkningen

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

Hur redovisar jag?

Om föreningen får stöd för festivaler och kulturevenemang redovisas detta genom att föreningen efterföljande år i samband med ansökan bifogar verksamhetsberättelse, revisionsberättelse och resultat- och balansräkning.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Telefon: (vxl): 090-16 10 00

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

9. Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar

Syftet med stödet är att möjliggöra för föreningar att genomföra insatser av tillfällig karaktär som bidrar till att utveckla föreningars verksamhet eller anläggning utifrån ett folkhälsoperspektiv.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister.

Villkor

Stödet kan sökas för att genomföra tillfällig verksamhet eller utveckla anläggningar som bidrar till förbättrad folkhälsa och stimulerar till ökad rörelserikedom för kommunens medborgare. Prioriterade målgrupper är barn och unga i åldern 7-25 år samt personer med funktionsnedsättning i alla åldrar och verksamheten ska bedrivas i drogfri miljö. Insatser där ungdomar själva är initiativtagare och genomförare prioriteras.

Stöd kan t.ex. ges till verksamhet som:

- främjar rörelserikedom
- förbättrar barn och ungdomars fysiska och psykisk hälsa
- är öppen och lättillgänglig för många som t.ex. prova på, drop-in eller spontanverksamhet, särskilt på helgkvällar
- erbjuder fritidsaktiviteter för barn och unga vid skollov eller i anslutning till skoldagens slut
- genom internationellt ungdomsutbyte bidrar till kunskap och förståelse för levnadsvillkor och kulturer i andra länder. Detta ska bygga på ett långsiktigt samarbete.
- minskar bruk av alkohol, narkotika, doping, tobak eller spelande

Stöd kan också ges till investeringar som stimulerar rörelserikedom och folkhälsa, främst med fokus på barn och unga samt personer med funktionsnedsättning.

Utvecklingsstöd kan ej sökas för löpande ordinarie verksamhet. Om den tillfälliga verksamheten visat sig gå med vinst så dras stödet från kommunen ner i motsvarande utsträckning.

Bidrag beviljas normalt inte till:

- studieförbund
- resor och studiebesök utanför kommunen
- löner och arvoden (undantag vid investeringar)
- insatser med explicit partipolitiska eller religiösa syften

Hur söker jag?

Ansökan görs vid sex tillfällen under året via Umeå kommuns system för föreningsstöd. Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida.

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har en projektidé som du vill diskutera. Föreningsbyrån kan ge tips och råd kring hur du ska tänka kring ansökan.

Om föreningen har behov av att få förskottsutbetalning av stödet anges detta i ansökan och maximalt 50 % av beviljat stöd kan då utbetalas i förskott till föreningen.

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Redovisningen görs via Umeå kommuns system för föreningsstöd. Dokumentera gärna med bilder, filmer, artiklar, nyhetsinslag m.m.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: (vxl): 090-16 10 00

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

10. Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta

Syftet med stödet är att möjliggöra för föreningar att utveckla verksamheten och genomföra insatser av tillfällig karaktär utifrån ett rättighets- och/eller samhällsnyttoperspektiv.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister.

Villkor

Stödet kan sökas för att genomföra tillfällig verksamhet som bidrar till samhällsnytta inom kommunen och/eller bidrar till att utveckla och stötta underrepresenterade grupper rättigheter och verksamheten ska bedrivas i drogfri miljö.

Exempelvis kan stödet sökas för tillfällig verksamhet som:

- genom förebyggande arbete förhindrar eller begränsar behov av insatser från socialtjänsten
- främjar underrepresenterade grupper aktiva deltagande och delaktighet i föreningslivet
- långsiktigt förändrar strukturer
- påverkar kunskaper och attityder
- är nyskapande och normbrytande, dvs. utmanar befintliga föreställningar om vad som är "normalt"
- bidrar till samhällsutveckling eller ökad samverkan och samordning mellan aktörer i samhället
- utvecklar föreningens arbete kring hållbarhetsfrågor
- förebygger våld och skadegörelse
- bidrar till integration, aktivt motverkar främlingsfientlighet eller våldsbejakande extremism

Utvecklingsstöd kan ej sökas för löpande ordinarie verksamhet. Om den tillfälliga verksamheten visat sig gå med vinst så dras stödet från kommunen ner i motsvarande utsträckning.

Bidrag beviljas normalt inte till:

- studieförbund
- resor och studiebesök utanför kommunen
- löner och arvoden
- insatser med explicit partipolitiska eller religiösa syften

Hur söker jag?

Ansökan görs vid sex tillfällen under året via Umeå kommuns system för föreningsstöd. Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida.

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har en projektidé som du vill diskutera. Föreningsbyrån kan ge tips och råd kring hur du ska tänka kring ansökan.

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

Om föreningen har behov av att få förskottsutbetalning av stödet anges detta i ansökan och maximalt 50 % av beviljat stöd kan då utbetalas i förskott till föreningen.

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Redovisningen görs via Umeå kommuns system för föreningsstöd. Dokumentera gärna med bilder, filmer, artiklar, nyhetsinslag m.m.

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: (vxl): 090-16 10 00

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

11. Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arrangemang

Syftet med stödet är att möjliggöra för föreningar att genomföra tillfällig kulturverksamhet i form av arrangemang eller projekt inom det konstnärliga fältet, det vill säga ord, bild, scen, ton, film.

Vilka kan söka?

Ideella föreningar som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister.

Villkor

Stödet kan sökas för att genomföra tillfällig kulturverksamhet för att utveckla föreningen och dess verksamhet samt för arrangemang inom det konstnärliga fältet, det vill säga ord, bild, scen, ton, film. Arrangemang som får stöd ska vara öppna för alla att delta vid och genomföras i Umeå kommun.

Särskilt prioriteras tillfällig verksamhet och arrangemang som:

- engagerar barn och unga
- riktas till målgrupper som sällan nås av kulturverksamhet
- främjar nya kulturella mötesplatser spridda över hela Umeå kommun
- främjar människors aktiva deltagande och delaktighet i kulturlivet
- är nyskapande

Om arrangemangen går med vinst dras stödet från kommunen ner i motsvarande utsträckning. Utvecklingsstöd kan ej sökas för löpande ordinarie verksamhet. Vissa aktiviteter och kostnader är inte bidragsberättigade och bidrag beviljas därför exempelvis inte till:

- produktion och utgivning av skivor, litteratur, tidningar och tidskrifter
- enskilda marknadsföringsinsatser
- stödgalor eller andra arrangemang för välgörande ändamål
- gästspel, turnéer och resor utanför Umeå kommun
- studieförbund
- arrangemang med explicit partipolitiska eller religiösa syften

Hur söker jag?

Ansökan görs vid sex tillfällen under året. Information om ansökningsdatum, hur du ansöker samt när stödet beslutas och utbetalas finns på kommunens hemsida.

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har en projektidé som du vill diskutera. Föreningsbyrån kan ge tips och råd kring hur du ska tänka kring ansökan.

Om föreningen har behov av att få förskottsutbetalning av stödet anges detta i ansökan och maximalt 50 % av beviljat stöd kan då utbetalas i förskott till föreningen.

Kom ihåg att föreningens uppgifter ska vara uppdaterade i kommunens föreningsregister efter senaste årsmötet för att stödet ska kunna betalas ut.

Hur redovisar jag?

Redovisningen görs via Umeå kommuns system för föreningsstöd. Dokumentera gärna med bilder, filmer, artiklar, nyhetsinslag m.m.

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

Vart vänder jag mig för mer information?

Ta gärna kontakt med Föreningsbyrån om du har frågor kring stödet.

Hemsida: www.umea.se/bidrag

E-post: fritid.bidrag@umea.se

Telefon: (vxl): 090-16 10 00

[Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar]

2020-02-24	Beslutad i kommunfullmäktige
2020-11-18	Fritidsnämnd – mindre revidering av regler för aktivitetsstöd, inriktning fritid
2021-02-24	Fritidsnämnd – mindre revidering av regler för utvecklingsstöd
2021-03-24	Fritidsnämnd – mindre revidering av regler för aktivitetsstöd, åldrar inriktning fritid
2021-04-28	Fritidsnämnd – mindre revidering av regler för stöd till lokalhyra, tillägg toalettvagnar
2021-09-01	Fritidsnämnd – mindre revidering av regler för verksamhetsstöd för rättighetsfrågor
2022-12-14	Fritidsnämnd – mindre revidering av regler för aktivitetsstöd, inriktning fritid
2023-01-25	Fritidsnämnd – mindre revidering av regler för utvecklingsstöd, antal ansökningsomgångar
2023-02-23	Kulturnämnd – mindre revidering av regler för utvecklingsstöd, antal ansökningsomgångar
2025-08-22	Fritidsnämnd – förtydligande av regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar, aktivitetsstöd

Tjänsteskrivelse

2025-12-16

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00041

Svar på nämndinitiativ: Äldres fritid; Johan Asplund (MP)

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att avslå nämndinitiativet.

Ärendebeskrivning

Johan Asplund (MP) har den 10 oktober 2025 lämnat in ett nämndinitiativ med rubriken *Äldres fritid*. Fritidsnämnden beslutade i oktober att överlämna nämndinitiativet till förvaltningen för beredning. I initiativet anføres att det, i takt med att befolkningen i Umeå kommun åldras, finns ett behov av att stärka fritidsnämndens verksamhet riktad till äldre.

Vidare framhålls att det i fritidsnämndens grunduppdrag ingår att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud samt att erbjuda friskvård. Att stimulera äldres fritid genom att stärka utbudet av aktiviteter och friskvård för äldre bedöms kunna bidra till ökad jämlikhet, ett rikare utbud och ökad hållbarhet inom fritidsnämndens verksamhet. Sådana insatser bedöms därmed ligga väl inom ramen för nämndens grunduppdrag och bidra till dess uppfyllelse.

Miljöpartiet yrkar att fritidsnämnden ger i uppdrag till förvaltningen:

- att kartlägga hur stor andel av kommunens äldre som idag är medlemmar i någon av de aktiva föreningar som finns i Umeå kommun.
- att kartlägga hur stor andel av kommunens äldre som har deltagit, både regelbundet eller vid enstaka tillfällen, i någon utav kommunens aktiviteter/engagemang riktade till äldre.
- att, om behov uppdagas, ta fram förslag på åtgärder inom fritidsnämndens verksamhet som kan bidra till att stärka äldres sociala sammanhang i Umeå kommun.

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2025/00041

Motivering till beslutsförslaget

Förvaltningen har berett ärendet och bedömer att initiativet om att uppmärksamma och utreda äldres fritid är positivt, särskilt mot bakgrund av att andelen äldre i Umeå kommun förväntas öka över tid. Ett stärkt fokus på äldres fritid kan bidra till ökad social gemenskap och förbättrad folkhälsa.

Samtidigt konstaterar förvaltningen att det finns genomförandesvårigheter kopplade till Miljöpartiets yrkande. Förvaltningen har exempelvis inte tillgång till uppgifter om enskildas medlemskap i föreningar och ett medlemskap i sig innebär inte nödvändigtvis ett aktivt deltagande. Vidare har fritidsnämnden i sitt grunduppdrag ett huvudsakligt fokus på barn och unga i åldrarna 7–20 år medan frågor som rör äldre i huvudsak faller inom äldrenämndens grunduppdrag.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att fritidsnämnden avslår nämndinitiativet. Förvaltningen bedömer dock att frågan om stöd till personer 65 år och äldre, i syfte att stärka äldres sociala sammanhang i Umeå kommun, fortsatt är av intresse och kan vara föremål för vidare utredning inom ramen för nämndens fortsatta utvecklingsarbete.

Beslutsunderlag

Fritidsnämndens beslut 2025-10-28, § 59

Beredningsansvariga

Monica Svonni, verksamhetschef

Beslutet ska skickas till

Johan Asplund, Miljöpartiet

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Monica Svonni
Verksamhetschef
Föreningsbyrå/stab

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-28

§ 59

Diariennr: FN-2025/00041

Nämndinitiativ: Äldres fritid; Johan Asplund (MP)

Beslut

Fritidsnämnden beslutar

att överlämna nämndinitiativet till förvaltningen för beredning.

Ärendebeskrivning

Johan Asplund (MP) har lämnat in ett nämndinitiativ 2025-10-10 med rubriken Äldres fritid enligt nedan.

I takt med att befolkningen i Umeå kommun åldras finns det anledning att stärka fritidsnämndens verksamhet riktad mot äldre.

En av de viktigaste faktorerna för ett tryggt och hälsosamt åldrande är att ha ett starkt socialt sammanhang. Att ha personer som man träffar regelbundet, som bryr sig om en och som man själv ser fram emot att möta varje vecka skapar både trygghet, gemenskap och meningsfullhet. Om detta sammanhang dessutom sker i aktiva och kreativa miljöer är det något som ytterligare kan bidra till ett hälsosamt åldrande.

Fritidsnämnden i Umeå har både resurser och expertis när det kommer till att skapa möjligheter till denna typ av sociala sammanhang. I fritidsnämndens grunduppdrag ingår det bland annat att "erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud" samt att "erbjuda Umeås invånare friskvård". Att stimulera äldres fritid genom att stärka utbudet av aktiviteter och friskvård för äldre är något som skulle öka jämlikheten, rikedom och hållbarheten inom fritidsnämndens verksamhet och därmed i hög grad ligga inom ramen för och bidra till uppfyllandet av fritidsnämndens grunduppdrag.

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-28

Vi i miljöpartiet yrkar därför att fritidsnämnden ger i uppdrag till förvaltningen:

- Att kartlägga hur stor andel av kommunens äldre som idag är medlemmar i någon av de aktiva föreningar som finns i Umeå kommun.
- Att kartlägga hur stor andel av kommunens äldre som har deltagit, både regelbundet eller vid enstaka tillfällen, i någon utav kommunens aktiviteter/engagemang riktade till äldre.
- Att, om behov uppdagas, ta fram förslag på åtgärder inom fritidsnämndens verksamhet som kan bidra till att stärka äldres sociala sammanhang i Umeå kommun.

Beslutsunderlag

Nämndinitiativ Äldres fritid 2025-10-10

Fritidsnämndens beslutsordning

Yrkanden

Anders Hägglund (S) – att överlämna nämndinitiativet till förvaltningen för beredning.

Propositionsordning som godkänns

Ordföranden finner att nämnden beslutar att överlämna nämndinitiativet till förvaltningen för beredning.

Beslutet ska skickas till

Stefan Hildingsson, fritidsdirektör

Monica Svonni, verksamhetschef

Åsa S Boman, verksamhetschef

Tjänsteskrivelse

2026-01-09

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00026

Fritidsnämndens sammanträdestider 2026

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att ändra starttid för fritidsnämndens sammanträde 18 februari till kl. 08.30.

Ärendebeskrivning

Fritidsnämnden beslutade vid sitt sammanträde 2025-05-21 att nämnden i februari är en heldagsnämnd med start kl. 09.00. I februari har nämnden som regel många årligt återkommande ärenden på sin dagordning. I februari detta år finns det även många andra ärenden på dagordningen och förvaltningen föreslår därför att starttiden ändras till kl. 08.30.

Beredningsansvariga

Elisabeth Anttu, nämndsekreterare

Beslutet ska skickas till

Kommunikationsavdelningen

Sara Nordström och Lina Renfors

Fritidsnämndens ledamöter och ersättare

Berörda tjänstepersoner

Stefan Hildingsson

Fritidsdirektör

Elisabeth Anttu

Nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2026-01-09

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2026/00003

Information och rapporter januari 2026

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att godkänna redovisningen av informationen.

Ärendebeskrivning

Presentation Jannice Persson, ny enhetschef Bad

Kl. 13.20-14.20 Brottsförebyggande arbete i Umeå kommun

Ulrika Granskog, Cecilia Ravry, Maria Henriksson Andersson och Rebecka Janols, utvecklingsstrateger

Rapport från lokala samverkansträffar inom Umeå växer tryggt och säkert

Ola Svensson, enhetschef

Förslag till planeringsdirektiv och budget 2027 samt plan 2028–2030

Monia Sundelin, controller

Genomgång av *Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar*

Monica Svonni, verksamhetschef

Fritidsdirektören informerar

- Tilläggsuppdrag 2025:6 Förutsättningarna för att utveckla idrottsanläggningarna på Gammlia Arena, Visionite Arena och Nolia Arena ur ett tillväxtperspektiv
- Lagstiftning för stärkt skolsäkerhet och eventuella konsekvenser
- Fritidsnämnden 18 februari
- Övrigt

Beslutsunderlag

Sammanfattning av samverkansträffar inom Umeå växer tryggt och säkert
Fördjupad rapport – dokumentation från lokala samverkansträffar inom Umeå växer tryggt och säkert

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2026/00003

Beredningsansvariga

Stefan Hildingsson, fritidsdirektör

Monica Svonni, verksamhetschef

Monia Sundelin, controller

Ola Svensson, enhetschef

Beslutet ska skickas till

Sammanfattning och Fördjupad rapport från lokala samverkansträffar inom Umeå växer tryggt och säkert skickas till Umebrå

Stefan Hildingsson

Fritidsdirektör

Elisabeth Anttu

Nämndsekreterare

Sammanfattning av samverkansträffar inom Umeå växer tryggt och säkert

Denna sammanfattning utgör informationsunderlag till fritidsnämnden. Full rapport går att läsa som bilaga.

Inledning

Inom ramen för samverkansarbetet Umeå växer tryggt och säkert (UVTS) har Föreningsbyrån genomfört en serie lokala samverkansträffar med föreningsliv och andra samhällsaktörer. Träffarna genomfördes från höst 2024 till höst 2025 och syftet var att skapa dialog och en gemensam lägesbild kring lokala styrkor, utmaningar och möjliga insatser kopplade till barn och ungas fritid.

Totalt har sju samverkansträffar genomförts i stadsdelarna Ersboda, Mariehem, Teg, Umedalen och Ålidhem samt i kommundelarna Hörnefors och Holmsund/Obbola. Deltagarna har huvudsakligen varit föreningsföreträdare tillsammans med aktörer från exempelvis skola, fritidsverksamhet, polis, kyrka, bostadsbolag och studieförbund.

Denna sammanfattning ger fritidsnämnden en övergripande bild av återkommande mönster och lokala variationer som framkommit i dialogerna.

Läsanvisning

Sammanfattningen bygger på deltagarnas dokumenterade synpunkter från samverkansträffarna. Den ska förstås som en ögonblicksbild av hur lokala aktörer upplever sina områden vid tidpunkten för träffarna.

Underlaget gör inte anspråk på att vara heltäckande eller vetenskapligt, utan syftar till att ge nämnden en samlad och lättillgänglig bild av vad som uttryckts i dialogerna. Fördjupade beskrivningar finns i den fullständiga rapporten som bifogas som bilaga.

Kort sammanfattning – detta visar samverkansträffarna

I detta avsnitt presenteras de övergripande mönster som kunde skönjas.

Ett starkt föreningsliv är en gemensam grund

I samtliga områden beskrivs föreningslivet som en bärande struktur för gemenskap, aktivitet och trygghet för barn och unga. Det ideella engagemanget upplevs som starkt och betydelsefullt. Samtidigt uttrycks i flera områden oro för hållbarheten i engagemanget över tid, särskilt kopplat till ledarförsörjning och ork.

Barn och unga är genomgående i fokus

Barn och unga lyfts i alla områden som en prioriterad målgrupp. Deltagarna beskriver behov av trygga och tillgängliga fritidsmiljöer, närvarande vuxna och meningsfulla aktiviteter. Det uttrycks också oro för att vissa grupper, exempelvis barn och unga som inte deltar i organiserad idrott eller föreningsverksamhet, riskerar att inte nås av befintliga insatser.

Samverkan ses både som styrka och utvecklingsbehov

Många deltagare beskriver fungerande samverkan och korta kontaktvägar mellan lokala aktörer som en styrka. Samtidigt återkommer önskemål om tydligare struktur, bättre samordning och mer långsiktiga former för samarbete mellan föreningsliv, skola, fritidsverksamhet och andra aktörer.

Behov av trygga och tillgängliga fritidsmiljöer återkommer

Det finns en tydlig efterfrågan på fler lågröskelverksamheter och mötesplatser för barn och unga. Särskilt lyfts behov av verksamhet under eftermiddagar, kvällar, helger och lovperioder. Närvarande vuxna och positiva förebilder beskrivs som viktiga för att skapa trygghet och delaktighet.

Skillnader mellan områden behöver beaktas

Även om många teman är gemensamma, framträder vissa skillnader mellan områden. I kommundelarna betonas exempelvis frågor om hållbarheten i det ideella engagemanget, tillgång till anläggningar, infrastruktur samt behov av sommar- och lovverksamhet. I vissa stadsdelar lyfts i stället frågor om stigmatisering, otrygghet eller socioekonomiska skillnader tydligare.

En gemensam vilja till utveckling präglar samtliga träffar

Trots olika lokala förutsättningar uttrycker deltagarna genomgående en stark vilja att bidra, samverka och utveckla verksamheter som stärker barn och ungas fritid. Det finns ett tydligt engagemang för fortsatt dialog och gemensamt utvecklingsarbete.

Hur underlaget kan användas vidare

Samverkansträffarna ger ett gemensamt kunskapsunderlag om lokala förutsättningar, styrkor och behov. Materialet kan användas som stöd i fortsatt dialog med föreningsliv och andra aktörer, i utveckling av samverkansformer samt som grund för fördjupade analyser och prioriteringar där det bedöms relevant.

Fördjupning

Den fullständiga rapporten innehåller en tematiskt och områdesspecifik sammanställning av deltagarnas synpunkter från samtliga sju samverkansträffar. Rapporten bifogas som bilaga till detta informationsärende.

Sammanfattning av samverkansträffar inom Umeå växer tryggt och säkert

2026-01-12

Kontaktuppgifter:

Ola Svensson, ola.svensson@umea.se

Mer information:

www.umea.se/uvts

Fördjupad rapport – dokumentation från lokala samverkansträffar inom Umeå växer tryggt och säkert

1. Inledning

Inom ramen för samverkansarbetet Umeå växer tryggt och säkert (UVTS) har Föreningsbyrån genomfört en serie lokala samverkansträffar med föreningsliv och andra aktörer. Träffarna har syftat till att skapa dialog, dela erfarenheter och ta fram en gemensam bild av lokala styrkor, utmaningar och möjliga insatser kopplade till barn och ungas fritid.

Denna rapport är en fördjupad sammanställning av dokumentationen från sju samverkansträffar som genomförts i olika delar av Umeå kommun från hösten 2024 till hösten 2025. Rapporten är tänkt att fungera som underlag för fortsatt dialog, analys och utvecklingsarbete inom kommunen och tillsammans med civilsamhället.

2. Bakgrund och uppdrag

UVTS är en brottsförebyggande och trygghetsskapande samverkansstruktur som etablerades 2018. Arbetet syftar till att samla kommunens förvaltningar och externa aktörer kring gemensamma insatser för social hållbarhet och trygghet.

Under 2023 uppdaterades inriktningen för UVTS med ökat fokus på att förebygga att barn och unga rekryteras till kriminella nätverk. För perioden 2024–2026 antogs en kommungemensam aktivitetsplan. Inom ramen för denna har fritidsnämnden och Föreningsbyrån pekats särskilt ut med uppdrag att:

- samverka med föreningslivet i det förebyggande arbetet
- stärka och ta tillvara föreningars roll i arbetet med barn och unga

En del i uppdraget var att genomföra lokala samverkansträffar. Denna rapport fokuserar på att återge deltagarnas uppfattningar.

3. Metod och genomförande

3.1 Samverkansträffarnas upplägg

Träffarna har genomförts i följande stadsdelar/kommundelar:

- Ersboda
- Holmsund/Obbola
- Hörnefors
- Mariehem
- Teg
- Umedalen
- Ålidhem

Deltagarna har främst varit föreningsföreträdare tillsammans med andra lokala aktörer såsom skola, fritidsgård, kyrka, polis, bostadsbolag och studieförbund.

Varje träff inleddes med ett kortare föredrag som satte ramarna för samtalet. Därefter följde en workshop där deltagarna diskuterade tre frågor:

1. Vilka styrkor och möjligheter finns i området?
2. Vilka problem och utmaningar upplevs?
3. Vilka insatser bedöms som viktiga framåt?

Samtalen dokumenterades i ett digitalt verktyg. Därutöver gavs alla deltagare möjlighet att utvärdera träffarna via ett formulär som skickades till den mailadress som angivits vid anmälan.

3.2 Avgränsning

Rapporten återger deltagarnas uttryckta uppfattningar. Den gör inte anspråk på att ge en heltäckande eller objektiv bild av områdena, utan ska förstås som en ögonblicksbild baserad på de röster som deltog vid respektive träff.

4. Läsanvisning

Rapporten är uppbyggd i flera nivåer. Inledningsvis ges en övergripande syntes och analys. Därefter följer tematiska fördjupningar och avslutningsvis områdesspecifika sammanställningar.

Läsaren kan:

- läsa rapporten i sin helhet
- fokusera på analysdelarna
- eller gå direkt till ett specifikt område

Samtliga delar bygger på samma dokumentationsmaterial.

5. Övergripande analys – vad visar samverkansträffarna sammantaget?

Sammantaget visar samverkansträffarna på ett starkt lokalt engagemang och en tydlig vilja att bidra till barn och ungas välmående. Föreningslivet framstår som en central resurs i alla områden, samtidigt som det finns återkommande utmaningar kopplade till samverkan, resurser och långsiktighet.

Barn och unga lyfts genomgående som en prioriterad målgrupp. Behovet av trygga, tillgängliga och inkluderande fritidsmiljöer återkommer i samtliga områden. Samtidigt uttrycks oro för att vissa grupper inte nås av befintliga verksamheter.

Även om många mönster är gemensamma finns tydliga lokala variationer. Stadsdelar och kommunalar betonar delvis olika behov, vilket pekar på vikten av både övergripande inriktning och lokalt anpassade insatser.

6. Sammanfattande analys av samverkansträffarna

I detta stycke sammanfattas dokumentationen från alla sju träffar och nyckelinsikter från workshopens frågor lyfts ut.

6.1 Styrkor och möjligheter

Deltagarna beskriver ett rikt och engagerat föreningsliv i samtliga områden. Föreningarna ses som bärande strukturer för gemenskap, aktivitet och trygghet, särskilt för barn och unga. Mångfald, grönområden och stark lokal sammanhållning lyfts också som tillgångar.

I flera områden beskrivs korta kontaktvägar och befintlig samverkan mellan aktörer som en styrka, samtidigt som det finns en uttalad vilja att utveckla samarbetet ytterligare.

6.2 Problem och utmaningar

Samtidigt uttrycks oro kring barn och ungas livssituation. Psykisk ohälsa, ensamhet, påverkan från sociala medier och bristande vuxennärvaro nämns återkommande. Samverkan upplevs ibland som otydlig eller fragmenterad, och resursbrist samt socioekonomiska skillnader beskrivs som hinder för långsiktigt arbete.

I flera områden uttrycks även oro för hållbarheten i det ideella engagemanget över tid.

6.3 Förslag på insatser framåt

Deltagarna efterlyser tydligare och mer strukturerade former för samverkan, fler lågtröskelverksamheter för barn och unga samt långsiktigt stöd till föreningslivet, både

ekonomiskt och organisatoriskt. Ett behov av behovsbaserad snarare än likformig resursfördelning lyfts också.

7. Fördjupande tematiskt resonemang

Nedan redovisas en fördjupad sammanställning av dokumentationen från samverkansträffarna. Till skillnad från den sammanfattande analysen ovan syftar detta avsnitt till att mer utförligt belysa de teman som återkommer i deltagarnas resonemang och hur dessa tar sig uttryck i olika områden.

7.1 Förutsättningar och bärande strukturer i områdena

Föreningsliv och engagemang

I samtliga områden lyfts föreningslivet som en central styrka. Deltagarna pekar på ett starkt ideellt engagemang och en vilja att bidra till lokal utveckling. Många upplever att det finns en grundläggande drivkraft och resurser i de ideella krafterna som kan tas tillvara i fortsatt utvecklingsarbete. Enskilda eldsjälar spelar ofta en nyckelroll.

Samverkan och nätverk

Ett återkommande tema är potentialen för ökad samverkan, både mellan föreningar och mellan olika samhällsaktörer såsom skola, fritidsverksamhet och socialtjänst. Flera uttrycker att strukturer för samarbete redan finns, men att det finns stora möjligheter att fördjupa eller utveckla dessa ytterligare, särskilt genom ökad tydlighet och bättre samordning.

Barn och unga i fokus

Barn och unga lyfts ofta som en viktig målgrupp och som en grupp med stort behov av stödjande miljöer. Flera deltagare framhåller vikten av att skapa trygga, tillgängliga fritidsmiljöer där unga är delaktiga, snarare än att ses som "resurser". Skolan nämns ibland som en naturlig samverkanspart för att nå barn och unga i området.

Mångfald och inkludering

Flera stadsdelar betonar styrkan i att vara mångkulturella. Mångfald ses inte som en utmaning utan som en tillgång, något som kan bidra till kreativitet, inspiration och dynamik i det lokala sammanhanget. Samtidigt finns en underförstådd förväntan om att denna mångfald ska få utrymme och stödjas genom inkluderande arbetssätt.

Fysisk miljö och trivsel

Den fysiska miljön lyfts fram som en positiv faktor i flera stadsdelar, särskilt där det finns grönområden, tillgång till natur och väl fungerande boendemiljöer. I vissa fall beskrivs detta

som något som främjar både trygghet och gemenskap. Närhet till skolor, fritidsgårdar och aktiviteter ses också som en konkret fördel.

7.2 Utmaningar som påverkar barn och ungas vardag

Utsatthet bland barn och unga

I samtliga områden pekar deltagare på utmaningar som rör barn och unga, bland annat psykisk ohälsa, påverkan från sociala medier, till viss del brist på trygga fritidsmiljöer. Vuxennärvaron i ungas liv beskrivs ofta som otillräcklig och vissa grupper av barn, till exempel de mellan 10 och 13 år, riskerar att "falla mellan stolarna". Normbrytande beteenden nämns, men sällan med konkreta exempel, snarare som oro över utvecklingen i stort. En viss oro över otrygga offentliga rum nämns. I materialet uttrycks också oro för barn och unga som inte deltar i organiserad idrott eller föreningsverksamhet och som därmed riskerar att stå utan meningsfull fritid.

Otillräcklig samverkan

Trots att samverkan lyfts som en styrka upplever flera deltagare att det finns hinder. Exempel som ges är brist på samsyn, otydliga ansvarsförhållanden, konkurrens mellan aktörer och att vissa organisationer har svårt att få kontakt med andra nyckelaktörer såsom skola eller kommunala funktioner. Viss kritik riktas även mot stuprörstänkande inom kommunen.

Begränsade resurser och ojämlika förutsättningar

Flera röster nämner ojämlikhet kopplat till socioekonomiska förutsättningar, till exempel trångboddhet, arbetslöshet, låg inkomst eller bristande föreningsvana. Det kan skapa hinder både för enskilda barn och unga att delta i fritidsaktiviteter och för föreningar som kämpar med ledarförsörjning och långsiktig planering. En del aktörer vittnar om att man inte hinner med det man skulle vilja göra, trots stort engagemang. I några områden uttrycks också oro för hållbarheten i det ideella engagemanget över tid, särskilt kopplat till ledarförsörjning och ork.

Stigmatisering och negativ självbild

I några stadsdelar beskrivs hur negativa föreställningar om området (från media, andra stadsdelar eller invånarna själva) påverkar unga människors självbild och framtidstro. Det gäller särskilt Ersboda, men också andra områden i viss mån. Den negativa bilden sägs förstärka känslan av utanförskap och blir ibland ett hinder för både samverkan och engagemang.

7.3 Återkommande behov och riktningar framåt

Stärkta samverkansstrukturer

En av de mest återkommande önskningarna är förbättrad och mer strukturerad samverkan mellan föreningsliv, skola, fritidsverksamhet och andra offentliga aktörer. Deltagarna

efterlyser bättre överblick över vem som gör vad, gemensamma mötesplatser, tydligare kontaktvägar och mer långsiktiga samarbeten. Behovet av samordning och undvikande av dubbelarbete lyfts särskilt.

Insatser riktade till barn och unga

Många förslag handlar om att skapa fler trygga, lättillgängliga och meningsfulla fritidsaktiviteter, särskilt under eftermiddagar, kvällar, helger, lov och sommarperioder. Fritidsgårdar, spontana idrottsformer, öppna hallar och närvarande vuxna lyfts som viktiga pusselbitar. Det finns också en vilja att stärka ungas framtidstro genom förebilder, inkludering och direkt delaktighet i utformningen av aktiviteter. Föreningar pekas ut som en viktig del av lösningen, men behöver stöd för att nå nya grupper och fånga upp dem som annars inte deltar.

Stöd till föreningslivet och ledare

Det finns ett tydligt behov av att stödja föreningarna, både ekonomiskt och organisatoriskt. Flera deltagare lyfter vikten av stöd till ledare, förenklade kontaktvägar, utbildning och praktiska resurser som lokaler. Föreningar efterlyser även hjälp med att nå nya målgrupper och med att sänka trösklar för deltagande, särskilt för barn med svaga förutsättningar. Flera deltagare efterfrågar mer riktat stöd snarare än generella bidrag.

Alternativ resursfördelning och insatser utifrån behov

Deltagarna uttrycker en tydlig önskan om att resurser ska fördelas efter behov, snarare än att alla områden behandlas lika. Det handlar om att rikta insatser till de stadsdelar, grupper eller åldrar som har störst utmaningar för att på så vis åstadkomma mer jämlika förutsättningar.

8. Likheter och skillnader mellan områden

I dokumentationen framträder tydliga likheter mellan områdena, men också en del skillnader.

8.1 Likheter mellan områden

- Ett starkt föreningsliv lyfts som en central resurs i samtliga områden.
- Barn och unga beskrivs genomgående som en prioriterad målgrupp.
- Samverkan mellan aktörer ses som viktig, men med behov av vidare utveckling.
- Behov av riktade insatser och långsiktighet återkommer.

8.2 Skillnader mellan områden

- I vissa stadsdelar betonas frågor om stigmatisering, otrygghet och socioekonomiska skillnader tydligare.
- I kommundelarna lyfts i högre grad frågor om ideellt engagemangs hållbarhet, tillgång till anläggningar och verksamhet under lov och sommar.
- Lokala förutsättningar påverkar vilka behov som prioriteras och hur samverkan organiseras.

9. Områdesspecifik sammanfattning och analys

Rapporten har hittills i huvudsak fokuserat på den sammanslagna bilden av de sju träffarnas dokumentation. I stycket nedan ges en områdesspecifik bild av dokumentationen.

9.1 Ersboda

Styrkor och möjligheter

Ersboda beskrivs av deltagarna som ett område med stort engagemang och starkt föreningsliv. Många ser det som en positiv kraft att det finns många olika typer av föreningar, från idrott till kultur, som engagerar både unga och vuxna. Det finns en tydlig vilja att utveckla området snarare än att lämna det. Mångkulturen ses som en inspirerande tillgång och många lyfter det stora antalet barn och unga som en möjlighet för framtida insatser. Även den fysiska miljön med grönska, skogsområden och närhet till lekvänliga ytor ses som en styrka. Ett samverkansklimat finns redan, men uppfattas också ha potential att utvecklas ytterligare.

Problem och utmaningar

Deltagarna uttrycker oro för att barn och unga saknar vuxna förebilder och positiv vägledning, särskilt i vardagsmiljön. Den bristande vuxennärvaron och exponeringen för sociala medier utan stöd nämns som särskilda utmaningar. En stark röd tråd i materialet är kritiken mot den negativa bild av Ersboda som ofta förmedlas i media och av utomstående. Denna externa bild påverkar ungas självbild och framtidstro negativt.

Viktiga insatser framåt

Deltagarna föreslår flera riktade insatser, med fokus på barn och unga. Fritidsgårdar och organiserade aktiviteter behöver bli mer tillgängliga, särskilt under kvällar och helger. Det finns ett behov av att synliggöra och stärka befintliga positiva förebilder från området som kan inspirera barn och unga. Föreningslivet efterlyser mer stöd, inte bara i form av pengar, utan också i att skapa samordning, få hjälp med ledarförsörjning och utveckla relationer med

skola och socialtjänst. Ökad samverkan ses som avgörande, men förutsätter tydliga strukturer och gemensamma mål. Sammantaget finns också ett behov av insatser som stärker positiva berättelser om området.

9.2 Holmsund/Obbola

Styrkor och möjligheter

Deltagarna beskriver Holmsund/Obbola som ett område med ett starkt och brett föreningsliv där ideella krafter och föreningar utgör en viktig resurs för gemenskap och aktiviteter. Det lyfts fram att det finns många aktiviteter för olika åldrar, inklusive goda möjligheter till idrott, båtliv, scouter och tillgång till anläggningar för barn och unga.

Området beskrivs också som nära och sammanhållet, där "alla känner alla", vilket upplevs bidra till trygghet och social närhet. Flera deltagare nämner även gemensamma arrangemang och mötesplatser, exempelvis högtider och samlingsytor för ungdomar, som positiva inslag.

Problem och utmaningar

Deltagarna lyfter flera återkommande utmaningar. En central fråga gäller lokaler, både i form av brist på lokaler och behov av bättre tillgång. Ekonomi återkommer som ett hinder, både kopplat till familjers möjligheter att delta i aktiviteter och till föreningars och verksamheters förutsättningar. Ideella ledares situation nämns särskilt. Det upplevs som en utmaning att orka bära verksamhet över tid.

Samtidigt nämns sociala och kulturella faktorer, såsom machokultur och brist på mötesytor där yngre och äldre möts. Viss geografisk och social uppdelning inom området lyfts också, bland annat att bron kan utgöra en symbolisk eller praktisk gräns mellan Holmsund och Obbola.

Viktiga insatser framåt

Deltagarna föreslår en rad konkreta insatser. Ett av de mest tydliga önskemålen gäller fler mötesplatser och verksamheter för ungdomar, exempelvis platser för motorintresse (mekarverksamhet), fiske, praktiska aktiviteter och sociala mötesytor där unga kan vara tillsammans i trygga miljöer.

Det finns också ett tydligt önskemål om fler aktiviteter under sommaren samt verksamheter som är kostnadsfria eller med låga trösklar.

Många betonar vikten av ökad samverkan mellan föreningar och andra aktörer, där resurser delas, roller tydliggörs och gemensamma mål formuleras. Förslag ges om gemensamma aktivitetsdagar och samarbete kring exempelvis domare, ledarstöd och struktur. Det finns

även idéer om att ta tillvara olika kompetenser i samhället, såsom pensionärer som kan stötta i skolan eller i verksamheter, samt att stärka stöd och villkor för ideella ledare för att göra uppdraget mer hållbart.

9.3 Hörnefors

Styrkor och utmaningar

Deltagarna beskriver Hörnefors som ett nära och sammanhållet samhälle där många känner varandra och där det finns en social kontroll som upplevs bidra till trygghet. Närheten till service, fritidsaktiviteter, natur och hav framhålls som positiva faktorer, liksom att mycket finns lokalt i området.

Ett återkommande tema i dokumentationen är ett starkt och engagerat föreningsliv med ett brett utbud av aktiviteter och goda möjligheter till hall- och anläggningstider. Det finns redan påbörjad samverkan mellan föreningar och fritidsgård och flera uttrycker att det finns en stor vilja till samarbete och utveckling.

Deltagarna lyfter även korta kontaktvägar mellan aktörer och upplevelsen av att det går snabbt att få respons när något behöver göras. Samverkan mellan olika funktioner i samhället såsom föreningar, fritidsgård, kyrka och skola, beskrivs som etablerad över tid. Även boendestrukturen, med blandning av upplåtelseformer och socioekonomiska förutsättningar, ses som en tillgång.

Problem och utmaningar

Deltagarna uttrycker oro för att ideellt engagemang riskerar att bli sårbart över tid. Det nämns också att vissa barn och unga, särskilt de som inte idrottar, riskerar att stå utan meningsfull fritid. Ensamhet och psykisk ohälsa bland unga lyfts som ett bekymmer, liksom trygghetsrelaterade frågor kopplade till omvärldsutveckling. Andra utmaningar som förs fram gäller lokala förutsättningar som halltider, anläggningsbehov, infrastruktur, kommunikationssvårigheter och upplevelser av otydliga ansvarsförhållanden inom kommunen.

Viktiga insatser framåt

Flera deltagare efterlyser fler vuxna i offentliga miljöer, fler lågtröskelaktiviteter och öppna mötesplatser för unga. Förslag ges om att stärka ledarförsörjning, utveckla samarbeten ytterligare och tydliggöra ansvarsfördelning och struktur i samverkan. Tillgänglighet i form av lokaler, kollektivtrafik och mobilitet lyfts också som viktiga områden.

9.4 Mariehem

Styrkor och möjligheter

Deltagarna lyfter flera positiva faktorer i Mariehem. Bland styrkorna nämns områdets blandade bebyggelse och socioekonomiska variation, liksom dess mångfald och närhet till natur. Exempelvis beskrivs områden som ängarna, Nydala och skidspåren som viktiga rekreationsmiljöer. Även närhet till skolor, butiker och friluftsområden framhålls som tillgångar.

Föreningslivet i området beskrivs som aktivt, där Mariehems SK lyfts särskilt som en stark och tillgänglig aktör. Det finns också andra lokala engagemang – bland annat i bostadsrättsföreningar, kyrkan och nätverk som "In i Mariehem" – som ses som värdefulla. Flera aktörer uppger att det finns goda kontakter mellan föreningar, och att det finns initiativ från både företag och organisationer som bidrar till ungas möjligheter.

Problem och utmaningar

Flera deltagare pekar på sociala och ekonomiska skillnader inom området, där vissa unga upplever skam kopplad till familjens ekonomiska situation. Det finns oro över att vissa barn och unga inte deltar i föreningslivet, eller slutar i tonåren. Att nå vårdnadshavare och förklara föreningslivets struktur och förväntningar beskrivs som en utmaning, särskilt när det finns språkförbistringar eller andra praktiska hinder.

Det nämns också att vissa delar av området känns utspridda eller uppdelade, vilket kan påverka gemenskapen. Flera upplever att Mariehem är ett område som ibland glöms bort i det kommunala utvecklingsarbetet, trots att det finns utsatthet även här. En deltagare uttrycker att små barn leker langare, och det finns en oro kring rekryteringsförsök från äldre ungdomar. Brist på billiga sportalternativ, nedskärningar i skolan, och ett för litet utbud av idrotter lyfts också som hinder för inkludering.

Viktiga insatser framåt

Deltagarna föreslår en rad olika insatser. Flera betonar behovet av ökat stöd till föreningar, särskilt för att nå unga som annars inte deltar. Exempel som MSK United och Umeflyers nämns som goda exempel att bygga vidare på.

Man efterlyser ökad vuxennärvaro, exempelvis genom nattvandring, och menar att fler enkla jobb för ungdomar skulle kunna bidra till delaktighet. Det lyfts att föreningslivet inte kan bära sociala utmaningar på egen hand och ett förslag är att socialtjänst och föreningar samarbetar i något liknande skolans operativa team.

Andra förslag handlar om att skapa fler kontaktytor mellan aktörer, utveckla utbildningar i inkluderande ledarskap, och att kommunicera bättre med familjer i socioekonomiskt utsatta

grupper. Det nämns att fritidsaktiviteter bör komma närmare skolan, och att insatser måste få växa lokalt, med stöd snarare än styrning. Lokaler som Sjuan nämns som möjliga resurser att använda mer, och det finns förslag om att återinföra PRAO, öka säkerheten i vissa miljöer, och skapa möten mellan ungdomar och föreningsliv, exempelvis i form av en föreningsbuffé.

9.5 Teg

Styrkor och möjligheter

Teg beskrivs som ett område med stark identitet, närhet till centrum och ett aktivt föreningsliv som når många barn och unga. Det uttrycks ett behov av fler samarbetsytor mellan aktörer och flera förslag handlar om att stärka samverkan i området. Tillgången till anläggningar och gemensamma ytor lyfts som en konkret tillgång.

Problem och utmaningar

Samtidigt uttrycker deltagarna oro för ökande psykisk ohälsa, särskilt bland unga. Ensamhet och stress nämns som växande problem och det finns ett behov av att skapa fler sociala sammanhang som fångar upp dem som inte deltar i organiserad idrott. Idrottsplatser nämns som plats där rekrytering till kriminalitet sker. Flera deltagare efterlyser tydligare och mer strukturerad samverkan, både inom kommunen och mellan aktörer i området. Som motvikt till den goda tillgången till anläggningar lyfts här att det är trångt och att det därför skapar svårigheter för olika typer av verksamhet att få plats.

Viktiga insatser framåt

Deltagarna efterfrågar samordnade insatser för att förebygga ohälsa och ensamhet bland unga, exempelvis genom att skapa fler lågröskelaktiviteter och plattformar för delaktighet. Det finns också ett tydligt behov av att stötta mindre föreningar med struktur, ekonomi och kompetens, för att minska beroendet av enskilda eldsjälar. Skolan lyfts som en viktig men svårnådd samverkanspart där bättre kommunikation efterlyses.

9.6 Umedalen

Styrkor och möjligheter

Deltagarna beskriver Umedalen som ett område med god sammanhållning, där många bor länge och känner varandra. Området har en varierad befolkning med olika åldrar, familjesituationer och boendeformer, vilket ses som en styrka. Den fysiska miljön lyfts också fram. Området är grönt, naturnära och erbjuder många möjligheter till rörelse och aktivitet.

Umedalens IF nämns av flera som en viktig aktör i området. Föreningen erbjuder flera olika idrotter och beskrivs som inkluderande. Alla får vara med och det finns ingen elitsatsning. Anläggningen Musköten ses som en resurs och det finns ett generellt starkt föreningsliv i området. Deltagarna lyfter även att samverkan mellan aktörer fungerar bra, till exempel mellan skolor och fritidsgårdar och att det hålls återkommande möten för samordning. Föräldrar upplevs som engagerade och intresserade av områdets bästa och området beskrivs som barntätt.

Utmaningar och problem

Flera utmaningar som lyfts har koppling till rörlighet och struktur. Deltagare beskriver att många unga bor i en stadsdel men går i skola i en annan, vilket bidrar till hög mobilitet. Många friskolor finns i området, vilket också nämns som en orsak till att det är svårare för vuxna att ha översyn över ungdomars vardag. Det blir enligt deltagarna svårare att skapa sammanhang och lokal förankring.

Det finns även en bild av att området är under ständig förändring med nya byggnader, vägar och verksamheter, vilket påverkar stabiliteten. Det svenska föreningslivets struktur beskrivs som komplex och ibland svårtillgänglig. Deltagare menar att det behövs mer variation i föreningsutbudet. En annan aspekt som lyfts är att det finns få lokala förebilder eller profiler för unga att se upp till.

Tidigare utmaningar i området nämns också. Några deltagare beskriver att Umedalen historiskt haft viss problematik kopplat till droger, utsatthet och psykisk ohälsa. Det har förekommit vuxna med missbruksproblem och unga i riskzon för kriminalitet samt viss skadegörelse som skapat oro. Det framhålls dock att detta ofta handlat om ett fåtal individer och att det går att förebygga genom att tidigt fånga upp dem.

Vissa delar av utemiljön beskrivs som mörka och otrygga.

Viktiga insatser framåt

Flera deltagare efterfrågar lågtröskelverksamheter för barn och unga, något som inte kräver medlemskap eller tidigare erfarenhet. Exempel som nämns är drop-in-idrott och ökad tillgång till Musköten för spontan aktivitet, läxhjälp eller kvällsaktiviteter. Föreningslivet bör, enligt deltagarna, kompletteras med insatser som fångar upp unga som inte är aktiva i organiserade aktiviteter.

För att möta barn och ungdomar som behöver extra stöd föreslås att andra vuxna, utöver de egna föräldrarna, ibland kan kliva in och ta ansvar. Föräldrasamverkan ses som viktig, både mellan föräldrar och med föreningsliv och andra aktörer.

Andra konkreta idéer är att fylla tiden mellan skola och kvällsaktiviteter och att satsa på aktiviteter på helgkvällar med vuxennärvaro. Det föreslås också att näringslivet kan involveras för att till exempel bidra med mellanmål. För att sänka trösklar till föreningslivet nämns en särskild roll, en person som har ansvar för att välkomna och slussa in nya barn och ungdomar i verksamheten.

9.7 Ålidhem

Styrkor och möjligheter

Deltagarna beskriver Ålidhem som ett område med starkt engagemang, både från boende och från aktörer verksamma i området. Det finns ett brett utbud av föreningar, många lokaler och flera olika mötesplatser såsom Klossen, fritidsgården, biblioteket och idrottsanläggningar i närområdet. Närheten till mycket lyfts och goda kommunikationer ses också som en tillgång. Att Fritidsbanken finns på Ålidhem anses viktigt.

Samverkan framhålls som en tydlig styrka. Flera deltagare beskriver en vilja och förmåga att arbeta tillsammans, både mellan föreningar, mellan föreningar och skola samt med andra aktörer som fritidsgård, bibliotek, näringsliv och kommunen.

Mångfalden i området beskrivs som en tillgång och det framhålls att många barn är ute och leker och att det finns en stark gemenskap bland dem. Det finns ett stort utbud av aktiviteter varje vecka och flera deltagare menar att en del verksamheter i området ofta utgår från ungdomars behov, inte tvärtom. Ett särskilt värde tillskrivs insatser där unga själva är med och driver verksamhet.

Problem och utmaningar

Flera deltagare beskriver ekonomiska hinder för barn och ungas deltagande i fritidsaktiviteter. Kostnader för utrustning, medlemskap och avgifter lyfts som problem, liksom krav på försäljning (ofta i idrottsföreningar. Förf. anm.). Socioekonomisk utsatthet nämns som vanligt förekommande i området och påverkar familjers prioriteringar och möjligheter att engagera sig.

Utbudet av aktiviteter ses av vissa som brett, men samtidigt lyfts att det är glest med aktiviteter i vissa åldrar, särskilt för barn mellan cirka 10–13 år. Det finns också önskemål om fler alternativ för tjejer och om att minska trösklarna till deltagande, exempelvis genom kravlösa aktiviteter och mer spontanidrott.

Trygghetsrelaterade utmaningar lyfts också. Vissa deltagare nämner kriminella som försöker rekrytera unga samt att det finns ungdomsgrupper som begår brott. Det diskuteras att vissa föräldrar inte låter barnen vistas ute efter skolan, vilket kopplas både till oro och till brist på

tillit till verksamheter som inte är välkända eller lokalt förankrade. Även tillgången till grönytor och natur beskrivs som begränsad och vintermörker nämns som ett hinder för utevistelse.

Ytterligare utmaningar som lyfts är brist på ideella ledare, samarbetsproblem mellan aktörer, låg kunskap hos vissa föräldrar om hur föreningslivet fungerar och att Ålidhemsskolan behöver mer resurser för att möta barnens olika behov.

Viktiga insatser framåt

Det finns en stark önskan om att utveckla samverkan i området. Deltagarna efterlyser strukturer och forum där aktörer kan samordna sina insatser, undvika att konkurrera om samma målgrupper och tillsammans bygga långsiktiga initiativ. Flera nämner behovet av att aktiviteter planeras utifrån barnens och ungdomarnas intressen och behov och att dessa insatser får kontinuitet över tid, inte bara sker i korta projekt.

En idé som lyfts är att skapa en gemensam plattform, exempelvis en Facebooksida eller ett Instagramkonto där alla aktörer på Ålidhem kan informera om sina aktiviteter. Det diskuteras också att starta en lokal samordnande förening och att satsa mer på unga ledare genom arvoderade uppdrag.

Andra konkreta förslag gäller bättre tillgång till lokaler och ytor för aktivitet, möjlighet till fler spontanaktiviteter, bättre stöd till föreningar för att nå bredare målgrupper och ökad kontakt med näringslivet, till exempel genom sponsring eller lokala samarbeten. Flera uttrycker att det behövs en ökad kunskap hos ledare och vuxna för att bättre kunna möta barn och unga i utsatta situationer. Det finns också önskemål om riktade aktiviteter för särskilda målgrupper, såsom verksamheter för mödrar och döttrar.

10. Avslutande reflektioner

Denna rapport sammanfattar deltagarnas röster från sju samverkansträffar i Umeå kommun. Den ger en ögonblicksbild av hur lokala aktörer beskriver sina områden, deras styrkor, utmaningar och behov.

Rapporten är tänkt att fungera som underlag för fortsatt dialog och utvecklingsarbete. Den utgör inte en färdig analys eller rekommendation, utan ett gemensamt kunskapsunderlag att bygga vidare på.

Fördjupad rapport – dokumentation från lokala samverkansträffar inom Umeå växer tryggt och säkert

2026-01-12

Kontaktuppgifter:

Ola Svensson, ola.svensson@umea.se

Mer information:

www.umea.se/uvts

Tjänsteskrivelse

2026-01-09

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2026/00004

Anmälningssärenden/delegationsbeslut januari 2026

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att godkänna redovisningen av delegationsbeslut och anmälningssärenden för januari 2026.

Ärendebeskrivning

Delegationsbeslut

Fritidsdirektör

Fritidsdirektörens vidaredelegering, dnr: FN-2025/00048-5

Föreningsbyrå

Anmälningssärenden januari, dnr: FN-2026/00004-2

Anmälningssärenden

Personuppgiftsincidenter

Under perioden 2025-09-01—12-31 har en personuppgiftsincident inrapporterats, dnr: FN-2026/00004-3

Allmänna ärenden

Kommunfullmäktiges (KF) beslut 2025-11-24 § 254, "Översyn styrdokument hösten 2025", dnr: FN-2025/00002-253

Kommunstyrelsens beslut 2025-12-02 § 214, "Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv version 1", dnr: FN-2025/00057-1

KF beslut 2025-12-15 § 279, "Motion 11/2024: Fler måste våga vittna; Anders Norqvist (L)", dnr: FN-2024/00042-4

Beredningsansvariga

Elisabeth Anttu, nämndsekreterare

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Elisabeth Anttu
Nämndsekreterare

Fritidsdirektörens vidaredelegering

Beslutad av:
Fritidsdirektör

Diarienummer:
FN-2025/00048

Beslutsdatum:
2025-12-15

Dokumentet styr
Fritidsförvaltningen

Dokumenttyp:
Delegationsordning

Giltighetstid:
Från beslutsdatum.
Revideringsdatum är
beslutsdatum.

Dokumentansvarig:
Fritidsdirektör

Förutsättningar

Fritidsnämnden har beslutat att delegera till fritidsdirektör med rätt att vidaredelegera i vissa typer av ärenden (FN-2025/00048).

Nedan framgår fritidsdirektörens beslut om vidaredelegering. Vidaredelegeringen gäller från beslutsdatum och ersätter tidigare vidaredelegering som senast reviderades 2019-04-08. Revideringsdatum är att betrakta som beslutsdatum.

Vidaredelegering till verksamhetschef avser verksamhetschefer vid fritidsförvaltningen och de ansvars/verksamhetsområden som verksamhetschefen har ansvar för. Om det är en viss verksamhetschef som avses framgår det särskilt. Vidaredelegering till enhetschef avser enhetschefer vid fritidsförvaltningen och de ansvars/verksamhetsområden inom fritidsnämnden som enhetschefen har ansvar för. Om det är en viss enhetschef som avses framgår det särskilt. Tabellen nedan utgår från upplägget i fritidsnämndens delegationsordning samt kommunstyrelsens delegationsordning.

Förvaltningschef (FC) kallas i detta dokument fritidsdirektör.

1. Administration och allmänna ärenden

	Uppgift	Rätt att vidaredelegera Anmälan till nämnd/FC	Fritidsdirektörens vidaredelegering
10.	Rekvirera statsbidrag, medel från Allmänna Arvsfonden och andra bidragsgivande myndigheter och offentliga organisationer	Fritidsdirektör med rätt att vidaredelegera Ingen anmälan till nämnd	Rekvirera medel för anställningar med ekonomiskt stöd från myndigheter Verksamhetschef Enhetschef
11.	Utse beställare av varor och tjänster	Fritidsdirektör med rätt att vidaredelegera Ingen anmälan till nämnd	Verksamhetschef Enhetschef
16.	Avge yttranden till polismyndigheten om upplåtelse av idrotts- och fritidsanläggningar	Fritidsdirektör med rätt att vidaredelegera Ingen anmälan till nämnd	Fritidskonsulent Föreningsbyrån bokning

2. Ekonomi och inköp (obs. styrs av delegationsordning som beslutas av Kommunstyrelsen, avsnitt 4 delarna upphandling samt attest och beställning. Denna rubrik används för ev. övriga ekonomi- och inköpsärenden)

	Uppgift	Rätt att vidaredelegera Anmälan till nämnd/FC	Fritidsdirektörens vidaredelegering
Kommunstyrelsens delegationsordning			
Upphandling varor och tjänster			
33.	Beslut om upphandling av varor max 50 000 kr och tjänster max 300 000 kr	Fritidsdirektör med rätt att vidaredelegera Ingen anmälan till nämnd	<u>Varor</u> Verksamhetschef Enhetschef <u>Tjänster</u> max 300 000 kr verksamhetschef max 100 000 kr enhetschef
39.	Avtalstecknande direktupphandling upp till	Fritidsdirektör med rätt att vidaredelegera	<u>Varor</u> Verksamhetschef

	max 50 000 kr varor och tjänster max 300 000 kr	Ingen anmälan till nämnd	Enhetschef <u>Tjänster</u> max 300 000 kr verksamhetschef max 100 000 kr enhetschef
41.	Uppsägning av avtal som föregåtts av direktupphandling upp till max 50 000 kr varor och tjänster max 300 000 kr	Fritidsdirektör med rätt att vidaredelegera Ingen anmälan till nämnd	<u>Varor</u> Verksamhetschef Enhetschef <u>Tjänster</u> max 300 000 kr verksamhetschef max 100 000 kr enhetschef
Upphandling bygg-, anläggnings- eller installationsarbeten			
42.	Godkänna förfrågningsunderlag	Vidaredelegation inom förvaltning i ett steg eller till upphandlingschef är möjlig. Skriftlig delegationsförteckning ska upprättas.	
43.	Fatta tilldelningsbeslut efter genomförd upphandling	Vidaredelegation inom förvaltning i ett steg eller till upphandlingschef är möjlig. Skriftlig delegationsförteckning ska upprättas.	
Attest och beställning			
44.	Utse attestanter	Fritidsdirektör med rätt att vidaredelegera Ingen anmälan till nämnd	Verksamhetschef

Fritidsnämndens delegationsordning			
18.	Godkänna förfrågningsunderlag	Fritidsdirektör med rätt att vidaredelegera Ingen anmälan till nämnd	Verksamhetschef Enhetschef

3. Personalärenden (obs. styrs av delegationsordning som beslutas av Kommunstyrelsen, avsnitt 6. Denna rubrik används för ev. övriga personalärenden)

	Uppgift	Rätt att vidaredelegera Anmälan till nämnd/FC	Fritidsdirektörens vidaredelegering
19.	Arbetsmiljöansvar och fördelning av arbetsmiljöuppgifter. Separata arbetsmiljödelegationer undertecknas.	Fritidsdirektör med rätt att vidaredelegera Ingen anmälan till nämnd	Verksamhetschef Enhetschef

4. Bidragsärenden

	Uppgift	Rätt att vidaredelegera Anmälan till nämnd/FC	Fritidsdirektörens vidaredelegering
20.	Rätt att enligt fastställda bidragsregler besluta om bedömningsbidrag till föreningar upp till 50 000 kr.	Fritidsdirektör med rätt att vidaredelegera Anmälan till nämnd	Verksamhetschef Föreningsbyrån Enhetschef Föreningsbyrån Fritidskonsulent Föreningsbyrån bidrag
21.	Rätt att enligt fastställda bidragsregler besluta om verkställighetsbidrag	Fritidsdirektör med rätt att vidaredelegera Ingen anmälan till nämnd	Verksamhetschef Föreningsbyrån Enhetschef Föreningsbyrån

			Fritidskonsulent Föreningsbyrån bidrag
--	--	--	---

5. Avtal och taxor

	Uppgift	Rätt att vidaredelegera Anmälan till nämnd/FC	Fritidsdirektörens vidaredelegering
22.	Rätt att teckna avtal med en maxtid av 12 år	Fritidsdirektör med rätt att vidaredelegera Ingen anmälan till nämnd	Rätt att teckna avtal upp till tre år Verksamhetschef Enhetschef
23.	Särskilda överenskommelser utöver fastställda taxor och avgifter i samband med uthyrning av lokaler och anläggningar	Fritidsdirektör med rätt att vidaredelegera Ingen anmälan till nämnd	Särskilda överenskommelser Verksamhetschef Möjlighet att ge rabatt utöver fastställda taxor och avgifter max 2 000 kr Fritidskonsulent Föreningsbyrån bokning

Anmälningsärenden Fritidsnämnden 2026-01-21

Lotteriärenden

Följande föreningar har beviljats registrering av lotteri enligt 6 kap. 9 § Spellagen:

- Hörnefors IF för perioden 2025-12-01 – 2030-11-30
- Umeå hockeyklubb för perioden 2026-01-01 – 2030-12-31

Handläggare:	Ida Odeblom
Sökande:	Umeå Kanotklubb
Arrangemang:	Markberedning
Bidragsform:	Stöd till anläggning, investering
Ärendenr i Rbok:	210647
Datum:	2025-12-01
Sökt belopp:	Kostnad: 38 000 kr, sökt belopp 20 000 kr
Beviljat belopp:	20 000 kr
Motivering till beslut:	Miljöanpassning vid kajakförråd på Nydala eftersom byggnaden har sjunkit ner i marken. Bilfrakt bereder med markduk och bärlager så att marken håller för förrådets tyngd.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Umeå Skate och BMX förening
Arrangemang:	Jullovsöppet
Bidragsform:	Gratis lovaktiviteter
Ärendenr i Rbok:	209795

Datum:	2026-01-03 – 2026-01-04
Sökt belopp:	7 998 kr
Beviljat belopp:	7 998 kr
Motivering till beslut:	Föreningen kommer under jullovet att ha extra öppet två dagar där alla får komma och prova på BMX. De kommer även att ha en coach på plats som kan vägleda besökare och hjälpa till med att dela ut låneutrustning.

Handläggare:	Ida Odeblom
Sökande:	Sport for life
Arrangemang:	Drop in fotboll
Bidragsform:	Stöd till insatser Umeå växer tryggt och säkert
Ärendenr i Rbok:	210771
Datum:	Januari – juni 2026
Sökt belopp:	9 500 kr
Beviljat belopp:	9 500 kr
Motivering till beslut:	Föreningen arrangerar drop-in på Teg och når ungdomar i högstadiet och gymnasiet. Alla är välkomna att delta.

Fritidsnämndens personuppgiftsincidenter under kvartal 4 2025

Dataskyddsförordningen, eller GDPR som den också kallas efter det engelska namnet The General Data Protection Regulation, innehåller regler om hur den personuppgiftsansvarige får behandla personuppgifter. Till dataskyddsförordningen finns också kompletterande svensk lagstiftning främst i formen av lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (SFS 2018:218) med tillhörande förordning SFS 2018:19.

Syftet med dataskyddslagstiftningen är att skydda fysiska personers grundläggande friheter och rättigheter vid behandling av personuppgifter och att harmonisera skyddet inom EU.

Dataskyddsorganisation

Umeå kommuns dataskyddsorganisation består av dataskyddsombudet, informationssäkerhetsamordnaren samt personuppgiftskoordinatorer som representerar kommunens nämnder. Respektive nämnd är personuppgiftsansvarig. För fritidsnämnden finns två utsedda personuppgiftskoordinatorer - funktionerna fritidskonsulent IT-samordning och nämndsekreterare.

Personuppgiftsincidenter

I rollen som personuppgiftskoordinator ingår bl a att ta emot och utreda personuppgiftsincidenter. Med en personuppgiftsincident menas en händelse som leder till oavsiktlig eller olaglig förstöring, förlust eller ändring eller till obehörig tillgång av personuppgifter som behandlas.

Enligt beslut i fritidsnämnden 2018-10-17 § 59 när nämnden fastställde ”Riktlinjer för personuppgiftsincidenthantering” ska fritidsnämnden varje kvartal informeras om de incidenter som skett inom fritidsnämndens verksamhetsområde och de åtgärder som vidtagits.

Under perioden 2025-09-01—12-31 har en personuppgiftsincident inrapporterats som avsåg dataintrång. Incidenten upptäcktes genom en automatiserad process för tekniska säkerhetsåtgärder. Motåtgärder vidtogs skyndsamt och verksamheten Digital omställning och IT (DoIT) gjorde en forensisk analys av händelsen. Den bedömning som gjordes var att det är osannolikt att incidenten medfört en risk för den registrerades fri- och rättigheter varför ingen anmälan gjordes till Integritetsskyddsmyndigheten (IMY).

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-11-24

§ 254

Diariennr: KS-2025/00921

Översyn styrdokument hösten 2025

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

- att upphäva IT-strategi
- att upphäva Strategi för E-service
- att upphäva Handlingsplan för halverad barnfattigdom
- att revidera Föreskrifter för avfallshantering i Umeå kommun
- att revidera Integrationsstrategi 2019
- att revidera Kollektivtrafikprogram för Umeå kommun, Fotgängarprogram för Umeå, Godstrafikprogram för Umeå, Cykeltrafikprogram för Umeå, Trafiksäkerhetsprogram samt Parkeringsprogram och ge tekniska nämnden i uppdrag att ta fram och besluta om ett nytt gemensamt program som ersätter de befintliga.
- att ta fram styrdokument för AI-tillämpning

Ärendebeskrivning

I enlighet med riktlinje för styrdokument ska styrdokument regelbundet ses över. Syftet med översynen är att utvärdera dokumentens effekt och betydelse för styrningen. Vanliga orsaker till att dokument upphävs är att verksamheten fungerar väl utan styrdokument eller att frågorna har uppgått eller infogats i annan styrning. Det är inte en värdering eller viktning av området i sig. Det är det politiska organ som beslutade om dokumentet som ska fatta beslut om det ska förlängas, revideras eller upphävas. Innan ett nytt styrdokument tas fram ska det göras en nulägesanalys över hur styrningen fungerar idag och vilka områden som behöver förbättras. För att undvika målkonflikter är det viktigt att se över även befintliga styrdokument relaterade till området. För att skapa bättre överblick lyfts flera dokument vid ett och samma tillfälle. Se bilaga 1 för en sammanfattning av orsaker till besluten. Bakgrundsanalyserna till varje styrdokument finns samlade i bilaga 2. Dessa bakgrundsbeskrivningar är en översyn av hela området och föreslår ibland annan eller relaterad

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-11-24

styrning. Dessa frågor är inte föremål för politiska beslut i dagsläget utan hanteras på annat sätt. De befintliga styrdokument som berörs i ärendet är inte bifogade. De går i stället att ta del av på www.umea.se/styrdokument

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Sammanställning bedömningar
Bilaga 2. Bakgrundsanalyser och underlag

Beredningsansvariga

Lina Renfors, Sara Nordström

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Följande yttrar sig: Hans Lindberg, Anders Sellström, Lars Forsgren, Lena Andersson, Arvid Lundberg och Christina Bernhardsson.

Yrkanden

Hans Lindberg (S), Anders Sellström (KD), Lars Forsgren (SD), Lena Andersson (M), Arvid Lundberg (MP) och Christina Bernhardsson (S) –
Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning som godkänns

Bifall mot avslag till kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutet med underlag ska skickas till

Kommunens nämnder

Sida 3 av 3

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-11-24

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-12-02

§ 214

Diariennr: KS-2025/00756

Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv version 1

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att överlämna stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv och budget 2027 version 1, till berörda nämnder och bolag (bilaga 1)

att berörda nämnder och bolag uppmanas att lämna yttrande över förslaget i enlighet med fastställd anvisning (bilaga 4) senast 20 mars 2026.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande (se skriftlig reservation under kommunstyrelsens beslutsordning).

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för planeringsprocess, budget och investeringar sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027. I förslaget ingår de inriktningsmål och program som kommunfullmäktige fastställde i juni 2025. I förslaget ingår även förslag till ekonomisk totalram samt förslag till ekonomiska ramar för kommunens nämnder.

Nytt inför 2027

Föreslagna budgetramar för nämnderna utgår liksom tidigare från samma procentuella andel som i kommunfullmäktiges senaste beslut. Inför 2027 är det dock justerat så att varje nämnd fått *tilldelning i enlighet med PKV (Prisindex för kommunal verksamhet) i förhållande till relevant åldersintervall enligt senaste befolkningsprognos*. Nämnderna har inför sina yttranden fått samma uppräknings per invånare i relevant åldersintervall, vilket innebär ett mer likvärdigt utgångsläge. Alla nämnder har hela befolkningen som relevant åldersintervall utom äldrenämnden (65 år och äldre), individ- och familjenämnden (1-65 år), för- och

grundskolenämnden (1-15 år) och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (16-19 år).

Stadsledningskontorets förslag till investeringsbudget

Ett förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030 har upparbetats av tekniska nämnden och stadsledningskontoret. I enlighet med fastställd anvisning har inga nya objekt föreslagits, utan endast tidsmässiga justeringar i nu gällande plan utifrån förändrade förutsättningar och tillägg av medel 2030 för projekt som enligt planering pågår in i 2030 samt för årliga ramanslag har medtagits.

Fortsatt beredning

Det förslag som upparbetats av stadsledningskontoret lämnas till kommunens nämnder och bolag för yttrande enligt fastställd anvisning. Yttranden ska vara KS diarium till handa senast den 20 mars 2026. Utöver det skriftliga yttrande nämnder och bolag ska inkomma med kan kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott lämna specifika frågeställningar för besvarande av nämnder/bolag under de presidiedialoger som ska genomföras i månadsskiftet mars/april.

Förslaget tillsammans med inkomna yttranden kommer därefter att sammanställas och överlämnas till de politiska partierna som har att enskilt eller tillsammans i olika konstellationer lägga fram förslag till planeringsdirektiv och budget inför demokratiskt fastställande i kommunfullmäktige i juni 2026.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv och budget

Bilaga 2. Investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030

Bilaga 3. Totalramsberäkning

Bilaga 4. Anvisning för yttranden

Bilaga 5. Nämndernas utmaningar och möjligheter

Bilaga 6. Nettokostnadsavvikelser och nettokostnadsjämförelser

Bilaga 7. Relationstal – föreslagen ramtilldelning i förhållande till PKV och demografiska förändringar

Bilaga 8. Ramtilldelning över tid

Bilaga 9. Uppföljning Inriktningsmål och program

Bilaga 10. Förslag viktiga datum för nämnder och bolag 2027

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-12-02

Beredningsansvariga

Urban Blomdal
Anette Sjödin
Simon Dahlgren
Dan Gideonsson
Sara Nordström

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Bore Sköld (V) – Under remissfråga 1, sida 3 (bilaga 4) ändra så att texten “..hållbarhet med mera” istället lyder “..hållbarhet och andra relevanta prognoser.”

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag *mot* Bore Skölds (V) förslag.

Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande. Det är viktigt för partierna i Umeås kommunfullmäktige att nämnderna levererar tydliga svar på frågor som rör förutsättningar för att klara sitt grunduppdrag för kommande budgetår. Det innebär att vi behöver få svar på hur de ser på möjligheten att - med föreslagen indexuppräkning - klara av att finansiera sin verksamhet med avseende på väntande löneökningar, prisökningar, demografiska förändringar etc. Utan denna information är det tämligen omöjligt för partierna att lägga budgetförslag som möter nämndernas reella ekonomiska behov.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Bore Sköld (V) – Under remissfråga 1, sida 3 (bilaga 4) ändra så att texten “..hållbarhet med mera” istället lyder “..hållbarhet och andra relevanta prognoser.”

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-12-02

Propositionsordning som godkänns

Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag *mot* Bore Skölds (V) förslag. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande. Det är viktigt för partierna i Umeås kommunfullmäktige att nämnderna levererar tydliga svar på frågor som rör förutsättningar för att klara sitt grunduppdrag för kommande budgetår. Det innebär att vi behöver få svar på hur de ser på möjligheten att - med föreslagen indexuppräkning - klara av att finansiera sin verksamhet med avseende på väntande löneökningar, prisökningar, demografiska förändringar etc. Utan denna information är det tämligen omöjligt för partierna att lägga budgetförslag som möter nämndernas reella ekonomiska behov.

Beslutet ska skickas till

Kommunens nämnder samt UKF

Stadsledningskontorets förslag till

Planeringsdirektiv 1, budget och investeringar 2027

- Ekonomiska ramar för budget 2027 och plan 2028-2030
- Grunduppdrag, driftbudget till nämnder
- Inriktningsmål och program
- Tilläggsuppdrag till nämnder och bolag

Beslutad av:
-

Dokumenttyp:
Plan

Diarienummer:
KS-2025/00756

Giltighetstid:
ej aktuellt

Datum, paragraf för beslut:
[20XX-XX-XX, § XX]

Dokumentansvarig:
Stadsledningskontoret
Ekonomi och styrning

Dokumentet styr:
-

Innehåll

Stadsledningskontorets förslag till Planeringsdirektiv 1, budget och investeringar 2027.....	1
Innehåll.....	2
Om planeringsdirektiv version 1	4
Förutsättningar för Planperioden 2027-2030	6
Ekonomiska förutsättningar	6
Demografisk utveckling	11
Näringslivskonjunktur.....	12
Bostadsmarknad och bostadsförsörjning	13
Arbetsmarknadskonjunktur, kompetensförsörjning och löneutveckling	13
Sammanfattning.....	14
Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder	15
Kommunstyrelsen	17
Byggnadsnämnden	19
Fritidsnämnden	20
För- och grundskolenämnden	21
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	23
Individ- och familjenämnden	25
Kulturnämnden	27
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	29
Personalnämnden	30
Tekniska nämnden	31
Valnämnden	33
Äldrenämnden.....	34
Kommungemensamma nämnder.....	36
Umeå kommunföretag och de kommunala bolagen	36
Inriktningsmål och program	37
Inriktningsmål.....	38
Program för tillväxt.....	39
Program för social hållbarhet.....	41
Program för Klimatneutrala Umeå 2040	45
Personalpolitiska mål och uppdrag	49
God ekonomisk hushållning - Ekonomiska riktlinjer och finansiella mål	50

Finansiella mål	50
Uppföljning, analys och utvärdering	51
Budget 2027 och plan 2028–2030 för nämnder och styrelse	53
Tabell 1. Budgetramar nämnder och styrelse 2027	53
Tabell 2. Specifikation av kommunstyrelsens budgetram	54
Tabell 3. Resultaträkning 2026–2030	54
Tabell 4. Finansieringsbudget 2026–2030	55
Tabell 5. Nyckeltal	55
Investeringsramar 2026–2030	56
Tabell 6. Investeringsramar per nämnd	56
Tabell 7. Nya investeringsprojekt över 50 mnkr	56
Redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen	57
Tabell 8. Prognos investeringsramar bolagskoncern	58

Om planeringsdirektiv version 1

Du läser nu stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027–2030. Version 1 innehåller förslag till totalram och nämndramar för kommande planeringsperiod. Förslaget baseras på kommunfullmäktiges senaste beslut om planeringsdirektiv för verksamhetsår 2026 (d.v.s. på senaste tillgängliga beslut om skattesats, mål, budgetramar med mera) samt andra kommunfullmäktigebeslut som är viktiga för planering. Detta innebär att de mål och program som ingår i förslaget är desamma som kommunfullmäktige fastställt för 2026 (beslut i juni 2025)

Detta innebär att förslaget baseras på:

- Av kommunfullmäktige fastställd skattesats för 2026 (22,80)
- Av kommunfullmäktige fastställd utdelning från Umeå Kommun Företag AB, (0 kr)

Dessa grundförutsättningar ingår även i den modell för totalramberäkning som kommunstyrelsen fastställt.¹ Totalramsberäkningen utgår från den av kommunfullmäktige senast beslutade budgeten och flerårsplanen. Den revideras med skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning baserat på regeringens höstproposition och Umeå kommuns egen befolkningsprognos. Vidare justeras kostnader för pensioner enligt senaste beräkning från avtalad pensionsförvaltare samt för uppdaterade beräkningar av finansnetto och avskrivningar baserat på förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030. Den fördelningsbara ramen är det som kvarstår efter att prognosticerade intäkter från skatter och bidrag, kraftverksamhet samt eventuell utdelning reducerats för särskilda åtaganden som kommunfullmäktige beslutat om, ekonomisk ram för valnämnden och kommunfullmäktige (revisionen) samt en fördelningsreserv för politiska prioriteringar. I den politiska fördelningsreserven reserveras även medel avseende kostnader för höjt PO-pålägg 2027-2030 och som fördelas ut till nämnderna i planeringsdirektiv 2.

Den fördelningsbara ramen har i enlighet med fastställd modell i ett första steg fördelats till styrelse och nämnder med samma procentuella andel som i kommunfullmäktiges senaste beslut och med hänsyn tagen till eventuella beslutade tekniska ramjusteringar. Därefter har ramarna justerats så att varje nämnd fått tilldelning i enlighet med PKV² i förhållande till relevant åldersintervall enligt senaste befolkningsprognos. De överskjutande medel som uppstått vid justering till PKV per invånare i aktuellt åldersintervall har tillförts den politiska fördelningsreserven. Två nämnder är undantagna från denna modellberäkning; för

¹ Beslut i kommunstyrelsen 2021-05-18, Dnr: KS-2021/00367

² Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) exklusive PO-effekt enligt SKR:s prognos i cirkulär 25:47 i oktober 2025.

valnämnden baseras ramen på beslutad flerårsbudget istället för procentuell andel och för kommunfullmäktige (revisionen) har ramen beräknats enligt särskild modell beslutad av kommunfullmäktige.

Föreslagen budgetram för nämnd innefattar kostnader för nämndens verksamhet i 2027 års prisnivå. Budgetramarna är nettokostnadsramar för styrelse och nämnder. Ramarna har beräknats med utgångspunkt från nuvarande organisation. Eventuella organisationsöversyner och/eller överföring av verksamheter till nytt ansvar regleras genom beslut om tekniska förändringar av budgetramarna.

Planeringsdirektiv version 1, med bilagor skickas till nämnder och bolag för yttrande. Fram till den 20 mars 2026 kan de lämna sina yttranden. Efter att yttranden från nämnder och bolag sammanställts, skickas planeringsdirektiv version 2 med bilagor ut för partipolitisk beredning. De olika partierna tar sedan fram sina förslag till planeringsdirektiv. Kommunfullmäktige beslutar i juni 2026 om den slutgiltiga budgeten för 2027.

Förutsättningar för Planperioden 2027-2030

Ekonomiska förutsättningar³

Osäkerhet präglar en vacklande omvärldskonjunktur

Osäkerhet tynger den globala ekonomin med konsekvensen att konsumtionen dämpas, investeringar uteblir och anställningsbeslut skjuts upp eller arbetsstyrkor minskas. Geopolitiska spänningar men främst USA:s handelskrig skapar osäkerhet kring den globala konjunkturen. Konsekvenserna för världsekonomin är svåra att förutse. Särskilt hög osäkerhet är förknippad till USA som är navet för världsekonomin och finansmarknaden. Tullsatserna på USA:s import har höjts markant, från omkring 3 procent till cirka 17 procent i genomsnitt. Trots det syns ännu ingen tydlig nedgång i den amerikanska utrikeshandeln. Det syns inte heller några stora negativa effekter för global tillverkningsindustri ännu: såväl global varuhandel som industriproduktion har fortsatt att stiga, till och med i snabbare takt än i fjol. Att införandet av tullhöjningarna drog ut på tiden försenade de direkta prisseffekterna. Motåtgärder från omvärlden har varit begränsade och en eskalerande global handelskonflikt har därmed kunnat undvikas, åtminstone hittills. Kostnaderna för de höjda tullarna tycks i högre grad än väntat ha absorberats av importörer och återförsäljare. En stor osäkerhet kvarstår dock i hur utvecklingen kommer att se ut framåt.

Hög sysselsättning förmår inte lyfta europeisk tillväxt

Trots en tämligen stark arbetsmarknadsutveckling i Europa, där sysselsättningsgraden är den högsta på 20 år, är tillväxten svag. Med undantag för Spanien är BNP-tillväxten låg i de största ekonomierna i eurozonen och det syns inga tydliga tecken på någon snar vändning.

Tyskland, det största och mest handelsinriktade av länderna, brottas med försvagad konkurrenskraft för sin fordonsindustri, vilket utgör ett stort sänke för Europa. En utmaning för länderna blir att ställa om mot inte minst den expanderande försvarsindustrin, såväl i Tyskland som i övriga EU. Prognosen är att satsningarna på försvarsindustrin antas lyfta BNP flera procent i eurozonen kommande år.

³ Avsnitt om global och nationell ekonomi baseras på SKR:s Ekonomirapport oktober 2025.

Tabell 3 • BNP-tillväxt i omvärlden

Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	Utfall	Prognos	Kalkyl			
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Eurozonen	0,8	1,2	1,1	2,4	2,4	2,2
USA	2,8	1,5	1,4	2,4	2,1	1,8
Världen, handelsviktad*	1,8	2,3	2,3	2,1	2,2	2,2

* Handelsviktad baseras på global BNP viktad utifrån KIX-index. KIX är ett valutaindex baserat på flöden av varor och råvaror i den svenska utrikeshandeln.

Källor: Konjunkturinstitutet, Macrobond samt Sveriges Kommuner och Regioner

Ytterligare något lägre globala styrräntor

Några viktiga styrräntor i vår omvärld bedöms sänkas i år och nästa år. Jämfört med åren före 2022, när styrräntorna började höjas, ligger flertalet centralbanksräntor på höga nivåer trots att de sänkts sedan 2023–2024. Detta är delvis en följd av att det har dragit ut på tiden att få ned inflationen efter pris- och kostnadschocken 2021–2022. Det tidigare så låga ränteläget hängde samtidigt ihop med en ihållande mycket låg global inflation. Högre inflation framöver kommer leda till ett högre ränteläge. Inte heller reala styrräntor – det vill säga nominella styrräntor justerade för inflationen – antas bli så låga som under det förra decenniet. Detta pekar också mot högre nominella styrräntor åren framöver jämfört med före 2022.

Svensk ekonomi präglas av konjunkturåterhämtning

Svensk ekonomi befinner sig i en utdragen lågkonjunktur efter flera negativa störningar de senaste åren. Svagare omvärldskonjunktur och mindre gynnsamma handelsförhållanden, och hög osäkerhet därtill, fortsätter att dämpa efterfrågan på svensk export. Samtidigt ger stora satsningar på infrastruktur, energiomställning och en omfattande upprustning av försvarsförmågan inom EU visst stöd till tillväxten de kommande åren.

Utsikterna för svensk ekonomi vilar därmed i hög grad på den inhemska efterfrågan, där hushållens konsumtion väntas bli den främsta drivkraften. Det är en bedömning som kvarstår sedan förra året men som blivit förskjuten med anledning av att hushållen hållit tillbaka sin konsumtion på grund av den osäkra omvärlden. Stigande reallöner, lägre bolåneräntor och en finanspolitik som stärker hushållens köpkraft talar för ökad optimism och konsumtion under 2026 och 2027.

Nya ekonomiska förutsättningar framöver - det nya normala

Utöver den konjunkturella återhämtningen pågår samtidigt en mer varaktig anpassning. Priser, löneökningar samt räntor väntas stabilisera sig på högre nivåer jämfört med åren före 2020. Samtliga aktörer i ekonomin behöver anpassa sig till dessa nya ekonomiska förutsättningar, vilket påverkar konsumtion, sparande och investeringar. På kort sikt bidrar dessa skiften till en långsammare konjunkturåterhämtning då konsumtion och investeringar har blivit dyrare än tidigare. På längre sikt riskerar detta även att dämpa potentialen i ekonomin.

Högt tryck i staten men kommunsektorn återhållsam

Den offentliga konsumtionen ökar relativt mycket nästa år och kommer fortsätta göra det kommande år, med anledning av både utbyggnaden av rättsväsendet och upprustningen av militärt och civilt försvar. Det är framförallt den statliga konsumtionen som ökar starkt medan kommunal konsumtion utvecklas svagt kommande år, främst till följd av en allt långsammare befolkningstillväxt. Förutom svag befolkningstillväxt innebär senaste årens lägre födslootal och en åldrande befolkning behov av anpassning av verksamhet. Långsiktighet och anpassning- och omställningsförmåga blir därför centrala ledord för kommunsektorn framöver.

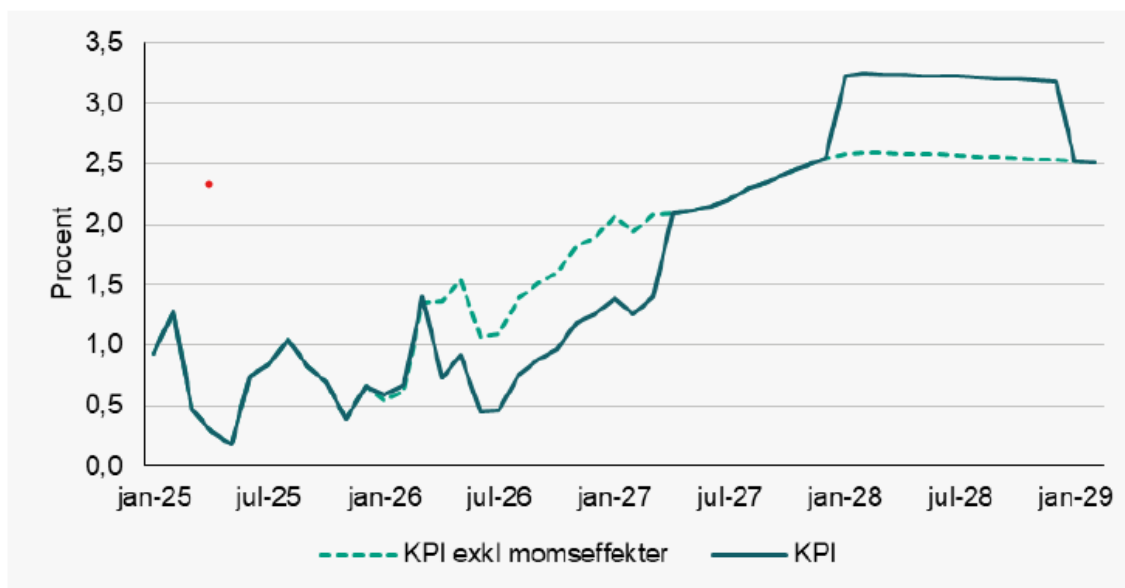
Låga prisökningar och sänkt livsmedelsmoms dämpar inflationen

Nästa år bedöms KPIF-inflationen att dämpas. Prishöjningar på livsmedel (exklusive moms) blir då mindre än i år men även hyreshöjningar samt inflationen för en lång rad varor och tjänster förutsätts 2026 bli lägre än 2025, som följd av ett gradvis avtagande kostnadstryck och en återgång till genomsnittliga prisökningar som gällde åren före inflationschocken.

Vid sidan om förändringar av marknadspriser på varor och tjänster kommer förslagen i Budgetpropositionen för 2026 att sätta stor prägel på inflationen kommande år. Särskilt den halverade livsmedelsmomsen, som införs i april 2026, får stor betydelse för inflationen då livsmedelspriserna utgör en stor del av KPI (nästan 14 procent). Momssänkningen bedöms ge en betydande prisnedgång, och inflationen helåret 2026 bedöms bli en halv procentenhet lägre enbart av detta skäl. Motsatta effekten sker när den tillfälligt halverade livsmedelsmomsen höjs, vilket antas ske i januari 2028. Sammanfattningsvis bedöms förändringarna av livsmedelsmomsen ge lägre inflation 2026–2027 men högre inflation 2028, se diagram nedan.

Diagram 7 • KPI-inflation i Sverige

Procent

Källor: Macrobond och Sveriges Kommuner och Regioner

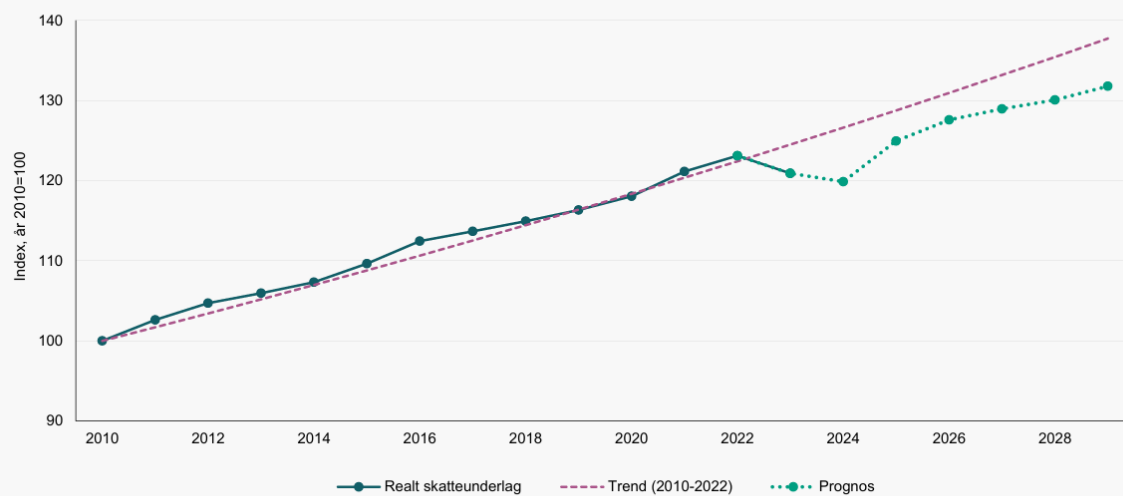
Stabil skatteunderlagstillväxt, men svagare köpkraft i sektorn

Det kommunala skatteunderlaget ökar i normal takt kommande år, med en starkare utveckling 2027. Bedömningarna från regeringen respektive SKR om skatteunderlagets utveckling följer samma bana, dock är tillväxten något högre åren fram till 2027 och något lägre 2028 enligt regeringen.

Kommunsektorns ekonomiska utrymme har emellertid försvagats varaktigt, då den höga inflationen 2023-2024 inneburit en högre prisnivå som minskat den verksamhetsvolym som skatteintäkterna kan finansiera. Detta ses i nedanstående diagram över den reala skatteunderlagsutvecklingen. I detta är dock ingen hänsyn tagen till den förändrade befolkningsstrukturen/försörjningskvoten.

Skatteunderlaget i reala termer

Index, år 2010=100

Källor: Skatteverket och Sveriges Kommuner och Regioner.

Förutsättningar för Umeå kommun

Skatteintäkterna utvecklas enligt prognos väl under planeringsperioden. Prognosen som ligger till grund för planeringen baseras på regeringens skatteunderlagsprognos.

Skatteunderlaget bedöms öka med i genomsnitt 4,5 procent per år 2026–2028, med en starkare utveckling 2027 än övriga år. De kommande två åren överstiger skatteunderlagets tillväxt det historiska genomsnittet. Under dessa år ökar även det reala skatteunderlaget, vilket innebär en ökad köpkraft. Under 2028 bedöms skatteunderlagets tillväxt bli svagare än historiska genomsnittet samtidigt som inflationen förväntas öka, vilket sammantaget leder till att tillväxten av skatteunderlaget uteblir helt i reala termer.

Pensionskostnaderna stabiliseras under perioden enligt senaste prognos. Förslagen i Höstpropositionen för 2026 påverkar dock inflationen, vilket kommer att få genomslag i kommande pensionsprognoser.

Med ett oförändrat resultatkrav på 2% i kombination med föreslagen investeringsplan ökar låneskulden kraftigt de första åren då investeringsnivån är hög pga förskjutningar från tidigare år. I senare delen av planeringsperioden ökar självfinansieringsgraden och låneskulden utvecklas i långsammare takt. Soliditeten beräknas är i slutet av perioden vara något högre än i senaste årsbokslut.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Umeå kommun baserar sin prognos över skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning på regeringens prognos över skatteunderlagets utveckling och förändringar av generella statsbidrag och regleringar i budgetpropositionen för 2026 samt kommunens egen befolkningsprognos och skattesats enligt senaste beslutet.

Umeå kommun (mnkr)	Budget 2026	Prognos 2027	Prognos 2028	Prognos 2029	Prognos 2030
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning i budget 2026 och prognos 2027-2030	10 250	10 770	11 195	11 640	12 103
<u>Specifikation prognos:</u>					
Skatteintäkter	8 775	9 177	9 585	10 076	10 559
Inkomstutjämning	1 541	1 678	1 752	1 802	1 875
Kostnadsutjämning	-888	-954	-991	-1 036	-1 074
Regleringsbidrag	307	336	315	261	205
LSS-utjämning	216	234	236	238	240
Strukturbidrag	0	0	0	0	0
Införandebidrag	0	0	0	0	0
Slutavräkning	0	0	0	0	0
Fastighetsavgift	299	299	299	299	299
Summa	10 250	10 770	11 195	11 640	12 103

Kommunfullmäktige fastställde i juni 2025 skattesatsen för år 2026 till 22,80 kr.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning beräknas öka med 520 miljoner kr mellan budget 2026 och budget 2027 och med 1 853 mnkr fram till 2030.

Demografisk utveckling

Umeå kommuns befolkningstillväxt under 2025 påverkades främst av två faktorer: ett fortsatt lågt barnafödande och en svagare befolkningstillväxt i riket, vilket minskade flyttströmmarna till kommunen. Antalet födda har minskat stadigt sedan 2020 och legat på låga nivåer sedan 2023. Denna utveckling fortsatte under 2025. Hushållens ekonomiska förutsättningar bedöms förbättras kommande år och kan på sikt bidra till en viss återhämtning i barnafödandet.

Rikets demografiska utveckling har också förändrats. Sveriges befolkning ökade med drygt 737 000 personer de senaste tio åren, motsvarande 7,5 procent eller i snitt 0,83 procent per år. SCB:s senaste prognos visar dock att tillväxten framöver blir betydligt lägre än tidigare beräknat. Till år 2036 väntas befolkningen öka med cirka 254 000 personer (2,4 procent), motsvarande en årlig tillväxttakt på 0,20 procent. Antalet födda steg tillfälligt under

pandemin men återgick därefter till den nedåtgående trend som präglat det senaste decenniet.

Umeå kommun följer denna nationella utveckling. Befolkningstillväxten 2025 ligger på samma nivå som 2024 men lägre än tidigare år. Den dämpade tillväxten förklaras av färre födda, högre utvandring och ett svagare inrikes flyttnetto till följd av rikets lägre befolkningstillväxt.

Studenterna utgör fortsatt en central del av Umeås demografi och kompetensförsörjning. Under höstterminen 2025 antogs rekordmånga studenter vid Umeå universitet, totalt 38 000, varav drygt 5 700 nybörjare. Umeås befolkningstillväxt är till stor del beroende av både den årliga tillströmningen av nya studenter och en kvarstanningsgrad bland examinerade som över tid legat runt 35 procent.

Den aktuella befolkningsprognosen för 2025–2036 baseras på den faktiska folkmängden 2024 och sträcker sig fram till och med år 2036. Prognosen pekar på en fortsatt stabil men något lägre tillväxttakt jämfört med föregående års prognos. Umeås befolkning bedöms öka med cirka 11 300 personer, från 134 249 invånare år 2024 till omkring 145 500 invånare år 2036. Den genomsnittliga årliga ökningen är cirka 940 personer, med en något högre tillväxt i början och lägre mot slutet av perioden. Umeå väntas passera 140 000 invånare under år 2030.

Näringslivskonjunktur

Konjunkturinstitutet och Norrlandsfonden gör bedömningen att den långvariga lågkonjunkturen är i sitt slutskede och flertalet branscher ger uttryck för ett positivare konjunkturläge med högre förväntningar under 2026. Den positiva utvecklingen av nya arbetstillfällen inom försvar och myndigheter fortsätter och påverkar övrig näring.

Tillverkande industri signalerar ökad ordertillgång. Handeln ser en ökning av privatkonsumtion och tjänstesektorn fortsätter utvecklas och är numera största enskilda bransch. Byggsektorn har fortsatta utmaningar men trots en lägre bostadsproduktion så signaleras en vändning. Fortfarande kvarstår osäkerhetsfaktorer kring det volatila världsläget som gör läget något svårbedömt. I vanlig ordning är Umeås styrka den stora branschbredden och kombinationen av privata och offentliga jobb. Även om den oerhört starka tillväxten i arbetstillfällen som varit de senaste fem åren till vissa delar avmattas så finns nya branscher som tar plats och har en tillväxt.

Bostadsmarknad och bostadsförsörjning

Förutsättningarna på bostadsmarknaden har förbättrats under det senaste halvåret. Inflationen har fortsatt nedåt enligt prognos och Riksbanken bedömer att styrräntan kan ligga kvar på 1,75 procent under en tid framöver. God inkomstutveckling, gynnsamma räntenivåer och befolkningstillväxt är avgörande faktorer för bostadsmarknadens utveckling, men årets demografiska prognos visar en något lägre befolkningsökning än tidigare, vilket dämpar efterfrågan något.

Den ekonomiska återhämtningen är försiktig och riskbilden fortsatt osäker. Hushållens konsumtionsmönster, finanspolitikens utformning och geopolitiska faktorer kan påverka både ränteutvecklingen och bostadsefterfrågan framåt.

Under 2025 har villapriserna och bostadsrättspriserna i Umeå sjunkit med 5,5 procent jämfört med året innan. Stigande bostadspriser stärker investeringsviljan medan fallande priser verkar i motsatt riktning och försvagar förutsättningarna för bostadsbyggande.

Bostadsbyggandet i Umeå kommun bedöms landa något lägre än 2024, omkring 800–900 färdigställda bostäder. De lägre nivåerna av påbörjade projekt under 2022–2025 innebär att färdigställandet minskar framför allt under 2026 och 2027, oavsett om konjunkturen förbättras. Även om planberedskapen har stärkts är det först efter 2028 som bostadsbyggandet bedöms kunna återhämta sig, vilket innebär att bostadsbristen väntas öka under 2026–2027 för att därefter gradvis minska.

Arbetsmarknadskonjunktur, kompetensförsörjning och löneutveckling

Arbetsförmedlingen visar i Arbetsmarknadsläget kvartal 3 2025 att det senaste årets pågående lågkonjunkturen fortsatt att sätta spår på svensk arbetsmarknad. Antalet inskrivna arbetslösa i riket ökade i genomsnitt kvartal tre 2025. Den relativa arbetslöshetsnivån har också ökat under perioden, till 7,0 procent. Västerbottens läns omfattande varsel och uppsägningar det gångna året har haft påverkan på länet, samtidigt som arbetslöshetsnivån fortsatt ligger på en nivå som är lägre än riksgenomsnittet. Den relativa arbetslöshetsnivån har ökat i länet som helhet men påverkan utanför Skellefteå kommun har varit relativt liten.

Umeå kommun och flera av kranskommunerna (som också utgör gemensam arbetsmarknadsregion), ligger fortsatt på 3,2 – 4,3% arbetslöshet. Det gör att det arbetsmarknadsläge som beskrivits i tidigare års budgetförutsättningar, till stor del kvarstår. Det vill säga fortsatta signaler om arbetskraftsbrist och relativt begränsade möjligheter att få ut tillräckligt från befintlig lokal och regional arbetskraft. Det utgör en utmaning när

konjunkturen förväntas vända uppåt med förväntat ytterligare arbetskraftsbehov i Umeåregionen.

SKR:s prognos för timlönkostnader 2027 beräknas till 3,5 % i genomsnitt för kommunal sektor.

Sammanfattning

Trots lågkonjunktur och osäkert världsläge så är det ekonomiska läget förhållandevis stabilt för kommunen under planperioden. Skatteintäkterna utvecklas enligt prognos väl under planeringsperioden samtidigt som pensionskostnaderna stabiliseras.

Umeås befolkning fortsätter att öka om än i något lägre takt än tidigare år trots avstannande befolkningstillväxt nationellt. Fortsatt fallande trend avseende fertilitetstalen i riket bedöms på sikt få väsentlig påverkan på kommunernas demografiska sammansättning.

Umeå kommun har trots nationell lågkonjunktur relativt låg arbetslöshet, något som kan påverka såväl kommun som övriga aktörer om konjunkturen vänder upp under kommande år. Brist på arbetskraft är något Umeå delar med övriga Umeregionen. Lågkonjunkturrens inverkan på bostadsproduktionen kan innebära ett hinder för ökad inflyttning. Även om planberedskapen har stärkts är det först efter 2028 som bostadsbyggandet bedöms kunna återhämta sig.

Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder

I mars 2021 fastställde kommunfullmäktige att alla nämnder och helägda bolag ska ha ett skriftligt grunduppdrag som förtydligar det kommunala ändamålet med nämnden/bolaget och dess roll och ansvar. Grunduppdraget är specifikt för en nämnd eller ett bolag.

Grunduppdragen ska vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod.

Kommunfullmäktige fastställer grunduppdrag till nämnd och bolag och följer årligen upp hur nämnd/bolag hanterat sitt grunduppdrag.

För bolag framgår grunduppdraget i bolagsordning och konkretiseras genom bolagets ägardirektiv. För nämnd fastställs grunduppdrag för styrelse och nämnder i kommunens *Reglemente för kommunens nämnder och styrelse*. Det infogas därefter i planeringsdirektivet. Om det finns behov av revidering av grunduppdraget så sker det genom att reglementet revideras.

Grunduppdraget är utgångspunkt för verksamhets- och bolagsstyrning

Inom ramen för grunduppdraget har nämnd/bolag möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Vid utformning av nämnds- eller bolagsspecifik verksamhetsstyrning och uppföljning har dock nämnd och bolag att följa eventuella krav från lagstiftning och författning samt beslut och direktiv från kommunfullmäktige samt anvisning från kommunstyrelsen om hur styrning och uppföljning ska utformas.

Uppföljning av grunduppdraget

Uppföljning av grunduppdraget sker årligen genom att nämnd och bolag bedömer i vilken omfattning nämnden eller bolaget verkställt grunduppdraget och rapporterar sagda bedömning till kommunstyrelsen som sammanställer inför hantering i kommunfullmäktige. Respektive bolag rapporterar i anslutning till delårsrapport, årsredovisning och bolagsstyrningsrapport. Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att utforma anvisning för när och hur rapportering från nämnder och bolag ska ske.

Grunduppdrag och resurstilldelning (budget)

För att möjliggöra att nämnd/bolag har förutsättningar att fullgöra sitt grunduppdrag kan nämnd/bolag tilldelas resurser från kommunfullmäktige. Utöver medel som tilldelas från kommunfullmäktige kan nämnd och bolag ha andra intäkter som nyttjas för att finansiera nämndens eller bolagets grunduppdrag. Om kommunfullmäktige inte har fastställt annat gäller prioriteringsordningen:

- Medel före grunduppdrag: Tillgängliga medel styr grunduppdragets omfattning (bredd/djup)
- Grunduppdrag före inriktningsmål: Om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före inriktningsmål fastställda av kommunfullmäktige.
- Grunduppdrag och inriktningsmål före tilläggsuppdrag: Om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag och inriktningsmål fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före eventuella tilläggsuppdrag fastställda av kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar kommunens verksamheter och ekonomi samt följer upp och rapporterar utvecklingen i kommunens verksamheter till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ska samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över kommunens nämnder, bolag och av kommunen förvaltade stiftelser.

Kommunstyrelsen ska utöva en samordnad styrning, bereda ärenden inför kommunfullmäktige och ansvara för uppföljning av att fullmäktiges beslut genomförs.

Kommunstyrelsen har ansvar att leda och samordna utveckling av för kommunen strategiskt viktiga områden som ej fördelats till annan nämnd, exempelvis kommunövergripande arbete med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, näringslivs- och tillväxtpolitiskt arbete samt bostads- respektive markförsörjning. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för

- kommunkansli, arkiv och juridik
- arbetsgivarfrågor och lönehantering
- ekonomi, styrning och upphandling
- kommunikation
- markförsörjning och exploatering
- näringslivsutveckling
- säkerhet och trygghet
- strategisk utveckling och innovation
- översiktsplanering

Kommunstyrelsen är även anställningsmyndighet för kommunens samlade förvaltningsorganisation och ansvarar för arbetsgivarpolitiken.

Ekonomisk ram för kommunstyrelsen 2027 (mnkr)

Kommunstyrelsens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 348,39
Kommunstyrelsens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-63,72
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	1,41
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y.yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-1 410,71
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-62,32

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Kommunstyrelsen

Tex. tilläggsuppdrag 2027:1

Tex. Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Byggnadsnämnden

I byggnadsnämndens uppdrag ingår att verkställa kommunens fysiska planering i form av nya detaljplaner, områdesbestämmelser samt stadsdels- och kvartersöversyner. Nämnden ansvar även för lovprövning, tillsyn och prövning av strandskyddsdispens. Nämnden tar beslut om bidrag för bostadsanpassningar. Inom nämndens område finns mättnings- och kartverksamhet, förvaltning av kommunens landskaps- och fastighetsinformation samt förädling av geografiska data. Nämnden ansvarar för den kommunala lantmäterimyndigheten samt för namnsättning av stadsdelar, gator med mera. Inom sina områden arbetar byggnadsnämnden för en hållbar utveckling i Umeå.

Ekonomisk ram för byggnadsnämnden 2027 (mnkr)

Byggnadsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-65,54
Byggnadsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-2,93
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,32
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y.yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-68,15
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-2,61

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Byggnadsnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning. Nämnden erbjuder fritidsaktiviteter och inkluderande mötesplatser, för unga liksom för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning. Nämnden har det samlade ansvaret för handläggning av kommunens föreningsbidrag, samt ett särskilt uppdrag att stödja föreningslivet och främja det ideella engagemanget.

Nämnden ansvarar för skötsel och uthyrning av idrotts- och fritidsanläggningar, både för elit- och breddidrott. I uppdraget ingår även skötsel av friluftsområden samt fiskefrämjande åtgärder. Nämnden har i uppdrag att erbjuda Umeås invånare badupplevelser, friskvård samt ansvara för simundervisning för samtliga grundskoleelever.

Ekonomisk ram fritidsnämnden 2027 (mnkr)

Fritidsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-166,27
Fritidsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-7,43
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,80
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-172,90
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-6,63

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Fritidsnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

För- och grundskolenämnden

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla barn folkbokförda i kommunen har tillgång till förskola och pedagogisk omsorg samt skolgång i kommunens egna eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunal förskola inklusive förskolor på minoritetsspråk, pedagogisk omsorg i form av dagbarnvårdare och nattisverksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och till fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor. Vidare har nämnden ansvar för skolpliktsbevakning och samverkan med fristående verksamheter i egenskap av hemkommun, samt att bevilja tillstånd och genomföra tillsyn av fristående förskoleverksamheter eller pedagogisk omsorg.

Nämnden ska säkerställa att den kommunala utbildningen utgår från grundläggande demokratiska värderingar och alla barn och elevers lika värde.

Ekonomisk ram för- och grundskolenämnden 2027 (mnkr)

För- och grundskolenämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-2 384,94
Teknisk ramjustering 2026 KS nau 2025-09-09	5,21
För- och grundskolenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-106,34
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	61,07
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-2 425,01
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-45,27

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag För- och grundskolenämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla ungdomar och unga vuxna boende i kommunen har tillgång till skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunens gymnasieskolor, anpassad gymnasieskola, Elitidrottsgymnasium (NIU- och RIG) och Riksgymnasium för rörelsehindrade (RH-gymnasium).

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor, samt svara för insyn och samråd gällande fristående gymnasieskolor. Nämnden ska säkerställa att nämndens verksamheter ger eleverna en grund för fortsatta studier och/eller yrkesverksamhet, samt ett aktivt deltagande i samhället i övrigt. Nämnden ansvarar övergripande för ledning, samordning och utveckling av skolväsendet.

Vidare har nämnden ett samlat ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret och kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, gymnasienivå och som anpassad utbildning samt svenska för invandrare (sfi). Nämnden svarar vidare för arbetsmarknad och integration, genom att tillhandahålla sysselsättningsbefrämjande åtgärder samt mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Ekonomisk ram gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2027 (mnkr)

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-680,84
Teknisk ramjustering 2026 KS nau 2025-09-09	-5,21
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens tilldelning enligt planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-30,66
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	-11,82
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-728,52
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-42,48

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1

- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Individ- och familjenämnden

Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor.

Grunduppdraget omfattar att:

- ge stöd, omsorg och skydd till barn, unga och vuxna
- ge stöd och service till barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning
- ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av försörjningsstöd
- tillgodose behov av råd, stöd samt handläggning av familjerättsliga frågor
- tillhandahålla familjerådgivning
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid på daglig verksamhet
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i ordinärt boende (hemsjukvård under 65 år).

Ekonomisk ram för individ- och familjenämnden 2027 (mnkr)

Individ- och familjenämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 872,19
Individ- och familjenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-83,66
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	12,43
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-1 943,42
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-71,23

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Individ och familjenämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Kulturnämnden

Kulturnämnden svarar för folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang samt den kommungemensamma konstsamlingen.

Utöver detta svarar Kulturnämnden för Sveriges Depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden ska medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor och i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser.

Kulturnämnden ska inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten, möjliggöra konstnärliga upplevelser, stödja skapande verksamhet, samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet samt stödja och främja internationellt kulturutbyte.

Ekonomisk ram för kulturnämnden 2027 (mnkr)

Kulturnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-177,71
Kulturnämndens tilldelning enligt förslag planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-7,94
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,86
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2026	-184,79
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-7,08

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Kulturnämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

I miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag ingår att möjliggöra god hälsa och en hållbar utveckling i Umeå. Nämnden ansvarar för prövning och tillsyn beträffande miljö- och hälsoskyddsområdet, livsmedelssäkerhet samt serveringstillstånd. Nämnden bidrar med underlag för en god samhällsplanering och utveckling genom miljöövervakning, energieffektivisering och klimatpåverkan, naturvård samt kompetensstöd i miljöfrågor vid översiktsplanering och detaljplanering. Nämnden ansvarar också för den lagstadgade budget- och skuldrådgivningen samt för att tillvarata konsumenternas intressen inom konsumentpolitikens område. I tillägg till det ska kommunens förvaltare fullgöra uppgifter enligt föräldrabalken. Nämnden ansvarar även för att avgöra i vilken omfattning tillsynsansvar enligt miljöbalken ska övertas från länsstyrelsen.

Ekonomisk ram för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2027 (mnkr)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-22,65
Miljö- och hälsoskyddsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-1,01
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,11
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y.yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-23,56
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-0,90

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Personalnämnden

Nämnden är kommunens samordnande nämnd för personalstrategiska frågor. Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommunfullmäktige och nämnderna.

Ekonomisk ram för personalnämnden 2027 (mnkr)

Personalnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-1,34
Personalnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-0,06
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,01
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Ekonomisk tilldelning för 2027	-1,39
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-0,05

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Personalnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden har ansvar för kommunens anläggningar, infrastruktur och allmänna platser såsom fastigheter, gator, vägar, parker och närskogar. Uppdraget innefattar att planera, bygga, förvalta och utveckla kommunens infrastruktur och offentliga utomhusmiljöer, kommunens IT- och kommunikationssystem samt Umeå kommuns fastigheter- både avseende verksamhetslokaler och boenden för sociala behov. Nämnden ska tillhandahålla färdtjänst, uppfylla kommunens uppgifter avseende trafikfrågor samt tillhandahålla intern service inom måltider och lokalförvaltning.

Nämnden har också ansvar för att samordna Umeå kommuns fordonsanskaffning samt att leda, samordna och utveckla kommungemensamt arbete med digitalisering och digital transformation.

Uppdraget innefattar även att svara för klimatomställningsarbetet inom nämndens ansvarsområden.

Nämndens ansvarsområde omfattar alla verksamheter inom teknik- och fastighetsförvaltningen vilka är Digital omställning och IT, Fastighet, Gator och parker, Måltidsservice samt Städ- och verksamhetsservice.

Ekonomisk ram för tekniska nämnden 2027 (mnkr)

Tekniska nämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 633,70
Tekniska nämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-73,00
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	7,87
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-1 698,83
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-65,13

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Tekniska nämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Valnämnden

Valnämnden ska fullgöra de uppgifter som ankommer på valnämnd samt ansvara för genomförande av val eller folkomröstning enligt vallagen, folkomröstningslagen samt lagen om kommunala folkomröstningar.

Ekonomisk ram för valnämnden 2027 (mnkr)

Valnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-19,94
Valnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt beslutad flerårsbudget	16,34
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Ekonomisk tilldelning för 2027	-3,60
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	16,34

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Valnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Äldrenämnden

Grunduppdrag

Äldrenämnden ansvarar för kommunens insatser inom äldreomsorg samt hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå i den enskildes hem för personer 65 år och äldre.

Äldreomsorgens insatser är frivilliga och ges efter en ansökan från den enskilde och utifrån en individuell bedömning.

Äldrenämndens övergripande uppdrag är att främja självständighet och kvarboende. Detta sker genom förebyggande verksamhet, information kring seniorlivet och aktiviteter som främjar hälsa och välmående hos den enskilde.

Äldrenämndens ger service, vård och omsorg i form av hemtjänst och hemsjukvård samt stöd i form av dagverksamhet, korttidsboende samt stöd och avlastning för anhöriga. Är den enskilde i behov av heldygnsomsorg och omfattande hälso- och sjukvård bedöms behov av plats på ett vård- och omsorgsboende.

Ekonomisk ram för äldrenämnden 2027 (mnkr)

Äldrenämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 511,64
Äldrenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-67,55
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	-1,01
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Xx	-x,xx
Yy	-y,yy
Ekonomisk tilldelning för 2027	-1 580,20
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-68,56

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- Motivering 1
- Motivering 2

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Äldrenämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Kommungemensamma nämnder

Umeå kommun har fyra gemensamma nämnder med andra kommuner. Budget för dessa hanteras i samråd med övriga deltagande kommuner och fastställs av Umeå kommunfullmäktige. Umeås andel av de kommungemensamma nämndernas tilldelning ingår i det totala budgetbeslutet och framgår i tabell 1.

Umeå kommunföretag och de kommunala bolagen

För bolag framgår grunduppdraget i bolagsordning och konkretiseras genom bolagets ägardirektiv. Inriktningsmål destinerade till enskilda bolag framgår i avsnittet Inriktningsmål och program. Tilläggsuppdrag riktade till ett eller flera av de kommunala bolagen framgår i nedanstående tabell.

Tilläggsuppdrag UKF/kommunala bolag

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

Inriktningsmål och program

Kommunfullmäktige styr med inriktningsmål och program Kommunfullmäktige fastställde i mars 2021 riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, där framgår att kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring i en avgränsad fråga eller inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer.

- Inriktningsmålen kan syfta till att skapa såväl utvecklings- som driftskapacitet
- Inriktningsmålen berör alltid flera kommunala aktörer.
- Inriktningsmålen bör vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod.
- Inriktningsmålen ska vara minst 3 och maximalt 9

Ett givet inriktningsmål ska enbart destinerats till de namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

På följande sidor presenteras kommunens inriktningsmål med tillhörande program. Även om inte alla nämnder är direkt involverade i arbetet med ett givet inriktningsmål och program så förväntas alla nämnder verka för att inriktningsmålen ska uppfyllas och att program med fokusområden och åtgärder kan verkställas. Eventuella inriktningsmål som destinerats till bolag ska infogas i bolagets ägardirektiv varpå förändrat ägardirektiv fastställs vid bolagstämma och därefter anmäls till kommunfullmäktige.

Ett program fungerar som en konkretisering och inramning av respektive inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Ett program omfattar nya eller befintliga planer, strategier, projekt, tilläggsuppdrag, samverkansavtal och överenskommelser som bedöms vara relevanta och väsentliga för kommunens möjligheter att nå det inriktningsmål som programmet ska stödja. Ett program berör oftast flera nämnder och bolagsstyrelser.

Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att upparbeta, upprätthålla och vid behov utveckla kommungemensam modell för programhantering.

Varje program inleds med beskrivning av vad som ska prioriteras och utgöra fokusområden under kommande planeringsperiod. För att följa och analysera kommunkoncernens utveckling mot målbilden kan kommunövergripande indikatorer kopplas till varje inriktningsmål. I varje program finns även förteckning över de styrande dokument som inryms i programmet.

Inriktningsmål

Mål 1. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 1 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, byggnadsnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Umeå energi, AB Bostaden, Vakin samt Infrastruktur i Norr AB.

Mål 2. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Samordningsansvar: kommunstyrelsen

Mål 2 destinerar särskilt till: individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, fritidsnämnden, kulturnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, byggnadsnämnden, samt Umeå kommunföretag, AB Bostaden och UPAB.

Mål 3. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 3 destinerar särskilt till: för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, individ- och familjenämnden, tekniska nämnden, byggnadsnämnden, äldre- och vårdnämnden, samt Umeå kommunföretag.

Mål 4. Umeå ska vara klimatneutralt till 2040 Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 4 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, Umeå kommunföretag, AB Bostaden, Umeå energi, samt Vakin.

Program för tillväxt

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 1 - Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Programmets syfte är att prioritera och lyfta viktiga fokusområden, faktorer och förmågor som Umeå behöver utveckla för att kunna bibehålla och stärka tillväxten. Umeå är på god väg men samtidigt behöver vi stärka arbetet inom angivna områden.

Följande fokusområden prioriteras för perioden 2026-2029:

1. Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

Med en växande befolkning måste fler bostäder tillkomma och vi måste fortsätta växa med människorna i fokus. Nya bostäder ska komplettera befintliga stadsdelar och tätorter, samt tillkomma inom kollektivtrafikstråk. Nya bostadsområden ska ha hög täthet. Ett svagt bostadsbyggande är en tydlig hämmare av tillväxt och motsatt, en hög takt i bostadsbyggandet driver tillväxt och stärker även för Umeå viktiga branscher såsom bygg och fastighet. Planberedskapen måste öka i kommunen och målet är ge förutsättningar för minst 2000 bostäder per år. Huvudansvar: KS, BN

2. Universiteten som tillväxtmotorer

Universiteten har varit den enskilt viktigaste faktorn bakom Umeås starka tillväxt. Platsen Umeå och Umeå kommun har på många olika sätt växt ihop med universiteten och samverkan sker både på övergripande nivå men även brett inom områden som tex gemensamma innovationsmiljöer, kompetensförsörjning och talangattraktion. Huvudansvar: KS, PN, GVN

3. Etableringar och företagens tillväxt

Fokus på arbetstillfällen och hur vi kan nyttja och stärka Umeås diversifiering och förmåga att växa inom alla sektorer. Men även ett starkt fokus på att stärka Umeås förmåga att attrahera, omhänderta och utveckla etableringar utifrån omvärldens efterfrågan på ren energi och att Umeås specifika styrkor tillvaratas. Huvudansvar: KS, Umeå Energi

Uppföljning

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Näringslivsavdelningen och avdelningen Övergripande planering har uppdrag från kommunstyrelsen att vara programansvariga och har därmed det operativa ansvaret för samordning, uppföljning och utvärdering av programmet. Indikatorer kommer att tas fram i respektive handlingsplan.

Riktade utvecklingsanslag för tillväxtområdet

Anslag (tkr)	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Utvecklingsanslag tillväxt	34 904	34 904	34 904	34 904	34 904

Relaterade dokument

Övergripande styrdokument

- Strategisk plan 2016–2028
- Umeå kommuns Översiktsplan
- Umeå kommuns Bostadsförsörjningsprogram

Övriga relaterade dokument

- Umeås stadsdelar – så står det till
- CEMR-deklarationen (jämförelse)
- Globala målen – Agenda 2030
- Social progress declaration

Program för social hållbarhet

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna, genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämställt och jämlikt som möjligt, och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. En socialt hållbar kommun är inkluderande, trygg och skapar förutsättningar för välbefinnande för alla invånare. Det är viktigt att även ha ett intersektionellt perspektiv, där fler maktordningar synliggörs och beaktas.

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål två och tre: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden, samt Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Det finns en stark koppling mellan målen då social hållbarhet är komplext och kräver bred samverkan mellan aktörer på alla nivåer för att möta de gemensamma samhällsutmaningarna. I arbetet med social hållbarhet är ett helhetsperspektiv av stor betydelse, så att insatser inte enbart sker punktvis för särskilda platser eller särskilda grupper. Dessa inriktningsmål är sammanhängande dimensioner av det som gemensamt utgör social hållbarhet och bör inte hanteras separat från varandra.

Programmets fokus är på de övergripande utvecklingsområden där samverkan mellan olika förvaltningar, och med de kommunala bolagen, är avgörande för att uppnå inriktningsmålen. Arbetet för social hållbarhet ska även fortsätta främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

Fokusområde 1 - Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Umeå ska växa till en hållbar storstad utan storstadens problem. Tillväxtmålet ska klaras utan att äventyra kommunens höga värden när det gäller tillit, trygghet och social sammanhållning, och utan att utveckla utsatta områden enligt polisens definition⁴. För att uppnå det målet är det avgörande att arbeta långsiktigt och i samverkan med två delmål:

1.1 Stärka inkludering och jämlikhet

När människor med olika etnisk bakgrund och/eller ekonomiska förutsättningar inte bor på samma områden, träffas på samma arbetsplatser eller möts i föreningslivet så minskar den sociala sammanhållningen. Därför är det viktigt att:

⁴ Se polisens förklaring av hur de arbetar med sin klassificering: [Utsatta områden | Polismyndigheten](#)

- Främja goda och jämlika levnadsvillkor samt jämlika möjligheter för alla, genomförebyggande folkhälsoarbete, tillgång till utbildning, särskilt stöd till personer som står långt från arbetsmarknaden, och ett fördjupat arbete med att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter, inklusive inom den kommunala organisationen. Det är viktigt att särskilt främja goda uppväxtvillkor för barn och unga, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval, bland annat genom att motverka barnfattigdom.
- Skapa förutsättningar för social blandning, genom att öka flöden mellan stadsdelar, stärka mötesplatser, utveckla trygga och tillgängliga boendemiljöer och ett blandat bostadsbestånd där människor med olika ekonomiska förutsättningar har möjlighet att bo nära varandra.
- Stärka möjligheterna för dialog och delaktighet för att alla ska känna att de är en del av samhället och har möjlighet att göra sina röster hörda. Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas, i enlighet med Barnkonventionens grundläggande principer.

1.2 Förebygga brottslighet och våld

I Umeå ska brottsligheten fortsatt vara låg och tryggheten hög⁵. Därför är det viktigt att i samverkan mellan kommun, polis och andra aktörer:

- Förebygga och motverka organiserad brottslighet, eftersom den utgör ett systemhot mot ett tryggt, öppet och demokratiskt samhälle⁶. Fokus bör ligga på att förebygga rekrytering av barn och unga till kriminella gäng (det arbete som pågår inom Umeå växer tryggt och säkert), samt att minska den organiserade brottslighetens påverkan och inkomstkällor genom att motverka narkotikahandel, välfärdsbrott, arbetslivskriminalitet, människohandel, infiltration och otillåten påverkan.
- Förebygga våld genom att öka medvetenheten om våld hos medborgarna och kompetenshöja kommunens medarbetare, i synnerhet de som arbetar med barn och unga. Två särskilt prioriterade områden utifrån kommunens lägesbild av brottsligheten är mäns våld mot kvinnor samt våld mot och mellan barn. Fokus bör ligga på förebyggande arbete, samt på att erbjuda snabbt och samordnat stöd till särskilt utsatta brottsoffer, och att utveckla riktade insatser för våldsutövare.

⁵ För mer data om brottslighet och trygghet i Umeå kommun, se [Brottsligheten i Umeå - Lägesbild 2023](#)

⁶ Se [Regeringens skrivelse 2023/24:67 Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet](#)

I arbetet ingår att utveckla hur kommunen mellan olika förvaltningar kan arbeta mer tillsammans, samt med andra aktörer och civilsamhället, detta i syfte att förbättra och utveckla arbetsmetoderna för att skapa ännu bättre förutsättningar för tidiga insatser och långsiktiga verksamheter.

Fokusområde 2 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Jämställdhet är en övergripande strategisk fråga för kommunen och ska även fortsatt genomsyra samtliga program och verksamheter genom ett aktivt jämställdhetsarbete inom ramen för sina grunduppdrag. För att främja den sociala hållbarheten är det särskilt viktigt att:

2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering

Arbete med jämställdhet i samhällsutvecklingen har varit en central del av utformningen av staden i över fyra decennier. Umeå är en ledande stad i Europa inom jämställd och hållbar stadsutveckling. För att skapa en stad som är inkluderande och rättvis för alla invånare är både bredd och spets nödvändiga i arbetet:

- Systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv i utvecklingen av det offentliga rummet för att bygga en hållbar stad med och för de som ska leva i den. Detta innebär att säkerställa att alla, oavsett kön, kan vistas och röra sig i staden på lika villkor. Detta inkluderar även att ta hänsyn till olika behov och livsvillkor i planeringen och utformningen av offentliga platser.
- Genomföra särskilda pilotsatsningar för att flytta fram positionerna inom jämställd stadsplanering och aktivt utmana rådande maktstrukturer. Dessa satsningar kan inkludera innovativa projekt och initiativ som syftar till att främja jämställdhet på nya och kreativa sätt.

Exempel på sådana satsningar kan vara att utveckla nya metoder för medborgardialog, testa nya teknologier och att främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling

Enligt Parisavtalet ska klimatomställningen och arbete för klimatanpassning främja jämställdhet. Parisavtalet säger också att utsläppsminskningar ska och kan utföras inom ramen för hållbar utveckling, där jämställdhet utgör ett av målen enligt Agenda 2030.

I takt med klimatomställningen är det viktigt att säkerställa en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället som innebär att vinsterna kommer flertalet till del samtidigt som kostnaderna och ansvaret fördelas efter bärkraft. Rättvisa är också centralt för att skapa acceptans för den hållbara utvecklingen.

Grunden i jämställdhetsarbetet handlar om att synliggöra livsvillkor och erfarenheter för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun, och vilka konsekvenser dessa får, för att utifrån denna analys genomföra åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt för att skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.

Uppföljning

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplaner i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Relaterade dokument

• Strategisk plan för Umeå kommun 2016–2028 • Umeå kommuns översiktsplan • Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram • Umeå kommuns program för hållbar landsbygdsutveckling • Kulturpolitiskt program för Umeå kommun • Program för tillgänglighet i Umeå kommun • Avsiktsförklaring för en god, jämlik och jämställd hälsa i Västerbotten • Umeå kommuns handlingsplan mot barnfattigdom • Kommungemensam handlingsplan för det suicidförebyggande arbetet • Överenskommelse om samverkan för att förbättra	kompetensförsörjningen och påskynda individens etablering i arbetslivet mellan Arbetsförmedlingen, Umeåregionens kommuner och Samordningsförbundet • Överenskommelse om samverkan och prioriteringar mellan Umeå kommun och Polismyndigheten 2025–2027 • Medborgarlöften Umeå 2025-2027 • Brottsligheten i Umeå - lägesbild 2023 • Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun • Den europeiska deklarationen för jämställdhet på lokal och regional nivå (CEMR deklarationen) • Länsstrategi Ett jämställt Västerbotten 2023–2030

Program för Klimatneutrala Umeå 2040

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 4 - Umeå ska vara klimatneutral till 2040

Programmets syfte är att minska utsläppen av växthusgaser för att bidra till att minska den globala uppvärmningen och de klimatförändringar som medföljer, i enlighet med Parisavtalet. Kommunfullmäktige har i februari 2020 antagit lokala miljömål och beslutat att Umeå ska vara klimatneutralt 2040⁷, dvs ha nettonollutsläpp av växthusgaser.

Umeå kommunkoncern genomförde en nulägesanalys⁸ av de utsläpp av växthusgaser som uppstår från den egna verksamheten. Analysen grundade sig på 2019 års tillgängliga data och visade att koncernen ger upphov till ungefär 20 % av de territoriella växthusgasutsläppen inom Umeå kommun.

Mot denna bakgrund ska följande fokusområden prioriteras för perioden:

Fokusområde 1 – Transporter

Transporter har stor betydelse för klimatpåverkan – de står för ungefär hälften av all klimatpåverkan i Umeå. Därför kommer det behövas stora förändringar på det området för att klara klimatmålen. Samtidigt är transporter väldigt viktiga för att samhället ska fungera. Stadens alla aktörer och invånare behöver därför vara delaktiga i arbetet med att minska transporternas och resornas klimatpåverkan.

Umeå kommuns arbete med att bli ett mer transporteffektivt samhälle och minska klimatpåverkan från resor och transporter utgår från översiktsplanen och de strategier som finns där. Det finns flera redan beslutade program och styrdokument (se nedan), där strategierna konkretiseras – det är av största vikt att de åtgärderna effektbedöms och genomförs.

Fokusområde 2 - Bygg och anläggning

Bygget av nya hus, vägar och annan infrastruktur genererar stora klimatutsläpp. Samtidigt måste de byggnader och den infrastruktur som redan finns underhållas, vilket också medför utsläpp. En växande kommun behöver fler bostäder, utbyggnad av den kommunala servicen,

⁷ Klimatneutralt Umeå 2040 - Klimatneutralt Umeå innebär att senast år 2040 ska Umeå inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från Umeå ska vara minst 85 procent lägre år 2040 än utsläppen år 1990. (Definitioner har samma betydelse som Sveriges klimatmål.)

⁸ ⁴ Nulägesanalysen presenteras i Umeå kommunkoncerns åtgärdsprogram för miljömålen.

och förbättrade förutsättningar för industri och företag att etablera sig och växa. Därför kommer det att krävas stora förändringar i materialval och byggt teknik för att minska byggsektorns klimatpåverkan.

Fokusområde 3 - Energi, el och fjärrvärme

För att minska klimatutsläppen behövs en samhällsomställning och livsstilsförändringar med ett ökat fokus på bland annat energieffektivisering i byggnader, energirådgivning till privatpersoner och företag samt fortsatt utveckling av produktion av el och fjärrvärme och metoder för koldioxidinfångning.

Produktion och användning av el och fjärrvärme står för omkring en femtedel av Umeås totala växthusgasutsläpp. I och med Umeås tillväxt med fler bostäder och utveckling av industrier tillsammans med en elektrifiering av hela samhället inklusive transportsektorn kommer dessutom användningen av el att öka i Umeå liksom uttaget av effekt.

Fokusområde 4 - Cirkulär ekonomi

För att skapa hållbara affärsmodeller och samtidigt klara klimatmålen är det viktigt att ställa om från en linjär ekonomi till en så kallad cirkulär ekonomi. En linjär ekonomi bygger på att naturresurser utvinns, produceras, konsumeras och sedan blir till avfall. En cirkulär ekonomi bygger i stället på kretsloppstänkande, alltså att material och produkter återanvänds eller återvinns för att fortsätta skapa värde så länge som möjligt. Det handlar bland annat om att verka för ökad återvinning, matavfallsutsortering och användning av fjärrvärme liksom om olika satsningar på återbruk och reparationer.

Fokusområde 5 - Övergripande insatser

För att klara klimatmålen måste konkreta insatser inom områden med stor klimatpåverkan kompletteras med mer övergripande insatser för att utveckla kommunkoncernens förmåga att bidra till Umeås klimatomställning. Det handlar om exempelvis metodutveckling inom uppföljning, upphandling och klimatinvesteringsplaner samt kunskapshöjning och samarbete lokalt till internationellt. Även ledning, styrning och organisation likt etablering av gemensamma styr- och arbetsgrupper utifrån prioriterade områden är viktigt.

Uppföljning

Kommunstyrelsen har samordningsansvar för programmet och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering.

Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. En viktig del i programuppföljningen är att säkerställa om programmet uppnår sitt syfte.

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda fokusområdena till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Flera kommunala bolag, ex. Umeå Energi, Bostaden och VAKIN upprättar årligen hållbarhetsredovisningar. Där redovisas bland annat utsläpp från egna transporter, energianvändning och energiproduktion och relevanta mätetal ingår som en del i uppföljningen av programmet.

För varje fokusområde finns indikatorer som följs upp i programrapporteringen. Några av de viktigaste indikatorerna är förändring av territoriella samt kommunorganisatoriska CO2e-utsläpp, andel hållbart resande liksom användning av fossila bränslen. Det finns ytterligare behov av att utveckla uppföljningen inkl. indikatorer för vissa fokusområden och konsumtionsbaserade utsläpp.

För att bistå i utveckling och utvärdering av klimatarbetet inrättas ett klimatråd som arbetar på uppdrag av kommunstyrelsen. Rådet ska konstruktivt bidra till Umeås inriktningsmål och program för klimat, och kan bestå av forskare från Umeå universitet och SLU.

Relaterade dokument till program för klimatneutralitet

Styrdokument antagna av KF/KS

- Avfallsplan för Umeåregionen (KF 2020)
- Cykeltrafikprogram (KF 2018)
- Energiplan (KF 2025)
- Fotgängarprogram för Umeå (KF 2019)
- Godstrafikprogram (KF 2018)
- Inköps- och upphandlingspolicy (KF 2025)
- Kollektivtrafikprogram (KF 2021)
- Strategiska planen (KF 2016)
- Umeå kommuns Översiktsplan (KF 2018)
- Umeås lokala miljömål (KF 2020)

- Åtgärdsprogrammet för renare luft (KF 2015)
- Resepolicy (KF 2023)

Kommande styrdokument

- Arkitekturpolicy/träbyggnadsstrategi
- Handlingsplan för cirkulär ekonomi

Undertecknade åtaganden

- Klimatkontrakt 2030
- Circular Cities Declaration
- Covenant of Mayors
- Cities Race to Zero
- Umeå klimatfärdplan

Umeå kommunkoncerns bolag

- Affärsplan Bostaden
- Affärsplan Vakin
- Affärsplan UPAB
- Affärsplan Umeå Energi
- Hållbarhetspolicy -Umeå Energi
- Hållbarhetsstrategi -Bostaden
- Kollektivtrafikplan 2025-2028 (KF 2025)
- Ägardirektiv för de kommunala bolagen
- Miljöledningssystem (ISO 14 001) Umeå Energi, Vakin, delar av Umeå kommun

Personalpolitiska mål och uppdrag

Välfärden står inför stora utmaningar gällande finansiering och personalbrist. Det behövs därför nya arbetssätt för att klara utmaningarna och här ger digitaliseringen avgörande möjligheter. Kommunen behöver också förbättra samverkan över förvaltningsgränserna och med andra organisationer.

Mål 5. Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället. Samordningsansvar: personalnämnden.

Mål 6. Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.
Samordningsansvar: personalnämnden.

Mål 7. Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden. Samordningsansvar: personalnämnden.

God ekonomisk hushållning - Ekonomiska riktlinjer och finansiella mål

Finansiella mål

Mål 8. Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till 2 procent 2027-2030.

Regler för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige fastställde i december 2024 nya riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

God ekonomisk hushållning innebär att under given tidsperiod är respektive nämnds och bolags ändamål/grunduppdrag tillgodosett, inom de finansiella och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige angett och kommunens finansiella ställning är god.

I enlighet med fastställd riktlinje ska principerna för god ekonomisk hushållning omsättas i praktik genom att kommunen ska:

- Beakta principerna för god ekonomisk hushållning i årlig planerings- och budgetprocess
- Bedriva den kommunala verksamheten på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.
- Upprätthålla en effektiv och ändamålsenlig organisation.
- Ha en god finansiell ställning i både kort (1 årigt) och långt (10 årigt) perspektiv.
- Vårda och underhålla fastigheter och andra tillgångar väl
- Ha ett proaktivt förhållningsätt och förmåga att i tid identifiera och genomföra nödvändiga åtgärder.
- Ha förmåga att identifiera och bedöma risker och konsekvenser som blir en följd av prioritering och vägval.
- Ha förmåga att genomföra prioriteringar och vägval som är nödvändiga för att bedriva ändamålsenlig verksamhet inom de ekonomiska och finansiella ramar som kommunfullmäktige angett.
- Ha god kostnadskontroll och förmåga att hantera kostnadsmässiga avvikelser.

Finansiering av arbete med destinerade inriktningsmål

Nämnd ska årligen avdela medel för att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerade till nämnd.

Uppföljning, analys och utvärdering

Återrapportering till kommunfullmäktige från kommunstyrelse, nämnder och bolag sker via årsredovisning över föregående kalenderår. Årsredovisning sammanställs av kommunstyrelsen och överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer inför kommunfullmäktiges sammanträde i april. Förutom årsredovisningen ska kommunstyrelsen sammanställa och överlämna ett delårsbokslut över årets åtta första månader, delårsbokslutet inkluderar kommunstyrelse, nämnder och bolag. Delårsbokslutet överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer senast 15 oktober.

För att förbättra kommunfullmäktiges insyn och möjlighet att hantera avvikelser sker även återrapportering från nämnder, bolag och kommunstyrelse till kommunfullmäktige via en förenklad rapport för perioden januari – april. Den förenklade rapporten innehåller information relaterad till bolagens ekonomi samt nämndernas ekonomi och personalförhållanden.

Övrig uppföljning

De kommunala verksamheterna följs upp och utvärderas kontinuerligt. Uppföljning och utvärdering sker med syfte att följa nämnders och bolags grunduppdrag samt uppfyllelse av inriktningsmål och tilläggsuppdrag, men även att uppnå kvalitet och utveckling av kommunens strukturella förutsättningar/resurser. Uppföljning och utvärdering ger även signaler om behov av och underlag för att kunna korrigera grunduppdrag, inriktningsmål, planering eller resursfördelning. Uppföljning sker till exempel genom:

- uppföljning av grunduppdrag
- uppföljning av inriktningsmål & program
- uppföljning av tilläggsuppdrag
- resultatutvärderingar
- process- och kvalitetsuppföljning
- medborgar- och brukarundersökningar

- synpunkter och klagomål från medborgare och brukare
- uppföljning Intern kontroll
- förslag- och avvikelsehantering

Intern styrning och kontroll

Kommunfullmäktige har beslutat om riktlinjer för kommunens arbete med intern styrning och kontroll. Den interna kontrollen skall baseras på riskanalyser och innehålla lämpliga åtgärder mot prioriterade risker. För mer information se Riktlinjer för Intern styrning och kontroll.

Lagstadgade planer

Umeå kommun är enligt lag ålagd att utarbeta vissa kommunala planer. Dessa lagstadgade planer bereds på kommunfullmäktiges uppdrag av aktuell nämnd och beslutas av kommunfullmäktige (om så krävs i lagstiftningen) alternativt ansvarig nämnd.

Budget 2027 och plan 2028–2030 för nämnder och styrelse

Budgetram för nämnd innefattar medelstilldelning för samtliga kostnader för nämndens verksamhet och utgår från oförändrat PO-pålägg i förhållande till budgeten för 2026, 40,02 procent.

Budgetramarna är nettokostnadsramar för styrelse och nämnder. Ramarna har beräknats utifrån nuvarande organisation. Eventuella organisationsöversyner och/eller överföring av verksamheter till nytt ansvar regleras genom beslut om tekniska förändringar av budgetramarna.

Tabell 1. Budgetramar nämnder och styrelse 2027

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Kommunstyrelse*	-1 348 388	-1 410 709	-1 454 533	-1 486 545	-1 530 405
Teknisk nämnd	-1 633 700	-1 698 829	-1 777 895	-1 844 545	-1 925 072
För- och grundskolenämnd	-2 384 944	-2 425 008	-2 537 872	-2 633 011	-2 747 960
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-680 839	-728 523	-762 430	-791 011	-825 545
Individ- och familjenämnd	-1 872 190	-1 943 419	-2 033 869	-2 110 114	-2 202 235
Äldrenämnd	-1 511 637	-1 580 200	-1 653 745	-1 715 740	-1 790 644
Byggnadsnämnd	-65 537	-68 150	-71 322	-73 996	-77 226
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-22 654	-23 557	-24 653	-25 578	-26 694
Kulturnämnd	-177 706	-184 790	-193 390	-200 640	-209 400
Fritidsnämnd	-166 268	-172 896	-180 943	-187 726	-195 922
Kommunfullmäktige	-4 048	-4 118	-4 186	-4 255	-4 326
Valnämnd	-19 938	-3 600	-3 700	-20 000	-3 800
Personalnämnd	-1 336	-1 389	-1 454	-1 508	-1 574
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-104 497	-108 663	-113 720	-117 983	-123 134
Överförmyndarnämnd i Umeåregionen	-16 753	-17 421	-18 232	-18 915	-19 741
IT kapacitetsnämnd	-1 908	-1 984	-2 076	-2 154	-2 248
Umeåregionens nämnd för PA-system	-5 197	-5 404	-5 656	-5 868	-6 124
Summa nämndsramar	-10 017 540	-10 378 660	-10 839 675	-11 239 589	-11 692 050
Varav finansiella kostnader pensioner	-14 266	-28 457	-40 683	-36 558	-37 838
Summa verksamhetens nettokostnader (exkl finansiella kostnader)	-10 003 274	-10 350 203	-10 798 992	-11 203 031	-11 654 212

*Avser total ram för kommunstyrelsen vilken även innefattar av kommunfullmäktige beslutade åtaganden och finansiella kostnader för pensioner.

Tabell 2. Specifikation av kommunstyrelsens budgettram

Belopp i tkr

Kommunstyrelse	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Kraftverksamhet	107 000	107 000	107 000	107 000	107 000
Kollektivtrafik	-179 566	-185 566	-191 566	-197 566	-203 566
Umeå Folkets Hus	-26 821	-27 089	-27 360	-27 634	-27 910
Västerbottens Museum*	-19 093	-19 781	-20 493	-21 231	-21 995
Norrlandsoperan*	-35 645	-36 928	-38 257	-39 634	-41 061
Friskvårdsbidrag	-7 747	-7 825	-7 903	-7 982	-8 062
Fackliga förtroendemen	-14 235	-14 820	-15 368	-15 755	-16 152
Utdelning från UKF	0	0	0	0	0
Tillväxtanslag	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904
Anslag för oförutsedda behov och civil beredskap	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337
Avskrivningar	-620 757	-650 222	-660 677	-677 847	-691 432
Utrangeringar	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Pensioner nettokostnad	-180 381	-192 659	-202 914	-196 951	-203 844
Kommunstyrelsen administration, bidrag och politisk verksamhet övrigt	-292 902	-304 579	-318 755	-330 704	-345 142
Summa kommunstyrelse (inkl finansiella kostnader pensioner)	-1 348 388	-1 410 709	-1 454 533	-1 486 545	-1 530 405

*Utbetalning ska ske i enlighet med ägarsamråd och under förutsättning att Region Västerbotten fattar motsvarande beslut. Innan utbetalning bör modell för beräkning av lokalbidrag fastställas.

Tabell 3. Resultaträkning 2026–2030

Belopp i mnkr

	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Verksamhetens intäkter	2 345,6	2 425,0	2 534,6	2 631,3	2 740,7
Verksamhetens kostnader	-11 728,1	-12 125,0	-12 672,9	-13 156,5	-13 703,5
Avskrivningar	-620,8	-650,2	-660,7	-677,8	-691,4
Verksamhetens nettokostnader	-10 003,3	-10 350,2	-10 799,0	-11 203,0	-11 654,2
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämning	10 249,8	10 769,7	11 195,3	11 639,9	12 103,1
Finansiella intäkter	307,0	313,7	384,5	509,0	533,8
Finansiella kostnader	-348,1	-373,6	-470,7	-620,7	-644,7
Fördelningsreserv för politiska prioriteringar		-144,3	-86,2	-92,4	-95,9
Resultat	205,3	215,4	223,9	232,8	242,1

Tabell 4. Finansieringsbudget 2026–2030

Belopp i mnkr

	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Tillförda medel					
Resultat	205,3	215,4	223,9	232,8	242,1
Avskrivningar	620,8	650,2	660,7	677,8	691,4
Pensionsavsättning	-28,2	-26,5	-22,1	-21,4	-22,1
Summa tillförda medel	797,9	839,1	862,5	889,3	911,4
Använda medel					
Nettoinvesteringar*	-1 611,9	-1 317,1	-1 058,5	-859,3	-792,8
Nettoutgifter mark- och exploatering	-161,7	-183,3	-174,8	-257,0	37,5
Summa använda medel	-1 773,6	-1 500,4	-1 233,3	-1 116,3	-755,3
Förändring av rörelsekapital	-975,8	-661,3	-370,8	-227,0	156,1

* Inklusive ombudgeteringar från tidigare år.

Tabell 5. Nyckeltal

	Budget 2026*	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Nettokostnadernas (exkl avskrivningar) andel av skatteintäkter och generella statsbidrag	91,5%	90,1%	90,6%	90,4%	90,6%
Soliditet	31,1%	30,7%	30,9%	31,4%	32,5%
Självfinansieringsgrad inkl exploatering*	41,9%	52,8%	71,7%	81,6%	123,6%
Självfinansieringsgrad exkl exploatering*	45,6%	59,4%	83,6%	106,0%	117,8%
Låneskuld/invånare, tkr **	27,0	32,5	34,7	36,0	34,4

*Justerat för prognos för bokslut 2025 inklusive ombudgeteringar av investeringar.

**Inklusive exploateringsintäkter, exklusive vidareutlåning till bolagen.

Investeringsramar 2026–2030

Tabell 6. Investeringsramar per nämnd

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Kommunstyrelsen	72 392	101 345	131 042	59 307	25 959
Teknisk nämnd	1 170 081	1 087 481	825 708	694 038	654 650
För- och grundskolenämnd	19 320	20 820	19 488	17 462	15 441
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	10 500	21 500	6 500	16 620	6 753
Individ- och familjenämnd	15 254	19 926	9 251	9 339	10 360
Äldrenämnd	24 437	22 437	28 626	20 222	40 214
Byggnadsnämnd	470	470	479	489	498
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	282	282	287	293	299
Kulturnämnd	7 850	12 850	10 947	14 708	6 167
Fritidsnämnd	16 450	18 950	16 326	16 643	16 976
Valnämnd	500	500	510	520	531
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	47 582	10 550	9 344	9 631	14 924
Summa styrelse/nämnd	1 385 117	1 317 110	1 058 509	859 273	792 772
Ombudgeteringar*	226 793	0	0	0	0
Summa inkl ombudgeteringar	1 611 910	1 317 110	1 058 509	859 273	792 772
Mark- och exploatering - anläggningar	250 300	508 850	561 950	639 400	350 850
Summa inkl mark- och exploatering	1 862 210	1 825 960	1 620 459	1 498 673	1 143 622

*Ombudgeteringar från 2024 särredovisas 2026 och ingår i nämndernas investeringsramar 2027.

Tabell 7. Nya investeringsprojekt över 50 mnkr

Belopp i tkr

Projekt	Totalt 2027-2030	Total budget
Inga nya investeringsprojekt över 50 mnkr		

Redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen

Utifrån nya lagkrav ska kommunens budget innehålla en redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen. Då bolagen står inför väsentliga investeringsbehov är det investeringsprognoserna och dess inverkan på de ekonomiska förutsättningarna som lyfts fram för Umeå kommun. Det bör dock observeras att kommunfullmäktige inte beslutar om investeringarna, utan det är endast en information. Vilka investeringar som ska genomföras beslutar respektive bolag själva. Fullmäktige ska dock ta ställning innan principiellt viktiga beslut fattas i de kommunala bolagen, exempelvis beslut om stora investeringar. Under planeringsperioden planeras dock inte för några sådana investeringar, utan kommunfullmäktige styr bolagen genom ägardirektiv och genom de kreditlimiter som fastställs inför varje budgetår.

Under perioden 2026-2030 uppgår den samlade investeringsprognosen för bolagskoncernen till ca 14,5 miljarder kronor, vilket innebär i snitt 2,9 miljarder per år. De största investeringarna planeras inom Umeva, AB Bostaden samt Umeå energi AB. Dessa bolag är de största bolagen i koncernen och de står för 72 procent av bolagskoncernens samlade investeringsvolym dessa år.

Inom Umeva, kommunens VA-bolag, handlar den ökade investeringsnivån under perioden om investeringar för vattenförsörjning. Inom Umeå energi investeras det i värme, elnät samt grön omställning och inom AB Bostaden beräknas nyproduktion av bostäder komma i gång framför allt under 2027-2028. Även ett nytt vård- och omsorgsboende ligger i planen.

Bolagens investeringar är kassaflödesgenererande, dvs självbärande inom respektive bolag. I prognosen för övriga UKF inkluderas uppförande av koncerngemensamt kontor 2028-2029. Inom bolagskoncernen finns dock infrastrukturinvesteringar som inte är självbärande i det korta perspektivet, men som finansieras inom UKF-koncernen som helhet. Den största är renovering och utbyggnad av Umeå hamn. Detta åtagande innebär att det inte planeras för någon utdelning från UKF till kommunen under planeringsperioden.

Nedanstående tabell visar de prognosticerade investeringsvolymerna för bolagskoncernen för 2026-2030, där de helägda bolagen framgår enskilt.

Tabell 8. Prognos investeringsramar bolagskoncern

Belopp i mnkr

	2026	2027	2028	2029	2030
Umeå Energi	546	958	990	594	400
Bostaden	664	615	707	695	450
Umeva	613	1 052	871	919	432
INAB	9	102	450	400	100
Hamnen	280	365	869	323	205
Övriga UKF	93	118	445	175	10
Totalt UKF	2 205	3 211	4 332	3 106	1 597

Förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Summa 2027-2030
Teknisk nämnd		1 087 480	825 708	694 038	654 650	3 261 877
Fastigheter		740 581	388 513	388 072	408 073	1 925 238
Brand- och räddningsnämnd		69 000	0	0	0	69 000
Brandstation Signalvägen, funktioner maa höjd beredskap	Påbörjad	14 000	0	0	0	14 000
Brandstation Umeå Östra	Påbörjad	55 000	0	0	0	55 000
Fritidsnämnd		2 900	224	229	233	3 587
Athena fritidsgård	Påbörjad	2 900	0	0	0	2 900
Ram lokalanpassningar Fritid	Årligt ramanslag	0	224	229	233	687
För- och grundskolenämnd		295 150	154 649	73 550	40 253	563 602
Brännlands skola (paviljong, tillgänglighet)	Påbörjad	10 000	0	0	0	10 000
Carlsundsskolan åk 7-9 nybyggnad sex paralleller	Påbörjad	500	0	0	0	500
För- och grundskolegårdar solskydd, belysning, lek	Årligt ramanslag	3 300	3 366	3 433	3 502	13 601
Förskola Hissjö 2 avd	Ej påbörjad	8 000	14 000	0	0	22 000
Förskola Innertavle 4 avd	Ej påbörjad	0	1 000	25 400	15 000	41 400
Förskola Mariedal 6 avd	Påbörjad	200	0	0	0	200
Förskola Stöcke 6 avd	Påbörjad	20 000	41 100	0	0	61 100
Förskola Sörmjöle 4 avd	Ej påbörjad	0	0	1 000	20 000	21 000
Förskola Tavelsjö 6 avd	Ej påbörjad	0	20 000	42 000	0	62 000
Förskola Yttersjö 4 avd	Ej påbörjad	42 000	1 000	0	0	43 000
Grisbackaskolan kök matsal 4 klassrum	Påbörjad	3 000	0	0	0	3 000
Grubbeskolan 2 klassrum, matsal	Påbörjad	12 500	12 500	0	0	25 000
Hedlundaskolan F-6 utbyggnad till två paralleller	Påbörjad	7 000	0	0	0	7 000
Obbola skola F-9 utbyggnad två klassrum	Påbörjad	12 000	0	0	0	12 000
Ram anpassningar förskola	Årligt ramanslag	550	561	572	584	2 267

Ram anpassningar grundskola	Årligt ramanslag	1 100	1 122	1 144	1 167	4 534
Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-3	Ej påbörjad	75 000	0	0	0	75 000
Stöcke skola nybyggnad två paralleller F-3	Ej påbörjad	100 000	60 000	0	0	160 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		36 100	1 122	0	0	37 222
Ram anpassningar Gym-Vux	Påbörjad	1 100	1 122	0	0	2 222
Vasaskolan gymn elevökn	Påbörjad	35 000	0	0	0	35 000
Individ- och familjenämnd		110 941	32 934	75 007	69 383	288 264
Anp ny lokal för daglig verksamhet etapp 1	Ej påbörjad	10 000	0	0	0	10 000
Daglig verksamhet Magistervägen	Påbörjad	37 000	0	0	0	37 000
Förstärkt serviceboende Malmen 27 2 plan	Påbörjad	13 000	0	0	0	13 000
Gruppboende Gimoplan	Påbörjad	8 864	0	0	0	8 864
Gruppboende Holmsund 2 plan	Ej påbörjad	20 000	1 000	0	0	21 000
Gruppboende Stenmorgärdet	Ej påbörjad	0	13 496	7 000	0	20 496
Gruppboenden 2 per år	Ej påbörjad	0	0	49 200	50 200	99 400
Gruppboenden Prydnadsbusken 2 plan	Påbörjad	4 000	0	0	0	4 000
Ram anp DV, anp LSS-boende mm	Årligt ramanslag	18 077	18 438	18 807	19 183	74 505
Kulturnämnden		990	1 010	1 030	15 426	18 455
Bibliotek	Ej påbörjad	0	0	0	14 375	14 375
Ram anpassning/renovering bibliotek	Årligt ramanslag	990	1 010	1 030	1 051	4 080
Teknisk nämnd		212 000	192 964	220 534	173 441	798 939
Driftkontor TN kv Schablonen 8, 11	Ej påbörjad	0	15 000	0	0	15 000
Hippologum	Påbörjad	11 000	0	0	0	11 000
Kontor Magistervägen	Påbörjad	23 000	0	0	0	23 000
Kök ramanslag	Årligt ramanslag	11 000	11 220	11 444	11 673	45 338
Lokalanpassning ej spec.	Årligt ramanslag	22 000	22 440	22 889	23 347	90 675
Lokaloptimeringar TN	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	9 068
Reinvesteringar, pågående och generella	Årligt ramanslag	112 000	113 540	115 111	117 413	458 064
Stadshuset Östra Stallarna	Påbörjad	0	0	37 956	0	37 956
Åtgärdsprogram Bygg och anläggning Fastighetsinvesteringar klimat	Påbörjad	6 500	6 500	6 500	0	19 500
Åtgärdsprogram Energi Fastighetsinvesteringar (lönsamma)	Årligt ramanslag	12 100	11 220	11 444	11 673	46 438
Åtgärdsprogram Transporter Laddinfrastruktur tjänstefordon	Påbörjad	5 500	5 800	5 900	0	17 200

Ökad civilberedskap	Påbörjad	6 700	5 000	7 000	7 000	25 700
Äldrenämnd		13 500	5 610	17 722	109 337	146 169
Ram anpassning kommunala lokaler och boenden	Årligt ramanslag	5 500	5 610	5 722	5 837	22 669
Solgården VOB, anpassningar	Ej påbörjad	8 000	0	0	0	8 000
Sävar hemtjänstlokal/dagverksamhet dementa, del av VOB	Ej påbörjad	0	0	2 000	19 600	21 600
Sävar Vård- och omsorgsboende 60 pl	Ej påbörjad	0	0	10 000	83 900	93 900
Gator och vägar		234 512	307 009	172 304	142 167	855 993
Teknisk nämnd		234 512	307 009	172 304	142 167	855 993
Djupbäcken Klimatanpassning	Ej påbörjad	20 000	20 000	0	0	40 000
Fordon 7 år	Årligt ramanslag	7 700	7 854	8 011	8 171	31 736
GC/serviceväg resecentrum Drottningv	Ej påbörjad	2 185	0	0	0	2 185
GC-bro Sävarån	Ej påbörjad	13 030	15 600	0	0	28 630
GC-väg förläng Tomternavägen	Ej påbörjad	0	0	700	1 800	2 500
GC-väg förlängning parkering & resecentrum	Ej påbörjad	2 150	0	0	0	2 150
Humleparken inkl. GC	Ej påbörjad	3 000	3 500	0	0	6 500
Järnvägspassage Holmsund	Ej påbörjad	5 000	30 000	15 000	0	50 000
Kollektivtrafiknod Trandansen	Ej påbörjad	0	15 000	0	0	15 000
Kommun- & stadsdelssatsningar	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	9 068
Kontaktvägen	Ej påbörjad	2 000	10 000	7 500	0	19 500
Kungsvägen et 2	Påbörjad	1 000	7 000	0	0	8 000
Kungsvägen etapp 1	Påbörjad	11 250	6 750	0	0	18 000
Norra Obbolavägen	Ej påbörjad	1 405	3 595	0	0	5 000
Planskild Passage Tomterna	Ej påbörjad	11 258	11 258	0	0	22 516
Renmarkstorget	Påbörjad	0	15 000	0	0	15 000
Skravelsjövägen i Röbäck	Ej påbörjad	500	2 000	12 500	6 000	21 000
Snödeponi Brännland	Årligt ramanslag	6 000	0	0	0	6 000
Snötipp	Ej påbörjad	1 000	8 000	0	0	9 000
Sopkärl	Ej påbörjad	2 500	2 500	0	0	5 000
Storgatan	Påbörjad	2 000	4 588	4 587	0	11 175
Säkra anläggningarnas standard	Årligt ramanslag	81 559	82 930	84 328	86 015	334 832
Tegsbron	Ej påbörjad	0	0	5 000	5 000	10 000

Tvärån Klimatanpassning	Ej påbörjad	20 000	20 000	0	0	40 000
Utredningar inför investeringar	Årligt ramanslag	1 100	1 122	1 144	1 167	4 534
Väg 503	Påbörjad	10 000	10 000	9 500	9 500	39 000
Ålidhem stadsmiljö Gata	Ej påbörjad	935	3 000	0	0	3 935
Åtgärdsprogram Framkomlighetshöjande Kollektivtrafik	Ej påbörjad	3 750	3 750	0	0	7 500
Åtgärdsprogram Transporter Klimatanpassning	Årligt ramanslag	12 100	11 220	11 444	11 673	46 438
Åtgärdsprogram Transporter Trafiksäkerhet och Hållbara färdssätt	Årligt ramanslag	10 890	10 098	10 300	10 506	41 794
IT		54 258	71 658	78 728	73 876	278 520
Teknisk nämnd		54 258	71 658	78 728	73 876	278 520
Bildskärman och tillbehör	Årligt ramanslag	2 824	2 498	2 548	2 599	10 470
Datorer Umeå Kommun	Årligt ramanslag	21 181	28 463	29 033	29 613	108 289
Ram It FG	Årligt ramanslag	11 162	15 792	16 108	16 430	59 491
Ram It GY	Årligt ramanslag	13 399	14 236	14 521	14 811	56 967
Ram It infrastruktur	Årligt ramanslag	4 593	7 069	7 210	7 354	26 225
Skrivare som tjänst	Årligt ramanslag	1 100	3 600	9 309	3 069	17 077
Parker		24 300	24 586	20 878	21 295	91 059
Teknisk nämnd		24 300	24 586	20 878	21 295	91 059
Döbelns park	Ej påbörjad	4 000	0	0	0	4 000
Gatuträd	Årligt ramanslag	660	673	687	700	2 720
Lekparker	Årligt ramanslag	6 400	6 488	6 578	6 709	26 175
Olofsdals park	Ej påbörjad	0	4 000	0	0	4 000
Parker	Årligt ramanslag	8 400	8 488	8 578	8 749	34 215
Skog	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	9 068
Strandprom Alla broar runt	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	9 068
Utredningar allmänt	Årligt ramanslag	440	449	458	467	1 814
Övriga		33 830	33 942	34 057	9 238	111 068
Teknisk nämnd		33 830	33 942	34 057	9 238	111 068
Fastighet Inredning/ utrustning	Årligt ramanslag	330	337	343	350	1 360
Köp av bostadsrätter	Ej påbörjad	25 000	25 000	25 000	0	75 000
Maskiner (elektronik/digitalisering) MS	Årligt ramanslag	2 500	2 520	2 540	2 591	10 152
Ram Städ	Årligt ramanslag	5 500	5 576	5 653	5 766	22 495

Volym och arbetssätt MS	Årligt ramanslag	500	510	520	531	2 061
Kommunstyrelsen		101 345	131 042	59 307	25 959	317 654
Fastigheter		40 000	40 000	40 000	0	120 000
Kommunstyrelsen		40 000	40 000	40 000	0	120 000
Köp av fastigheter	Ej påbörjad	30 000	30 000	30 000	0	90 000
Medel till KS förfogande, civilberedskap	Ej påbörjad	10 000	10 000	10 000	0	30 000
IT		4 400	4 488	4 578	4 669	18 135
Kommunstyrelsen		4 400	4 488	4 578	4 669	18 135
Digitaliseringsreserv	Årligt ramanslag	4 400	4 488	4 578	4 669	18 135
Kraft		23 707	39 292	13 442	19 977	96 418
Kommunstyrelsen		23 707	39 292	13 442	19 977	96 418
Förnyelse Kraftverk	Årligt ramanslag	5 312	0	0	3 495	8 807
Investeringsprogram bygg	Årligt ramanslag	776	0	0	55	831
Investeringsprogram damm	Årligt ramanslag	5 558	10 857	6 204	10 260	32 878
Vidmakthållande Kraftverk	Årligt ramanslag	2 327	1 293	1 293	2 207	7 118
Övriga invest. Stornorrfors	Årligt ramanslag	9 735	27 143	5 946	3 960	46 783
Övriga		33 238	47 262	1 287	1 313	83 100
Kommunstyrelsen		33 238	47 262	1 287	1 313	83 100
Investeringsreserv	Årligt ramanslag	1 238	1 262	1 287	1 313	5 100
Muddring av farleden	Ej påbörjad	32 000	46 000	0	0	78 000
Äldrenämnd		22 437	28 626	20 222	40 214	111 499
Övriga		22 437	28 626	20 222	40 214	111 499
Äldrenämnd		22 437	28 626	20 222	40 214	111 499
Digitalisering, ny	Ej påbörjad	1 100	6 800	600	700	9 200
Inv/utrustning Sävar hemtjänstlokal/dagverksamhet dementa	Ej påbörjad	0	0	0	4 500	4 500
Inv/utrustning Sävar vård- och omsorgsboende 60 pl	Ej påbörjad	0	0	0	15 000	15 000
Inventarier/digitalisering extern förhyrning, ny	Ej påbörjad	3 737	3 800	767	782	9 086
Inventarier/Digitalisering/Hjälpmedel re	Årligt ramanslag	17 600	18 026	18 855	19 232	73 713
För- och grundskolenämnd		20 820	19 488	17 462	15 441	73 212
Övriga		20 820	19 488	17 462	15 441	73 212
För- och grundskolenämnd		20 820	19 488	17 462	15 441	73 212

Inv Brännlands skola	Ej påbörjad	500	0	0	0	500
Inv Fsk Innertavle 4 avd	Ej påbörjad	0	0	1 400	1 200	2 600
Inv Fsk Stöcke ny 6 avd	Ej påbörjad	0	2 100	0	0	2 100
Inv Fsk Yttersjö 4 avd	Ej påbörjad	1 400	0	0	0	1 400
Inv Förskola Hissjö 2 avd	Ej påbörjad	0	700	0	0	700
Inv Förskola Tavelsjö 6 avd	Ej påbörjad	0	0	2 100	0	2 100
Inv Grubbeskolan	Ej påbörjad	0	500	0	0	500
Inv Obbola skola F-9 utbyggnad till två paralleller	Ej påbörjad	500	0	0	0	500
Inv Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-3	Ej påbörjad	2 000	0	0	0	2 000
Inv Stöcke skola nybyggnad två paralleller F-3	Ej påbörjad	0	2 500	0	0	2 500
Inventarier kopplat till behov norra	Ej påbörjad	1 500	0	0	0	1 500
Inventarier kopplat till behov södra	Ej påbörjad	1 500	0	0	0	1 500
IT-åtgärder	Årligt ramanslag	2 420	2 468	2 518	2 568	9 974
Reinvesteringsmedel inventarier förskola	Årligt ramanslag	4 400	4 488	4 578	4 669	18 135
Reinvesteringsmedel inventarier grundskola	Årligt ramanslag	6 600	6 732	6 867	7 004	27 203
Fritidsnämnd		18 950	16 326	16 643	16 976	68 895
Övriga		18 950	16 326	16 643	16 976	68 895
Fritidsnämnd		18 950	16 326	16 643	16 976	68 895
Inventarier nya projekt	Ej påbörjad	250	0	0	0	250
Reinvesteringar enl utbytesplan	Årligt ramanslag	9 900	9 900	10 088	10 290	40 179
Täckgolv och filtmatta	Ej påbörjad	2 500	0	0	0	2 500
Utbyte konstgräsplaner	Årligt ramanslag	6 300	6 426	6 555	6 686	25 966
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		21 500	6 500	16 620	6 753	51 373
Fastigheter		0	0	10 000	0	10 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		0	0	10 000	0	10 000
Forslunda	Ej påbörjad	0	0	10 000	0	10 000
Övriga		21 500	6 500	6 620	6 753	41 373
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		21 500	6 500	6 620	6 753	41 373
Inv Vasaskolan gymn elevökn	Ej påbörjad	15 000	0	0	0	15 000
Reinvesteringsmedel	Årligt ramanslag	6 500	6 500	6 620	6 753	26 373
Individ- och familjenämnd		19 926	9 251	9 339	10 360	48 876

Övriga		19 926	9 251	9 339	10 360	48 876
Individ- och familjenämnd		19 926	9 251	9 339	10 360	48 876
Inventarier Daglig verksamhet Magistervägen	Ej påbörjad	7 000	0	0	0	7 000
Inventarier Gruppboende Holmsund 2 pl	Ej påbörjad	840	0	0	0	840
Inventarier Gruppboenden 2 per år	Ej påbörjad	0	350	260	1 100	1 710
Inventarier kontor socialtjänstpersonal Magistervägen	Ej påbörjad	2 000	0	0	0	2 000
Inventarier Servicelägenheter, förhyrda	Ej påbörjad	360	0	0	0	360
Inventarier Socialtjänstens Hus	Ej påbörjad	1 000	0	0	0	1 000
Investering inventarier ny	Årligt ramanslag	4 656	4 749	4 844	4 941	19 191
Investering inventarier re	Årligt ramanslag	3 300	3 366	3 433	3 502	13 601
Investering teknik	Årligt ramanslag	770	785	801	817	3 174
Kulturnämnden		12 850	10 947	14 708	6 167	44 672
Övriga		12 850	10 947	14 708	6 167	44 672
Kulturnämnden		12 850	10 947	14 708	6 167	44 672
Gestaltad livsmiljö	Årligt ramanslag	1 000	1 000	1 000	1 020	4 020
Inventarier Bibliotek	Ej påbörjad	0	0	8 663	0	8 663
Inventarier Obbola nytt folk- och skolbibliotek	Ej påbörjad	2 000	0	0	0	2 000
Konst	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	9 068
Kultur reinvestering/ kostnadsbesparande	Årligt ramanslag	7 650	7 703	2 757	2 812	20 922
Brand- och räddningsnämnd		10 550	9 344	9 631	14 924	44 449
Övriga		10 550	9 344	9 631	14 924	44 449
Brand- och räddningsnämnd		10 550	9 344	9 631	14 924	44 449
Anläggning av nya brandposter	Årligt ramanslag	550	561	572	584	2 267
Ram	Årligt ramanslag	10 000	8 783	9 059	14 340	42 182
Valnämnd		500	510	520	531	2 061
Övriga		500	510	520	531	2 061
Valnämnd		500	510	520	531	2 061
Utrustning	Årligt ramanslag	500	510	520	531	2 061
Byggnadsnämnd		470	479	489	498	1 936
Övriga		470	479	489	498	1 936
Byggnadsnämnd		470	479	489	498	1 936

Utrustning	Årligt ramanstag	470	479	489	498	1 936
Miljö- och hälsoskyddsnämnd		282	287	293	299	1 161
Övriga		282	287	293	299	1 161
Miljö- och hälsoskyddsnämnd		282	287	293	299	1 161
Inventarier	Årligt ramanstag	282	287	293	299	1 161
Totalsumma		1 317 109	1 058 509	859 273	792 772	4 027 663

Totalramsberäkning

Totalramsberäkningen utgår från den av kommunfullmäktige senast beslutade budgeten och flerårsplanen. Den revideras med skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning baserat på regeringens höstproposition och Umeå kommuns egen befolkningsprognos. Vidare justeras kostnader för pensioner enligt senaste beräkning från avtalad pensionsförvaltare samt för uppdaterade beräkningar av finansnetto och avskrivningar baserat på förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030. Den fördelningsbara ramen är det som kvarstår efter att prognosticerade intäkter från skatter och bidrag, kraftverksamhet samt eventuell utdelning reducerats för särskilda åtaganden som kommunfullmäktige beslutat om, ekonomisk ram för valnämnden och kommunfullmäktige (revisionen) samt en fördelningsreserv för politiska prioriteringar. I den politiska fördelningsreserven reserveras även medel avseende kostnader för höjt PO-pålägg 2027-2030 och som fördelas ut till nämnderna i planeringsdirektiv 2.

Den fördelningsbara ramen har i enlighet med fastställd modell i ett första steg fördelats till styrelse och nämnder med samma procentuella andel som i kommunfullmäktiges senaste beslut och med hänsyn tagen till eventuella beslutade tekniska ramjusteringar. Därefter har ramarna justerats så att varje nämnd fått tilldelning i enlighet med PKV¹ i förhållande till relevant åldersintervall enligt senaste befolkningsprognos. De överskjutande medel som uppstått vid justering till PKV per invånare i aktuellt åldersintervall har tillförts den politiska fördelningsreserven. Två nämnder är undantagna från denna modellberäkning; för valnämnden baseras ramen på beslutad flerårsbudget istället för procentuell andel och för kommunfullmäktige (revisionen) har ramen beräknats enligt särskild modell beslutad av kommunfullmäktige.

¹ Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) exklusive PO-effekt enligt SKR:s prognos i cirkulär 25:47 i oktober 2025.

Tabell 1. Totalramsberäkning

	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Intäkter					
Skatter och bidrag	10 249 773	10 769 744	11 195 295	11 639 901	12 103 079
Kraftverksamhet	107 000	107 000	107 000	107 000	107 000
Utdelning kommunala bolag	0	0	0	0	0
Totalram	10 356 773	10 876 744	11 302 295	11 746 901	12 210 079
Resultatkrav	-205 334	-215 395	-223 906	-232 798	-242 062
Åtaganden och kommungemensamma kostnader					
Kollektivtrafik	-179 566	-185 566	-191 566	-197 566	-203 566
Umeå Folkets Hus	-26 821	-27 089	-27 360	-27 634	-27 910
Västerbottens Museum	-19 093	-19 781	-20 493	-21 231	-21 995
Norrlandsoperan	-35 645	-36 928	-38 257	-39 634	-41 061
Friskvårdsbidrag	-7 747	-7 825	-7 903	-7 982	-8 062
Fackliga förtroendemän	-14 235	-14 820	-15 368	-15 755	-16 152
Tillväxtanslag	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904
Anslag för oförutsedda behov och civil beredskap	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337
Avskrivningar	-620 757	-650 222	-660 677	-677 847	-691 432
Utrangeringar	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Pensioner nettokostnad exkl finansiella kostnader	-166 115	-164 202	-162 231	-160 393	-166 007
Finansiella nettokostnader	-41 165	-59 877	-86 207	-111 720	-110 887
Summa åtaganden och kommungemensamma kostnader	-1 189 385	-1 244 550	-1 288 303	-1 338 003	-1 365 313
Valnämnd	-19 938	-3 600	-3 700	-20 000	-3 800
Kommunfullmäktige/revision	-4 048	-4 118	-4 186	-4 255	-4 326
Fördelningsbar ram före fördelningsreserv	8 938 068	9 409 081	9 782 200	10 151 844	10 594 578
Politisk fördelningsreserv		-64 618	-67 172	-69 839	-72 618
Reservering för höjt PO		-6 989	-19 018	-22 512	-23 299
Fördelningsbar ram	8 938 068	9 337 473	9 696 011	10 059 493	10 498 660
Justering till PKV, medel tillförs politisk fördelningsreserv		-72 660			
Fördelat till nämnder och styrelse exkl åtaganden, valnämnd och kommunfullmäktige/revision	8 938 068	9 264 813	9 696 011	10 059 493	10 498 660

Bilaga 4

Anvisning för nämnder och bolags yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027

Beslutad av
Kommunstyrelsen

Dokumenttyp
Anvisning

Gäller för
Egna nämnder och
helägda bolag
Giltighetstid
2025-2026

Diarienummer
KS-2025/00756

**Dokumentansvarig
enhet**
Stadsledningskontoret -
Ekonomi och styrning

Beslutsdatum/paragraf
2 dec 2025 §

Förslag till planeringsdirektiv

Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för planeringsprocess, budget och investeringar sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027. Umeå kommuns planeringsprocess ska utformas så att processen:

- ger tid för analys, dialog och faktainhämtning
- utgår från prognos över tillgängliga medel
- ökar fokus på nämnders och bolags grunduppdrag/ändamål
- främjar effektiv användning av de medel som kommunen förfogar över
- skapar förutsättningar för långsiktighet
- främjar samordning mellan kommunens nämnder och de kommunala bolagen
- är transparent och att vägval/beslut är spårbara i efterhand

Stadsledningskontorets förslag baseras på senast beslutade planeringsdirektiv i fullmäktige (d.v.s. för verksamhetsåret 2026). Inga ändringar har gjorts i förslag till inriktningsmål/program, utdelningskrav, finansiella mål, personalpolitiska mål med mera. Föreslagna budgetramar utgår från aktuell prognos över intäkter, samma procentuella andel som i kommunfullmäktiges senaste beslut justerat så att varje nämnd fått tilldelning i enlighet med PKV¹ i förhållande till relevant åldersintervall enligt senaste befolkningsprognos.

Avgränsning

Denna anvisning riktar sig till Kommunstyrelsen samt kommunens tio egna nämnder, dvs Byggnadsnämnden, Fritidsnämnden, För- och grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Individ- och familjenämnden, Kulturnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Personalnämnden, Tekniska nämnden och Äldrenämnden.

De fyra nämnder som är gemensamma med andra kommuner (Brand- och räddningsnämnd, Överförmyndarnämnd, IT-kapacitetsnämnd och Personaladministrativ nämnd) omfattas inte av anvisningen i detta skede. Dessa hanteras i särskild ordning efter dialog med andra berörda kommuner. Valnämnd, Kommunrevision och Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott är även de undantagna från anvisningen men kan om de så vill lämna yttrande i enlighet med anvisning för berörda nämnder.

Kommunens helägda bolag omfattas av delar av denna anvisning, se sid 4. Övriga majoritetsägda och delägda bolag hanteras inom befintliga ägarsamråd.

Kommunstyrelsen har utifrån sina samordnande roller i uppdrag att yttra sig över de kungemensamma poster som fastställs av kommunfullmäktige.

Personalnämnden har utifrån sitt specifika ansvar för kommunens personalpolitik i uppdrag att yttra sig över personalpolitiska mål och eventuella förändringar i lönestruktur.

¹ Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) exklusive PO-effekt enligt SKR:s prognos i cirkulär 25:47 i oktober 2025.

Anvisning till berörda nämnder

Berörda nämnder ska skriftligt besvara följande remissfrågor:

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år? Beskriv kortfattat, max 2 sidor per nämnd

Ta i beaktning till exempel befolkningsförändringar, kompetensbrist, förändringar i lagstiftning och andra krav, teknisk utveckling, hållbarhet med mera. Kommer förändringar av utförandet att påverka annan nämnds verksamhet ska detta beskrivas.

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser? Om ja, beskriv dessa kortfattat, max 2 sidor per nämnd.

Nämnden kan även beskriva behov av översyn/utredningar inom specifika områden som kan medföra förändrade investeringsnivåer på sikt.

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Om nämnden föreslår förändringar bör förslag samt motivering till förändring beskrivas. Om nämnd väljer att avstå från yttrande i relation till ett eller flera program bör detta framgå

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Om nämnden ser behov av förändring ska föreslagna förändringar beskrivas och motiveras i nämndens yttrande.

Observera att om nämnd ser behov av revidering av nämndens taxor/avgifter inför nästkommande verksamhetsår och en sådan förändring förutsätter beslut i kommunfullmäktige ska av nämnden beslutade förslag till taxe/avgiftsförändring inlämnas i separat ärende till KS-diarium senast 29 april 2026.

Anvisning till berörda bolag

Anvisning för bolagens yttrande över inriktningsmål/program

De inriktningsmål och program med fokusområden som redovisas i förslaget till planeringsdirektiv för 2027 är desamma som kommunfullmäktige fastställde den 16 juni 2025. Umeå kommunföretag (UKF) och helägda dotterbolag till UKF ska lämna yttrande över dessa program (och de fokusområden som ingår i respektive program) och ombeds därför bevara följande remissfråga:

- 1. Bedömer bolaget att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?**

Om UKF/dotterbolag föreslår förändringar bör förslag samt motivering till förändring beskrivas. Om UKF/dotterbolag väljer att avstå från yttrande i relation till ett eller flera programförslag bör detta framgå av UKF:s sammanställda yttrande.

Anvisning vid behov av förändring av bolagets taxor/avgifter inför 2027

Kommunfullmäktige ska enligt kommunallagen fastställa väsentliga förändringar av taxor/avgifter.

- 2. Bedömer bolaget att av kommunfullmäktige fastställda taxor/avgifter behöver förändras inför 2027?**

Om bolagets taxor/avgifter behöver förändras inför 2027 och sådan förändring kräver fastställande av kommunfullmäktige ska bolaget i samband med sitt yttrande påtala behov av sådan taxe/avgiftsförändring. Föreslagna förändringar ska specificeras och motiveras i bolagets yttrande.

Observera även att av bolaget beslutat förslag till taxe/avgiftsförändring ska inlämnas i separat ärende till KS-diarium senast 29 april 2026.

Helägda bolag ska enligt separat instruktion och tidplan från UKF lämna svar på remissfråga 1 och 2 till UKF för sammanställning.

Anvisning för specifika yttranden från UKF AB

Anvisning för yttrande över utdelning från UKF AB

Den budgeterade utdelningen från Umeå kommunföretag AB för 2026 uppgår till 0 kr (enligt kommunfullmäktiges beslut om planeringsförutsättningar för 2026 den 16 juni 2025).

Utdelningsnivå, fastställda av kommunfullmäktige, är oförändrad i Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027. UKF ska besvara följande remissfråga:

- 3. Umeå kommunföretag ombeds härmed lämna yttrande över fastställd utdelningsnivå och beskriva effekter av nuvarande alternativt förändrad utdelningsnivå.**

Anvisning för yttrande över föreslagen budget för kollektivtrafik

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut om planeringsförutsättningar för 2026 (fastställd den 16 juni 2025) uppgår plan för Kollektivtrafikens budget för 2027 till 185,6 mnkr.

- 4. UKF ombeds inkomma med yttrande över förslag till kollektivtrafikens budget för 2027 och plan för 2028-2030**

Tid och form för inlämning av yttrande

UKF AB ska senast den 20 mars 2026 lämna yttranden enligt ovanstående anvisning till kommunstyrelsens diarium via e-post ksdiarium@umea. I ämnesraden anges:

Yttrande UKF med dotterbolag KS-2025/00756.

Yttrande ska delges i word-format och vara redigeringsbara

Nämndernas utmaningar och möjligheter i 3-5 års perspektiv

Innehåll

Byggnadsnämnden	3
Fritidsnämnden	3
För och grundskolenämnden	5
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.....	8
Individ- och familjenämnden	10
IT-kapacitetsnämnden.....	12
Kommunstyrelsen	16
Kulturnämnden	20
Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	24
Personalnämnden	24
Tekniska nämnden	24
Äldrenämnden.....	30
Överförmyndarnämnden	33

Byggnadsnämnden

Budget i balans

Byggnadsnämnden säkerställer en budget i balans senast 2026 utifrån den handlingsplan som togs fram under 2024. Uppföljningen under innevarande år (2025) indikerar att genomförda åtgärder ger resultat och prognosen är en budget i balans redan vid årsskiftet 25/26.

Plankö och handläggningstid

Byggnadsnämnden arbetar med ärendebalansen (plankön) och handläggningstiden för detaljplaner. Vid delårsuppföljningen 2025 fanns 92 detaljplaner i kön. Detta är planer som inte tilldelats handläggare ännu. Volymen detaljplaner som det aktivt jobbas med är i storleksordningen 60-70 stycken.

Ekologisk hållbarhet

Inom ramen för grunduppdraget och nämndens rådighet så långt möjligt säkerställa den ekologiska hållbarheten i verksamheten. Miljömålen antogs av riksdagen 1999 för att göra den miljömässiga dimensionen tydlig. Länsstyrelsen i Västerbotten gör följande bedömning:

Tillsammans med de nationella bedömningarna kommer endast ett av sexton miljömål, Skyddande ozonskikt, att uppnås till 2030 i Västerbotten. Fyra av målen bedöms som nära att nå Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Grundvatten av god kvalitet och Storslagen fjällmiljö. De resterande tolv målen bedöms som inte möjliga att nå. Det behövs många fler vägledande beslut och insatser.

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden står inför en period med både utmaningar och stora möjligheter. För att långsiktigt kunna erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud med särskilt fokus på barn och ungas delaktighet och utveckling krävs strategisk planering, effektiv resursanvändning och nära samverkan både inom kommunen och med externa aktörer.

De kommande åren präglas av behovet att säkerställa kvalitet och tillgänglighet i befintliga anläggningar, möta förändrade demografiska förutsättningar, värna föreningslivets förutsättningar och hantera kompetensförsörjning inom några yrkesgrupper. Samtidigt

erbjuder Umeås tillväxt, engagemanget i föreningslivet och den starka samverkanskulturen goda möjligheter att utveckla fritidsområdet på ett hållbart sätt.

Genom att ta tillvara på dessa möjligheter och hantera utmaningarna proaktivt kan fritidsnämnden bidra till att Umeå fortsätter vara en attraktiv och trygg kommun med ett brett och inkluderande fritidsutbud.

Utmaningar

- Säkerställa underhåll av anläggningar och lokaler för att upprätthålla standard och tillgänglighet för föreningsliv och invånare.
- Bibehålla simundervisningskapacitet trots åldrande badanläggningar med osäker livslängd.
- Stödja och bibehålla ett aktivt föreningsliv i hela kommunen oavsett förändringar i omvärlden.
- Hantera klimatförändringarnas påverkan som kan begränsa vinteraktiviteter och öka driftskostnader.
- Möta ökade eller förändrade krav på anläggningar från specialidrottsförbund vilket kan medföra kostnader.
- Ökade driftskostnader för föreningar med egna anläggningar.
- Minska risken för välfärdsbrott inom bidragsgivningen till föreningslivet.
- Säkerställa kompetensförsörjning inom ett fåtal befattningar såsom idrottsplatsarbetare, badpersonal och fritidsledare.
- Anpassa och omfördela mötesplatser för unga utifrån förändrad demografi och i enlighet med närhetsprincipen.
- Hantera resursbehov till följd av Umeå kommuns tillväxtmål om 200 000 invånare.
- Stärka intern samverkan mellan nämnder, förvaltningar och bolag för att motverka stuprörsstrukturer.

Möjligheter

- Ett rikt, jämlikt, jämställt föreningsliv med många ideellt engagerade medborgare.
- Umeås fortsatta tillväxt ger ökade möjligheter till ett brett och varierat fritidsutbud.
- Ett bra och geografiskt spritt anläggningsbestånd som möjliggör verksamhet nära invånarna.
- Långsiktig strategisk plan för nyinvesteringar.
- God kompetens och ett modigt förenings- och näringsliv skapar goda förutsättningar för utveckling, vilket ska tas tillvara.

- Umeås profil som idrotts- och utbildningsstad skapar goda samverkansmöjligheter.
- Stärkt dialog med barn och unga ökar deras delaktighet och ger bättre förutsättningar att utveckla ett attraktivt fritidsutbud.
- Ett stärkt samarbete mellan nämnder, förvaltningar och kommunbolag bidrar till större medborgarnytta och effektivare service.
- En växande befolkning med starkt engagemang i fritids- och föreningslivet.

För och grundskolenämnden

Demografiska förändringar kräver omställning

Demografiutvecklingen med minskade barnkullar under de närmaste åren medför ett behov av omställning för förskolan och skolan i Sverige, så också i Umeå kommun. En omställning vad gäller effektivt lokalutnyttjande och minskning av personal har inletts inom förskolans område. En utmaning i omställningen utifrån den demografiska utvecklingen är att det i vissa områden utanför Umeå tätort finns behov av att tillskapa fler förskoleplatser, i tätort färre. Vidare behöver personalpoolen anpassas då vikariebehovet minskar i takt med neddragning av förskoleplatser.

Rätt utnyttjad kan omställningen innebära en möjlighet till ökad kvalitet i förskola och skola. Minskade barn- och elevkullar ger en möjlighet att stärka lärarbehörigheten, vilket å sin sida sannerligen leder till ökade personalkostnader i form av lön.

Elevminskningen i grundskolan börjar i förskoleklass år 2027 för att därefter succesivt påverka antalet elever i påföljande årskurser fram till 2036. Med färre elever ökar konkurrensen om eleverna mellan kommunal och enskilda huvudmän. Konkurrensen tillsammans med osäkerhet av skolvalets utfall, leder till svårigheter för kommunen att planera för en funktionell skolorganisation.

Beräknad elevminskning i förskoleklass till årskurs 6 de närmaste åren är dock inte så omfattande att en minskning av antalet klasser kan göras, vilket medför att personalbehovet kvarstår. Ur ett ekonomiskt hänseende är de små skolenheterna särskilt sårbara då sjunkande elevantal medför svårigheter att upprätthålla grundbemanning med heltidstjänster samt långsiktig kontinuitet och hållbarhet för såväl lärare, rektorer som stödfunktioner.

För att rektor under prognosperioden 2028–2035 ska ha genomsnittliga ekonomiska resurser till undervisning och stödresurser motsvarande idag, så behöver sammanlagt antal klasser i Umeå kommun minska eller ekonomiska resurser tillföras.

Ytterligare en utmaning är ökningen av antalet elever mottagna i anpassad grundskola. Mottagandet har ökat från 1 procent läsåret 2018/2019 till 1,4 procent läsåret 2024/2025. Sveriges kommuner och regioner (SKR) bedömer att 0,8 procent av folkbokförda 6-åringar kommer att börja årskurs 1 inom anpassad grundskola från och med höstterminen 2028. SKR:s prognos bör ligga till grund för framtidens lokal- och personalbehov i samband med införandet av 10-årig grundskolan.

Sammanfattningsvis medför den beslutade reformen om tioårig anpassad grundskola särskilda planeringsbehov, där det i dagsläget saknas både lokaler och personal för förskoleklass.

Beslutade reformer och nationella utredningar inom utbildningsområdet

Regeringens beslut om införandet av en tioårig grundskolan från hösten 2028 medför en rad konsekvenser. En av dessa är att förskollärare som är anställda senast 30 juni 2026 och undervisar i förskoleklass får undervisa i nya årskurs 1 under en övergångsperiod fram till 2031. Förskollärare med minst 5 års erfarenhet kan genomgå en statsfinansierad fortbildning för att bli behörig att undervisa i årskurs 1 och 2. Inom grundskolan krävs en tidig kartläggning av lärarkompetens i syfte att möjliggöra strategisk planering av insatser för kompetensutveckling, så att behovet av legitimerade lärare i årskurs 1 och 2 kan tillgodoses.

Parallellt med beslutade reformer har regeringen tillsatt en rad utredningar inom utbildningsområdet, utredningsförslag som beräknas beslutas under 2025–2026. Ett högt reformtryck kan komma att kräva prioriteringar av tid och personella resurser inom för- och grundskoleförvaltningen i implementering och genomförande av beslutade reformer och lagändringar.

Kompetensförsörjning

För- och grundskolenämndens verksamheter står inför stora utmaningar kopplade till demografiska förändringar. Umeå kommuns senaste befolkningsprognos, P25, visar på en fortsatt lägre tillväxttakt främst på grund av färre antal födda barn. Den demografiska förändringen som nämndens verksamheter står inför innebär att personalomställning kommer vara i fokus framöver. Kompetensförsörjningsplan visar ett rekryteringsbehov av 2 107 medarbetare fram till år 2035. Trots lägre tillväxttakt och behov av omställning beräknas det på nationell nivå en brist på behöriga lärare och förskollärare år 2038. För få personer ansöker till och slutför utbildning som lärare och att rörligheten på arbetsmarknaden har ökat samt skollagens krav på legitimation i anställning. Andra viktiga förklaringar är kommande pensionsavgångar och att en lägre andel lärare väljer att arbeta kvar i skolan

eller att gå tillbaka till läraryrket vilket bidrar till krav på långsiktighet i kompetensförsörjningsplaneringen.

Även tillgången på chefer inom nämndens ansvarsområde utgör en utmaning, särskilt när det gäller att rekrytera erfarna rektorer. För att säkerställa en verksamhet av hög kvalitet krävs ett fortsatt gott chefs- och ledarskap. Chefer har en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för positiva resultat samt en arbetsmiljö som främjar samarbete, kreativitet och delaktighet. Arbetet med att nå riktmärket för antal medarbetare per chef är fortsatt av stor vikt för våra chefers arbetsmiljö och förutsättningar, men det kräver ekonomiska resurser och är därför fortsatt att betrakta som en utmaning för nämnden.

För- och grundskolenämnden har under en längre tid erhållit statsbidrag kopplade till lärares löner och strategiska satsningar som lärarlönelyftet, karriärtjänster, lärarlyftet. Om möjligheten till att nyttja dessa statliga medel skulle upphöra framöver, innebär det inte bara en betydande ekonomisk belastning, utan även en strategisk risk utifrån kompetensförsörjning – vilket i sin tur kan påverka kvaliteten i utbildningen och måluppfyllelsen på sikt. För att möta kompetensförsörjningsutmaningen behöver nämndens verksamheter skapa arbetsplatser som är både attraktiva och representativa för samhällets mångfald där medarbetare och chefer kan verka i en hållbar arbetsmiljö över tid. De strategier och prioriterade aktiviteter som ska säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning framgår av för- och grundskolenämndens kompetensförsörjningsplan samt förvaltningens aktivitetsplan.

Prioriterade aktiviteter i förvaltningens arbete för att klara kompetensförsörjningen.

- Nå riktmärke för antal medarbetare per chef. Chefers förutsättningar (2022:8).
- Handlingsplan för bristkompetenser.
- Plan för kompetensutvecklings- och omställningsbehov.
- Genomföra förvaltningsspecifik traineeutbildning för blivande rektorer.
- Målgruppsanpassad marknadsföring i syfte att bredda rekryteringen och attrahera fler grupper.
- Samarbete och arbetsformer med Umeå Universitet och Lärarutbildningen.
- Fortsatt utveckling av karriärvägar för lärare.
- Tillvarata äldre medarbetares kompetens och förutsättningar (förläng arbetslivet).
- Introduktion för nyanställda.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Utmaningar

Gymnasie- och vuxenutbildningsverksamheten i Umeå kommun står inför betydande utmaningar de kommande tre till fem åren, drivna av snabba samhällsförändringar inom teknik, sociala normer och arbetsmarknad. För att möta framtidens krav på utbildning och kompetensförsörjning krävs strategisk planering och flexibilitet.

Digitalisering och IT-säkerhet

Ökad digitalisering ställer krav på robust IT-säkerhet för att skydda stora mängder personuppgifter och känslig information. Stärkta tekniska lösningar och kompetensutveckling för personalen är nödvändigt för att hantera riskerna och upprätthålla kvaliteten.

Artificiell intelligens

AI-teknik medför både möjligheter och risker kopplade till integritet och etik. En tydlig strategi för ansvarsfull AI-användning behövs, och både personal och elever måste förstå och hantera de etiska dilemman som kan uppstå.

Trygghet i utbildningsmiljöer

Växande utmaningar kring säkerhet, hot och våld kräver organisatoriska och fysiska åtgärder, inklusive tryggare lokalmiljöer och utbildning av personal. Nya lagkrav medför betydande kostnader och kräver beredskap för kontinuerlig anpassning.

Förändringar i lagstiftning

Snabba förändringar inom utbildnings- och arbetsmarknadslagstiftningen kräver löpande anpassning och kvalitetssäkring. Det är en utmaning att implementera förändringar i takt med nya direktiv, vilket kräver tid och resurser.

Kompetensförsörjning

Umeå kommun behöver utbildad arbetskraft inom olika yrken. Det är viktigt att säkerställa rätt kompetens för kommunens och regionens utveckling samt att locka sökanden till relevanta utbildningar. Samverkan med arbetsgivare och utveckling av flexibla lösningar för praktikplatser är avgörande.

Skolfrånvaro och utbildningsutbud

Brist på gymnasieplatser ökar konkurrensen och kan påverka studiemotivation och genomströmning. Långsiktig planering av utbildningsutbudet och investeringar i lokaler och utrustning är nödvändigt för att möta behovet.

Ekonomiska förutsättningar

Strukturella utmaningar kräver reinvesteringar i utrustning och maskiner, särskilt för kostsamma yrkesprogram. Bristande medel för reinvesteringar kan på sikt riskera säkerheten i undervisningen och kvaliteten på utbildningen. Många av programmen är kostsamma att driva, exempelvis naturbruk, bygg- och anläggning samt tekniska yrkesutbildningar som kräver modern utrustning.

Osäkerhet och kort framförhållning kring statliga ersättningar begränsar långsiktig planering.

Möjligheter

Den nya gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen möjliggör ytterligare satsningar på yrkesutbildning, vuxenutbildning och riktade arbetsmarknadsåtgärder. En egen förvaltning ger dessutom möjlighet att arbeta med djupare prognoser och målstyrning. Samverkan med såväl näringslivet som universitetet kommer att fortsatt utvecklas.

En god förutsättning för fortsatt utveckling är mycket goda resultat på medarbetarenkäten och en mycket låg personalomsättning.

Gymnasiets elevkullar ökar de kommande åren och Vasaskolans om- och nybyggnation möjliggör att de ökade elevkullarna får plats inom UGS.

Vuxenutbildningens hus ger möjlighet till en samlad och ändamålsenlig miljö där olika utbildningsformer, stödfunktioner och kompetenser möts. Här finns stora möjligheter till omställning, kompetensväxling och flexibla lösningar som svarar mot arbetsmarknadens behov

Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen skapar möjligheter till etablering genom arenor för prövning, matchning och nära samverkan med arbetsgivare. Trygga mötesplatser och individanpassade insatser som stärker integrationen, minskar utanförskap och bidrar till delaktighet, egen försörjning och social hållbarhet.

Individ- och familjenämnden

Omställning av socialtjänsten

De närmsta åren väntas lagändringar och reformer som får betydande påverkan på socialtjänstens verksamheter. För att stärka förutsättningarna att möta förändringarna i tid krävs ett omställningsarbete. Detta tillsammans med att utvecklingen i samhället med exempelvis kriminalitet och psykisk ohälsa medför ökade eller andra krav på våra insatser och större behov av samverkan med andra aktörer.

Den nya socialtjänstlagen lägger fokus vid förebyggande arbete och att vara en lätt tillgänglig socialtjänst, samt lyfter fram möjligheten att i större utsträckning tillhandahålla insatser utan föregående beslutsprövning. Lagändringar väntas även inom missbruksvården, då Samsjuklighetsreformen förändrar huvudmannaskapet för vården för personer med skadligt bruk och beroende. Utmaningen blir att hantera ett omställningsarbete för att anpassa verksamheterna till förändrade uppdrag och samtidigt uppfylla grunduppdraget utifrån den nuvarande ekonomiska situationen.

Förutsättningar för nämndens ekonomi

Svensk ekonomi har sedan 2023 befunnit sig i en recession tillsammans med stora delar av världsekonomin, denna recession kombinerat med hög inflation har bidragit till snabbare kostnadsökningar än skatteintäkter vilket utmanat nämndens ekonomi. Detta ser ut att stabilisera sig på sikt med en jämnare utveckling av kostnader och skatteintäkter vilket leder till bättre förutsättningar för svensk ekonomi som helhet samt nämndens ekonomi.

De bättre ekonomiska förutsättningarna ger möjlighet att jobba mer med utveckling som digitalisering och förändrade arbetssätt för att hushålla bättre med de personella samt de ekonomiska resurserna. Inflationstrycket som påverkat lönerörelsen under ett par tidigare år har avtagit och lönekraven har följt med och personalkostnaderna förväntas återgå till det tidigare snittet för nämndens ekonomi.

Den nya socialtjänstlagen kommer att förändra hur socialtjänster arbetar och kostnadsbilden kommer förändras åt det negativa hållet utifrån preliminär analys. I takt med att de olika kraven börjar implementeras ser nämnden en fortsatt förhöjd kostnadsnivå men denna förstärkning och förändring av socialtjänsten kommer förhoppningsvis leda till lägre kostnader på kommunnivå på sikt. Assistansutredningen som fortsätter vara en osäkerhetsfaktor är en lagändring som ska vara kostnadsneutral enligt propositionen men nämnden ser en risk för ökade kostnader när lagändringen träder i kraft samt en förlust av kontroll över personlig assistansområdet. Nämnden ser även en effekt från

välfärdsbrottslighet där det både finns risker och möjligheter i framtiden där arbetet mot välfärdsbrottslighet inom samhället har intensifierats i takt med att mer brottslighet upptäckts. Risken att avancerad brottslighet fortsätter påverka nämndens ekonomi negativt finns men möjligheten att förhindra och återvinna kostnader finns även.

Brist på ändamålsenliga lokaler

Nämndens behov av ändamålsenliga lokaler kan inte tillgodoses i tillräckligt hög utsträckning. Det låga inflödet av nya lokaler påverkar nämndens förutsättningar att uppfylla sitt grunduppdrag. Tidigare har det framför allt gällt verkställighet av beslut om boende enligt LSS, vilket är på väg att lösas och kan vara i balans om 2-3 år. Nu ser utmaningen ut att främst röra sig om lokaler för daglig verksamhet samt kontorsplatser och administrativa ytor. För att lösa utmaningen med leverans av lokaler pågår ett intensivt arbete med tekniska nämnden. Det ska dock understrykas att en stor del av utmaningarna ligger utanför nämndens egen rådighet. När behov av lokaler uppstår med kort varsel av olika skäl är utmaningen än större.

Brister i lokalförsörjningsprocessen påverkar bland annat nämndens möjlighet att, inom rimlig tid, verkställa beslut om särskilt boende och daglig verksamhet enligt LSS samt möjligheten att säkerställa en god arbetsmiljö för personal och tillräckligt med lokaler för att utföra socialtjänst. Inom nämndens egna processer pågår ett omfattande utvecklingsarbete, till exempel effektivare matchning av brukare till boendeplatser, fortsatt utveckling av prognosverktyg och utredning av flexibla arbetsplatser.

Kompetensförsörjningskrisen

Nämnden har en utmanande personalförsörjningssituation att hantera under perioden 2026–2036. Nuvarande prognos påvisar en omfattande brist på undersköterskor på nationell och regional nivå där kommunen konkurrerar om kompetensen från såväl andra kommuner och regioner som privat sektor. Personalen är mer rörlig på arbetsmarknaden idag och byter arbetsgivare oftare än tidigare. Andelen som väljer att sluta i kommunen har ökat de senaste åren och inom de närmsta 10 åren är prognosen att 58 procent förväntas sluta på egen begäran inom funktionshinderomsorgen. Tillsammans med pensionsavgångar visar prognosen att totalt 83 procent av de stora yrkesgrupperna inom funktionshinderomsorgen kommer att sluta inom en 10 års period. Även inom myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg kommer personalomsättningen vara hög, där kommer den största utmaningen vara möjligheten att rekrytera erfaren personal med rätt kompetens.

Detta scenario ställer stora krav på nämnden att arbeta med flera olika åtgärder för att både rekrytera nya medarbetare men framför allt att lyckas behålla medarbetare. Friskfaktorer, utbildning, omställning och utvecklande av ny teknik (digitalisering) är exempel på viktiga områden att fortsätta arbeta med i nämnden och i samarbete med andra förvaltningar i kommunen.

Digitalisering

Nämnden står inför behov av digital omställning som förändrar hur vi arbetar, möter invånare och säkerställer rättssäkra beslut. Förväntningarna på effektivitet, tillgänglighet och användarvänliga tjänster ökar – både från samhället och lagstiftningen. För att genomföra omställningen krävs både ökade resurser till arbetet och en effektivare styrning och samordning inom området digitalisering i kommunen.

Nämnden står tillsammans med Äldrenämnden inför en ny upphandling av processtöd och ett införande av planeringsverktyg. En stor utmaning kommer att vara att klara verksamheternas grunduppdrag samtidigt som resurser behöver avsättas för upphandling och därefter övergång till nytt processtöd.

IT-kapacitetsnämnden

Utmaningar på 3-5 års sikt för IT-infrastruktur

Säkerhet och dataskydd

- Cyberhoten ökar i takt med digitaliseringen.
- Kommunen måste investera i robusta säkerhetslösningar, kontinuerlig uppdatering och incidenthantering.

Skalbarhet och flexibilitet

- IT-infrastrukturen måste kunna hantera ökande arbetsbelastningar och snabba förändringar.
- Molntjänster och virtualisering är viktiga verktyg, men kräver rätt kompetens och strategi.

Legacy-system

- Det finns risk att man fastnar i gamla system som är svåra att integrera med moderna lösningar.
- Detta hämmar innovation och ökar kostnaderna.

Säkerhetsrisker och hotbild

- Lokala servrar är fortfarande utsatta för ransomware, phishing och insiderhot.
- Många äldre system saknar moderna säkerhetsfunktioner (t.ex. multifaktorautentisering och segmentering).
- Backup och återställning testas sällan tillräckligt, vilket ökar risken vid attacker.

Åldrande infrastruktur och teknisk skuld

- Gamla servrar, nätverk och lagringssystem är dyra att underhålla och svåra att ersätta.
- Brist på kompatibla komponenter, licenser och tillverkarsupport.
- Uppgradering innebär ofta driftstopp och kräver noggrann planering.

Kompetensbrist och generationsskifte

- Många erfarna drifttekniker närmar sig pension, medan nya generationer fokuserar mer på moln och DevOps.
- Färre utbildningar täcker klassisk nätverksteknik, virtualisering och datacenterdrift.

Skalbarhet och kapacitetsplanering

- On-prem-miljöer saknar molnets flexibilitet att snabbt skala upp resurser.
- Överdimensionering leder till höga kostnader, underdimensionering till flaskhalsar.

Energiförbrukning och miljöpåverkan

- Datacenter kräver mycket el och kylning.
- Kommunen måste uppfylla hållbarhetskrav och minska CO₂-utsläpp.
- Ineffektiv utrustning ger höga driftkostnader.

Driftsäkerhet och redundans

- Det krävs redundans (t.ex. dubbla nät, UPS, failover).
- Avbrott kan ge stora konsekvenser för verksamheten.

Komplexitet i hantering och integration

- Flera plattformar (VMware, Hyper-V, fysiska servrar, SAN/NAS) kräver olika verktyg och kompetenser.
- Svårt att uppnå centraliserad övervakning och enhetlig styrning.

Efterlevnad och regelverk (compliance)

- Strängare krav på dataskydd och spårbarhet (GDPR, NIS2).
- Måste kunna visa var data lagras, vem som har åtkomst och hur säkerheten hanteras.

Disaster recovery och kontinuitet

- Det krävs tillräckligt skydd vid brand, översvämning eller elavbrott.
- Backup bör inte lagras på samma plats, vilket gör återställning omöjlig vid fysisk skada.

Livscykelhantering och automatisering

- Manuell patchning, uppdatering och övervakning är tidskrävande.
- Brist på automatisering leder till fel och sämre effektivitet.

Sårbarhet i leverantörskedjan

- Långa leveranstider för hårdvara (särskilt servrar och nätverkskomponenter).
- Geopolitiska störningar påverkar tillgången på IT-utrustning och moln.

Möjligheter på 3 - 5 års sikt för IT-infrastruktur**Automatisering och Infrastructure as Code (IaC)**

- Verktyg som Ansible, Terraform och PowerShell kan automatisera serverbyggen, patchning och konfiguration.
- Ger snabbare, mer tillförlitlig drift och färre mänskliga fel.

Virtualisering och containerisering

- Effektivare resursanvändning via VMware, Hyper-V, Proxmox eller Kubernetes on-prem.
- Möjliggör snabbare applikationsutveckling och enklare skalning.

Energieffektivitet och grön IT

- Nya servrar och kylsystem drar betydligt mindre energi.
- Investering i energieffektivitet kan minska kostnader och stärka hållbarhetsprofilen.

Förbättrad cybersäkerhet

- Möjlighet att införa zero-trust, segmentering, multifaktorautentisering och modern logghantering.
- Säkerhetsautomatisering blir mer tillgänglig även för lokala miljöer.

Modern backup och disaster recovery

- Möjlighet att använda snapshot-teknik, offsite-backup och immutability-skydd.
- Ger bättre motståndskraft mot ransomware och driftstopp.

Programvarudefinierade nätverk och lagring (SDN, SDS)

- Flexiblare och mer dynamisk styrning av nätverk och lagring.
- Minskar behovet av fysisk hårdvaruomläggning.

Centraliserad övervakning och driftplattformar

- Moderna övervakningsverktyg (t.ex. Zabbix, PRTG, Grafana) kan ge full insyn i hela miljön.
- Underlättar felsökning, kapacitetsplanering och rapportering.

Livscykelhantering och modernisering

- Möjlighet att fasa ut gamla system, standardisera plattformar och införa policybaserad hantering.
- Minskar teknisk skuld och driftkostnader över tid.

Molnmigrering och hybridlösningar

- Flexibla molnstrategier möjliggör snabb skalning, kostnadseffektivitet och bättre säkerhet.
- Hybridmodeller ger kontroll över känslig data samtidigt som man drar nytta av molnets fördelar.

Automation och AI

- Automatisering av drift, övervakning och säkerhet kan minska kostnader och öka tillförlitlighet.
- AI används allt mer för prediktiv analys, incidenthantering och optimering.

Kommunstyrelsen

Förmåga att möta nya krav inom beredskap och säkerhet

De yttre hoten har betydelse för säkerheten och beredskapen. Främmande makts systematiska säkerhetshotande verksamhet mot Sverige bedrivs brett. Liksom den organiserade brottslighetens utbredning, där utnyttjande av välfärdssystemet blir ett allt viktigare inslag i ekonomin. Säkerhetspolisen konstaterar att det finns kopplingar mellan grov organiserad brottslighet, våldsbejakande extremism och terrorism. Hoten som riktar sig mot Sverige är komplexa. De går in i varandra och förstärks på så sätt. Samordning av kommunens verksamheter för att möta dessa hot är av stor vikt för att begränsa risker och konsekvenser. Att personer med kopplingar till organiserad brottslighet och främmande makt, hålls borta från den offentliga förvaltningen är avgörande för att värna om det demokratiska systemet. Regeringen ser därför över kommuners möjligheter att genomföra utökade bakgrundskontroller men även kommuners ansvar att skydda förtroendevalda för hot- våld och otillbörlig påverkan.

Som medlem i Nato omfattas Sverige av de ömsesidiga försvarsgarantier som följer i nordatlantiska födraget (artikel 5), vilket ska avskräcka antagonistiska aktörer från att använda sig av militära maktmedel mot Sverige. Medlemskapet ställer även krav (artikel 3) på att parterna, var för sig och tillsammans, upprätthåller och utvecklar sin individuella och kollektiva förmåga att stå emot ett väpnat angrepp. I detta resonemang ingår också förmåga till resiliens. Även om Nato-medlemskapet kan verka avskräckande när det gäller fysiska angrepp så ökar hoten inom andra områden såsom desinformationskampanjer, risker för infiltration, cyberattacker med mera.

Antalet cyberattacker har ökat under 2025 och bland annat har en av kommunens leverantörer som tillhandahåller system för arbetsmiljö, personalärenden och rehabilitering drabbats stort. För att öka skyddet för information samt höja nivån för cybersäkerhet förväntas cybersäkerhetslagen träda i kraft i början av 2026. Lagen ställer högre krav på vår informationshantering, resiliens och incidentrapportering. Intern förankring av arbetssätt, metoder, kontinuitetshandling och incidentrapportering är viktiga områden för att bli effektivare i hantering av risker inom samtliga områden. I regeringens utredning för ny lagstiftning, kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig, ställs också krav på att kommunen ska kunna fullgöra sina författningssenliga uppgifter och upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter.

Det handlar om att kunna prioritera resurser, tolka och tillämpa ny lagstiftning i kombination med äldre lagstiftning samt bygga upp intern kapacitet för att agera snabbt och samordnat. Ekonomiska förutsättningar, komplex regelstyrning och behovet av ökad kompetens gör detta till en växande utmaning – särskilt i en tid där hotbilden förändras snabbt och kraven på robusthet ökar.

Kompetensförsörjning

Ett flertal av kommunens verksamheter står idag inför väsentliga utmaningar inom kompetensförsörjningsområdet. Detsamma gäller idag även för enskilda delar av kommunstyrelsens verksamheter. Mot bakgrund av den demografiska utvecklingen och prognos om ökande konkurrens om tillgänglig kompetens bedöms flertalet av kommunstyrelsens verksamheter befinna sig i en likartad situation inom en 3–5 årsperiod.

Då kommunstyrelsens verksamheter ansvarar för förvaltning och utveckling av kommungemensamma funktioner, system och processer samt tillhandahåller specialiststöd/expertis inom sakområden som enskilda förvaltningar på egen hand inte kan tillgodose, kan framtida kompetensbrist inom kommunstyrelsens verksamheter ge negativ följdverkan för kommunen som helhet samt för övriga kommunala verksamheters kapacitet och förmåga.

Kommunstyrelsens analys som underlag för svar på tilläggsuppdraget 2023:1 indikerade att det inom ett antal yrkesgrupper finns tecken på svårighet att rekrytera och det förväntas kvarstå kommande fem år. Yrkesgrupperna är främst ekonomer, upphandlare, löneadministratörer/lönehandläggare, jurister och ingenjörer inom mark/fastighetskunskap. Detta är påtagligt olika grupper gällande krav på utbildning, erfarenhet, möjlighet till utbildning på arbetsplatsen och konkurrerande arbetsmarknad. Insatser kommer säkerligen

även omfatta mindre och större förslag på verksamhetsomställning för att klara grunduppdragen i en förändrad tillgång på arbetskraft med förväntad insats.

Finansiering av insatser att möta framtidens samhällsutmaningar

För att möta framtidens komplexa utmaningar – hållbar tillväxt, social hållbarhet, klimatomställning, anpassning och robusthet måste kommunen ha en god finansiell och verksamhetsmässig planering.

Umeå behöver fortsätta investera i bostadsförsörjning, infrastruktur och samhällsbyggande, samt fortsätta satsa på brottsförebyggande åtgärder och förebyggande socialt arbete. Om dessa områden hanteras integrerat och långsiktigt kan det leda till både stärkt resiliens och minskade framtida kostnader – exempelvis genom minskad brottslighet, bättre folkhälsa och lägre klimatrelaterade risker.

För att underlätta finansiering och därmed kunna hålla en högre takt i arbetet behöver det fortsätta jobbas för extern medfinansiering, såväl via regionala som nationella och europeiska finansieringssystem, i form av EU-program och klimatinvesteringsfonder. Det kommer att krävas god styrning och finansiell planering för att upprätthålla god ekonomisk hushållning över tid samt att säkerställa att resurser riktas dit de ger mest nytta, för att hantera de framtida utmaningarna.

Datadriven kommun

Kommunstyrelsen och därmed kommunstyrelsens verksamheter ansvarar för förvaltning och utveckling av ett flertal kommungemensamma funktioner, system och processer. Att genomföra en systematisk översyn och utveckla dessa kommungemensamma processer och system bedöms utgöra en stor möjlighet för att öka kommunens kapacitet, förmåga och effektivitet. Nya arbetssätt som tillvaratar digitaliseringens möjligheter bedöms därför utgöra en väsentlig möjlighet i ett 3–5 års perspektiv.

Kommunen står inför stora utmaningar med bland annat kompetensförsörjning. Utvecklingen inom digitalisering, automation och AI går snabbt framåt. Verksamheterna i kommunen ser en stor möjlighet i att nyttja denna typ av teknik. För att möjliggöra användning av den nya tekniken behöver kommunen fortsätta arbeta med detta på ett strukturerat sätt. Det görs inom ramen för det kommungemensamma arbetet med Datadriven kommun som leds av kommunstyrelsen tillsammans tekniska nämnden. En styrmodell och en gemensam grund/plattform för datainsamling och hantering håller på att byggas. Genom att fortsätta skapa styrning i frågor kopplat till detta och möjliggöra nyttjande av denna teknik är bedömningen att det i ett 3–5 års perspektiv kommer att

underlätta för kommunen och dess verksamheter att möta den kompetensbrist som prognosticeras komma.

Positionering

Umeå är norra Sveriges största stad och kommunen är en förebild för jämställdhet, hållbarhet och innovation. Staden är den akademiska och intellektuella motorn i Norrland vilket är positioner kommunen ska jobba för att behålla.

Bilden av norra Sverige har påverkats under det senaste året då flera investeringar i viktig omställning och industrin misslyckats. Under den kommande tioårsperioden ska stora investeringar göras i närområdet. Umeå kommun behöver då kliva fram mer genom att tydligare ta position vid myndighetsetablering och utveckling av befintliga verksamheter.

En central del i arbetet med att stärka och utveckla kommunens position är påverkansinsatser. Ofta handlar det om relevanta mötesplatser där kommunen tar plats, nationellt och internationellt, som ska bidra till tillväxt. En tydligare samordning i kommunen, inleddes under 2024 vilket skapat en stabil grund där Umeå syns och hörs.

En viktig del i positionsarbetet är att också fortsätta arbetet med en gemensam budskapsplattform inom kommunkoncernen. Det bidrar till ett tydligare genomslag när aktörerna bär fram Umeå. Parallellt med det arbetet ska kommunkoncernen också synliggöra vad platsen har att erbjuda för prioriterade målgrupper som studenter och barnfamiljer.

Demografiska förändringar i hela västvärlden med minskat barnafödande, migration och förändrade flyttmönster medför att kommunens arbetssätt behöver utvecklas. En del i det arbetet är att fortsätta utveckla samarbetet med Umeå universitet och andra viktiga intressenter.

Ny programperiod i EU

För att möta framtida samhällsutmaningar behöver Umeå kommun stärka förmågan att leda, samordna och mobilisera resurser över organisatoriska gränser. I detta ingår att vidareutveckla den territoriella och gränsregionala samverkan, där Umeå samspelar med aktörer i såväl Umeåregionen som i norra Sverige och över landsgränser. Särskilt viktigt är att förvalta och stärka Umeås roll som motor för hållbar tillväxt i norr.

EU:s nästa programperiod 2028–2034 innebär potentiellt genomgripande förändringar i hur regionala utvecklingsmedel fördelas, där en större andel av ansvaret kan flyttas från regional nivå till medlemsstaternas nationella partnerskapsplaner. För Umeå kommun kan detta

innebära minskat direktinflytande över inriktning och användning av EU-medel och därmed ett behov av att stärka vår förmåga att bevaka, påverka och samverka kring den nya programarkitekturen.

Kulturnämnden

Umeå är en kulturstad. Det ger en god plattform att fortsätta utvecklas ifrån. Men en stad behöver växa med omvärldsförändringarna och en identitet som kulturstad är inte statiskt och kan förloras om inte utveckling sker. Det finns ett fantastiskt kulturliv i Umeå men det finns områden som inte har arbetats lika mycket med. Områden som pekats ut i det Kulturpolitiska programmet och som nu behöver fokuseras på.

KKB, kulturella och kreativa branscher, här kan Umeå genom att skapa förutsättningar för både etablerade konstnärer och de helt nyutexaminerade konsthögskoleeleverna säkerställa en kulturell återväxt och tillväxt. Här finns möjlighet att ta redan befintliga utrustade lokaler i anspråk men också att skapa nya mötesplatser i form av KKV - kollektivverkstäder.

Film – och spelbranschen är ytterligare områden som kräver modiga beslut för att kunna skapa både viktigt kulturell utveckling och arbetsmöjligheter för kreatörer samt skapa ett intresse för Umeå som i sin tur skapar möjlig inflyttning och tillväxt.

Om Umeå vill vara en **kreativ nod** i Norra Sverige och ta en tydlig position så behöver satsningar som till exempel en gemensam filmfond med region Västerbotten inrättas, förutsättningar för spelutvecklare skapas och skärningspunkter och samverkan mellan olika discipliner möjliggöras.

Umeå är en **kulturstad i Arktis**. Det är en unik möjlighet. Här finns stora utvecklingsmöjligheter och ett internationellt intresse. Det kulturpolitiska programmet ålägger förvaltningen att möjliggöra för urfolk och nationella minoriteter att utveckla och bevara sina kulturella särarter. När kommunen växer och förändras är ett öppet och fritt kulturliv en förutsättning för en väl fungerande demokrati och ett rikt liv för kommunens invånare. Kulturens förmåga till att skapa sammanhang och anpassa sig är unikt och kan ses som en del av beredskapsarbetet i de utmanande tider vi lever i. Det kräver både många mötesplatser som bibliotek, många möjligheter till både eget skapande och upplevelser av kultur, att bli bekräftad genom kultur och att dela upplevelser med andra. I en stad som växer och förändras behöver kultur, meningsfull fritid, levande och attraktiva livsmiljöer följa med. Det kräver satsningar men också flexibilitet och förändring. Kulturen kan verka tillitsskapande och förtroendeläkande i en tid där relationen mellan medborgare och myndigheter utmanas.

En utmaning för hela det konstnärliga fältet är **AI-utvecklingen**. Både vad gäller innehåll, uttryck, upphovsrätt, källkritik. Men med AI kommer också möjligheter och utveckling. Att det leder till förändring på många olika områden, men också kulturområdet, är odiskutabelt.

Gestaltad livsmiljö kan skapa en tydlighet rent fysiskt i stadsutvecklingen om vilken stad Umeå vill vara. Spännande arkitektoniska uttryck, gestaltade platser för rörelse, lek och vila, offentliga vardagsrum som inbjuder till möten, konst på oväntade platser - det finns många sätt att manifestera vilken typ av stad man är och vilka värden och värderingar som är tongivande. Här finns stora möjligheter och utmaningarna ligger i förändrade arbetssätt, samverkan och samsyn.

Den nationella kulturpolitiken får konsekvenser för **kulturlivets infrastruktur**, både nationellt och lokalt. Grundförutsättningar och möjliggörare för kultur, som studieförbund och föreningsliv, tvingas dra ner på verksamhet. Det går stick i stäv med kravet och förväntan på civilsamhället som en viktig del i civil beredskap och utarmar det skydd och sammanhang som är oerhört viktigt i händelse av kris och krig. Det ekonomiska ansvaret för upprätthållandet av den civilsamhällets infrastrukturen hamnar på kommunala förvaltningar och påverkar i sin tur andra områden i en kedjereaktion.

Kulturförvaltningen står inför utmaningen att nå sin publik digitalt när utbudet sprids över flera kanaler, vilket riskerar splittrade användarresor, dubblerad information och otydliga budskap. I en tid med högre krav, snabba plattformsförändringar och begränsad uppmärksamhet förväntar sig användarna en sömlös och tillgänglig upplevelse – oavsett ingång. Förvaltningen behöver därför samordna innehåll och redaktionella processer, enas om struktur, tonalitet och design samt tydliggöra ansvar. Med gemensamma verktyg, en integrerad evenemangskalender och datadriven uppföljning kan **kommunikationen** effektiviseras, överlapp minskas och räckvidden stärkas. En annan aspekt av detta är hur vi samordnar riktade satsningar av streaming och digitalisering för att bygga vidare på pandemins lärdomar och teknik för att nå fler med riktade digitala insatser.

I och med nya lokaler för Kulturskolan i centrum så öppnas många möjligheter, till exempel närmre **samverkan** med Fritid Unga på Hamnmagasinet, men också med externa aktörer såsom Norrlandsoperan, Umeå Folkets Hus med flera. Med en närhet till Väven finns också större möjligheter att nyttja dessa lokaler för delar av verksamheten. En utmaning med de nya lokalerna blir att balansera verksamheten så att den fortfarande utvecklas och erbjuds i hela kommunen, samtidigt som de centrala lokalerna nyttjas i så hög utsträckning som möjligt.

Väven är sedan start i huvudsak en scen för gästspel och externa arrangörer. Utöver kulturföreningar och kommersiella aktörer nyttjas även Vävens uthyrningsbara lokaler av

förvaltningens egna verksamheter främst Stadsbiblioteket och Kultur för seniorer men även Kulturskolan gästspelar ibland. Vävens funktion som gästspelsscen är bra och behövs men det finns scenkonst och kulturuttryck som inte får plats då utbudet i huvudsak styrs av externa aktörer. Med större flexibilitet för förvaltningen att skapa utbud och målgruppsanpassa enligt kriterier i grunduppdraget skulle Väven kunna erbjuda en ännu större bredd och spets och ligga mer i linje med Umeås identitet som proaktiv, spetsig och unik kultur- och evenemangsstad.

Genom **Kulturlöftet** skapas stora möjligheter till större samverkan mellan utbildnings- och kulturförvaltning, något som kan ge ringar på vatten även utanför skoltid. Till exempel utökad samverkan kring After School (lågtröskelverksamhet i estetiska ämnen förlagd till skolor på elevernas fritid) samt undervisning i musik på och i nära samband med lektionstid.

Ökad efterfrågan i samband med att Umeå växer. Med ökade aktiviteter i olika stadsdelar, byar och samhällen till följd av inriktningsmålen skapas också en ökad efterfrågan på kulturnämndens olika verksamheter. Nya områden tillkommer där unga människor växer upp och behöver fysiska platser för att kunna ägna sig åt meningsfulla kulturaktiviteter. För att lyckas med denna utmaning behövs fler bibliotek och scener. Bibliotek och kulturella mötesplatser är viktiga i arbetet för att Umeå ska fortsätta växa tryggt och säkert. Genom att planera för bibliotek som inkluderar mötesplatser på rimligt avstånd skapas också möjligheter för Kulturskolan att förlägga verksamhet i stadsdelar och byar.

Umeås **demografiska utmaningar** är positiva utmaningar för kulturnämnden och biblioteksverksamheten. Till exempel saknas ett folkbibliotek i de östra stadsdelarna som byggs ut i högt tempo och beräknas få 15 000 invånare inom några år. Förändringarna på Mariehem är ett annat exempel på en förskjutning av bebyggelse och lokala centrumbildningar med 8 000 medborgare. Utvecklingen av orter och byar längs med Botniabanan såsom Sävar bör vara en del av en kulturell tillväxt. Andra behov i kommunen finns exempelvis i Obbola och Umedalen. Dessa skulle uppnås genom förflyttningar av bibliotekslokalerna för att de ska vara tillgängliga och utrymningsbara för alla besökare, samtidigt som de behöver samordnas med skolornas satsning på skolbibliotek. Gemensamt behov för alla närbibliotek oavsett placering är en separat entré för allmänhetens tillgång till folkbiblioteksverksamheten. Ytterligare folkbibliotek, gärna kombinerade folk- och skolbibliotek där så är möjligt, bör tillkomma i och med att Umeå växer där alla medborgares möjlighet att nyttja bibliotek och andra kulturella mötesplatser bör tillgodoses.

Umeå har flera **kombinerade folk- och skolbibliotek**, vissa av dem med biblioteksentrén inne i skolan. Några av närbiblioteken behöver därför byggas om eller flyttas för att tillgängliggöra och synliggöra folkbiblioteken för allmänheten samt tillgodose skolornas behov av separata lokaler. Till följd av förändringar i lagstiftningen behöver lämplig

samverkansnivå mellan kommunens folkbiblioteksverksamhet och skolbiblioteksverksamhet behöver uppnås. Samarbetet ska ha utgångspunkt i såväl bibliotekslagen som skollagen samt verksamheternas behov av utbud, tillgänglighet och öppenhet

Kontinuerliga och tillräckliga **IT-resurser** krävs för att bedriva fullgod verksamhet. Särskilt folkbiblioteksverksamheten är beroende av fungerande informationsteknik för att verkställa sitt lagstadgade uppdrag, och verksamheten kräver en stor mängd datorer och annan teknik för olika ändamål. Förutom medarbetares enskilda enheter och gemensamma arbetsstationer är det nödvändigt med publika datorer för allmänhetens bruk, för sökning i bibliotekskatalog, allmänt internetbruk och varierande programvara, samt utlånings- och återlämningsstationer. Biblioteken erbjuder även allmänt efterfrågade kopierings- och utskriftsmöjligheter. Kommunens fördelning av IT-stöd till kulturförvaltningen behöver utökas påtagligt för att undvika olämpliga fördröjningar vid nödvändiga åtgärder. Det är avgörande och av yttersta vikt med kontinuitet i stödet samt tillgänglighet och prioritering av arbetet med biblioteken för att säkerställa bibliotekens uppdrag mot medborgarna.

Ökade kostnader utan tillskott av medel medför minskade möjligheter för biblioteken att förmedla samma nivå av medier och aktiviteter, vilket riskerar att kvaliteten försämras.

Vid beslut om utökad verksamhet för **Sveriges depåbibliotek och lånecentral** behövs goda förutsättningar för att uppdraget ska kunna säkerställas långsiktigt.

Umeå saknar lokaler för **dans**, både den föreningsdrivna, institutionella och kommunala verksamheten. Det finns ett stort dansintresse – både att själv utöva och att uppleva dans i Umeå. Det kulturpolitiska programmet säger att vi ska skapa förutsättningar för kulturlivet. En viktig förutsättning för ett kulturuttryck, som också är förfördelat genusmässigt, är lokaler för dans. Ett dansens hus kan fungera som en samlingsplats och katalysator för konstnärlig utveckling, genom att stödja både etablerade och nya koreografer, samt erbjuda en scen för både nationella och internationella gästspel. Ett sådant hus kan stärka dansens roll som konstform genom att vara en plats för utforskande och nya uttryck, samtidigt som det breddar publikens tillgång till dans som en form av uttryck, gemenskap och hälsa. Ett dansens hus skulle möjliggöra residensverksamhet och attrahera dansare och kulturskapare från övriga delar av landet och internationellt. En kombination av professionellt användande och föreställningar samt kurser, workshops, masterclasses för alla nivåer skapar ett levande kulturcentrum.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Debitering per årsarbetskraft – Antalet debiterade timmar per årsarbetskraft behöver öka för att inte tillsyn enligt miljöbalken ska finansieras med skattemedel om såvida inte särskilt beslutats.

Åtgärdsprogram inom vattenförvaltningen - Andelen sjöar i Umeå som idag uppfyller målen inom vattenförvaltningen är 52 % och för vattendragen är andelen 31 % som uppfyller målen. Samordnade insatser behövs för de vattenförekomster som inte uppfyller målen.

Ekologisk hållbarhet – Inom ramen för grunduppdraget och nämndens rådighet så långt möjligt säkerställa den ekologiska hållbarheten i verksamheten. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för arbetet med miljöbalken och finns därigenom nära den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling och de 16 nationella miljömålen. Miljömålen antogs av riksdagen 1999 för att göra den miljömässiga dimensionen tydlig. Länsstyrelsen i Västerbotten gör följande bedömning:

Tillsammans med de nationella bedömningarna kommer endast ett av sexton miljömål, Skyddande ozonskikt, att uppnås till 2030 i Västerbotten. Fyra av målen bedöms som nära att nå Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Grundvatten av god kvalitet och Storslagen fjällmiljö. De resterande tolv målen bedöms som inte möjliga att nå. Det behövs många fler vägledande beslut och insatser.

Personalnämnden

Då nämnden inte har något verksamhetsansvar har nämnden inte beslutat om några utmaningar och möjligheter.

Tekniska nämnden

Umeå har ett starkt utgångsläge inför framtiden, men utmaningarna är många. Att prioritera rätt och använda resurser klokt är en ständig uppgift.

Nya lagar och EU-förordningar påverkar förvaltningens verksamheter. IT berörs av NIS2-direktivet med skärpta krav på cybersäkerhet och incidentrapportering. Fastighetsområdet möter reviderade energikrav genom EU:s EPBD-direktiv, med krav på energieffektivisering och digitala energicertifikat. Gator och parker påverkas av EU:s Nature Restoration Law, som stärker biologisk mångfald och hållbar stadsutveckling. Måltidsservice hanterar nya livsmedelsregler kring ursprungsmärkning och hållbarhet, medan Städ- och

verksamhetsservice berörs av skärpta arbetsmiljökrav och kemikalielagstiftning (CLP). Dessa förändringar kräver kontinuerlig anpassning och kompetensutveckling.

En stark gemensam inriktning för digital omställning, där tydlig planering och prioritering sker över hela kommunen, skapar förutsättningar för att vi ska lyckas med digitaliseringsarbetet. Samverkan mellan DoIT, verksamheterna, bolagen och externa aktörer är avgörande – genom att arbeta tillsammans och öka förståelsen för varandras behov kan vi omsätta idéer snabbare till konkret nytta.

Klimatanpassning är en central del av modern stadsplanering, särskilt med tanke på de ökande utmaningarna kopplade till klimatförändringar. Det innebär att vi behöver planera och utforma stadens miljöer så att de blir robusta och motståndskraftiga mot exempelvis översvämningar, extrema väderhändelser och värmeböljor.

Genom att integrera gröna lösningar, som parker, trädplanteringar och öppna dagvattensystem, kan vi minska risken för skador och samtidigt skapa mer attraktiva och hälsosamma stadsmiljöer. Klimatanpassning i stadsplaneringen handlar också om att skapa flexibilitet för framtida förändringar och att säkerställa att investeringar i stadens infrastruktur är hållbara på lång sikt.

Umeås position som universitetsstad ger goda möjligheter till kompetensförsörjning och innovation, men vi måste höja kompetensen inom drift och utveckling, attrahera rätt kompetens och hantera ökande kostnader för hårdvara och licenser. Cybersäkerhet kräver omfattande investeringar och framtidssäkrade lösningar.

Ekonomiskt ser vi ökande driftskostnader för hårdvara och licenser, vilket kräver en utvecklad finansieringsmodell för att långsiktigt stödja digitaliseringen. Cybersäkerhetshot ökar och kräver omfattande investeringar, liksom framtidssäkrade lösningar på en marknad där utvecklingen går långsamt.

Inom fastighetsverksamheten står vi inför stora förändringar, där befolkningsprognoser påverkar lokalbehov och resursanvändning. Nya fastighetssystem och skärpta miljö- och klimatkrav ställer krav på strategisk anpassning, kompetensutveckling och flexibla arbetssätt. Lagändringar och ökade samordningskrav innebär att förvaltningen måste vara flexibel och stärka kapaciteten genom digitalisering och hållbara arbetsmetoder.

Stadsutvecklingen måste ske hållbart för att skapa attraktiva och robusta miljöer.

Klimatförändringar innebär nya utmaningar för drift och underhåll, och vi behöver vara aktiva i utvecklingen av den smarta staden för att effektivisera processer och möta framtida kompetensbehov. Medborgarnas engagemang ska tas tillvara, och verksamheten ska genomsyras av systematik, kvalitet och effektivitet för att säkra kloka investeringar av skattemedel.

Livsmedelsförsörjningen utmanas av krav på minskad köttkonsumtion, samtidigt som vi vill bidra till ökad självförsörjningsgrad och hållbar svensk produktion. Här gäller det att hitta balansen så att vi följer nationella riktlinjer och samtidigt stödjer svensk livsmedelsproduktion.

Kompetensförsörjningen är en av våra största utmaningar framöver. Vi behöver inte bara attrahera nya medarbetare och chefer, utan också skapa förutsättningar för att behålla och utveckla dem vi har. Det innebär satsningar på kompetensutveckling, tydliga karriärvägar, intern rörlighet och en lärande kultur. Ett hållbart ledarskap, god arbetsmiljö och systematiskt arbetsmiljöarbete är avgörande för att möta framtidens krav.

Umeå regionens brand och räddningsnämnd

En av de största utmaningarna är kompetensförsörjning då mer personalresurser behöver tillföras utifrån att Umeå växer samt att krav och uppdrag förändras relaterat till tidigare händelser, klimatförändringar, omvärldssituationen, säkerhetsläget, arbetstidsdirektivet m.m. Det är framför allt under den kommande tre års perioden som behovet av nyrekrytering är som störst. Det kan även bli en utmaning att behålla befintlig personal då det under samma period kommer ske stora förändringar inom verksamheten.

En annan utmaning gäller bemanningen vid deltidstationerna. Förutom svårigheterna att rekrytera personal är det även i vissa fall svårigheter att bibehålla personalen över tid. Som en följd av att deltidbrandmän generellt stannar i sin anställning kortare tid än tidigare måste utbildning av nya deltidbrandmän ske mer frekvent. Det finns även behov av att utveckla och arbeta med andra arbetssätt och metoder, både för att kunna rekrytera och bibehålla personal.

Förändringarna i Lag om skydd mot olyckor (LSO) har inneburit att kravet på kommunernas tillsynsverksamhet samt utvärdering och uppföljning av olyckor och insatser har ökat. Motsvarande förändringar kommer med största sannolikhet införas även i Lag om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Dessa krav, som ser ut att börja gälla från årsskiftet 25/26, kommer inte bli lika omfattande som förändringarna i LSO men de kommer ändå medföra ett ökat behov av bland annat tillsyner.

Utifrån MSBs tillsyn av det gemensamma räddningsledningssystemet Räddningssamverkan Nord har krav ställts på att förstärka den övergripande ledningen av räddningstjänstverksamheten. Detta kommer i ett första steg ske genom att tillföra ytterligare en ledningsfunktion i räddningscentralen i Luleå. Utifrån MSBs fortsatta tillsyn kan krav på ytterligare åtgärder komma. Följden av de förstärkande åtgärderna blir att

kostnaderna för ledningssystemet kommer att öka. Detta behöver bevakas under de kommande åren för att säkerställa att åtgärderna ryms inom fastställd budget.

Projektering och byggandet av den andra stationen i Umeå tätort samt anpassning och utveckling av verksamheten kommer fortsatt vara resurskrävande allteftersom projektet fortskrider. Lokalfrågan är redan idag en faktor att ta hänsyn till vid rekrytering. Nuvarande station i Umeå tätort byggs om för att få mer utrymme för kontorsplatser för de rekryteringar som pågår nu men lokalfrågan är fortsatt en stor utmaning.

Möjligheter på 3-5 års sikt är att det förväntas komma mer uppdrag och medel när det gäller räddningstjänst under höjd beredskap. Detta innebär ökade resurser och en ökad förmåga inför nuvarande och kommande uppdrag. Det kommer dock bli en utmaning att både planera för räddningstjänst under höjd beredskap och att förbereda personalen genom övning och utbildning samtidigt som kraven på den framtida verksamheten ökar.

En annan möjlighet är den ökade förmågan för räddningsinsatser som den andra brandstationen i Umeå tätort medför. Den anpassning och utveckling av verksamheten som också genomförs bör ge avsevärt bättre möjligheter även att bedriva den olycksförebyggande verksamheten.

Valnämnden

Valnämnden har en liten organisation med få medarbetare. Efter valet till riksdag, kommun- och regionfullmäktige hösten 2026 dröjer det till våren 2029 innan nästa val äger rum. Då är det val till Europaparlamentet.

Kompetensförsörjning

En utmaning för nämnden är att säkerställa kompetensförsörjningen under mellanvalsperioden samtidigt som medarbetarna behöver komplettera med andra arbetsuppgifter. Om vi har ett osäkert parlamentariskt läge i Sverige kan det finnas en risk för extraval under perioden. Ett väl sammanhållet valkansli med hög kompetens är en förutsättning för att möta de utmaningar som valadministrationen står inför. Kraven på valadministrationen ökar hela tiden. En hög grad av professionalitet skapar möjligheter för organisationen att klara de ökade kraven. En viktig utmaning är att säkerställa att valkansliets personal har relevanta och meningsfulla arbetsuppgifter även under mellanvalår, för att behålla kompetens och engagemang.

Säkerhet

Läget i omvärlden påverkar också verksamheten lokalt. Arbetet med valsäkerhet behöver hela tiden utvecklas. Spridning av falsk information och otillbörlig informationspåverkan är endast två av de utmaningar som valadministrationen riskerar att ställas inför allt oftare. Digitalisering och ökade krav på IT-säkerhet innebär att vi måste utveckla robusta system och rutiner för att skydda valprocessen mot cyberhot. Genom att kombinera teknologiska lösningar med ett aktivt informationsarbete kan vi skapa en modern, säker och inkluderande valorganisation som stärker demokratin och möter framtidens behov.

Valmyndigheten pekar i sin erfarenhetsrapport från EU-valet på att det finns delar i valprocessen som riskerar att skada förtroendet för svenska valsystemet. Det man framför allt lyfter fram är det stora antalet incidenter som rör valsedelssystemet. Det är en utmaning på lokal nivå i val- och röstningslokaler.

Lokaler

Lokalfrågor är en stor utmaning för valnämnden. Regelverken kring valförfarandet samt ökande behov av valmaterial på grund av allt fler valdistrikt ställer krav på såväl val- och röstningslokaler som på valnämndens verksamhetslokal. Även väljarnas ändrade beteende med en ständigt ökande förtidsröstning är en utmaning. Nämnden behöver i samarbete med kommunens verksamheter hitta lokallösningar som totalt sett är så bra som möjligt för alla.

Valår 2029 och 2030 – utmaningar

Att allmänna val planeras både 2029 och 2030 innebär att nämnden står inför en intensiv period av valförberedelser och genomförande under de kommande åren. Den täta valcykeln ställer höga krav på nämndens förmåga att planera, samordna och genomföra två större val inom kort tidsintervall.

Detta medför behov av långsiktig resursplanering, där bemanning, lokalbokningar, materialhantering och utbildningsinsatser måste säkerställas i god tid. Valorganisationen behöver vara uthållig och flexibel för att hantera både praktiska och administrativa utmaningar, samtidigt som kvalitet och rättssäkerhet i valgenomförandet bibehålls.

Särskilt viktigt blir det att upprätthålla kontinuitet i kompetens och erfarenhet bland röstmottagare samt att säkerställa att rutiner och processer är uppdaterade och väl förankrade. Nämnden behöver också ha beredskap för att hantera eventuella förändringar i lagstiftning, valförordningar eller riktlinjer från Valmyndigheten.

Samverkan med länsstyrelsen och andra berörda aktörer är avgörande för att uppnå en effektiv och enhetlig valadministration. Genom att arbeta proaktivt och strategiskt kan nämnden möta de utmaningar som uppstår i samband med två valår i följd, och samtidigt säkerställa ett tryggt och demokratiskt valförfarande för kommunens invånare.

Valmyndigheten får uppdrag om digitala röstlängder

Valmyndigheten har fått i uppdrag av regeringen att analysera förutsättningarna för att införa digitala röstlängder samt att genomföra försök i ett begränsat antal vallokaler vid de allmänna valen 2026.

Om digitala röstlängder införs vid framtida val, innebär det att nämnden under de kommande åren står inför flera strategiska och operativa utmaningar kopplade till digitaliseringen av röstningsprocessen. Samtidigt som detta innebär förändringar och krav på anpassning, finns också flera tydliga fördelar med digitala röstlängder. Bland annat möjliggörs en mer effektiv röstmottagning, där flera röstmottagare kan arbeta i röstlängden samtidigt. Det ger även bättre förutsättningar för snabba ändringar i röstlängden och minskar risken för felaktiga avprickningar. Dessa förbättringar kan bidra till ökad kvalitet, snabbare hantering och en mer robust valadministration.

En av de mest centrala utmaningarna är att säkerställa att kommunens vallokaler är utrustade med tillförlitlig teknisk infrastruktur, inklusive stabila nätverkslösningar och digital utrustning som möjliggör säker och effektiv hantering av röstlängder. Samtidigt krävs robusta IT-säkerhetslösningar för att skydda systemen mot intrång och tekniska störningar.

För att digitaliseringen ska fungera i praktiken behöver röstmottagare och medarbetare få relevant utbildning och stöd i de nya digitala arbetsrutinerna. Kompetenshöjande insatser blir avgörande för att säkerställa kvalitet, rättssäkerhet och trygghet i genomförandet.

Kommunen måste även följa och anpassa sig till förändringar i lagstiftning och administrativa riktlinjer som utvecklas av Valmyndigheten. En nära samverkan med länsstyrelsen och andra berörda aktörer är nödvändig för att uppnå en enhetlig och rättssäker valadministration.

Genom att planera långsiktigt och strategiskt kan nämnden tillvarata digitaliseringens möjligheter samtidigt som robustheten och tilliten i det svenska valsystemet bevaras. Det handlar ytterst om att värna de grundläggande styrkorna i det svenska valsystemet – dess decentraliserade struktur, transparens och manuella komponenter – som tillsammans bidrar till ett tryggt och demokratiskt valförfarande.

Äldrenämnden

Den demografiska utvecklingen möts med förebyggande insatser

Äldrenämnden delar utmaningar med äldrenämnder i hela landet och välfärdssektorn i stort. Befolkningsprognosen i Umeå visar en större ökning inom åldersgruppen 80+ år, under kommande år jämfört med tidigare år. Ökningen började år 2023 och från att tidigare år ökat i snitt 3 % från år till år, bedöms åldersgruppen öka med 5–6% mellan 2024–2029. Från år 2030 väntas sedan utvecklingstakten minska för gruppen och dämpas till ca 1,5–2% från år till år fram till 2036. Det är i denna åldersgrupp som behovet av stöd och omsorg troligast är som störst.

För att möta den demografiska utvecklingen med en kraftig ökning av antalet äldre under planeringsperioden behöver äldrenämnden med samarbetsparter kraftsamla tillsammans. Det handlar primärt om att ge förutsättningar för den äldre att leva ett självständigt liv längre i det egna hemmet och fördröja behovet av omfattande vård och omsorg. När en större andel äldre bor kvar hemma längre så behövs satsningar på förebyggande arbete, mötesplatser och aktiviteter för äldre, men också trygga och tillgängliga bostäder och bostadsområden, goda kommunikationer och närhet till en bra samhällsservice. Det behövs även en stor variation av bostäder för olika faser i livet i olika prisnivåer. Ett bra exempel på att samverka mellan flera aktörer behövs är kommunens bostadsförsörjningsprogram 2022–2030 som har ett stort fokus på äldre personer och tillgänglighet i bostäder.

Äldreomsorgens satsning kring Seniortorget har som syfte är att ge inspiration och information om seniorlivet fortsätter att utvecklas. Genom Seniortorget har kommunen möjlighet att arbeta mer förebyggande och evidensbaserat.

Äldreomsorgens mottagningsenhet fortsätter vara ett nav för information till kommunens äldre invånare. Information ges i en mängd olika frågor för att kunna stötta och/eller hänvisa vidare för att stödja ett självständigt liv. Telefonerna bemannas av handläggare som också kan ta emot förändrade behov hos personer som redan har insatser från äldreomsorgen. Det ligger väl i linje med den nya socialtjänstlagens syfte – att socialtjänsten ska vara tillgänglig för invånarna.

Välfärdsomställning

Hur ställer vi oss för att möta framtida utmaningar? Omställning till den nya socialtjänstlagen och utvecklingen mot nära vård markerar tillsammans en viktig välfärdsomställning. Fokus flyttas från att främst hantera problem när de redan uppstått, till att arbeta mer förebyggande och hälsofrämjande. Socialtjänsten ska bli mer tillgänglig och

kunskapsbaserad, främja jämställda och jämlika livsvillkor, med insatser som kan ges tidigt och utan omfattande behovsprövning.

Nära vård innebär att vård och stöd ges mer samordnat utifrån personens behov, med mindre fokus på organisatoriska gränser. Tillsammans skapar dessa förändringar ett mer sammanhållet system där individen får stöd i rätt tid, på rätt plats och med större inflytande över sitt eget liv.

Bedömningen från såväl äldrenämnden som nationella myndigheter är att denna välfärdsomställning kommer att pågå i flera år och involvera såväl flera nämnder i kommunerna som andra organisationer och civilsamhälle. Omställningen kräver ett långsiktigt arbete i samverkan samt kontinuerlig uppföljning.

Kompetensförsörjning och ökad attraktivitet som arbetsgivare

En större andel äldre och samtidigt en lägre andel i den arbetsföra befolkningen innebär utmaningar för såväl samhällsekonomin som för kompetensförsörjningen inom vård och omsorg. Bristen på personal och ökande behov inom vård och omsorg är kännbar och samtidigt är arbetslösheten fortsatt rekordlåg i Umeå kommun.

Äldreomsorgens fleråriga kompetensförsörjningsplan beslutas i ny version för åren 2026–2028 i december. Den utgör en grund för arbetet med verksamhetens behov av personal och kompetens. Arbetet fortsätter med aktivitetsplaner kopplat till kompetensförsörjningsplanen i syfte att tydliggöra och konkretisera insatserna som görs för att möta kompetensförsörjningsutmaningen. Utifrån genomfört scenarioarbete som försöker hitta strategier för att möta upp innevarande och kommande behov samtidigt som det råder kompetensförsörjningsbrist ska fokus vara på behålla-perspektivet – fler behöver välja och vilja vara kvar inom äldreomsorgens verksamheter.

För att tackla kompetensförsörjningsutmaningen behövs ett parallellt arbete med att ställa om verksamheterna, arbeta mer förebyggande samt vara en attraktiv arbetsgivare så att medarbetare trivs och vill stanna kvar likväl som att locka potentiella medarbetare. Fler personer behöver utbildas och/eller vidareutbildas inom vård- och omsorgsycket för att säkerställa kvalitet i verksamheten. Den statliga satsningen "Äldreomsorgslyftet" är förlängd till 2027 och fortsätter därmed att ge möjlighet att utbilda medarbetare till undersköterska på betald arbetstid. Utöver detta behöver äldrenämnden internutbilda medarbetare för att höja kompetensen i verksamheten för att klara av att leverera en kvalitativ vård och omsorg.

Fler personer ska bo hemma längre vilket kräver förändringar inom hemtjänst och hemsjukvård. Det krävs kontinuerlig kompetensutveckling vilket också kan ge möjlighet till karriärvägar inom vård- och omsorg. Den framtida kompetensförsörjningen kommer dock

inte enbart kunna lösas genom en ökad utbildningsvolym. Digitalisering och automatisering av vissa arbetsuppgifter tillsammans med omställning till att arbeta mer förebyggande och hållbart är nödvändigt för att klara framtidens vård- och omsorg.

Äldreomsorgen behöver även arbeta vidare med att minska sjukfrånvaron samt arbeta för en långsiktig och hållbar arbetsmiljö genom delaktighet. Utifrån nämndens strategi och prioriterad process Kompetensförsörjning fortsätter arbetet.

Digital transformation skapar möjligheter till omställning

För en ökad digitalisering och användning av välfärdstekniska lösningar så finns ett antal utmaningar, inte minst gällande ekonomiska resurser och personalresurser vid införande av nya lösningar. För att möjliggöra en transformation i önskvärd takt behöver tillräckliga resurser avsättas såväl i äldreomsorgens verksamheter men även i centrala stödfunktioner i kommunen. För ökad digitalisering behövs inte bara nya system, utan även teknisk utrustning för ökad mobilitet, exempelvis smarta telefoner och plattor till medarbetarna men också en digital infrastruktur som stöttar äldreomsorgens projekt. Medarbetarnas vana och vilja att använda allt fler tekniska hjälpmedel i sin arbetsvardag behöver också stimuleras.

Äldrenämnden ser goda möjligheter med att samla digitala insatser i den särskilda enhet – Digital vård - och omsorg där målbilden är en tvärprofessionell enhet vars uppdrag är att utföra digitala insatser och åtgärder till den äldre, samt att bistå verksamheternas personal med rådgivning och stöd via digitala kanaler. Genom en dedikerad utförarenhet minskas den annars tids- och resurskrävande omställningen då merparten av medarbetare skall förändra sitt arbetssätt, utbildas, anskaffa behörigheter med mera.

Vidare finns stora möjligheter i att nyttja den tekniska utvecklingen inom Artificiell intelligens (AI) och att fokusera mer på ett datadrivet arbetssätt där såväl vård- och omsorgsnära som mer administrativa processer kan underlättas vilket kan frigöra tid till individnära arbete. Arbete kring detta pågår via initiativet Datadriven kommun.

En utmaning för fortsatt digitalisering är att lagstiftningen i vissa avseenden är otydlig eller inte utvecklas i tillräcklig takt för att den tekniska utvecklingen ska kunna omsättas i verksamheten. Tillgänglighet till och nyttjande av information är en nyckelfråga inom detta område.

Bilden av äldreomsorgen är grundläggande för omställningen

Samhället förändras och utmaningarna leder till att verksamheten förändras. Vård - och omsorgsboende har nu få likheter med de ålderdomshem som många fortfarande ser

framför sig vilket gör att förväntningarna på verksamheten blir något annat än den verksamhet som bedrivs idag. Idag bor vi i mycket högre utsträckning hemma, självständigt eller med olika former av vård - och omsorgsinsatser – en riktning som beslutats sedan flera år och inte bara i Umeå. En person som idag flyttar in på vård - och omsorgsboende har behov av omfattande insatser dygnet runt. Det innebär också att hemtjänsten och hemsjukvården förändras.

Dialog och kommunikation med invånare och samverkansparter krävs för att öka förståelsen för de förändringar som behöver göras för en hållbar äldreomsorg - nu och framåt.

Överförmyndarnämnden

Rekrytering

Överförmyndarnämnden ansvarar för att rekrytera gode män och förvaltare inom hela Umeåregionen. Överförmyndarnämnden har idag ca 1220 gode män och förvaltare i Umeåregionen men det täcker inte behovet. Flera av dessa ställföreträdare är äldre samt att ca 10 stycken av dem har 10 uppdrag eller flera, vilket gör situationen väldigt sårbar om någon av dem skulle behöva avsluta sina uppdrag vid egen sjukdom eller liknande. Godmanskapet är i grunden ett lekmanuppdrag som bygger på ideella krafter hos vanliga kommunmedborgare. Huvudmännens hjälpbehov är ofta komplicerade där det ställs stora krav på flexibilitet, tidsmässiga investeringar och dessutom kan uppdragen vara svåra att avsluta.

Umeå kommun har en förvaltarenhet med fem anställda personer. Enligt de upprättade avtalen med de båda förvaltarverksamheterna är det fråga om att de mest krävande och komplicerade uppdragen ska innehas av de professionella förvaltarverksamheterna. Likaså har Örnsköldsviks kommun en förvaltarenhet med fyra anställda personer. Örnsköldsviks kommun har även möjlighet att använda sig av privata aktörer för att säkerställa att huvudmän inte ska behöva vänta på att få en ställföreträdare.

De utmaningar som nämnden ser inom en tre-fem års sikt är att säkerställa att förvaltarenheterna kan möta upp det ökande behovet av att kunna ta sig an flera och mera komplicerade ställföreträdarskap. Här ser nämnden ett behov av att öka antalet anställda förvaltare och att öka samarbetsytorna mot båda förvaltarenheterna för att effektivisera flödet av ärenden mellan förvaltarenheterna och nämndens ideella ställföreträdare. Där finns ett utvecklingssteg att när huvudmännens livssituation har stabiliserats via förvaltarenheterna, då kunna övergå till en ideell ställföreträdare. Då kan förvaltarenheterna göra plats för nya ärenden. Förvaltarenheterna behöver också kunna förändras till att ta

emot både god mans- och förvaltaruppdrag. Nämnden ser ett behov av att utveckla dynamiska ställföreträdarenheter som kan ta alla typer av uppdrag. Det finns även ett behov av att kunna använda sig av privata aktörer för att en individ i utsatthet aldrig ska stå utan en ställföreträdare. Om behovet av professionella ställföreträdare kan tillförsäkras så kommer behovet av ideella ställföreträdare vara mindre akut och de som vill göra en frivillig samhällsinsats skulle ha bättre förutsättningar att ta uppdrag där huvudmannens livssituation inte består av behov av akuta insatser.

Digitalisering

Överförmyndarnämndens tillsyn utövas genom granskning av gode männens och förvaltarnas redovisningshandlingar. Det sker vanligen via manuell granskning av inkomna pappershandlingar. Sedan 2020 har Överförmyndarnämnden även möjlighet att ta emot redovisningar elektroniskt samt att granska dessa elektroniskt. Det har dröjt flertalet år med att samordna Umeå kommuns egen IT avdelning mot Wärna-förvaltningen för att etablera en testmiljö. Att detta försenats har påverkat nämndens utvecklingsmöjligheter negativt. Under sommaren/hösten 2025 har denna testmiljö påbörjats och vid färdigställande kommer testmiljön innebära nya möjligheter att utbilda ställföreträdare i den elektroniska inlämningen av redovisningshandlingar. Det i sin tur kommer att leda till att flera kan lämna in redovisningshandlingar elektroniskt. Ett annat utvecklingsområde är att motverka ett digitalt utanförskap hos huvudmän och att möjliggöra att ställföreträdare kan agera för huvudmännens räkning. För att detta ska vara möjligt behöver närliggande verksamheter så som banker öka takten på utveckling av sina digitala tjänster vilket kommer effektivisera och förenkla de uppgifter som ställföreträdare behöver utföra åt huvudmän. Denna fråga ligger inte inom ramen för Överförmyndarverksamhetens påverkansområde.

Överförmyndarnämnden har idag inte något sätt att skicka alla de sekretesshandlingar som behöver skickas elektroniskt. Det innebär stora portokostnader och längre handläggningstider.

Ny lagstiftning

Regeringen beslutade 2019 att göra en översyn av reglerna för gode män och förvaltare. Inga lagförslag presenterades under förra mandatperioden. Nuvarande regering har gett ett uppdrag till Justitiedepartementet att ta fram underlag för att kunna besluta om utveckling inom lagområdet. Däribland finns utredning om förslaget att flytta beslutanderätten av otvistiga godmanskap från tingsrätten till Överförmyndarna. Det skulle innebära ökade krav på nämndens verksamheter i form av ökade resurser till att inhämta yttranden, utreda och besluta i dessa ärenden. Skulle detta förslag gå igenom skulle det innebära behov av att

Nämndernas utmaningar och möjligheter i 3-5 år perspektiv

2026-11-17

utöka överförmyndarens personalresurser för att kunna möta den nya arbetsuppgiften.
Likaså har lagändringen avseende framtidsfullmakter inneburit merarbete för verksamheten.

Nettokostnadsavvikelser och nettokostnadsjämförelser

Nämnd	Sid nr
<u>Nettokostnadsavvikelser</u>	
För- och grundskolenämnd	1–10
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	11–15
Individ- och familjeomsorgsnämnd	16–22
Äldrenämnd	23–30
<u>Nettokostnadsjämförelser</u>	
Fritidsnämnd	31–35
Kulturnämnd	36–42

Analys av nettokostnadsavvikelse, förskola, grundskola och fritidshem.

Bakgrund

Som en del i planeringsprocessen ska berörda nämnder analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Analyserna utgör ett analysunderlag i planeringsprocess för 2027.

Centrala tillämpningsanvisningar för analys av nettokostnadsavvikelse har tagits fram, vilka ligger till grund för analysen.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

För- och grundskolenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för följande verksamheter; förskola, fritidshem och grundskola.

Nettokostnadsavvikelsen för förskola, fritidshem och grundskola inkluderar även kostnader som ligger **utanför** för- och grundskolenämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg m.m.

Utifrån givna anvisningar ska inte några kvalitetsmått ingå i analysen, om höga eller låga kostnader motsvaras av hög/låg kvalitet kommenteras därför inte.

I kommungruppen större stad har ytterligare två städer tillkommit under år 2022, Kalmar och Kristianstad.

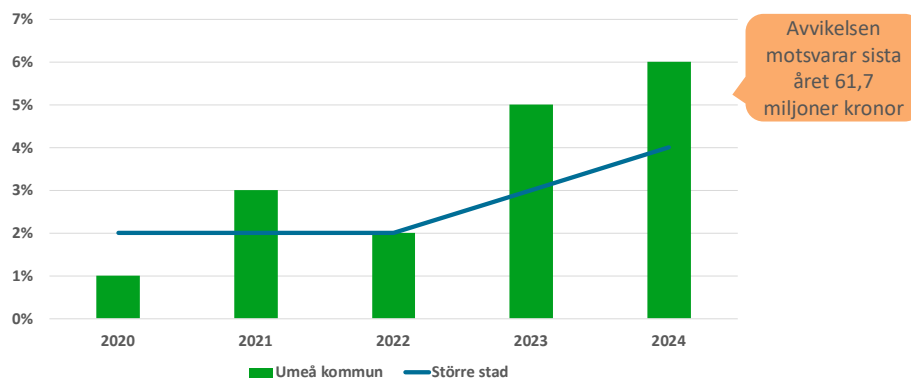
Förskola

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet förskola i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse förskoleverksamhet för större städer år 2024, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för förskola har för Umeå Kommun varierat en del de senaste åren, men sedan 2022 har nettokostnadsavvikelsen ökat. För 2024 har nettokostnadsavvikelsen ökat till ungefär 6% vilket motsvarar 61,7 mnkr och ligger ungefär 2 % över större stad. Det betyder att kostnaden för kommunens förskola är något högre än vad Umeå Kommun förväntas kosta med tanke på

strukturen. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider m.m. Nettokostnadsavvikelsen för förskola inkluderar även öppen förskola vilket inte omfattas av nämndens uppdrag.

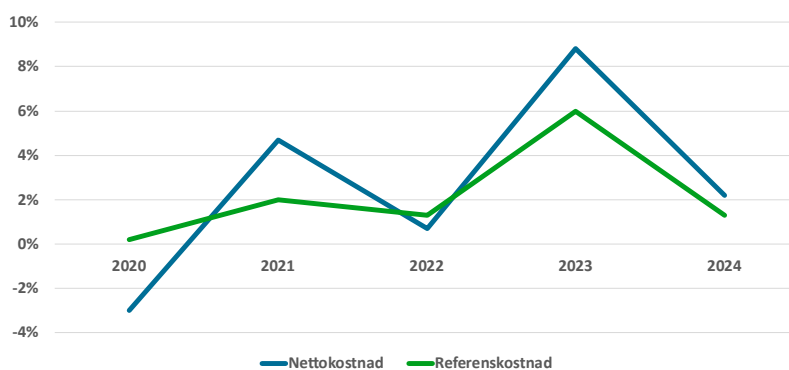
Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2024 i procent och vi kan då se att Umeå Kommun ligger något över genomsnittet för större stad. Umeå kommun ligger på samma placering bland större städer som 2023 trots en högre nettokostnadsavvikelse år 2024.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet förskola i procent de senaste 5 åren

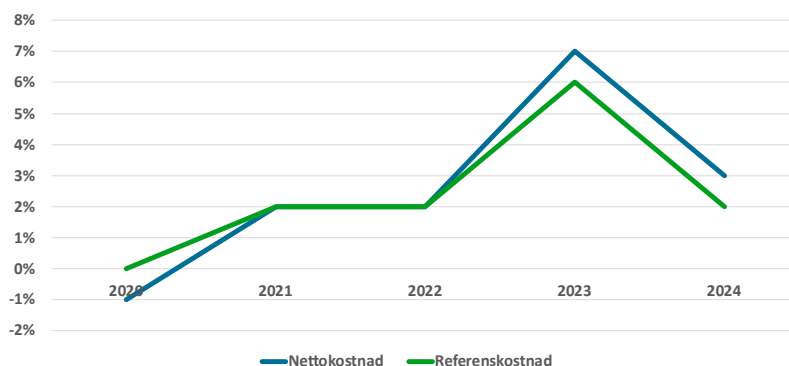

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet förskola, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Nettokostnaden har minskat i en något högre takt än referenskostnaden för år 2024 för Umeå Kommun (diagram 3). Jämförelsen indikerar att Umeå Kommun närmar sig referenskostnaden.

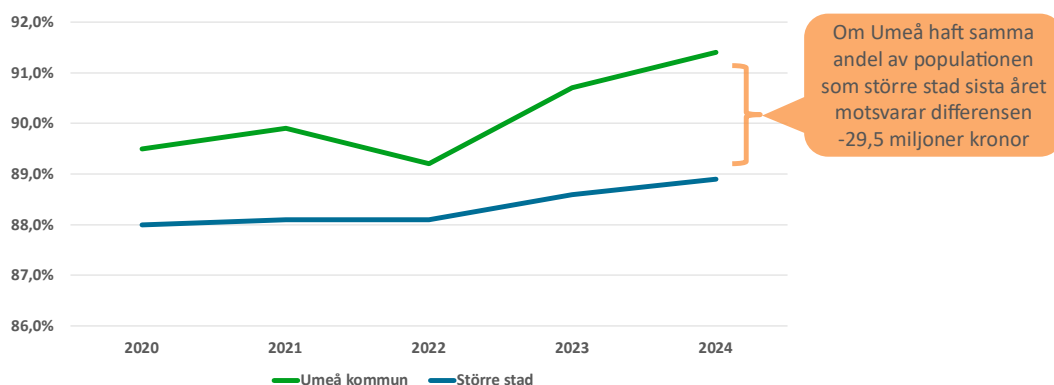
För större stad (diagram 4) ser vi samma trend med en minskning av både referenskostnaden och nettokostnadens utveckling men där minskningen i nettokostnaden inte varit lika kraftig som för Umeå kommun.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

Diagram 5

Andel av populationen för verksamhet förskola i jämförelse med större stad

Källa: Kolada

**UMEÅ
KOMMUN**

Umeå Kommun har en högre andel av populationen i förskola i jämförelse med större stad de senaste åren och för 2024 har skillnaden mellan Umeå kommun och större stad ökat ytterligare. Då nettokostnadsavvikelsen inte tar hänsyn till andel av populationen inom förskola bedöms detta vara del i förklaringen till att nettokostnadsavvikelsen ökat för kommunen jämfört med större stad. Hade Umeå Kommun haft samma andel av befolkningen i åldersgruppen som större stad hade Umeå Kommun haft 29,5 mnkr i lägre kostnader.

Fritidshem

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet fritidshem i procent de senaste 5 åren

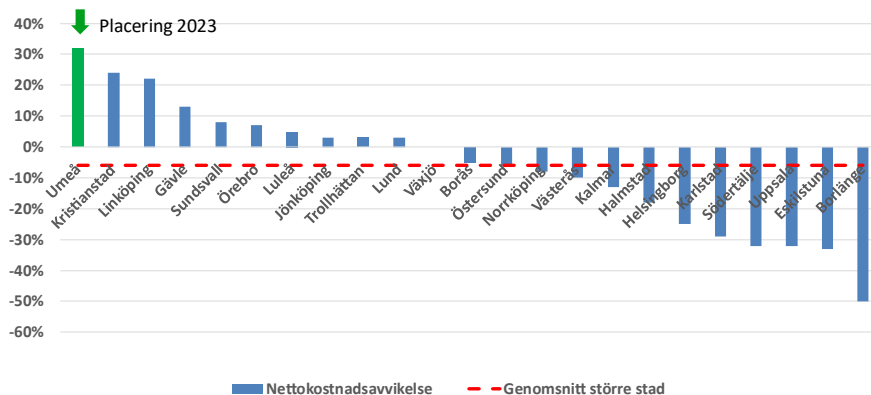

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse fritidshemsverksamhet för större städer år 2024, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för fritidshem har för Umeå Kommun ökat något de senaste åren. Umeå kommunen har högre kostnader för fritidshem än förväntat med tanke på strukturen. År 2024 motsvarar avvikelsen 83,1 miljoner kronor för Umeå Kommun. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler och måltider. Det sker även en del fördelningar av personal som arbetar mot flera verksamheter förskoleklass, grundskola och fritidshem vilket skulle kunna påverka nettokostnadsavvikelsen.

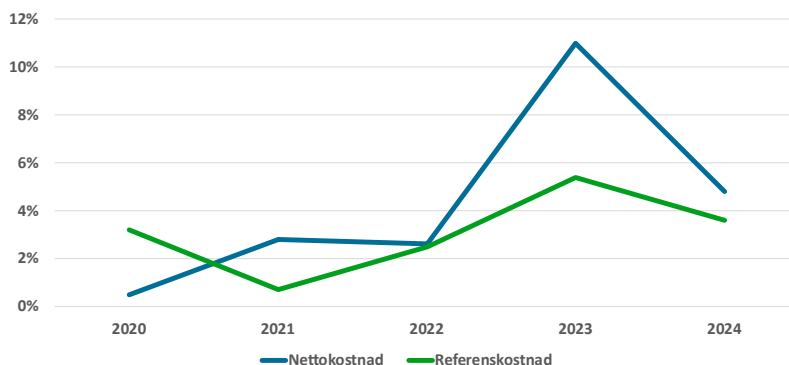
Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2024 i procent Umeå Kommun har högre nettokostnadsavvikelse än genomsnittet bland samtliga större städer. Även för år 2023 har Umeå Kommun högst avvikelse.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet fritidshem i procent de senaste 5 åren

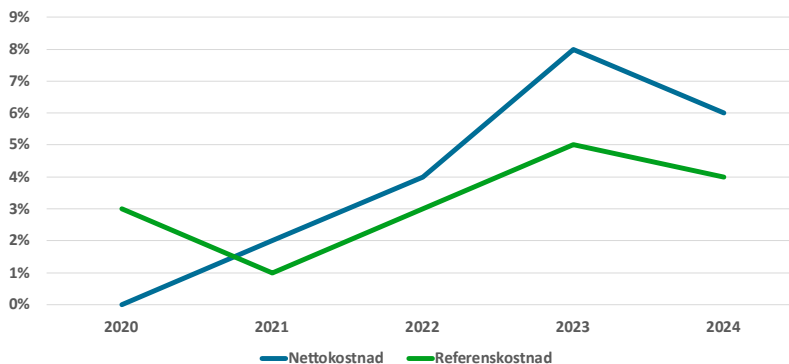

Källa: Kolada

**UMEÅ
KOMMUN**

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet fritidshem, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

**UMEÅ
KOMMUN**

För Umeå Kommun har referenskostnadens utveckling minskat kraftigt jämfört med år 2023 och närmar sig referenskostnaden. Nettokostnaden visade en topp 2023 men har övriga år legat ganska nära referenskostnaden vad gäller fritidshem.

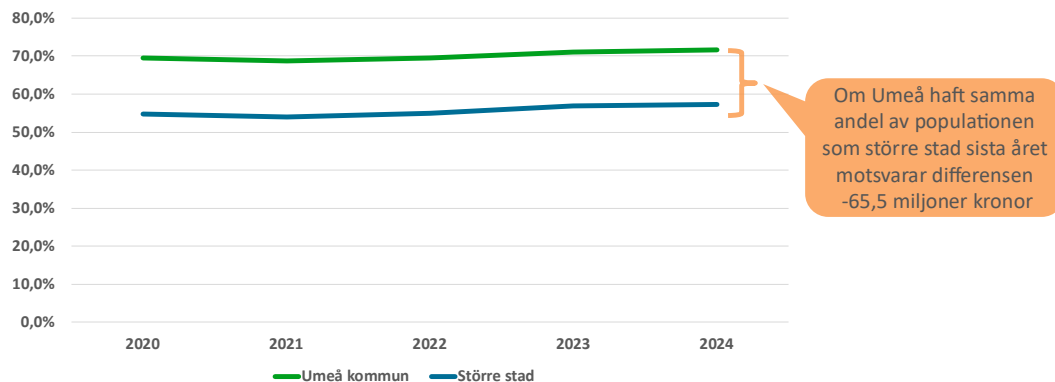
För större stad ser vi en liknande trend som för Umeå Kommun, men nettokostnaden ligger fortsatt klart över referenskostnaden.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

Diagram 5

Andel av populationen för verksamhet fritidshem i jämförelse med större stad

Källa: Kolada

UMEÅ
KOMMUN

Umeå Kommun har en högre andel av populationen i fritidshem i jämförelse med större stad de senaste åren. Då nettokostnadsavvikelsen inte tar hänsyn till andel av populationen inom fritidshem är detta en av förklaringarna till att Umeå kommun har en hög nettokostnadsavvikelsen för fritidshem. Hade Umeå Kommun haft samma andel av befolkningen i åldersgruppen som större stad hade Umeå Kommun haft 65,5 mnkr i lägre kostnader.

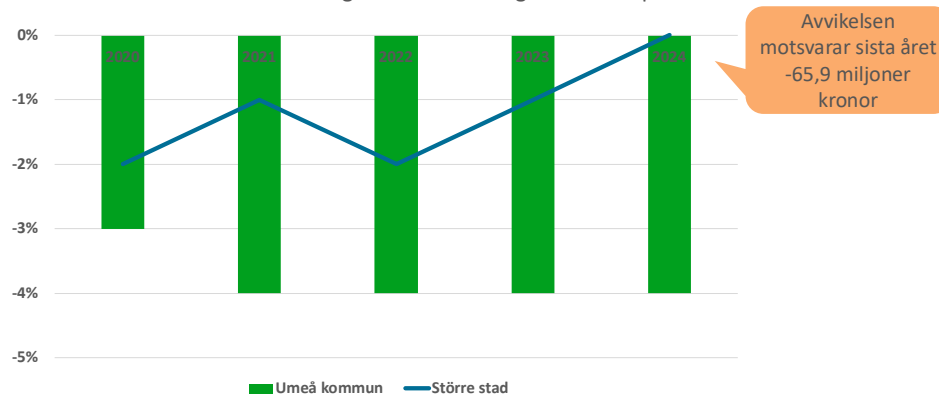
Grundskola

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet grundskola i procent de senaste 5 åren

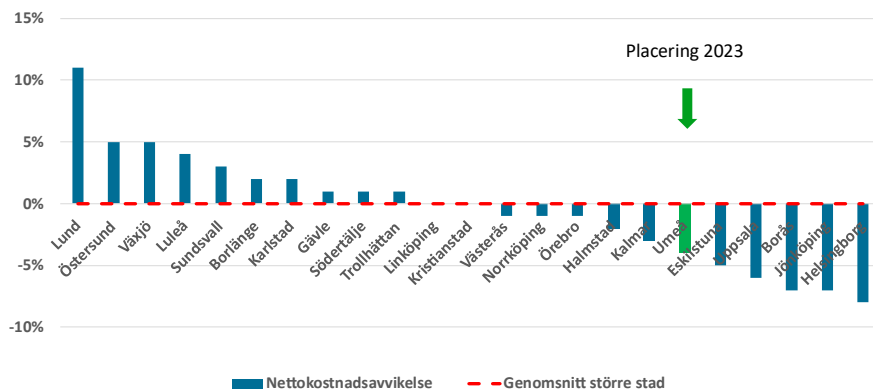

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse grundskoleverksamhet för större städer år 2024, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för grundskola har för Umeå Kommun legat ganska konstant de senaste åren. Sedan 2021 har nettokostnadsavvikelsen för grundskolan legat på ungefär -4 % och lägre än större stad. Avvikelsen för större stad har däremot ökat och ligger på ungefär 0 %. Det betyder att kommunens kostnad för grundskola är lägre än vad Umeå Kommun förväntas kosta med tanke på strukturen. År 2024 motsvarar avvikelsen -65,9 miljoner kronor för Umeå Kommun.

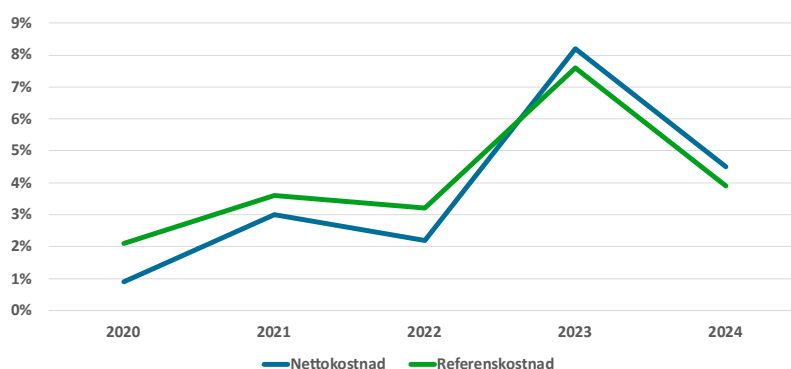
I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider och lärverktyg. Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2024 i procent och Umeå Kommun ligger under genomsnittet bland större stad för år 2024 och har samma placering som 2023.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet grundskola i procent de senaste 5 åren

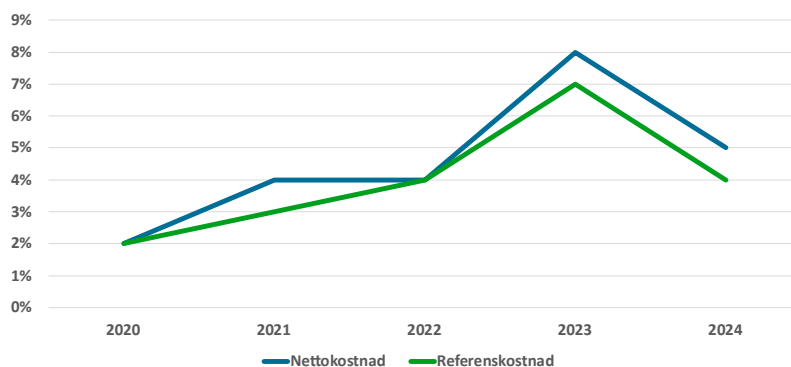

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet grundskola, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 3 illustrerar att skillnaden mellan referenskostnaden och nettokostnaden för Umeå Kommun ligger kvar på samma nivå som 2023 och att nettokostnaderna minskar. Även för större stad (diagram 4) har nettokostnaden utvecklats i takt med referenskostnaden mellan år 2023 och 2024.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

För grundskola redovisas inte andel av populationen då 100 % av befolkningen i åldersgruppen förväntas befinna sig i grundskolans verksamhet.

Analys av nettokostnadsavvikelse, gymnasieskola.

Bakgrund

Som en del i planeringsprocessen ska berörda nämnder analysera nettokostnadsavvikelse samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Analyserna utgör ett analysunderlag i planeringsprocess för 2027.

Centrala tillämpningsanvisningar för analys av nettokostnadsavvikelse har tagits fram, vilka ligger till grund för analysen.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden rapporterar nettokostnadsavvikelse för verksamheten gymnasieskola. Nettokostnadsavvikelsen för gymnasieskola inkluderar även kostnader som ligger utanför gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg.

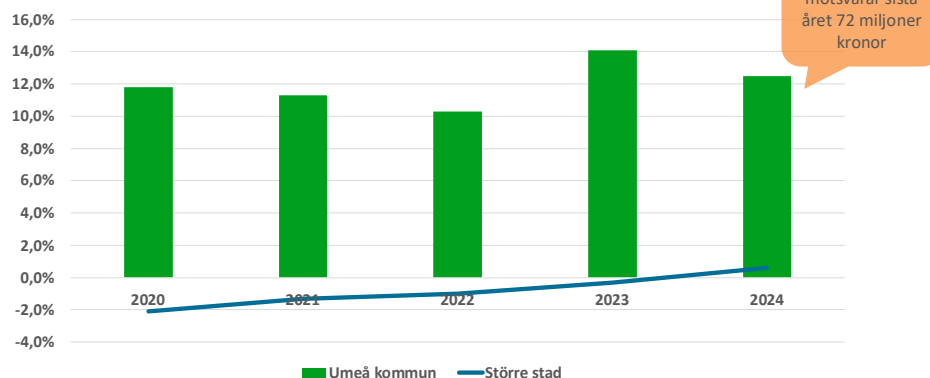
Utifrån givna anvisningar ska inte några kvalitetsmått ingå i analysen, om höga eller låga kostnader motsvaras av hög/låg kvalitet kommenteras därför inte.

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för gymnasiet i procent de senaste 5 åren

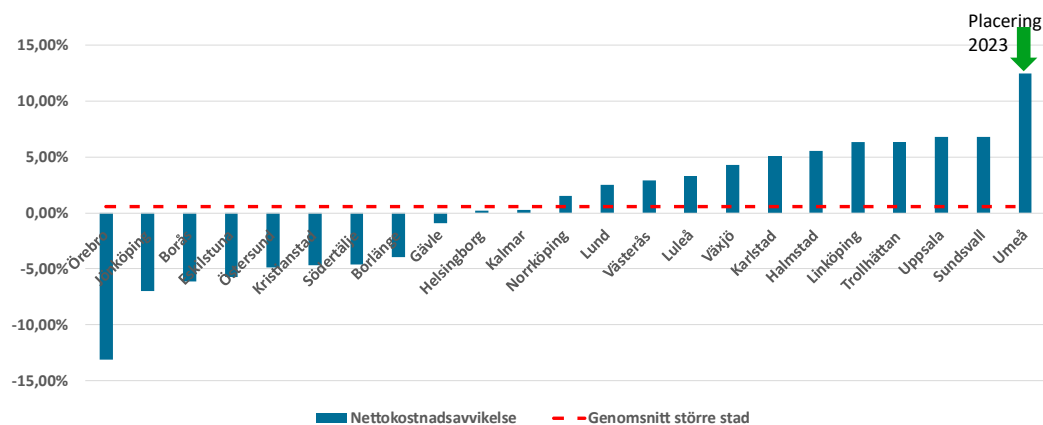

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse gymnasiet för större städer år 2024, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för Umeå Kommun har varierat under de senaste 5 åren och legat mellan ungefär 10 – 14%. Vid jämförelse med år 2023 då avvikelsen var den högsta under perioden ser vi en lägre avvikelse år 2024 jämfört med år 2023. Den är dock för år 2024 högre än åren 2020–2022. Från år 2024 syns en succesiv minskning av

nettokostnadsavvikelsen och avvikelserna motsvarar 72 mnkr för Umeå kommun. Vilket betyder att kostnaden för kommunens gymnasieskola är högre än den förväntade kostnaden med tanke på strukturen. Ett brett programutbud, där flertalet program med höga kostnader erbjuds bland annat, naturbruksprogram, idrottsprogram, estetiska program m.fl. Höga ambitioner och en stor andel av elever med examen efter 3 år medför en högre kostnad i jämförelse med strukturen och gruppen större städer som ligger på en nettokostnadsavvikelse strax över den förväntade, 0,6%. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider och lärverktyg.

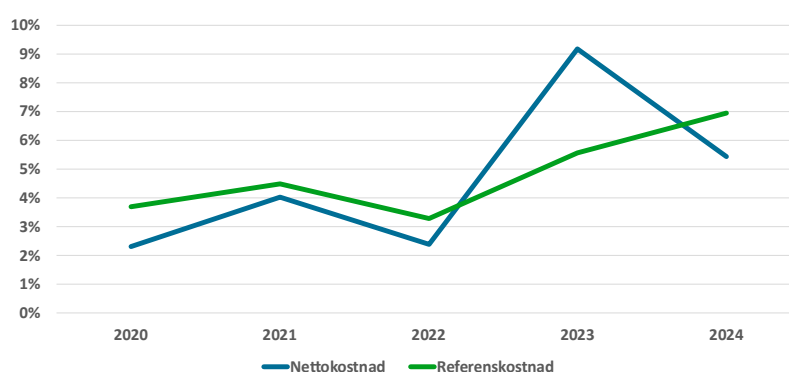
Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2024 i procent, Umeå Kommun har en hög avvikelse jämfört med större stad och högst nettokostnadsavvikelse bland samtliga större städer. Även år 2023 hade Umeå Kommun högst avvikelse.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för gymnasiet Umeå Kommun i procent de senaste 5 åren

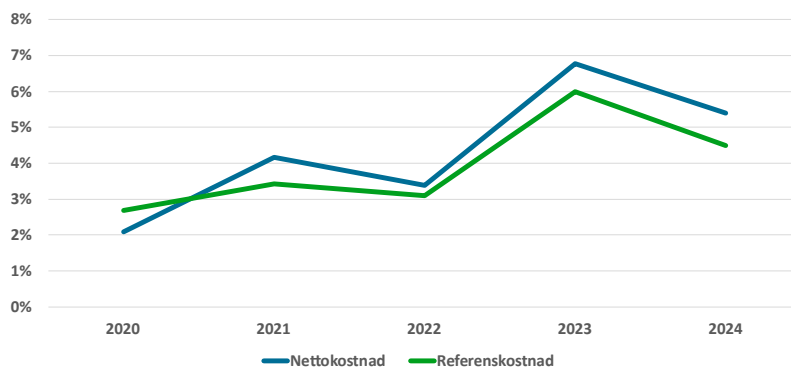

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för gymnasiet, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Utvecklingen av nettokostnaden för Umeå Kommun har varierat de senaste 5 åren med en markant ökning från år 2022 till år 2023. Tidigare år har nettokostnaden legat under referenskostnaden men år 2023 ökade nettokostnaden medan referenskostnaden sjönk. För år 2024 är nettokostnaden under referenskostnaden igen. Nettokostnaden har minskat och referenskostnaden har ökat. Vilket innebär att Umeå Kommun har en lägre kostnadsutveckling än den förväntade.

Utvecklingen av nettokostnaden för större stad har varierat mellan åren. Även för större stad har nettokostnaden minskat år 2024. För större stad har referenskostnadens utveckling de senaste åren varit relativt stabil med undantag för år 2023 då även referenskostnaden ökat. För år 2024 minskar både nettokostnaden och referenskostnadens utveckling i ungefär samma takt. Vilket innebär att förutsättningarna för större stad har förbättrats och kostnadsutvecklingen ligger något över referenskostnaden därför ökar större stads nettokostnadsavvikelse.

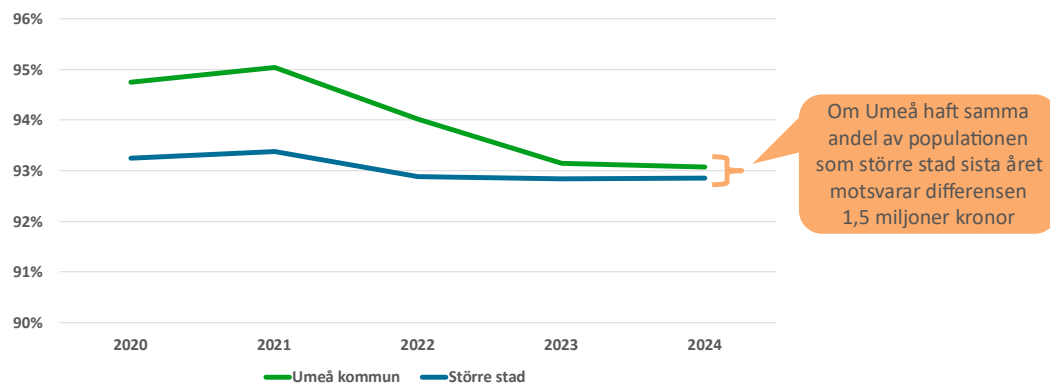
Nettokostnadsavvikelsens minskning år 2024 beror på att Umeå Kommun har en lägre kostnadsutveckling än den förväntade. Där det är referenskostnaden alltså den förväntade kostnadsutvecklingen som ökat mer än nettokostnaden vilket gör att nettokostnadsavvikelsen minskar år 2024. Umeå kommun har dock fortsatt en hög kostnadsnivå.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

Diagram 5

Andel av populationen för gymnasiet i jämförelse med större stad

Källa: Kolada

Umeå Kommun har en högre andel av befolkningen i åldersgruppen som befinner sig i gymnasieskolan jämfört med större stad de senaste 5 åren. Andelen har dock minskar sedan 2021 och närmat sig samma andel som större stad. Hade Umeå Kommun haft samma andel av populationen som större stad år 2024 hade Umeå Kommun haft lägre kostnader motsvarande ca. 1,5 mnkr.

Analys av nettokostnadsavvikelse

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige i uppdrag till berörda nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Dessa analyser har utgjort analysunderlag planeringsprocess för 2023. Uppdraget är därmed avslutat. Efter utvärdering av den nya planeringsprocessen ska dessa analyser fortsättningsvis utgöra ett analysunderlag som en del i ordinarie planeringsprocess.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsjämförelse:

Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

Individ- och familjenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för följande verksamheter; individ- och familjeomsorg och LSS.

Analys av nettokostnadsavvikelse bör göras med viss försiktighet före och efter år 2019 då det nya kostnadsutjämningssystemet påverkar.

Individ- och familjeomsorg

Nettokostnadsavvikelse

Nettokostnad för individ- och familjeomsorg avser vård för vuxna med missbruksproblem, barn- och ungdomsvård, övrig vuxenvård, ekonomiskt bistånd samt familjerätt och familjerådgivning. Avser samtlig regi.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i procent de senaste 5 åren

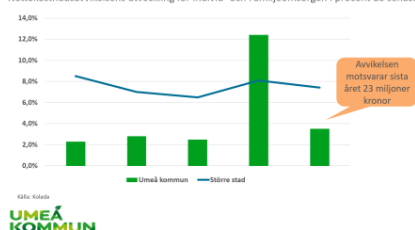
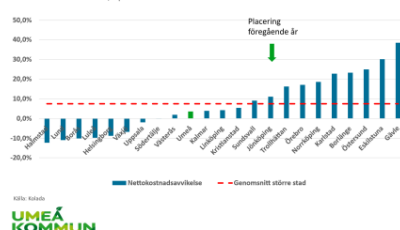

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse Individ- och Familjeomsorgen för större städer år 2024, i procent

Nettokostnadsavvikelsen för individ- och familjeomsorgen har fluktuerat i en mindre skala mellan 2020–2024 och legat lägre i jämförelse med större stad. Med undantag för 2023 då Umeå kommun tillfälligt hade en högre nettokostnad än kommungruppen Större stad. 2024 hade kommunen återigen en lägre nettokostnadsavvikelse än Större stad, en avvikelse om 3,5 %, motsvarande 23 Mkr.

Större stad har också minskat sin nettokostnadsavvikelse något mellan 2023 och 2024, men inte i samma utsträckning. 2024 är nettokostnadsavvikelsen 7,4%, motsvarande 43 mkr för större stad. Däremot tar man en närmare titt på respektive stad, så är det stor spridning emellan de olika städernas nettokostnadsavvikelse. Lägst har Halmstad på -12,4% och högst nettokostnadsavvikelse har Gävle på 38,5%.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnads utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i procent de senaste 5 åren

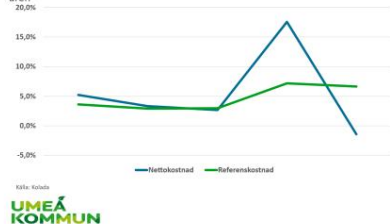

Diagram 4

Netto- och referenskostnads utveckling för större stad för Individ- och Familjeomsorgen, i procent de senaste 5 åren

Sett över hela 5-årsperioden har referenskostnaden ökat i samma utsträckning för både Umeå Kommun och större stad. För Umeå kommun ökade referenskostnaden med 7,0% och för större stad 6,8%. Så det är inte på grund utav referenskostnaden som nettokostnadsavvikelsen har förändrats, utan det är beror på nettokostnaden.

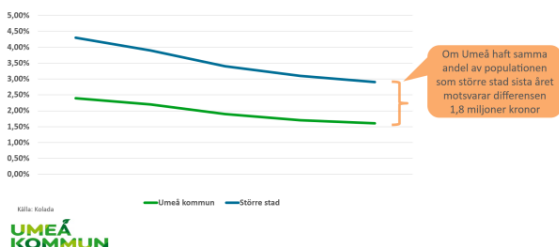
Nettokostnaden för Umeå Kommun minskade med -1,4% mellan 2023 och 2024, medan större stad ökade med 5,9%. Gapet mellan referenskostnaden och nettokostnaden är fortsatt större för Umeå Kommun än för större stad. Umeå Kommuns nettokostnadsavvikelse (som visualiseras i diagram 1) ökade markant mellan åren 2022–2023 för att minska igen 2023–2024, medan större stad hade en svagare ökning under hela perioden. Orsaken till att kommunens nettokostnadsavvikelse minskade något igen beror främst beroende på en klassificering av vissa ärenden från IFO till LSS. Övergripande så beror Umeå kommuns nettokostnadsavvikelse på framför allt på kostnader inom barn och ungdomsvård och vuxna missbruksvård och då mer specifikt inom köp av verksamhet. Dyra placeringar

för individer med komplexa behov. Under 2024 så har insatser gjorts för att försöka mildra den ekonomiska effekten, men trots färre placerade så har kostnaderna ökat på grund utav att priset per dygn ökat hos externa aktörer.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, jämförelse med större stad

Vid analys av population har urvalet gjorts utifrån de faktorer som kommunen bör följa upp utifrån Agenda 2030 samt vedertagna effektivitets mått i Kolada. Parametern som jämförs är andelen invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, jämförelse med Större stad.

Umeå kommun har under hela perioden haft en lägre andel invånare som erhållit ekonomiskt bistånd.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6

Nettokostnadens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

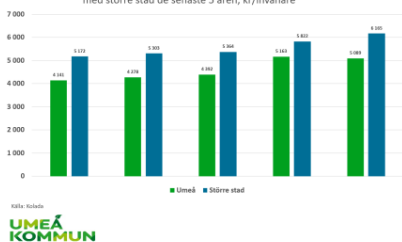

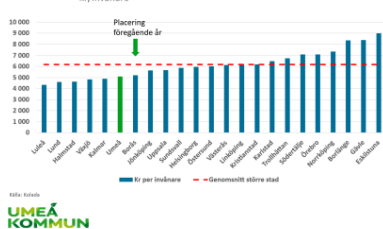
Diagram 7

Procentuell avvikelser i nettokostnad för Individ- och familjeomsorgen jämfört med större stad de senaste 5 åren

Diagram 8

Nettokostnad individ- och familjeomsorgen för större städer år x, kr/invånare

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns individ- och familjeomsorg har en lägre kostnad per invånare jämfört med större stad mellan 2020 och 2024. För Umeå Kommun har nettokostnaden ökat under 5-årsperioden med 948 kr/invånare, att jämföra med större stad som ökat med 993 kr/invånare.

Den procentuella avvikelser i nettokostnad för individ- och familjeomsorgen jämfört med större stad de senaste 5 åren visar att nettokostnaden för Umeå Kommun har ökat i större utsträckning än för kommungruppen större stad. Speciellt 2023, där den procentuella avvikelser mellan Umeå Kommun och större stad minskade i en större utsträckning. 2024 ökar skillnaden något igen.

Referenskostnad relativ kostnad per invånare

Diagram 8 visar att nämndens nettokostnad per invånare ligger bland de lägsta i gruppen större stad samtidigt som nettokostnadsavvikelsen ligger bland de högre i gruppen större stad.

Denna skillnad uppkommer till stor del på grund av referenskostnaden och vad Umeå kommun förväntas ha för några kostnader inom IFO området.

Referenskostnaden för IFO området baseras på följande faktorer.

Referenskostnaden för individ- och familjeomsorg redovisas i kronor per invånare den 31/12, och bygger på nettokostnaden för individ- och familjeomsorg (inkl. familjerätt och familjerådgivning) i riket, andel barn 0-19 år i hushåll med låg inkomststandard, andel lågutbildade 20-40-åringar födda i Sverige, tätortsgrad, andel boende i flerfamiljshus byggda 1965-75, antal dagar med sjukpenning i åldersgruppen 16-64 år, andel pendlare över landsgräns, merkostnader för löner enligt löneutjämningsmodellen för individ- och familjeomsorg samt del av standardkostnaderna för administration (delen för politisk verksamhet exkluderas från och med 2023), uppvärmning och befolkningsminskning från utjämningsmodellen för verksamhetsövergripande kostnader. Skillnaden mellan referenskostnaden och standardkostnaden för individ- och familjeomsorgen i kostnadsutjämnningen är dels att referenskostnaden mäter strukturen aktuellt år, medan standardkostnaden utgår från strukturen två år tidigare. Dels ingår delar av standardkostnaden för verksamhetsövergripande kostnader i referenskostnaden. Källa: SKR

Umeå kommun ligger lågt i många utav dessa parametrar vid jämförelse med övriga kommuner inom kommungruppen Större stad. Det är främst parametrar *andelen barn andelen barn 0-19 år under inkomststandard* och *andelen lågutbildade 20-40 år* som Umeå kommun har en lägre andel än de flesta andra kommunerna.

Dessa faktorer påverkar den referenskostnad Umeå kommun ställs mot vilket påverkar nettokostnadsavvikelsen där Umeå genom ett långt och aktivt arbete mot fattigdom och utanförskap förväntas kosta mindre.

De stora kostnadsökningar nämnden kämpat med under 2023 och fortfarande kämpar med under 2025 på IFO området påverkar givetvis kommunens nettokostnad.

Jämför man med Uppsala så har Uppsala en nettokostnadsavvikelse på -0,7% men deras nettokostnad per invånare uppgår till 5 673 kronor jämfört med Umeås kostnad om 5 089 kronor per invånare.

Dessa reflektioner speglas i R12 gruppen av ekonomichefer inriktade mot socialtjänst där man ser att referenskostnaden för IFO området är svårt att beräkna och leder till svängningar i avvikelser genom hur svår social utsatthet är att beräkna.

LSS

Nettokostnadsavvikelse

Avser insatser som ges med stöd av LSS, assistansersättning enligt SFB och HSL (hemsjukvård) i samband med LSS-insatser. Gäller följande insatser: Rådgivning och annat personligt stöd (råd och stöd), personlig assistans enligt LSS och assistansersättning enligt SFB, ledsagarservice, kontaktperson, avlösarservice i hemmet, korttidsvistelse utanför hemmet, korttidsstillsyn för skolungdomar över 12 år, boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdom, boende i bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna samt daglig verksamhet.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för LSS i procent de senaste 5 åren

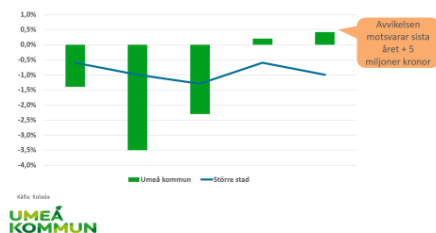
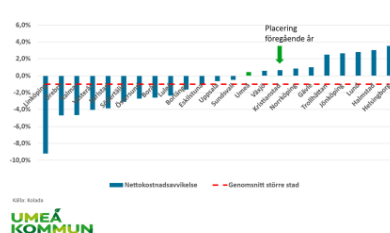

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse LSS för större städer år 2024, i procent

Nettokostnadsavvikelsen har fluktuerat en aning under perioden för Umeå Kommun, medan Större stad legat mer konstant kring -0,6% och -1,0% varje år. Umeå Kommun har haft en lägre nettokostnadsavvikelse än Större stad alla år utom 2023 och 2024. Ett negativt värde innebär att det är ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat.

Nettokostnadsavvikelsen på 0,4% för Umeå Kommun 2024 motsvarar 5 Mkr och för större stad motsvarar nettokostnadsavvikelsen på -1,0%, -9 Mkr. Inom LSS: en så är det inte lika stora variationer mellan de olika städerna inom gruppen större stad, även fast variationerna ökat något under 2024. Lägst har Linköping på -9,2% och högst har Helsingborg på 3,5%. Samtliga städer ligger väldigt nära vad de statistiskt förväntas kosta.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnads utveckling för LSS i procent de senaste 5 åren

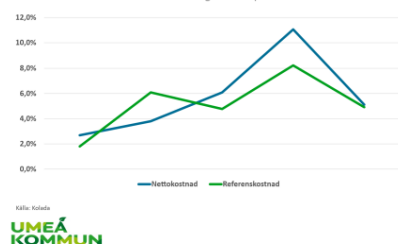
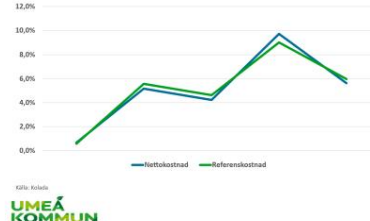

Diagram 4

Netto- och referenskostnads utveckling för större stad för verksamhet x, i procent de senaste 5 åren

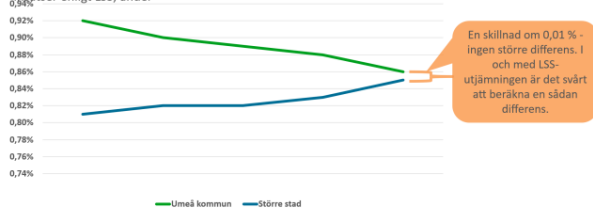

Sett över perioden har referenskostnaden för både Umeå Kommun och större stad följt varandra i stor utsträckning. Nettokostnaden däremot har ökat lite mer över 5-årsperioden för Umeå Kommun än större stad och därav att av Umeå Kommun nu har en högre nettokostnadsavvikelse än större stad (som visualiseras i diagram 1). Utvecklingen av netto- och referenskostnaden för större stad har varit samstämd under hela perioden, därav att deras nettokostnadsavvikelse också varit rätt konstant över perioden.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen för LSS i jämförelse med större stad – Invånare med insats enligt LSS, andel

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Vid analys av population har urvalet gjorts utifrån de faktorer som kommunen bör följa upp utifrån Agenda 2030 samt vedertagna effektivitets mått i Kolada. Parametern som jämförs är andelen invånare med insats enligt LSS, jämförelse med större stad.

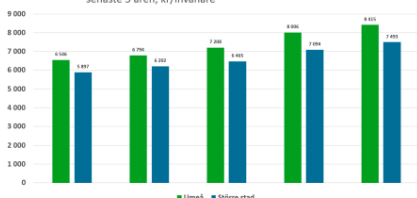
Umeå kommun har tidigare haft en något högre andel invånare med insats enligt LSS än större stad. 2024 är däremot skillnaden endast 0,01 %. I och med LSS-utjämningsystemet så ska i teorin detta balanseras ut inom Sverige. För att exemplifiera detta visas nedan en tabell av LSS-utjämning, kronor per invånare, jämfört med större stad för samma tidsperiod.

LSS-utjämning kommunen, kr/inv	2020	2021	2022	2023	2024
Större stad	642	627	616	736	761
Umeå Kommun	1053	1210	1314	1618	1625

Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6

Nettokostnadens utveckling för verksamhet x i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Diagram 7

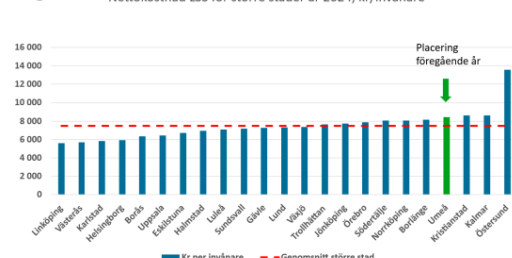
Procentuell avvikelser i nettokostnad för LSS jämfört med större stad de senaste 5 åren

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Diagram 8

Nettokostnad LSS för större städer år 2024, kr/invånare

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Nettokostnaden har ökat under dessa år med drygt 5,8% per år i Umeå kommun och 5,1 % i större stad.

Sammanfattning

Inom nämndens verksamheter granskas och analyseras nettokostnadsavvikelser för individ- och familjeomsorg och LSS. Dels förändringen emellan 2023 och 2024, men främst hur utvecklingen av nyckeltalen varit under en 5-års period.

För individ- och familjeomsorgen inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2024 3,9% eller 26 Mkr. Fortsatt en något större avvikelse än tidigare år, men en klar förbättring gentemot föregående år. Orsaken till den minskade kostnaden är främst beroende på en klassificering av vissa ärenden från IFO till LSS.

Att Umeå kommun ändå fortsatt har höga nettokostnader beror framför allt på kostnader inom barn och ungdomsvård och vuxna missbruksvård. Mer specifikt inom köp av verksamhet, dyra placeringar för individer med komplexa behov. Under 2024 så har insatser gjorts för att försöka mildra den ekonomiska effekten, men trots färre placerade så har kostnaderna ökat på grund utav att priset per dygn ökat hos externa aktörer.

Större stad hade en högre nettokostnadsavvikelse än Umeå Kommun, på 7,9%. Om Umeå skulle haft samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelsen skulle öka från 26 Mkr till 46 Mkr.

För LSS inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2024, 0,4% eller 5 Mkr. Där Umeå kommun kostnadsmässigt ligger väldigt nära vad som är statistiskt förväntat. Om Umeå skulle haft samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelsen skulle minska till -9 Mkr. Total ekonomisk effekt skulle dock vara mindre då detta med stor sannolikhet skulle innebära en minskad ersättning i LSS-utjämnningen.

Analys av nettokostnadsavvikelse 2020 – 2024, Äldreomsorgen

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige i uppdrag till berörda nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Efter utvärdering av den nya planeringsprocessen 2023, beslutades att analyserna fortsättningsvis ska utgöra ett analysunderlag som en del i ordinarie planeringsprocess.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsjämförelse:

Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Tillämpningsanvisning för analys av nettokostnadsavvikelse och nettokostnadsjämförelse

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser ska göras där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys av nettokostnadsavvikelse

Ansvar för att rapportera analys av nettokostnadsavvikelse åvilar den nämnd som har grunduppdraget enligt reglementet. Analys ska ske i samverkan med berörda nämnder.

För- och grundskolenämnden ska rapportera nettokostnadsavvikelse för följande verksamheter; förskola, fritidshem och grundskola

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska rapportera nettokostnadsavvikelse för verksamheten gymnasieskola

Individ- och familjenämnden ska rapportera nettokostnadsavvikelse för verksamheterna individ- och familjeomsorg och LSS

Äldrenämnden ska rapportera nettokostnadsavvikelse för verksamheten äldreomsorg

I analyserna av dessa verksamheter ska följande analysområden ingå:

- **Nettokostnadsavvikelse**

- utveckling senaste 5 åren

- jmf större stad

- diagram 1 och 2 (se bilaga)

- **Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling**

- utveckling senaste 5 åren

- jmf större stad

- diagram 3 och 4 (se bilaga)

- **Andel av population där så är möjligt utifrån Kolada**

- utveckling senaste 5 åren

- utvalda andelstal

- jmf större stad

- diagram 5 (se bilaga)

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad. Beskriv väsentliga händelser som har påverkat utvecklingen av nettokostnadsavvikelsen jämfört med större stad. Som stöd används diagram 1 och 2, (se bilaga). Diagrammen ska inte analyseras var för sig utan vara ett stöd i en samlad analys av trender.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Analysen ska visa om nettokostnadsavvikelsens utveckling beror på nettokostnadsutvecklingen i egen verksamhet eller beror på förändringar i referenskostnad. Analysen ska även innehålla analys av större stads utveckling av samma parametrar. Som stöd används diagram 3 och 4, (se bilaga). Diagrammen ska inte analyseras var för sig utan vara ett stöd i en samlad analys av utvecklingen.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad. Om andel av population saknas i Kolada får andra typer av officiella nationella data som förstärker analysen användas. Där andel avviker positivt eller negativt gentemot större stad ska de ekonomiska effekterna av denna differens bedömas.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Ansvar för att rapportera analys av nettokostnadsjämförelse åvilar den nämnd som har grunduppdraget enligt reglementet. Analys ska ske i samverkan med berörda nämnder.

Fritidsnämnden ska rapportera nettokostnadsjämförelser för fritidsverksamheten.

Kulturnämnden ska rapportera nettokostnadsjämförelser för kulturverksamheten.

I analyserna av dessa verksamheter ska följande ingå:

• Nettokostnadsjämförelse

-utveckling senaste 5 åren (kr och %-fördelning)

-jmf större stad

-diagram 6, 7 och 8 (se bilaga)

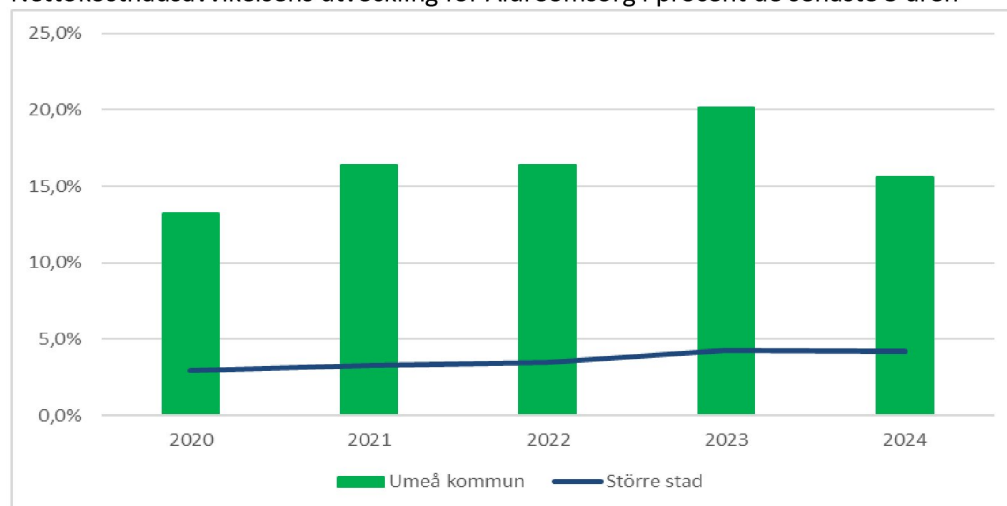
Syftet med analysen är att jämföra verksamhetens nettokostnadsutveckling med större stad. En beskrivning av faktiska eller bedömda orsaker av utvecklingen hos några större städer ska ingå. Analyserna syftar till att visa på i vilken riktning verksamheten rör sig relativt större stad över tid. Som stöd används diagram 6, 7 och 8, (se bilaga). Diagrammen ska inte analyseras var för sig utan vara ett stöd i en samlad analys av utvecklingen. Fokus ska ligga på väsentliga orsaker till utvecklingen över tid.

Nettokostnadsavvikelse - Äldreomsorgen

Äldrenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelse för verksamheten äldreomsorg. Nettokostnadsavvikelsen för äldreomsorg inkluderar kostnader för särskilt boende, ordinärt boende och öppen verksamhet äldreomsorg.

Diagram 1

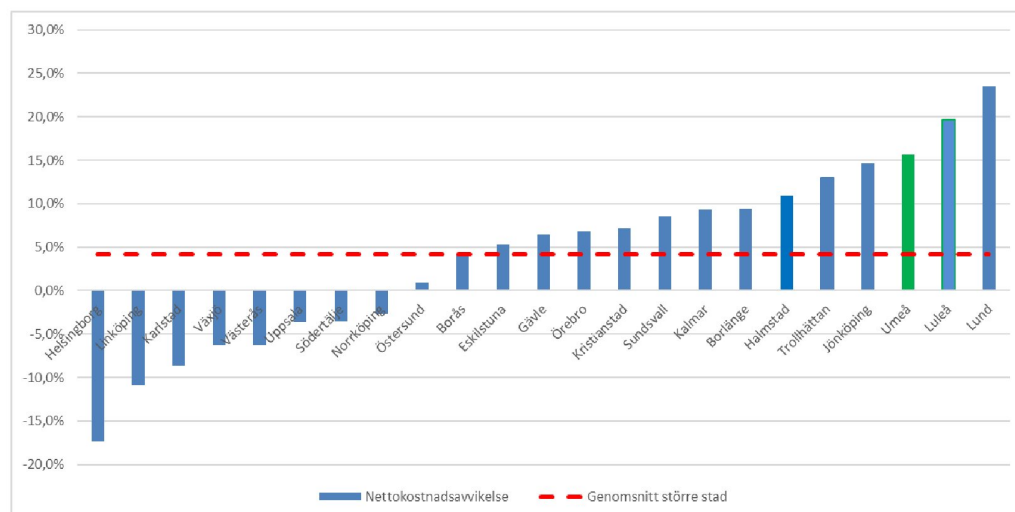
Nettokostnadsavvikelsens utveckling för Äldreomsorg i procent de senaste 5 åren

Nettokostnadsavvikelsen för Umeå Kommun har varierat under de senaste 5 åren. År 2024 motsvarar avvikelsen 220 miljoner kronor för Umeå Kommun. Vilket betyder att kostnaden för kommunens äldreomsorg är högre än den förväntade kostnaden med tanke på strukturen. År 2023 var den redovisade avvikelsen 265 miljoner kronor. Nettokostnadsavvikelsen har minskat med 45 miljoner jämfört med föregående år.

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse Äldreomsorg för större städer år 2024, i procent

Nettokostnadsavvikelsen har ökat i genomsnitt mellan 2020 och 2024 med 9 Mnkr. När vi gör jämförelsen av nettokostnadsavvikelsen gentemot större stad ligger Umeå Kommuns nettokostnadsavvikelse markant högre. De senaste två åren 2023 till 2024 har nettokostnadsavvikelsen förändrats från 20,2% till 15,6%, en förbättring med 4,6%.

Gruppen större stad minskade också sin nettokostnadsavvikelse mellan 2023 o 2024 men mindre än Umeå. De minskade från 4,3% år 2023 till 4,2% år 2024, dvs 3 Mnkr i genomsnitt under 2020 till 2024, att jämföras med Umeås 9 Mnkr.

Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2024 i procent och vi kan då se att Umeå Kommun placerar sig i den kvartilen med högre avvikelse med våra 15,6%. Den kommun som har högst är Lund med 23,5% och den som har lägst är Helsingborg med -17,4%.

Kommunens placering har förbättrats en placering jämfört med 2023. En orsak till den större avvikelsen återfinns till viss del i att Umeå under de senare åren uppfyllt villkoren för prestationsbidrag som bidragit till höga kostnaderna inom samtliga verksamheter.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för Umeå, ÄO i procent de senaste 5 åren

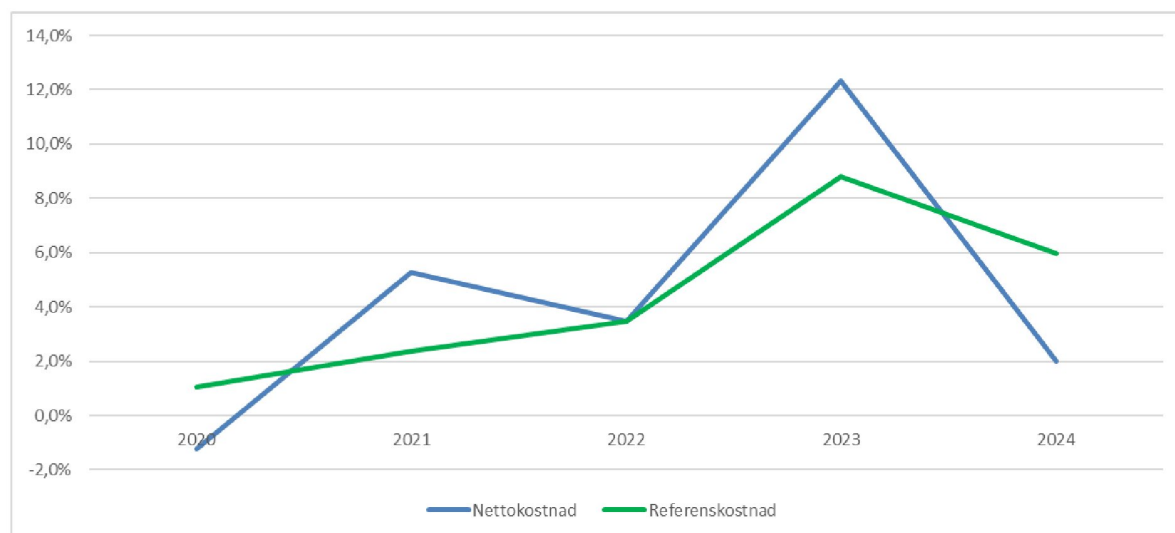
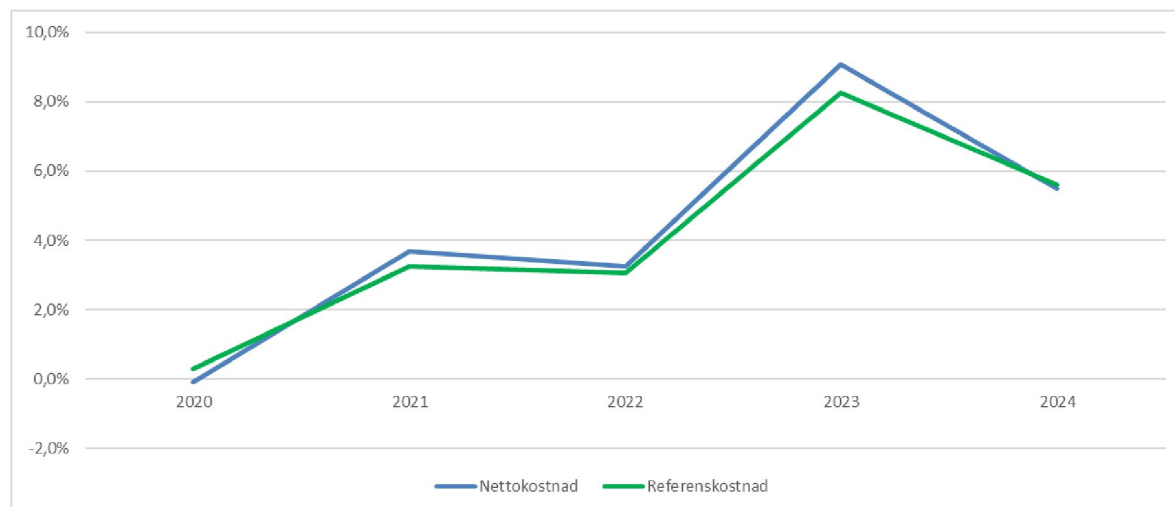

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för ÄO, i procent de senaste 5 åren

Utvecklingen av nettokostnaden för Umeå Kommun har varierat kraftigt under perioden. Trenden över tid är att utvecklingen ligger runt 4%. Det är en ökning det senaste året som ger en högre

trendutveckling. Nettokostnaden är bruttokostnaden minus bruttointäkt, det vill säga vad verksamheten har kostat per invånare. Det har varit en stor rörlighet på nettokostnaden utifrån grafen och i kronor är det en förhållandevis liten ökning mellan 2023 då det var 11 864 kr/invånare och 2024 då det hade ökat till 12 101 kr/invånare, en ökning med 237 kr, att jämföras med nettokostnadens ökning mellan 2023 och 2024 som uppgick till 591 en förändring med 6,0%.

Utvecklingen av referenskostnadens har varit 4,3% i snitt för perioden. Referenskostnaden har minskat något det sista året.

Utvecklingen av nettokostnaden för kommungruppen större stad har däremot i större utsträckning följt samma utveckling som gruppens referenskostnad. 2024 ökade större stads referenskostnad med 5,6% medan Umeås ökade med 6,0%.

Om vi tittar på referenskostnaden dvs en tänkt kostnadsnivå 2024 utifrån modellen;

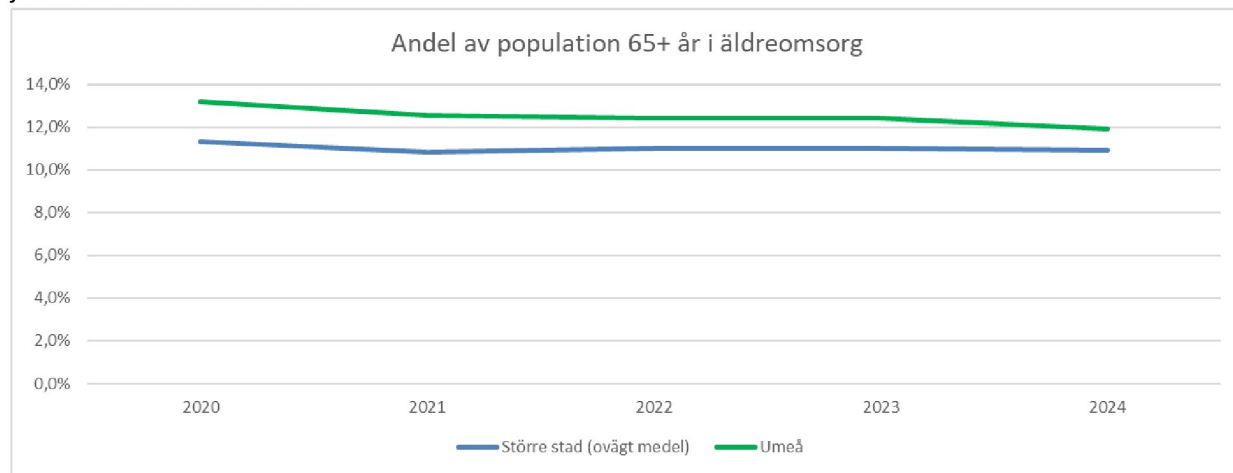
Umeå kommun	10 464 kr per invånare
Större stad	12 706 kr per invånare

Vilket innebär en skillnad om 2 242 kr per invånare eller 301 miljoner kronor med Umeås befolkningsmängd år 2024 som är 134 249 personer i olika åldrar.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen 65+ i äldreomsorg - särskilt boende eller med hemtjänst i ordinärt boende i jämförelse med större stad

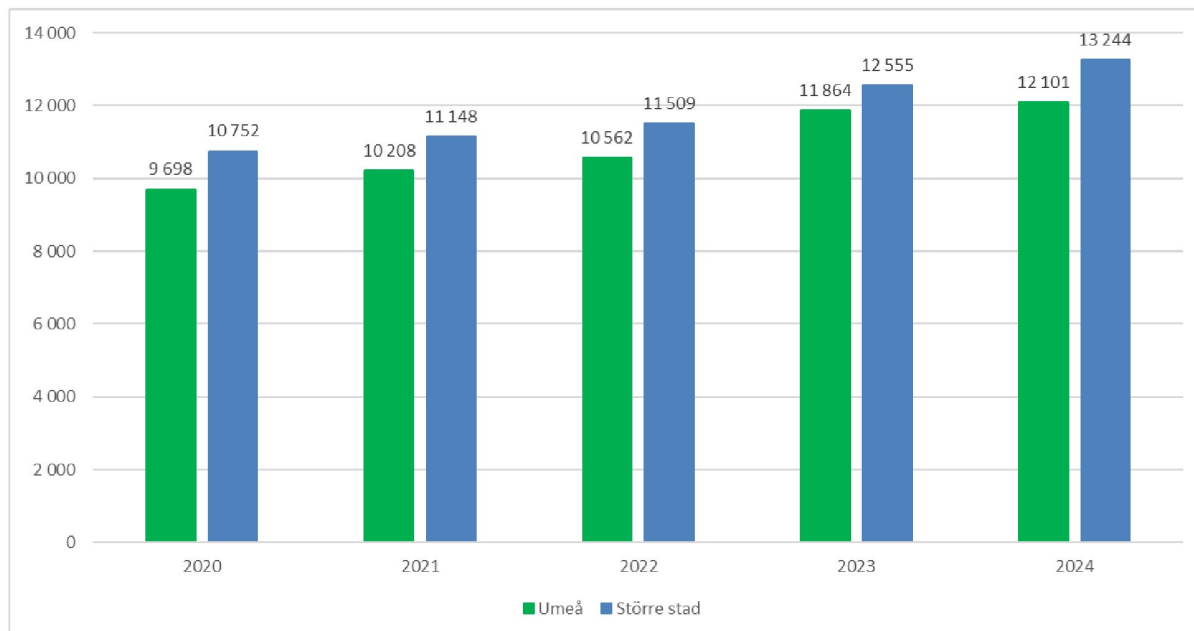

Parametern som jämförs är andelen invånare 65+ i särskilt boende eller med hemtjänst i ordinärt boende i jämförelse med större stad. Alla kommuner utgår ifrån Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso- och Sjukvårdslagen, vilken reglerar kommunernas äldreomsorg och annan socialtjänst. Umeå kommun har en högre andel invånare 65+ i särskilt boende eller med hemtjänst i ordinärt boende än större stad. I snitt under femårsperioden är skillnaden 1,5 %. Sista året är skillnaden 1,0% att jämföras med 2020 då det var 1,9%.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6

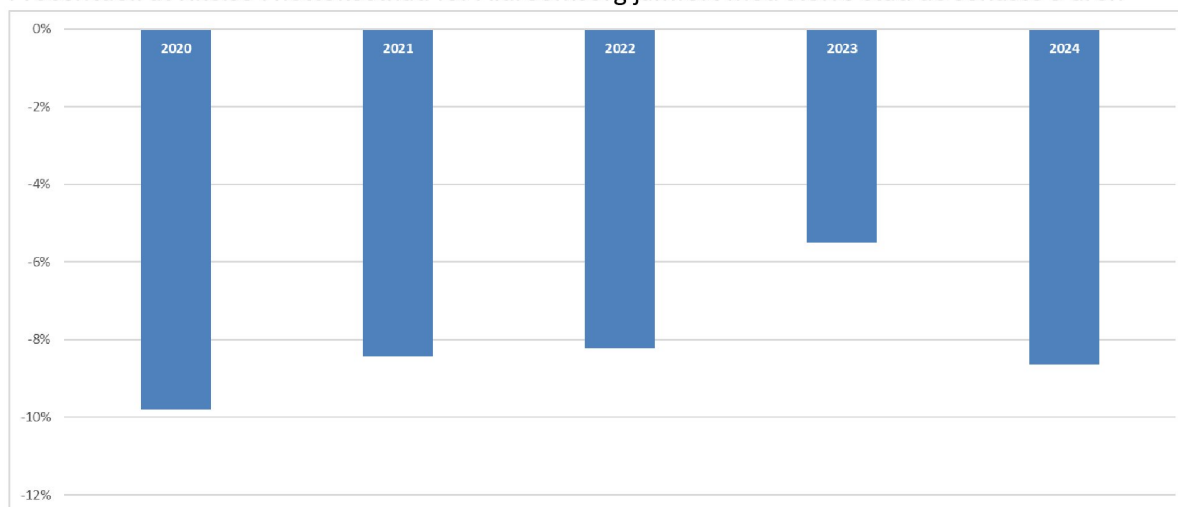
Nettokostnadens utveckling för Äldreomsorg i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns äldreomsorg har lägre kostnad per invånare jämfört med större stad. 2024 var vår verksamhet 1 143 kronor billigare per invånare jämfört med större städer. Kostnadsökningen har varit liknande från 2012 till 2024 både för Umeå Kommun och större stad. Umeå har år mellan 2023 och 2024 en ökad nettokostnad för äldreomsorg per invånare med 2,0% medan gruppen större stad har 5,5%.

Diagram 7

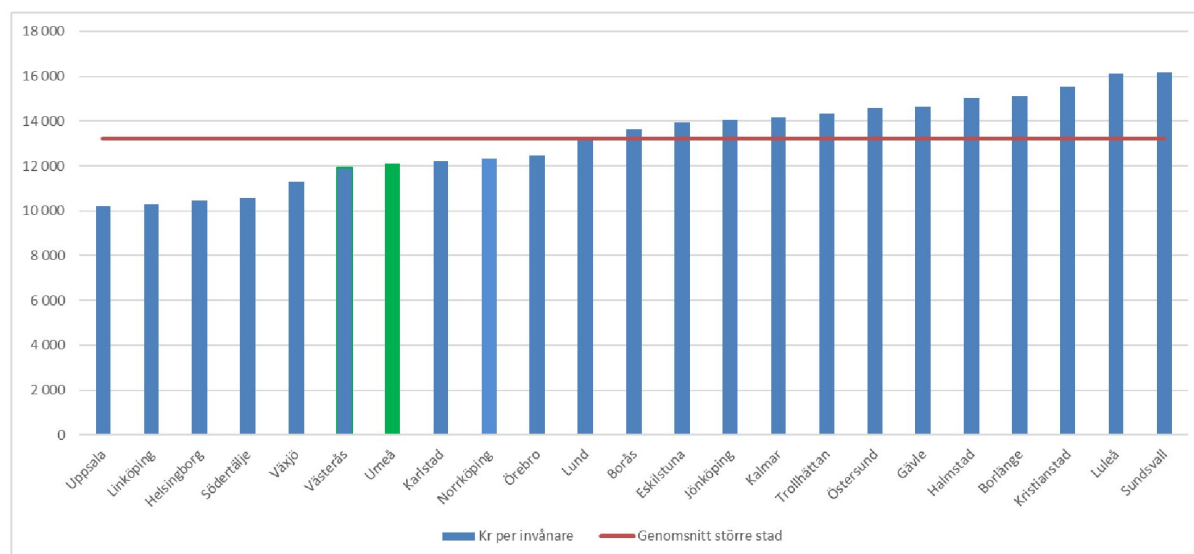
Procentuell avvikelse i nettokostnad för Äldreomsorg jämfört med större stad de senaste 5 åren

Vid jämförelse med större stad och år 2023 så ligger Umeå kommun två placeringar bättre 2024. Sundsvall är den kommun med högst nettokostnad per invånare med 16 184 kr per invånare, vilket är 4 083 kr mer per invånare än Umeå kommun.

Diagram 8

Nettokostnad Äldreomsorg för större städer år 2024, kr/invånare

Sammanfattande analys

För äldreomsorgen inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2024, 15,6 % eller 220 mnkr.

I analysen av äldreomsorgens avvikelse handlar det främst om att Umeå har en högre andel invånare 65 år eller äldre med insatser i särskilt boende eller hemtjänst i ordinärt boende. Kostnaden per brukare i särskilt boende är högre jämförbart mot större stad medan den är lägre i hemtjänsten. Antalet brukare i hemtjänst är något högre än snittet större stad medan det är lägre i Särbo. Trots ökning av antalet 80 år och äldre syns ingen ökning av antal brukare inom äldreomsorgen i Umeå. Nettokostnadsavvikelsen har minskat med 45 mnkr jämfört med 2023 främsta orsaken är arbetet med kostnadsnivåerna inom alla verksamheter.

En fortsatt förflyttning av kommunens insatser behöver ske från vård- och omsorgsboende till hemtjänst och hemsjukvård samtidigt som förebyggande insatser behöver vara i fokus, för att garantera en långsiktigt hållbar äldreomsorg där medborgare över 65 år har god hälsa och ett tryggt åldrande. Samt fortsätta och öka införandet av digitala insatser och trygghetsskapande teknik.

Nettokostnadsjämförelse fritidsverksamhet

Bakgrund

Nettokostnadsjämförelsen görs årligen som en del i Umeå kommuns ordinarie planeringsprocess. Uppgifterna är hämtade från kolada.se samt SCB.se.

Nettokostnadsjämförelsen baseras på utvecklingen senaste 5 åren. Jämförelser görs mot gruppen "större stad", vilket är kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten. I gruppen ingår 23 st kommuner, dessa är:

Borlänge, Borås, Eskilstuna, Gävle, Halmstad, Helsingborg, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Kristianstad, Linköping, Luleå, Lund, Norrköping, Sundsvall, Södertälje, Trollhättan, Umeå, Uppsala, Västerås, Växjö, Örebro och Östersund.

Nettokostnad fritidsverksamhet, Umeå kommun

Av Umeå kommuns totala nettokostnad 2024 (68 705 kr/inv) avsåg 3,5% fritidsverksamhet, vilket motsvarar 2 407 kr/invånare. Åren innan (2020–2023) har andelen varit som lägst 3,5% och som högst 3,9%.

I Umeås nettokostnad för fritidsverksamhet ingår förutom intäkter och kostnader i fritidsnämndens redovisning, även delar som finns under tekniska nämnden (lokaler, städ, IT) samt kommunstyrelsen (kapitalkostnader, kommungemensamma kostnader).

Fritidsverksamhet	2020	2021	2022	2023	2024
antal invånare	130 224	130 997	132 235	133 091	134 249
nettokostnad mnkr	257,2	288,7	307,2	328,6	323,1
nettokostnad, kr/inv	1 975	2 204	2 323	2 469	2 407

Umeås nettokostnad för fritidsverksamhet år 2024 var 2 407 kr/invånare (323,1 mnkr) och fördelades enligt nedan:

- Intäkter -609 kr/inv (-81,8 mnkr)
- Personalkostnader 801 kr/inv (107,5 mnkr)
- Lämnade bidrag 241 kr/inv (32,4 mnkr)
- Lokalkostnader 1 088 kr/inv (146,1 mnkr)
- Övriga kostnader 886 kr/inv (118,9 mnkr)

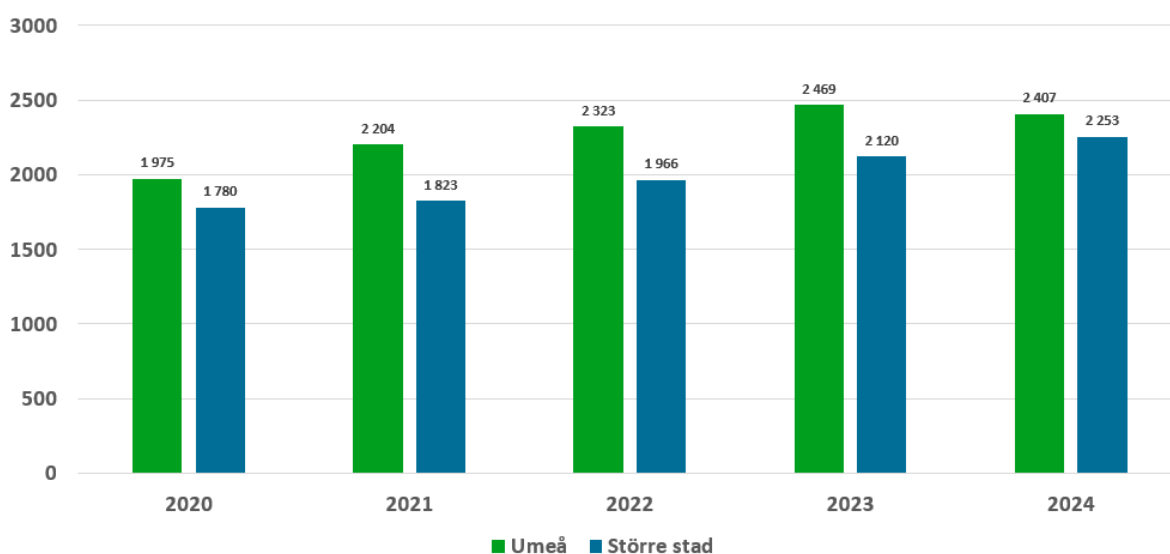
Personalkostnader, lämnade bidrag samt lokalkostnader har legat på samma nivå de senaste 5 åren. Intäkter och övriga kostnader har däremot förändrats en hel del, båda dessa poster sjönk betydligt under pandemin men har sedan ökat igen.

Under pandemin sjönk intäkterna till -57 mnkr (pga minskad uthyrning av idrottsanläggningar och färre besökare på baden). År 2022 återgick intäkterna till samma nivå som före pandemin. 2023 ökade intäkterna ytterligare men detta berodde på ett tillfälligt tillskott i form av medfinansiering för arrangemanget SM-veckan sommar. År 2024 var intäkterna -81,8 mnkr, en minskning från året innan men i en normal nivå.

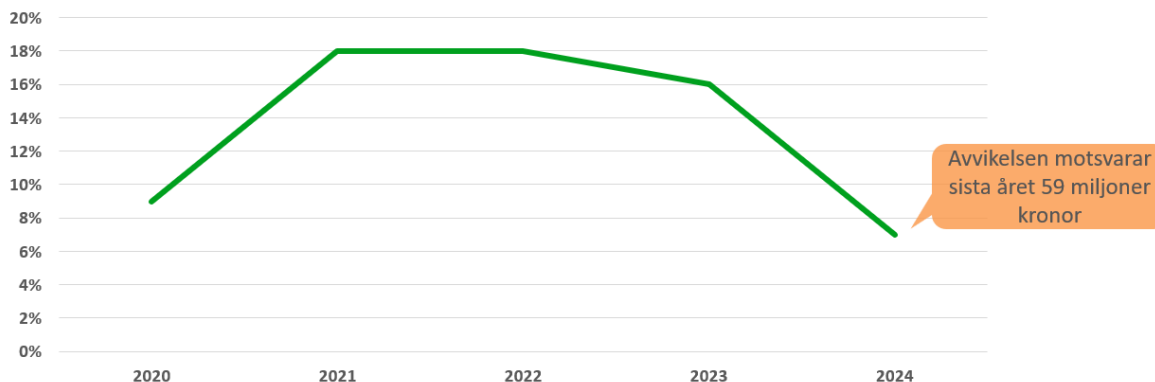
Övriga kostnader var som lägst 73 mnkr under pandemin, och som mest 130 mnkr år 2023 (varav ca 13 mnkr i ökade kostnader kopplat till SM-veckan). År 2024 sjönk övriga kostnader en aning, ner till 118,9 mnkr. I övriga kostnader ingår bl a kapitalkostnader (avskrivningar på gjorda investeringar), verksamhetskostnader i form av inköp av varor och tjänster, fördelade kommungemensamma kostnader för städ, IT mm.

Nettokostnad fritidsverksamhet, jämförelse

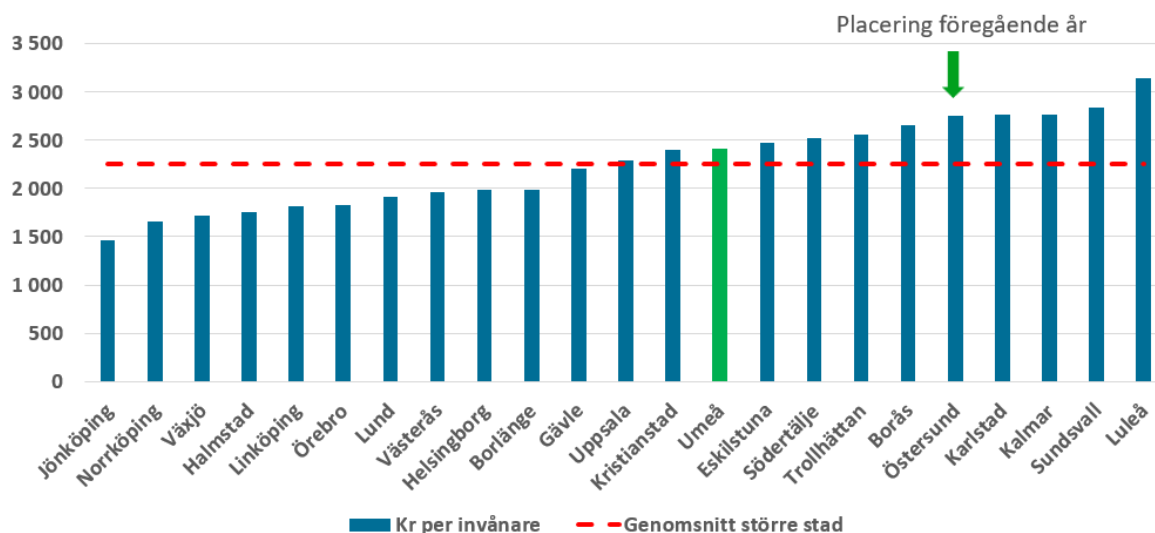
De senaste fem åren har Umeå haft en högre nettokostnad per invånare jämfört med gruppen större stad.

Umeås nettokostnad har ökat med 22% under perioden, från 1 975 kr/invånare till 2 407 kr/invånare. Motsvarande ökning för gruppen större stad är 24%. Den procentuella avvikelser mellan Umeå och större stad har minskat en aning, från att Umeå var 9% högre år 2020 till att vara 7% högre år 2024. Åren däremellan var dock Umeå 16–18% högre.

Av de 23 kommuner som ingår i gruppen större stad var det nio som hade en högre nettokostnad för fritidsverksamhet än Umeå år 2024 (året innan var det endast fyra kommuner med högre nettokostnad). Lägst nettokostnad för fritidsverksamhet hade Jönköping med 1 463 kr/invånare, högst hade Luleå med 3 136 kr/invånare. Genomsnittet för gruppen större stad var 2 253 kr/invånare.

Nettokostnad per verksamhet

Fritidsverksamheten är indelad i tre verksamheter (idrotts- och fritidsanläggningar, fritidsgårdar samt allmän fritidsverksamhet). Fördelningen av kostnader mellan dessa visas nedan där procent inom parentes visar föregående års andel. Vid jämförelse mot större stad hade Umeå något lägre procentuell andel för idrotts- och fritidsanläggningar samt fritidsgårdar medan allmän fritidsverksamhet var något högre.

	Umeå	Större stad
Idrotts- och fritidsanläggningar	69% (67%)	71% (70%)
Fritidsgårdar	13% (13%)	14% (14%)
Allmän fritidsverksamhet	18% (20%)	15% (16%)

Idrotts- och fritidsanläggningar

Idrottsanläggningar, kr/inv	2020	2021	2022	2023	2024
Större stad	1 250	1 254	1 322	1 481	1 602
Umeå	1 344	1 507	1 605	1 654	1 660
Diff i kr	94	253	283	173	58
Diff i %	8%	20%	21%	12%	4%

Umeås nettokostnad per invånare gällande drotts- och fritidsanläggningar har varit högre än större stad under perioden 2020–2024. Skillnaden var störst åren 2021–2022 då Umeås nettokostnad var ca 20% högre, men har sedan sjunkit ner till endast 4% högre år 2024. Nettokostnaden för idrotts- och fritidsanläggningar i Umeå har ökat med 24% mellan åren 2020 och 2024, motsvarande ökning för större stad är 28%.

Det är dock svårt att jämföra nettokostnaden med andra kommuner då vissa kommuner har sina anläggningar i bolag, vilket innebär att kostnaden inte ingår i kommunernas nettokostnad som presenteras på kolada.se. Ett rimligt antagande till varför Umeå har en hög nettokostnad är att Umeå har ett brett utbud av anläggningar. Umeå har en mångfald av föreningsliv, både bredd och elit, vilket fordrar bra anläggningar sommar som vinter. Det finns ett starkt elitidrottsgymnasium samt idrottshögskola, dessa samt idrottsförbunden ställer också höga krav på anläggningarna.

Fritidsgårdar

Fritidsgårdar, kr/inv	2020	2021	2022	2023	2024
Större stad	264	275	299	307	323
Umeå	263	291	308	315	308
Diff i kr	-1	16	9	8	-15
Diff i %	0%	6%	3%	3%	-5%

Under perioden 2020–2024 har nettokostnaden per invånare gällande fritidsgårdar varit i ungefär samma nivå i Umeå som större stad. Umeås nettokostnad har varit som mest 6% högre och som lägst -5% mindre än större stad. Mellan åren 2020 och 2024 har Umeås nettokostnad ökat 17% medan större stads nettokostnad har ökat med 22%.

Umeå har 13 mötesplatser för ungdomar samt 1 för vuxna med funktionsnedsättning. Hur många mötesplatser och/eller öppettider andra kommuner har finns inte angivet i Kolada varför det är svårt att jämföra nettokostnaden. Fritidsgårdar är inte alltid organiserade under fritidsverksamhet, i vissa kommuner kan de tillhöra andra verksamheter så som utbildningsförvaltning eller socialförvaltning, vissa kommuner har även föreningsdrivna fritidsgårdar.

Allmän fritidsverksamhet

Allmän fritidsverksamhet, kr/inv	2020	2021	2022	2023	2024
Större stad	298	346	344	333	329
Umeå	368	407	410	500	439
Diff i kr	70	61	66	167	110
Diff i %	23%	18%	19%	50%	33%

Umeås nettokostnad för allmän fritidsverksamhet har varit högre än större stad under perioden 2020–2024, som mest hade Umeå 50% högre nettokostnad (år 2023 då Umeå anordnade SM-veckan vars kostnader bokfördes som allmän fritidsverksamhet). Mellan åren 2020–2024 har Umeå höjt nettokostnaden för allmän fritidsverksamhet med 19%. Motsvarande ökning för större stad är endast 10%.

I Umeå kommuns kostnader för allmän fritidsverksamhet ingår tex personalkostnader för föreningsbyrå/stab, all utbetalning av föreningsstöd samt vissa övergripande poster så som utbildning och marknadsföring.

Att jämföra nettokostnaden med andra kommuner är även i detta fall svårt då uppgifterna i Kolada inte visar nog mycket information, tex hur kommunerna är organiserade och struktur gällande föreningsstöd. I Umeå betalar föreningar subventionerad taxa för att nyttja anläggningarna och samtidigt kan de söka aktivitetsstöd som för år 2024 uppgick till 14 kr/deltagare och tillfälle. Vissa andra kommuner har i stället 0-taxa, vilket innebär att föreningar nyttjar anläggningarna gratis, men då är också aktivitetsstödet lägre. Exempelvis har Luleå kommun 0-taxa och ett aktivitetsstöd på 5 kr/deltagare och tillfälle (år 2024). Detta innebär att Umeå har högre intäkter, men samtidigt högre kostnad för aktivitetsstöd.

Summering

Umeå kommuns nettokostnad per invånare för fritidsverksamhet har varit högre än större stad senaste 5 åren, dock har den procentuella avvikelser mellan Umeå och större stad minskat en aning.

Att göra en korrekt jämförelse av nettokostnaden för fritidsverksamhet mellan Umeå kommun och gruppen större stad är svår, kostnader beror som tidigare nämnts i rapporten, på hur kommunerna är organiserade, vad som ingår i fritidsverksamheten, om anläggningar redovisas i kommunen eller i bolag, struktur för föreningsstöd osv.

Ett kallare klimat kan vara en orsak till högre nettokostnad, bl a ställs krav från elitidrottsförbund på säsongslängder, vilket tex kan innebära att konstgräsplaner behöver värmas upp tidig vår/sen höst till höga kostnader. Med ett kallare klimat kommer också ett ökat behov av inomhusanläggningar. En annan faktor som kan påverka nettokostnaden är avstånd till andra kommuner. Långa avstånd ger inte samma möjlighet att nyttja andra kommuners anläggningar, behovet ökar då att bygga egna kostsamma anläggningar.

Nettokostnadsjämförelse kulturverksamhet

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav kommunfullmäktige i uppdrag till vissa nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Dessa analyser har utgjort underlag fram till och med planeringsprocessen för 2023. I den nuvarande planeringsprocessen är dessa nettokostnadsjämförelser en del i den ordinarie planeringsprocessen.

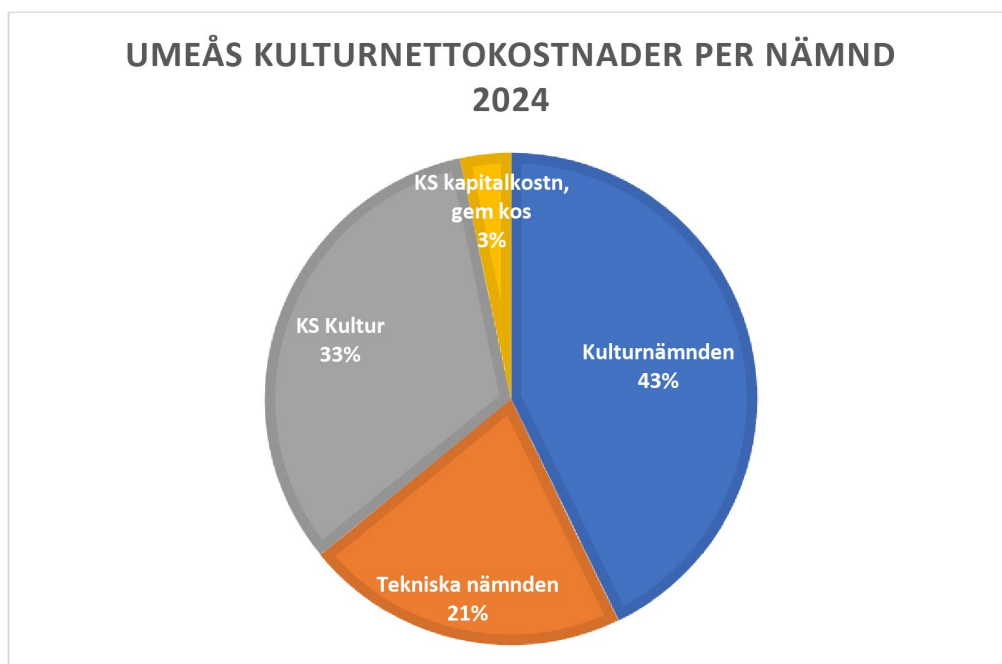
- Uppgifterna är hämtade från kolada.se förutom uppgifter om kostnadsslag och intäkter som hämtats från scb.se. Uppgifterna beskrivs i kronor per invånare (kr/inv.), procent och miljoner kronor (mnkr)
- Ingen kontakt med några kommuner har gjorts för att ytterligare jämföra redovisningen av kulturnettokostnader.
- Kulturverksamhet utgörs av allmän kultur, bibliotek, musik- och kulturskola samt stöd till studieorganisationer.
- Kommungruppen större stad består av totalt 23 städer. Umeås närmsta kuststäder Örnsköldsvik och Skellefteå ingår inte i gruppen större stad.

Nettokostnader/invånare Umeå 2024

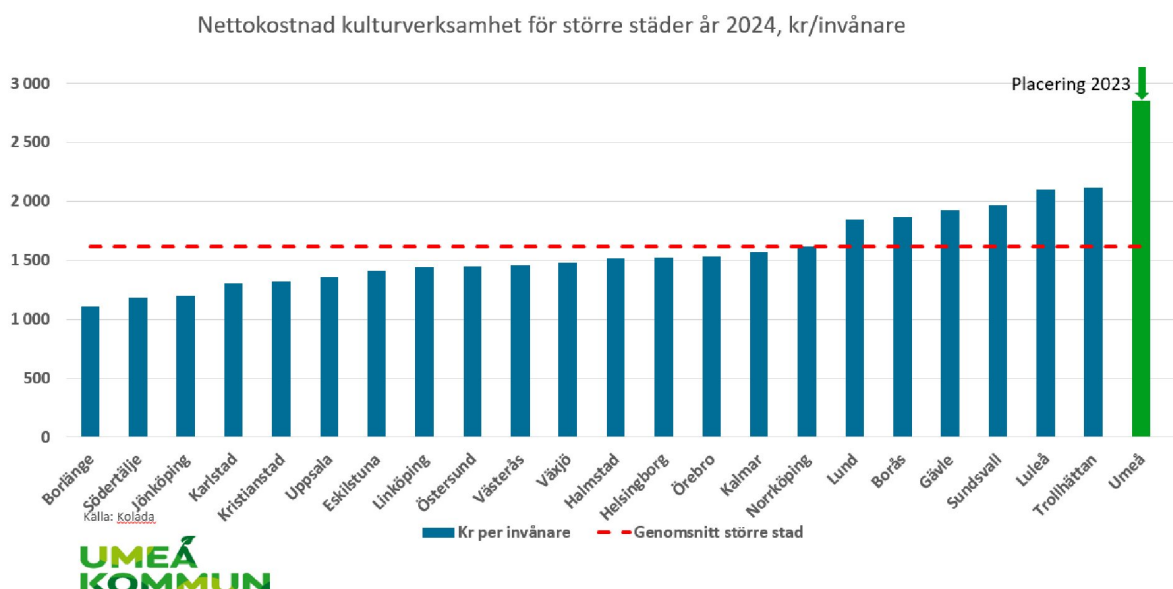
- Nettokostnaden uppgick 2024 till **2 851 kr/inv. (-382,7 mnkr)**. Dessa fördelades per verksamhet enligt:
 - Allmän kultur **1488 kr/inv. (-199,8 mnkr)**
 - Bibliotek **926 kr/inv. (-124,3 mnkr)**
 - Musik-och kulturskola **366 kr/inv. (-49,1 mnkr)**
 - Stöd till studieorganisationer **71kr/inv. (-9,5 mnkr)**
- fördelning per kostnadsslag/intäkt enligt:
 - Lämnade bidrag **839 kr/inv. (-112,7 mnkr)**
 - Personalkostnader **931 kr/inv. (-124,9 mnkr)**
 - Lokaler **834 kr/inv. (-111,9 mnkr)**
 - Övriga kostnader¹ **407 kr/inv. (-54,6 mnkr)**
 - Intäkter **-160 kr/inv. (21,4 mnkr)**

¹ Dessa kostnader utgörs av kapitalkostnader (avskrivningar på gjorda investeringar på exempelvis Väven), köp av huvudverksamhet (Jazzfestivalen), inköp av varor (exempelvis böcker, förbrukningsmaterial) och tjänster (exempelvis artistgager, bemanningstjänster), fördelade kommungemensamma kostnader, städ, IT, stödfunktioner för ekonomi, personal och kommunikation med mera.

Nettokostnaderna -382,7 mnkr för kulturverksamhet år 2024 fördelades mellan kommunens nämnder procentuellt på följande sätt:

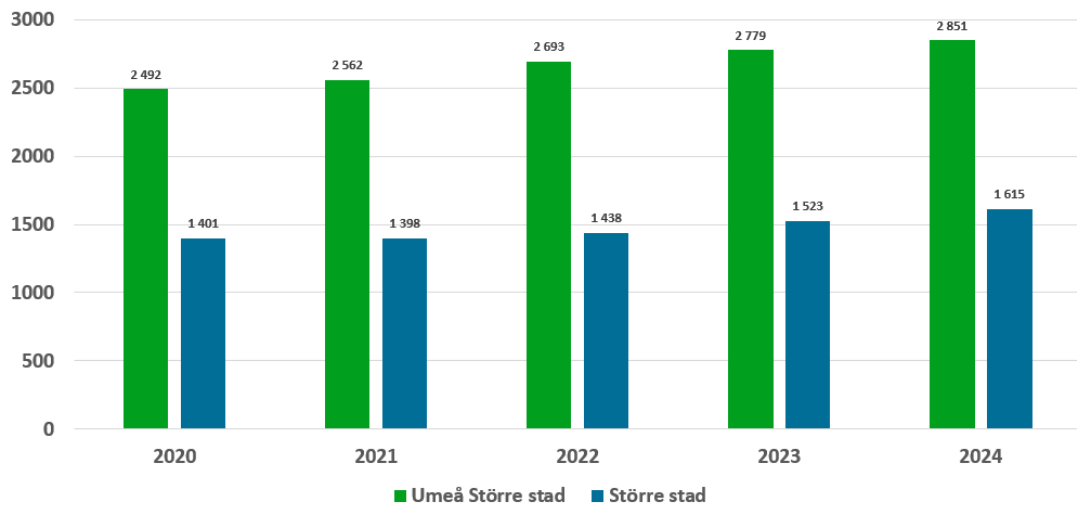

Nettokostnadsutveckling 2020-2024

- Umeå har högst nettokostnader för kulturverksamhet i jämförelse med större städer. Trollhättan samt städerna efter Norrlandskusten är de städer näst efter Umeå med högst nettokostnad.

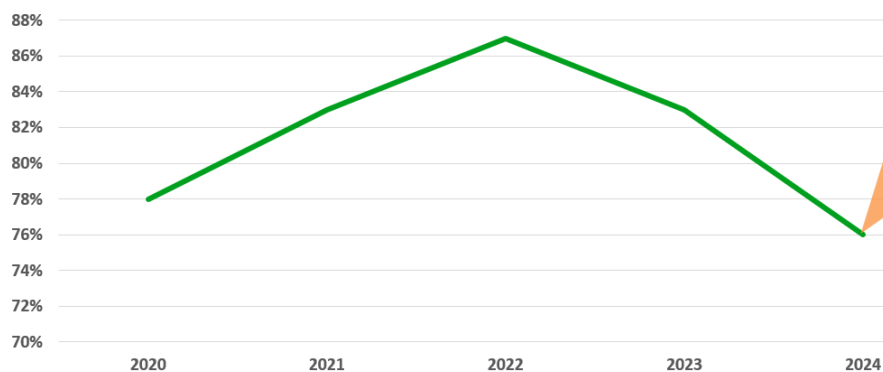
Nettokostnadens utveckling för kulturverksamhet i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Källa: Kolada

- Nettokostnaderna har ökat med 14 % under perioden från 2 492 kr/inv. till 2 851 kr/inv. Motsvarande siffra för gruppen större städer är en ökning med 15 %.

Procentuell avvikelse i nettokostnad för kulturverksamhet i Umeå jämfört med större stad de senaste 5 åren

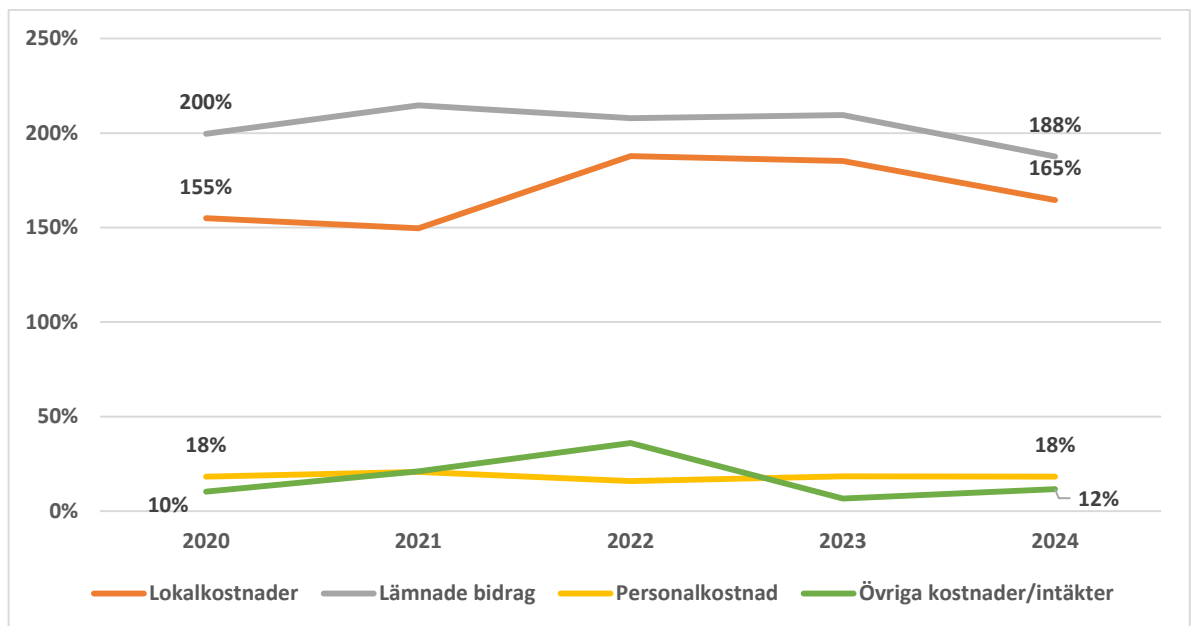

Källa: Kolada

**UMEÅ
KOMMUN**

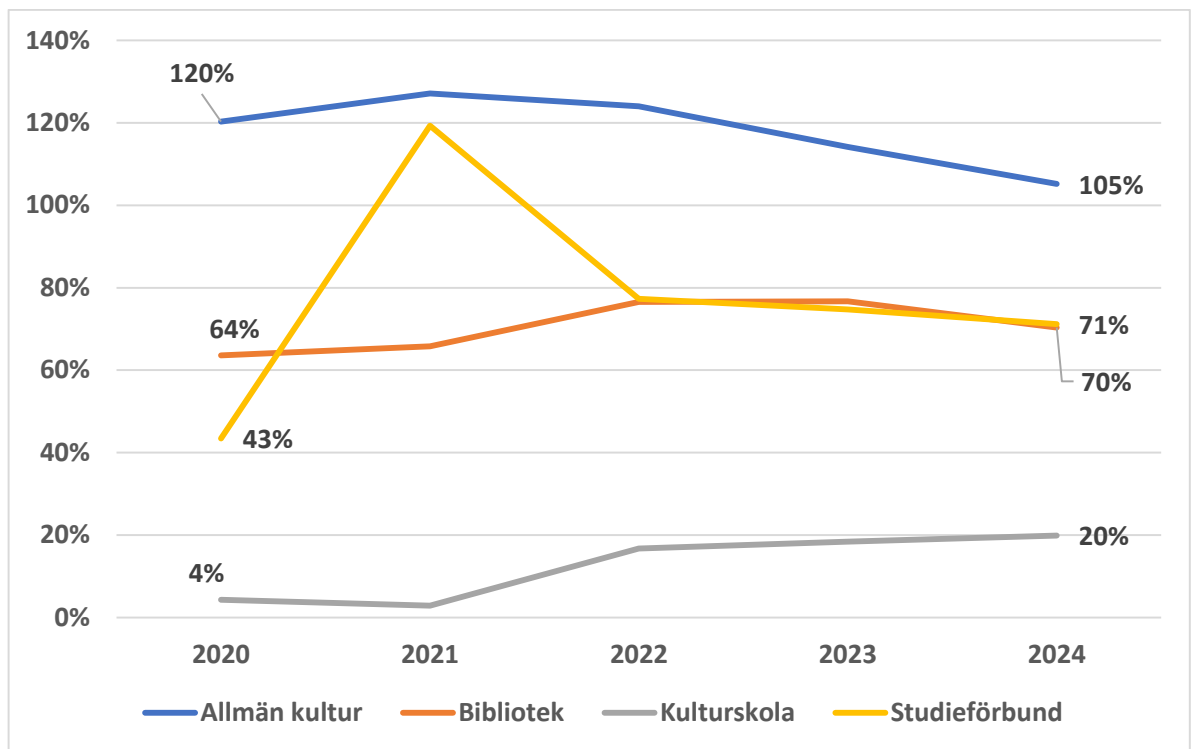
Avvikelsen motsvarar sista året 166 miljoner kronor varav
Lämnade bidrag 74 mnkr
Lokalkostnader 70 mnkr
Personalkostnader 19 mnkr.
Övr.kostnader, intäkter 3 mnkr

- Umeås nettokostnader för kulturverksamhet var 76% högre än gruppen större stad år 2024 (avvikelsen motsvarar cirka 166 mnkr). 2020 var den skillnaden 78% högre i Umeå.

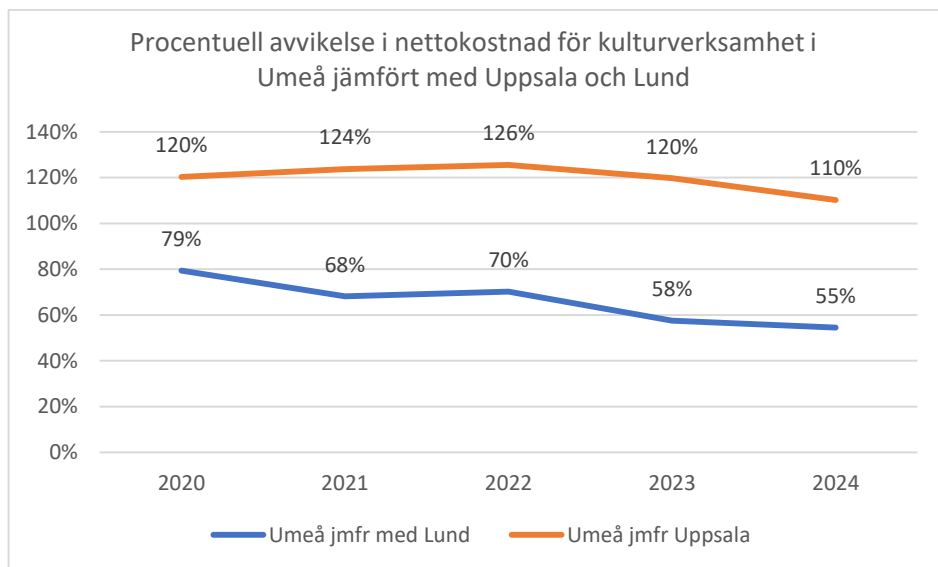

Diagrammet ovan visar procentuell avvikelser för olika kostnadsslag och intäkter. Umeå jämfört med större stad.

- Lämnade bidrag till kulturbolag, föreningar, festivaler, studieorganisationer och stipendiater är de kostnader som avviker mest. År 2024 hade Umeå 188 % högre kostnader för lämnade bidrag, avvikelserna motsvarar cirka 74 mnkr. 2020 var den siffran 200 %. Kommunstyrelsen lämnade 2024 bidrag på 81,6 mnkr till Norrlandsoperan, Umeå Folkets hus, Västerbottens museum och Bildmuséet. Kulturnämnden lämnade bidrag 2024 på 30,8 mnkr. Minskningen de senaste åren beror inte på lägre lämnade bidrag totalt i Umeå utan på att befolkningen ökat mer procentuellt än lämnade bidrag samt att jämförelsegruppen större stads lämnade bidrag ökat mer än Umeås.
- Lokalkostnaderna var 165% högre i Umeå år 2024 vilket motsvarar cirka 70 mnkr. Motsvarande siffra 2020 var 155%. Umeås lokalkostnader utgörs av Väven, alla folkbibliotek, depåbiblioteket, Kulturskolan (delar av Hamnmagasinet och Midgårdsskolan) med flera. Kvaliteten på redovisningen har under denna period förbättrats då samtliga folkbibliotek som är integrerade i skolor numera redovisas som en kulturkostnad och inte skolkostnad. Ett rimligt antagande är att Umeås höga lokalkostnader beror på att många av de jämförande kommuner saknar ett kulturhus av Vävens storlek. Under 2022 infördes dessutom ett nytt regelverk för redovisning av fastigheter. Vävens kostnader ökade från -75,5 mnkr 2021 till -90,6 mnkr 2022, -10,2 mnkr av den ökningen kan kopplas till det nya regelverket för redovisning av fastigheter. År 2024 uppgick lokalkostnaderna för Väven till -98,5 mnkr vilket utgör ca 26% av de totala kulturnettokostnaderna och 88% av de totala lokalkostnaderna.
- Personalkostnader var år 2024 18% högre i Umeå, vilket motsvarar cirka 19 mnkr. Motsvarande siffra 2020 var också 18%.
- Övriga kostnader och intäkter var tillsammans 12% högre 2024 i Umeå. Motsvarande siffra var 2020 10%. Eventuella finansiella intäkter som tillfaller Umeå kommun från det delägda intressebolaget Väven i Umeå AB redovisas inte som en intäkt under kulturverksamhet. Riktade statsbidrag är den största intäkten. Den har minskat under perioden.

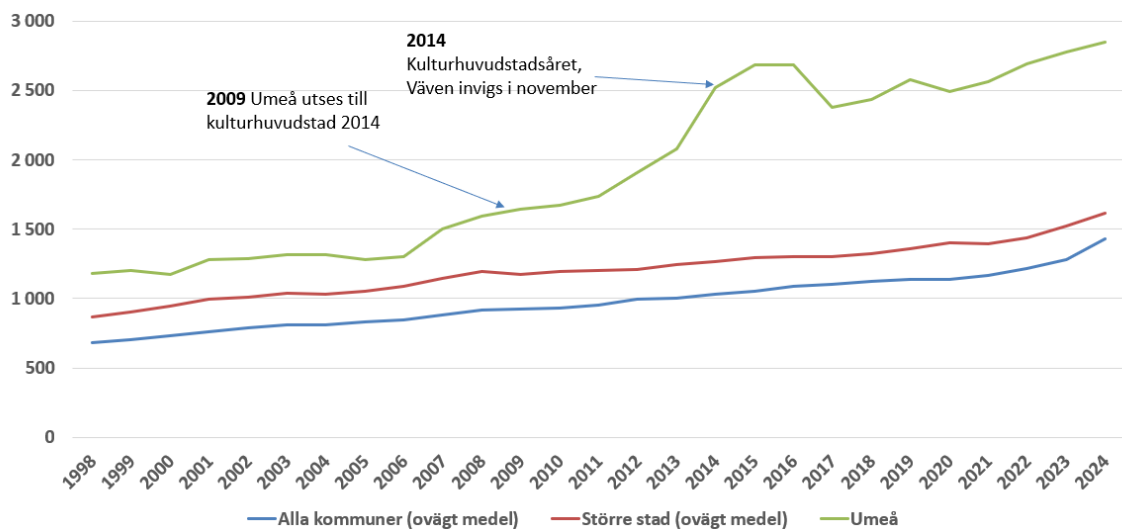

- Uppdelat per verksamhet (se diagram ovan) avviker Umeås kostnad jämfört med större städer mest för allmän kultur, 105% högre år 2024, motsvarande siffra 2020 var 120%. En orsak till minskningen är att stabsfunktioner på kulturförvaltningen, som tidigare redovisades på allmän kultur, numera fördelas ut proportionellt på respektive verksamhet. Musik-och kulturskola är den verksamhet som avviker minst. År 2024 var nettokostnaden 20% högre i Umeå, motsvarande siffra 2020 var 4%. Biblioteksverksamheten avvek med 70% 2024 och motsvarande siffra 2020 var 64%. Kostnaderna för stödet till studieförbund är 71% högre i Umeå 2024 , år 2020 var den siffran 43%.
- Kulturverksamhetens andel av Umeå kommuns totala nettokostnader har sedan 2020 minskat från 4,4% till 4,2%. För gruppen större stad har andelen minskat från 2,5% till 2,3%

- Om en väljer ut 2 städer, Lund och Uppsala i detta fall och jämför med Umeå ser man att Umeå har 110% högre nettokostnader än Uppsala 2024 och 55% högre nettokostnader än Lund. Det har skett en minskning sedan 2020 då Umeå hade 120% högre nettokostnader än Uppsala och 79% högre nettokostnader än Lund. Förklaringen till minskningen är att personalkostnaderna i Lund (28%) och Uppsala (27%) ökat mer än i Umeå (16%) under perioden och att i Lund har lokalkostnaderna ökat med 81% medan de i Umeå ökat med 26%.

Nettokostnad kulturverksamhet 1998-2024

Diagrammet visar att Umeå sedan 1998 har haft högre nettokostnader för kultur än övriga kommuner. Gapet till övriga kommuner ökade markant efter det att Umeå utsetts till kulturhuvudstad. 2014 invigdes Väven med betydligt högre lokalkostnader än tidigare samt nya verksamheter som inte funnits tidigare tillkom, vilket innebar att nettokostnaderna inte minskade. Ett antal nya festivaler som uppstod i samband med kulturhuvudstadssatsningen blev också kvar och är än idag verksamma (bland annat Littfest och Samisk vecka).

Summering/analys

- Umeå kommuns nettokostnad per invånare för kulturverksamhet har varit betydligt högre än gruppen större stad de senaste 5 åren. Den procentuella avvikelser mellan Umeå och större stad har minskat en aning de sista 5 åren från 78% 2020 till 76% 2024.
- Lämnade bidrag och lokalkostnader är de kostnader där Umeå avviker mest från övriga städer.
- Befolkningstillväxt påverkar kulturverksamhet och kulturkostnader men inte i samma utsträckning som skola och äldreomsorg.
- Geografiskt avstånd och politisk ambition kan nog förklara en större del av kommunernas kulturnettokostnader framför allt när det gäller lämnade bidrag och lokalkostnader. Kulturverksamheten i Umeå har ända sedan Norrlandsoperan byggdes på 70-talet och IDUN-kvarteret med Folkets hus och stadsbiblioteket på 80-talet varit politiskt en viktig verksamhet. Umeå samt övriga Norrlandsstäder efter kusten med geografiskt långt avstånd till storstäderna i södra Sverige ligger alla bland de städer som har högst kulturnettokostnader. Läger man till Skellefteå vars kulturnettokostnader 2024 var 1 968 kr /inv. och som också nyligen byggt ett kulturhus blir det ännu tydligare. Exempelvis Lund, som Umeå ofta jämförs med, ligger 2 mil från Malmö och 6,5 mil från Köpenhamn där kulturutbudet är stort så behovet av att bygga kulturhus och opera där kanske inte är lika stort som det varit i de norrländska städerna. Samma sak gäller städer som Södertälje och Uppsala som har nära till Stockholms kulturutbud. Trollhättan, som ligger relativt nära Göteborg, utgör ett undantag då de har de näst högsta kulturnettokostnaderna (2 115 kr/inv.).
- För att förklara skillnader i nettokostnaden för kulturverksamhet mellan Umeå kommun och gruppen större stad, utöver geografiskt avstånd och politisk ambition, krävs ett mer utförligt arbete för att ta fram information som inte finns i kolada.se och scb.se. Exempelvis vilka verksamheter respektive kommun har, kommunens organisation, bemanning, öppettider, redovisning av kulturbolag och storlek på bidrag till kulturföreningar, festivaler och studieförbund.

Relationstal - föreslagen ramtilldelning i förhållande till PKV och demografiska förändringar

Av tabellerna framgår ramtilldelning i budget 2025, budget 2026 samt förslag till planeringsdirektiv 1 för 2027 i relation till antal invånare respektive år.

Förslag till ramtilldelning i planeringsdirektiv 1 innebär att alla nämnder får en ramökning per invånare i relevant åldersintervall, i enlighet med SKR:s prognos för PKV 2027, dvs 3,2%.

Tabell 1. Ramtilldelning i relation till totalt antal invånare.

Nämnd	Kronor/invånare			Procentuell förändring		
	Budget 2025	Budget 2026	Plan. dir.1 2027	Budget 2025	Budget 2026	Plan.dir. 1 2027
Överförmyndarnämnd	-119	-123	-127	102,0%	103,0%	103,2%
Kommunstyrelse exkl åtaganden	-2 094	-2 148	-2 217	105,8%	102,6%	103,2%
Kommunfullmäktige	-29	-30		100,6%	101,0%	
Personalnämnd	-10	-10	-10	101,2%	102,9%	103,2%
Teknisk nämnd	-11 471	-11 981	-12 365	104,2%	104,4%	103,2%
Byggnadsnämnd	-464	-481	-496	106,9%	103,5%	103,2%
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-161	-166	-171	104,4%	103,5%	103,2%
Umeåreg. räddningsnämnd	-637	-766	-791	117,0%	120,2%	103,2%
Äldrenämnd	-10 308	-11 086	-11 502	103,7%	107,6%	103,7%
Individ- och familjenämnd	-13 098	-13 731	-14 145	104,1%	104,8%	103,0%
Fritidsnämnd	-1 171	-1 219	-1 258	102,4%	104,1%	103,2%
Kulturnämnd	-1 252	-1 303	-1 345	101,1%	104,1%	103,2%
För- och grundskolenämnd	-17 254	-17 453	-17 650	100,4%	101,2%	101,1%
Gymnasie-/vuxenutb.nämnd	-4 810	-5 031	-5 303	104,2%	104,6%	105,4%
IT kapacitetsnämnd		-14	-14		0,0%	103,2%
Umeåregionens nämnd för PA-system		-38	-39		0,0%	103,2%
Total	-62 879	-65 581	-67 434	103,1%	104,3%	102,8%

Tabell 2. Ramtilldelning i relation till relevant åldersintervall

Nämnd	Ålders-intervall	Kronor/invånare			Procentuell förändring		
		Budget 2025	Budget 2026	Plan.dir.1 2027	Budget 2025	Budget 2026	Plan.dir. 1 2027
Äldrenämnd	65-	-57 995	-61 331	-63 294	103,4%	105,8%	103,2%
Individ- och familjenämnd	1-65	-15 955	-16 771	-17 307	104,2%	105,1%	103,2%
För/Grundskolenämnd	1-15	-107 365	-111 312	-114 874	102,1%	103,7%	103,2%
Gymnasie/vuxenutb.nämnd	16-19	-103 494	-108 090	-111 549	101,4%	104,4%	103,2%

Ramtilldelning över tid

Diagrammen nedan visar respektive nämnds andel av den sammanlagda nettokostnadsramen för alla nämnder exklusive kommunfullmäktiges åtaganden i kommunstyrelsen budget, kommunfullmäktiges ram för kommunrevision samt valnämnden. Nämnderna har indelats i tre grupper; nämnder över 10%, nämnder 1,5%-10% och nämnder under 1,5% i andel av den sammanlagda ramen.

Diagram 1. Nämnder med andel över 10%

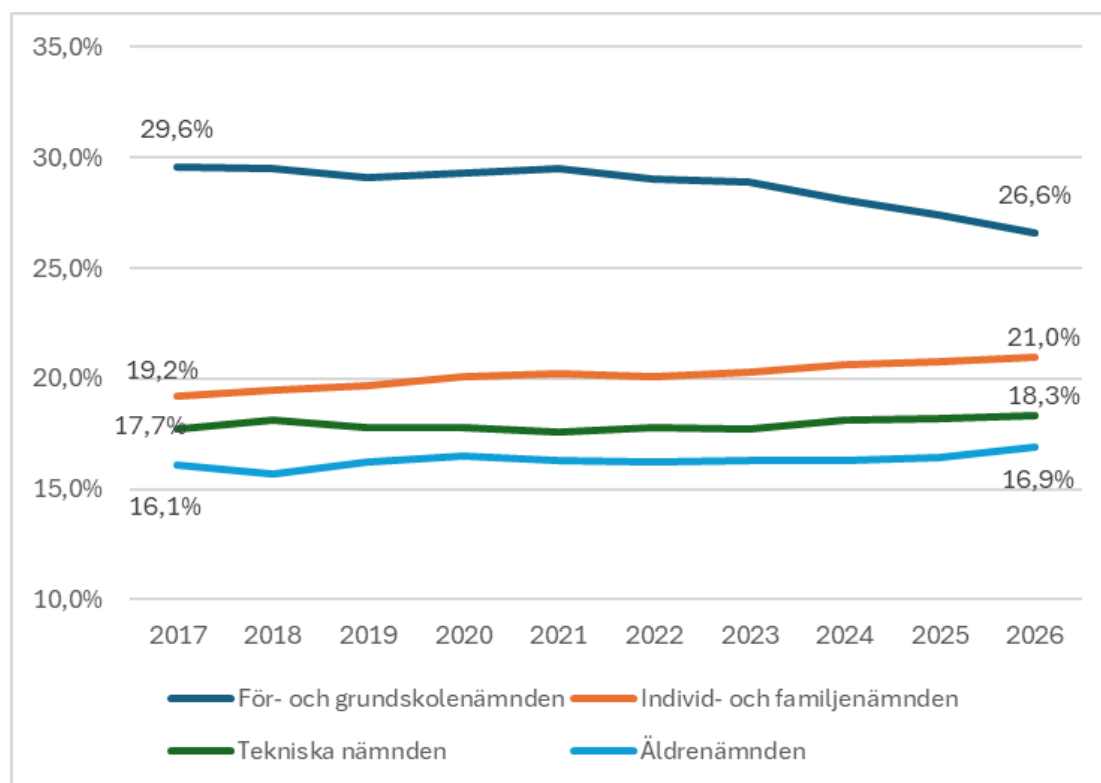
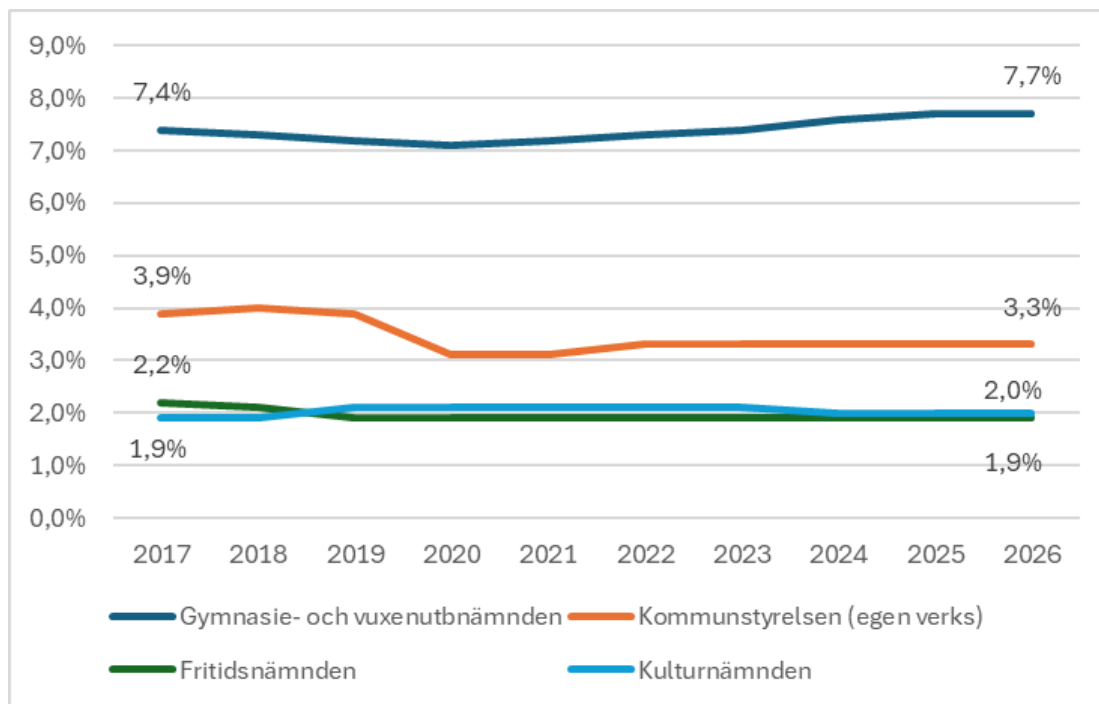
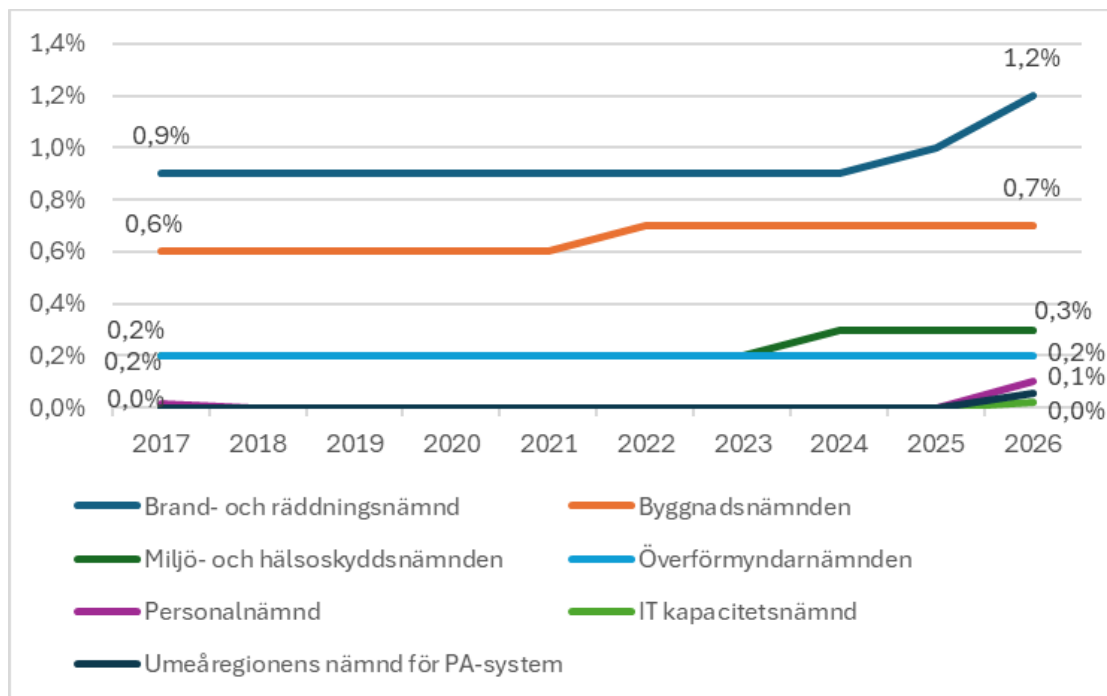

Diagram 2. Nämnder med andel 1,5–10%**Diagram 3. Nämnder med andel under 1,5%**

Nuläge inriktningsmål och program jan-aug 2025

Beslutad av:
Kommunstyrelsen

Diarienummer:
KS-2025/00492

Datum, paragraf för beslut:
2025-10-14, §

Dokumentansvarig:
Stadsledningskontoret,
Ekonomi och styrning

Dokumenttyp:
Rapport

Bedömning inriktningsmål

Överblick

Inriktningsmål 1	Gör vi tillräckligt?
Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050	
Inriktningsmål 2	
Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden <i>Negativ påverkan från organiserad brottslighet och våld i nära relation men framsteg har gjorts i samverkansarbetet.</i>	
Inriktningsmål 3	
Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv <i>Jämställdhetsarbetet pågår och är väl inarbetat. Det finns ett behov av nya goda exempel för att ej tappa position.</i>	
Inriktningsmål 4	
Umeå ska vara klimatneutralt till år 2040	

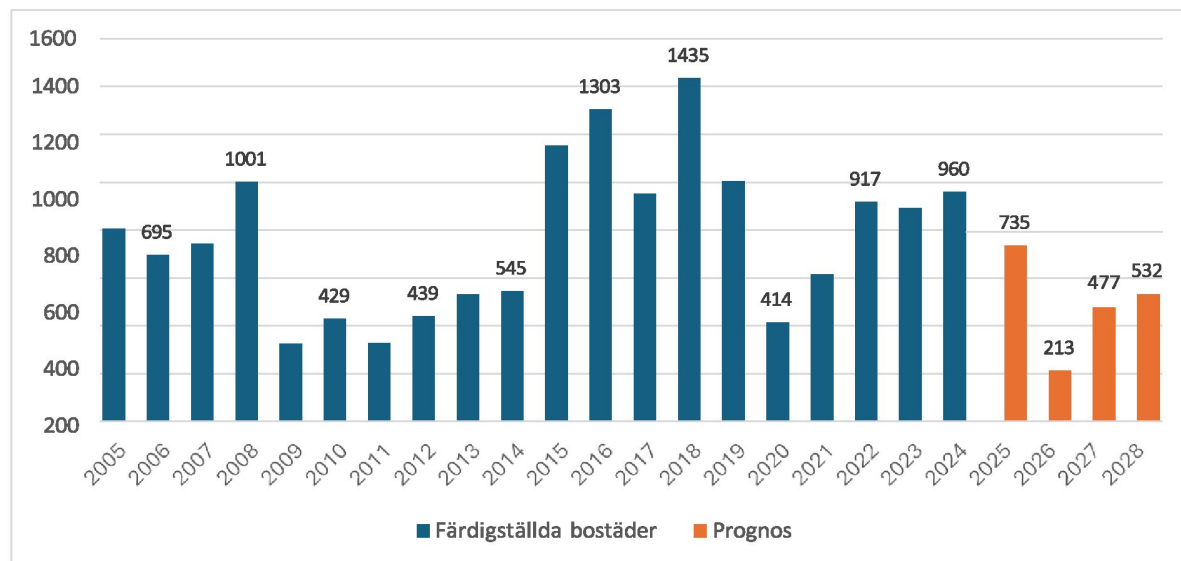
I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

- = Ja, det görs tillräckligt
- = Nej, mer arbete krävs
- = Nej, det behöver göras mycket

Program tillväxt

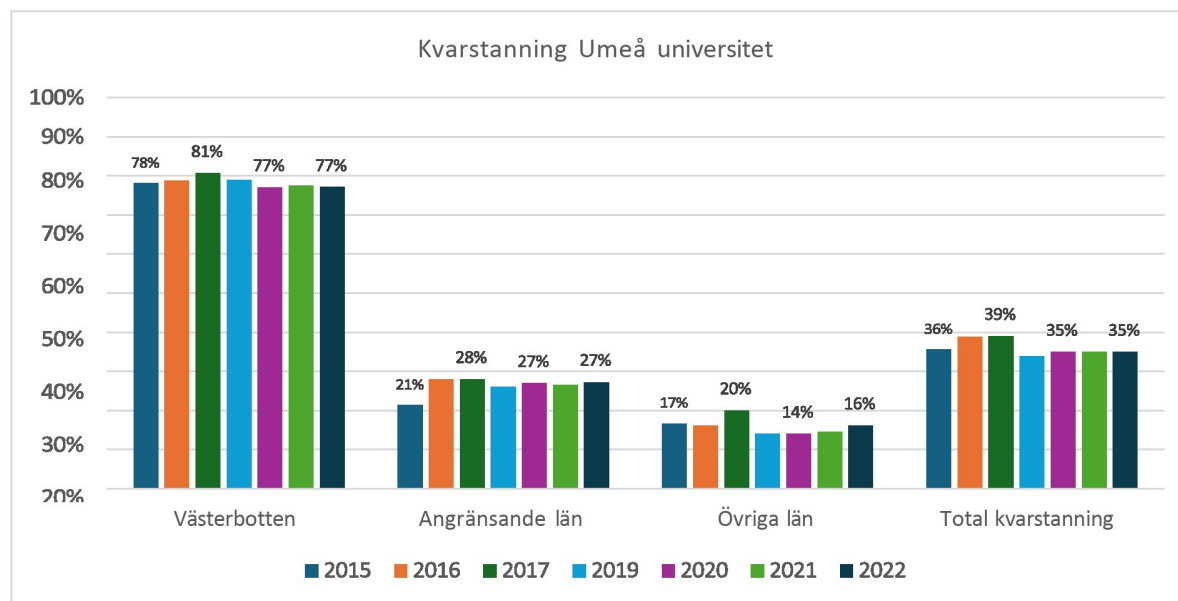
Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

Umeå har fortsatt stark befolkningstillväxt och boende- och livsmiljön står sig väl i jämförelse med andra kommuner. Planeringskapaciteten har stärkts och den kommunkoncernövergripande samplaneringen förfinats, men bostadsbyggandet ligger fortfarande på en låg nivå. Detta gäller alla bostadstyper och följer en nationell trend. Den demografiska utvecklingen de senaste åren har tydliggjort barnfamiljernas betydelse.

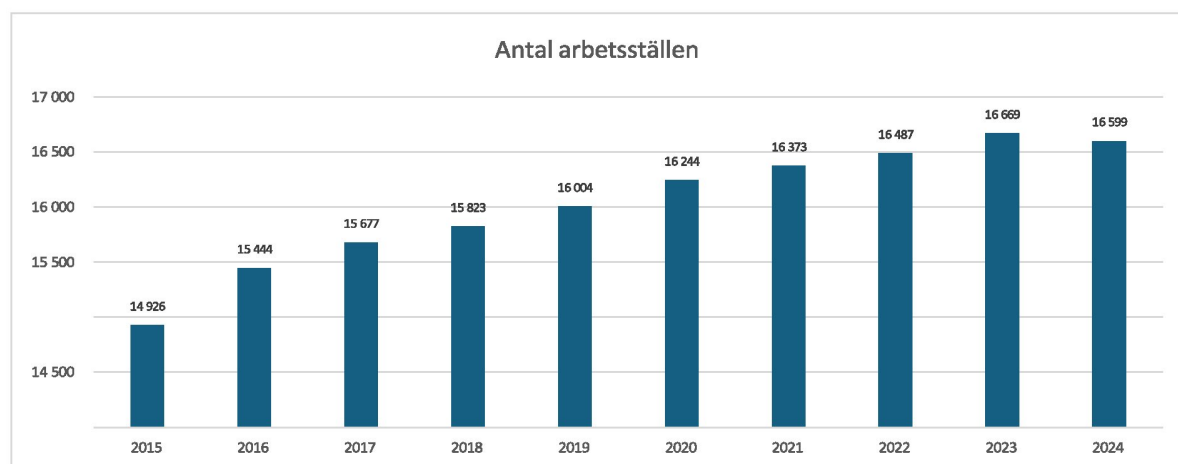
Universiteten som tillväxtmotorer

Umeå universitet är fortsatt ett av landets mest attraktiva lärosäten. Höstterminen 2025 antogs flest studenter i hela landet. Kvarstanningsgraden behöver dock öka, och kunskap om framtidens arbetsmarknad är en nyckelfaktor. Utvecklingen av Universitetsstaden mot en mer levande och attraktiv stadsdel är påbörjad.

Etableringar och företagens tillväxt

Företagens tillväxt i Umeå är fortsatt stark med både fler anställda och en växande andel invånare i arbetsför ålder även om vi ser en viss nedgång i antalet företag under år 2024. Utvecklingen innebär omlokaliseringar, expansioner och nyetableringar, vilket bidrar till ett näringsliv i ständig förändring. I en tätare stad kan mycket hanteras inom befintliga strukturer, men på sikt riskerar bristen på mark för framför allt industri och handel att bli en begränsande faktor.

Utblick

Framåt lyfts behovet av en fördjupad analys av bostadsutbudets sammansättning, ett karriärcenter som stärker kopplingen mellan universitetet och arbetsmarknaden samt fortsatt utveckling av Universitetsstaden, där samsyn finns men mycket arbete återstår.

Läs mer om program tillväxt på www.umea.se/programtillvaxt

Program social hållbarhet

Sammanfattning

Umeå kommun har en gynnsam position i arbetet med social hållbarhet. Sverige och Övre Norrland, där Umeå är största stad, rankas högt vad gäller social hållbarhet i EU-kommissionens *EU Social Progress Index*. Umeå kännetecknas av hög tillit mellan människor. Det främjar deltagande i demokratiska processer och socialt engagemang. Samtidigt syns tendenser till splittring och ökade klyftor. Det förebyggande arbetet av största vikt för att minska dessa problem.

Kommunens arbete för social hållbarhet grundar sig i värden som trygghet, tillit och gemenskap. Segregation, där människor med olika förutsättningar lever åtskilda, utgör därmed ett problem. Planeringen för socioekonomiskt blandade områden är dock en prioriterad fråga och arbetet med att främja trygga, tillgängliga och inkluderande boendemiljöer fortgår.

Umeå har generellt ett bra utgångsläge med låg brottslighet, låg otrygghet och relativt hög tillit till myndigheter. Det finns heller inga stadsdelar i Umeå som klassats som utsatta av polisen. Utmaningar kvarstår dock. Organiserad brottslighet är ett växande problem. Antalet ärenden gällande våld i nära relationer ligger på en fortsatt hög nivå, vilket kräver bättre samordning och ökade resurser.

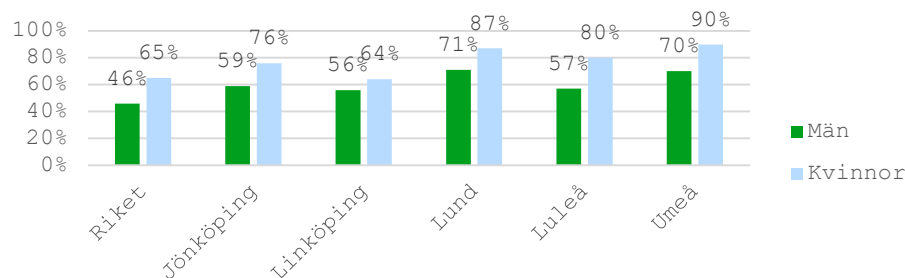
Vad gäller ungas livsvillkor är det en fortsatt hög nivå av avhopp från gymnasiet. Många avhopp kopplas till dåligt mående. Framför allt unga tjejer är ofta stressade och har problem med psykosomatiska symptom. Barnfamiljer har även generellt sett fått det svårare ekonomisk under de senaste åren.

Kommunens arbetskraftsdeltagande har minskat något och det finns grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Kompetensbristen i Umeå förblir också en utmaning. Flera verksamheter inom Umeå Kommun arbetar för att minska antalet personer i långvarigt utanförskap men det behövs bättre kännedom om situationen för dem som varken arbetar, studerar eller är arbetssökande.

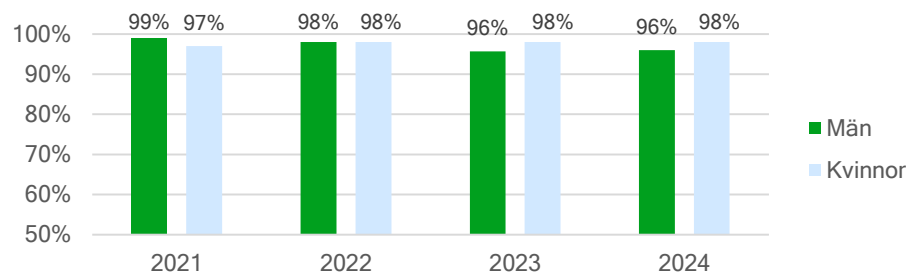
Uppföljning inriktningsmål och program jan-aug 2025

2025-09-15

Umeå kommun strävar efter att vara en bra plats att växa upp på, där alla ska ha jämlika villkor oavsett bakgrund. Mycket pekar också på att Umeå är en plats med goda förutsättningar att leva och verka. Fortsatt arbete behövs dock för att bibehålla och stärka kommunens sociala hållbarhet. Det är av stor vikt att fortsätta utökat samarbetet mellan kommunen och andra samhällsaktörer.

Sociala relationer och tillit - index 2024¹

Källa: Tillväxtverkets beräkningar, baserat på uppgifter från MUCF och Fohm

Kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel, 2024 ²

Källa: Medborgarundersökningen, SCB

Fokusområden program för social hållbarhet - sammanfattning**Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden**

- *Umeå växer tryggt och säkert:* Tydliga tecken på att rekrytering av barn och unga pågår. Fördjupad samverkan behövs i det sekundär- och tertiärpreventiva arbetet.

¹ Indexet baseras på indikatorerna: Invånare 16–24 år som varken arbetar eller studerar, Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, Invånare 16–84 år med avsaknad av emotionellt stöd och sammanvägs till ett nyckeltal på en skala från 0 till 100.

² Andel som har svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" på frågan "Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?" i SCB:s medborgarundersökning.

- *Ett Umeå fritt från våld:* Våldsförebyggande arbete är fortsatt prioriterat, med särskilt fokus på våld i nära relationer och unga i riskmiljöer, där stärkt samordning bedöms som avgörande för framgång.
- *Motverka segregation och framväxten av utsatta områden:* Fortsatt problem med misstro mot myndigheter och utanförskap. Behov av bättre underlag och samverkan i arbetet mot segregation.

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

- *Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering:* Arbetet pågår och är väl inarbetat. Behov av nya goda exempel för att flytta fram positioner.
- *Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling:* Arbeta med att medvetandegöra förutsättningar för kvinnor och män samt dess konsekvenser är ständigt pågående.
- *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra:* Yrkesverksamma som arbetar med våldsutsatta upplever ett stort behov.

Barns uppväxtvillkor:

- *Barns och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas:* Arbeta pågår med dialog och demokratiutveckling. Det finns behov att fortsätta arbeta med att stärka ungas inflytande och delaktighet i skolan.
- *Motverka barnfattigdom:* Lägre andel barn i ekonomisk utsatthet än i riket. Barnfattigdom kräver fortsatt uppmärksamhet, särskilt i utsatta socioekonomiska grupper.
- *Förebyggande folkhälsoarbete:* Umeå ligger väl till nationellt, men ungas hälsa, rörelse, stress och våldsutsatthet kräver fortsatt fokus för stärkt folkhälsa

Boende och bebyggelsemiljö:

- *Fortsätta arbetet med strategier för hållbar tillväxt för att stärka den sociala hållbarheten:* Planering har fortsatt för blandade miljöer och hållbara flöden utifrån stadsbyggnadsprinciper som främjar social hållbarhet i hela kommunen.
- *Stärka mötesplatser och överbrygga barriärer:* Arbeta med mötesplatser och lokal service som främjar social sammanhållning och motverkar barriärer i både stadsdelar och landsbygd har fortsatt.

- *Främja en socialt hållbar bostadsförsörjning och motverka hemlöshet:* Andelen barnfamiljer och unga som lägger en stor del av inkomsten på boendekostnader har ökat senaste åren.

Arbete och försörjning:

- *Skapa förutsättningar för en ekonomisk jämlikhet och en högkvalitativ välfärd för livets alla skeden:* För att stärka ekonomisk jämlikhet krävs fortsatt fokus på utrikesföddas etablering, ungas skolgång och förebyggande insatser mot studieavbrott.
- *Särskilt stöd till de personer som står långt från arbetsmarknaden:* Fortsatta insatser krävs för att förbättra situationen för de som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- *Åtgärder för att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter måste fördjupas och breddas:* Arbete pågår med syfte att skapa arbetsplatser som är lika och tillgängliga för alla.
- *Motverka framväxten av ett skuggsamhälle och en ökad arbetslivskriminalitet:* Det finns behov av ökade insatser kopplat till skuggsamhället och den arbetskraftskriminalitet som finns.

Läs mer om program social hållbarhet på www.umea.se/programsocialhallbarhet

Program klimatneutrala Umeå

Sammanfattning

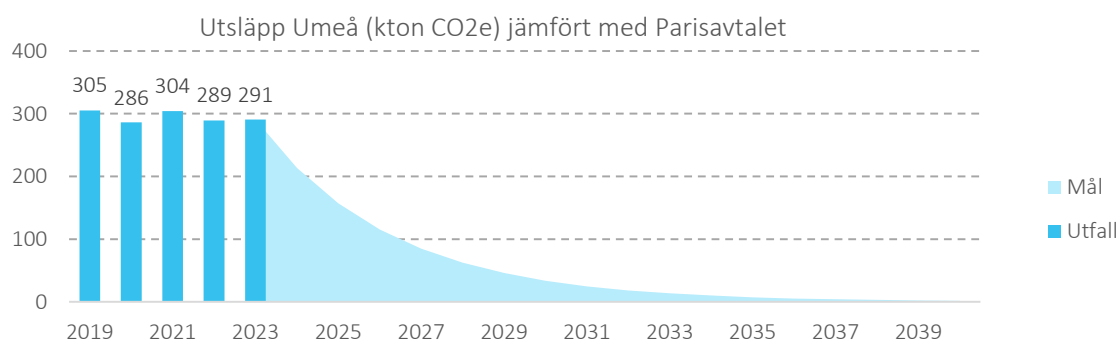
Det är tydligt att omställning pågår men att takten behöver accelereras betydligt för att uppnå antagna klimatmål. Omställningen är samhällsekonomiskt lönsam och för att öka takten krävs arbete med både strukturella förändringar och förändrade beteendemönster.

Under perioden januari–augusti 2025 har arbetet fortsatt med att konkretisera Umeås klimatambitioner genom att vidareutveckla åtgärdsförslag och projektportföljer som baseras på tidigare scenario- och konsekvensanalyser. Fokus har successivt flyttats från planering till genomförande, med ökad betoning på att identifiera och prioritera insatser, säkra finansiering samt att realisera projekt som kan accelerera omställningen av samhällssystemen.

Eftersom omställningen av samhällssystemen i stor utsträckning kräver insatser bortom Umeå kommuns egen rådighet, fortsätter Umeå att stärka sitt arbete med samverkan och partnerskapsbyggande. Arbetet sträcker sig från lokala mobiliseringar inom ramen för klimatfärdplanen till aktiv medverkan i internationella initiativ såsom EU:s mission för 100 klimatneutrala och smarta städer. Denna flerskaliga samverkan är en förutsättning för att långsiktigt uppnå målet om ett klimatneutralt Umeå 2040.

Territoriella utsläpp

Umeås utsläpp uppgick 2023 till 291 kton CO₂e, vilket innebär en ökning från föregående år men samtidigt en minskning med 32 procent jämfört med 1990. Transportsektorn är fortsatt den största utsläppskällan och stod för 57 procent av de totala utsläppen.

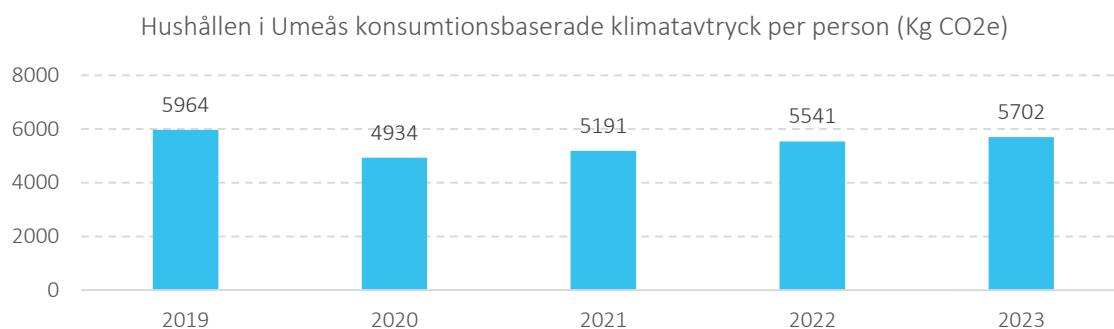
Källa:

För att nå målet om klimatneutralitet till 2040 behöver Umeå accelerera takten i utsläppsminskningen. Sedan 2019 har växthusgasutsläppen legat relativt konstant, vilket

understryker behovet av kraftfulla åtgärder. Insatser inom flera sektorer pågår och utgör en viktig grund för klimatomställningen. För att öka takten krävs fortsatt utveckling inom fossilfria transporter, hållbar mobilitet, cirkulära flöden och hantering av återstående utsläpp.

Konsumtionsbaserade utsläpp

Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp ökar.

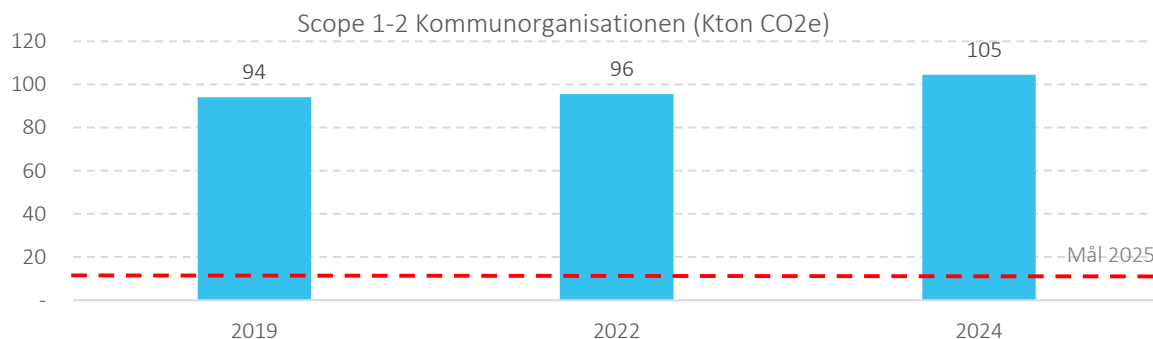

Källa: Konsumtionskompassen.se, (SEI Stockholm Environment Institute) 2025

Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp visar en ökande trend, vilket understryker behovet av kraftfulla insatser för att vända utvecklingen. Det handlar bland annat om att öka kunskapen om både privat och offentlig konsumtions klimatpåverkan, samt att utveckla nya arbetssätt som stödjer mer hållbara konsumtionsmönster.

Kommunkoncernen

Kommunkoncernens utsläpp uppgick till 105 kton CO₂e under 2024, vilket innebär en ökning jämfört med föregående år. Ökningen berodde till stor del på att fjärr-värmesystemet behövde kompletteras med oljeeldning under den extremt kalla perioden i januari.

Källa:

För uppnå målet om en klimatneutral kommunkoncern krävs att existerande planer nu omsätts i praktiken och samtidigt förstärks med ytterligare åtgärder. Arbetet behöver

intensifieras med fokus på fossilfri uppvärmning, energieffektivisering och hållbara transporter, där minskade utsläpp från fordonsflottan är särskilt prioriterat. Det är genom en kombination av tekniska lösningar, styrning och investeringar som den nödvändiga utsläppsminskningen kan åstadkommas

Fokusområden program för Klimatneutrala Umeå 2040 - sammanfattning

- *Transporter:* Transportsektorn står fortsatt för den största andelen av Umeås utsläpp. För att uppnå klimatmålen behöver omställningen till fossilfria fordon och ökat hållbart resande accelereras ytterligare, genom exempelvis infrastruktursatsningar, beteendeförändringar och stöd till fossilfria transporter.
- *Bygg och anläggning:* Energianvändningen i bostäder visar en positiv trend, men fler indikatorer behövs för att följa utvecklingen inom hela sektorn. Framåt krävs kraftfullare åtgärder för att öka användningen av klimatsmarta material och minska utsläppen från byggarbetsplatser
- *Energi, el och fjärrvärme:* Umeås elproduktion är i stort sett fossilfri, men fjärrvärmens utsläpp ökade under 2024. Det krävs stärkt motståndskraft i energisystemet samt minskad användning av fossila bränslen per capita för att nå klimatneutralitet.
- *Cirkulär ekonomi:* Mängden avfall minskar och sysselsättningen i sektorn ökar, men återvinningsgraden förblir låg. Nästa steg är att främja resurseffektiva affärsmodeller och cirkulära flöden i samverkan med näringslivet.
- *Övergripande insatser:* För att öka takten i omställningen behöver Umeå kommun fortsätta utveckla finansieringsmodeller, portföljstyrning och fördjupa både den interna, tvärsektoriella samverkan och externa partnerskap på lokal, regional, nationell och EU-nivå.

Läs mer om program klimatneutrala Umeå på www.umea.se/programklimatneutral

Förslag viktiga datum för Umeå kommuns nämnder 2027

Observera att detaljerad information om nedanstående aktiviteter lämnas i separata anvisningar. Viktiga datum fastställs i juni 2026

Datum	Aktivitet
25-jan	Verksamhetsdagen i KF Förvaltningar lämnar information till KF om möjligheter/utmaningar 3–5 år.
05-feb	Underlag till Årsredovisning Förvaltningens förslag till KS-rapport från xxx-nämnden för perioden jan-dec 2026 ska vara färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
23-feb	Underlag till Årsredovisning XXX-nämndens fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-dec 2026 (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se samt ksrapportering@umea.se
23-feb	Uppföljning Intern kontroll fg år Nämndens beslut om att Intern kontrollen under föregående år varit ändamålsenlig och tillräcklig samt nämnden godkännande av uppföljning av internkontrollplan för föregående ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se
12-mar	Planering och budget nästkommande år Sista datum för nämnd att lämna yttrande på SLK:s förslag till planeringsdirektiv samt inkomma med information om avsikt att revidera av taxor och avgifter. Sista datum för Personalnämnden att lämna yttrande över löneutveckling och personalpolitiska mål
17-24 mars	Planering och budget nästkommande år Planeringsdialog - nämnder presenterar sina yttranden för KS:nau
29 april	Förslag till förändring taxor och avgifter Sista dag för nämnd att lämna förslag till förändring av taxor och avgifter, i enlighet med kommunstyrelsens anvisning
13-maj	Förenklad rapport jan-apr Förvaltningens förslag till förenklad KS/KF-rapport fr nämnden för perioden jan-april färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
24-maj	Förenklad rapport jan-apr Nämndens fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-april (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
24-maj	Uppföljning Intern Kontroll jan-apr Nämndens uppföljning av internkontrollplan för perioden jan-april inskickad till ksdiarium@umea.se .
13-sep	Delårsrapport jan-aug Förvaltningens förslag till KS/KF-rapport fr nämnden för perioden januari-augusti färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
30-sept	TN:s detaljbudget Sista datum för TN att lämna fastställd detaljbudget till KS, FGN och GVN
27-sep	Delårsrapport jan-aug Nämndens fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-aug (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
27-sep	Uppföljning Intern kontroll jan-aug Nämndens uppföljning av internkontrollplan för perioden jan-aug innevarande år inskickad till ksdiarium@umea.se
31-okt	Investeringsplanering och budget nästkommande år TN lämnar fastställt förslag till investeringsbudget och plan samt 10-årigt investeringsunderlag till KS diarium ksdiarium@umea.se
20-nov	Verksamhetsplan och budget för 2028 Sista datum för nämnder att lämna nämndens fastställda Verksamhetsplan (inkl. detaljbudget). Plan för styrning och uppföljning av verksamhet som utförs av externa utförare samt Riskanalys och Internkontrollplan för nästkommande verksamhetsår till ksdiarium@umea.se
6 dec	Nuläge & framtid Presentation av planeringsförutsättningar och förslag till planeringsdirektiv för 2029.

Viktiga datum för Umeå kommuns bolag 2027

Observera att detaljerad information om nedanstående aktiviteter lämnas i separata anvisningar.

Datum	Aktivitet
12-feb	Underlag till Årsredovisning Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi - rapportpaket Cognos/mail
23-feb	Underlag till Årsredovisning Bolagets förslag till KS/KF-rapport från xxx-bolaget för perioden jan-dec 2026 färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
22-feb	Bolagsdagen i KF
15-mar	Underlag till Årsredovisning XXX-bolagets fastställda rapport till KS/KF för perioden jan-dec 2026 (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
12-mar	Planering nästkommande år Sista datum för UKF/bolag att lämna yttrande på SLK:s förslag till planeringsförutsättningar samt inkomma med information om avsikt att eventuellt revidera taxor och avgifter.
17-24 mar	Planering nästkommande år Planeringsdialog – UKF och berörda bolag presenterar sina yttranden för KSnau
7 april	Årsredovisning UKF Senaste dag för UKF att lämna signerat beslut om årsredovisning samt årsredovisning enligt beslutad anvisning till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
29 april	Förslag till förändring taxor och avgifter Sista dag för bolag att lämna förslag till förändring av taxor och avgifter, i enlighet med kommunstyrelsens anvisning.
10-maj	Underlag för KS uppsiktsplikt Sista dag för UKF att överlämna underlag till KS för uppsiktspliktens verkställande
13 maj	Förenklad rapport jan-apr Bolagets förslag till KS/KF-rapport från xxx-bolaget för perioden jan-april färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
14 maj	Förenklad rapport jan-apr Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi - rapportpaket Cognos/mail.
24-maj	Förenklad rapport jan-apr UKF:s rapport (verksamhetsberättelse/underlag) till KS/KF för perioden jan-april ska vara inskickad till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
13-sep	Delårsrapport jan-aug Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi - rapportpaket Cognos/mail.
13-sep	Delårsrapport jan-aug Bolagets förslag till KS/KF-rapport från xxx-bolaget för perioden jan-aug färdigt och inskickat till ksrapportering@umea.se
27-sep	Delårsrapport jan-aug Styrelsen för Umeå folkets hus skickar fastställd rapport till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
27-sep	Delårsrapport jan-aug Av respektive bolagsstyrelse fastställd rapport till KS/KF (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) skickas till UKF för överlämning till ksdiarium@umea.se och ksrapportering@umea.se
6 dec	Nuläge & framtid Presentation av planeringsförutsättningar och förslag till planeringsdirektiv för 2029.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-12-15

§ 276

Diariennr: KS-2024/00790

Motion 11/2024: Fler måste våga vittna; Anders Norqvist (L)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motionen.

Reservation

Anders Norqvist, för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Veronica Kerr, för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Ärendebeskrivning

Liberalerna har anmält motionen "Fler måste våga vittna" och föreslår att:

- kommunstyrelsen i samverkan med lämpliga aktörer utarbetar och genomför projektet "Våga Anmäla, Våga Vittna".

För- och grundskolenämnden, fritidsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, individ- och familjenämnden samt jämställdhetsutskottet har alla yttrat sig på motionen.

Samtliga nämnder föreslår att motionen ska avslås, med undantag för individ- och familjenämnden som föreslår att motionen ska anses besvarad. Skolnämnderna hänvisar till att fenomenet bötning (som omnämns i motionen) inte är ett stort problem inom skolan. Individ- och familjenämnden lyfter dock i sitt yttrande att medarbetare inom enheten för prevention märker att brottsutsatta ungdomar är rädda att anmäla

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-12-15

brott och med anledning av detta uppfattar de att det finns behov av ett mer sammanhållet stöd inom området.

Beslutsunderlag

Motion nr 11/2024

Fritidsnämndens yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande

För- och grundskolenämndens yttrande

Individ- och familjenämndens yttrande

Jämställdhetsutskottets yttrande

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) och **Bore Sköld (V)** – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen).

Anders Ågren (M) och **Mattias Larsson (C)** – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att näringslivs- och arbetsutskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag (avslå motionen).

Anders Ågren (M), **Hanna Lundin Jernberg (L)**, **Mattias Larsson (C)** och **Veronica Kerr (KD)** – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-12-15

Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag (avslå motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag att avslå motionen.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Följande yttrar sig: Anders Norqvist, Hans Lindberg, Moa Brydsten, Lena Andersson, Veronica Kerr, Arvid Lundberg, Hanna Lundin Jernberg, Liv Olsson Zetterberg och Lars Forsgren.

Yrkanden

Anders Norqvist (L), Lena Andersson (M), Veronica Kerr (KD) och Hanna Lundin Jernberg (L) – Bifall till motionen.

Hans Lindberg (S), Moa Brydsten (S), Arvid Lundberg (MP), Liv Olsson Zetterberg (V) och Lars Forsgren (SD) – Bifall till kommunstyrelsens förslag (avslå motionen).

Propositionsordning som godkänns

Kommunstyrelsens förslag (avslå motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla kommunstyrelsens förslag att avslå motionen.

Reservation

Anders Norqvist, för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Veronica Kerr, för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Beslutet ska skickas till

Motionären
FN, GVN, FGN, IFN

Sida 4 av 4

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-12-15

Justerares sign:

Utdraget bestyrks: